

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07770

EYNAKTERS

Peretz Hirschbein

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פרץ הירשביין

איינאקטערס

ווילנע - 1930

ווילנער פארלאג פון ב. קלעצקין

PRINTED IN POLAND

Perec Hirszbejn — „Ejnakers“
Drukarnia „Wyd. Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno

דעם זכרון פון
מיינע עלטערן

א י נ ה א ל ט

זייט	
9	רָאָזשינקעס מיט מאַנדלען (1915)
45	אויפן שוועל (1915)
73	בעבעלע (1915)
107	אַ זאווערוכע (1915)
139	איינזאמע וועלטן (1905)
163	ווען עס פּאַלט דער טוי (1914)
191	אליהו הנביא (1914)
223	אין דער פינסטער (1906)
247	פונקען (1913)
261	קברים-בלומען 1906
281	פּראָסט-בלומען (1918)

רְאוּשֵׁינְקֵס מִיט מַאַנְדֶּלְען

פערזאָנען:

מרדכי גדליה, וואוינט אויפן דארף

פריידעלע }
זיינע קינדער } פיינעלע

יידן

אן אלטע פרוי

א דארפיש שטיבל. קליינע פענסטערלעך. די ווענט שוין
לאנג נישט געקאלכט, עס קוקט ארויס די אַרעמקייט פון יעדן וויג-
קעלע. סוף זומער. ארום האַלפן טאָג.

פ ר י ד ע ל ע

קנעט אַ ברויט אין אַ גרויסער דייזשע, וואָס שטייט אויף אַ קלעצל אין
מיטן שטוב. ס'איז איר שווער: רוט זיך יעדע וויילע אָפּ מיט די הענט אין ברויט.
מען הערט ווי אַ פּור פּאַרט צו צום שטוב.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה

קומט אַריין, טראַגט אַ ברעמיע האַלץ

פ ר י ד ע ל ע

פון וואַנען קומסטו, טאַטע?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה

איך פאַר פון וואַלד.

פ ר י ד ע ל ע

פירסט האַלץ אין שטאָט אַריין?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה

יאָ, מיין קינד. דאָ האַב איך פאַר דיר טרוקענע האַלץ גע-
אַראַכט. כ'וועל עס דיר אַריינלייגן אין אויוון.

פ ר י ד ע ל ע

איך וועל עס אַליין, טאַטע. בעטער פאַר שוין, וועסטו פריער
קומען אַהיים.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה

כ'וועל היינט טיין-ווי קומען פריער אַהיים. נאָך פאַר שבת האַט
מען ביי מיר באַשטעלט די מיר האַלץ.

פ ר י ד ע ל ע

אַז דו קומסט שפעט אַהיים איז מיר אומעטייל.

פרץ הירשביץ

מרדכי גדליה

וואָס מיינסטו, מיר איז אויך אומעטיק, מיין קינד.

פריידעלע

גי, טאַטע, אַריין און זע, וואָס פיניעלע מאַכט.

מרדכי גדליה

האַט ער עפעס גענומען אין מויל אַריין?

פריידעלע

איך האָב אים געגעבן אין מיילכעלע אַ פרישע סיקעלע.
ווייסט, טאַטע, נאָך איין שטיקעלע צוקער געבליבן. זאָלסט
נישט פאַרגעסן צו ברענגען צוקער פון שטאַט.

מרדכי גדליה

איך קוק ווי דו ביסט פאַרהאַרעוועט, מיין קינד. האַרעוועסט
איבער די כחות.

פריידעלע

ס'איז מיר נישט שווער. וואָלט נאָר פיניעלע ווערן געזונט.

מרדכי גדליה

גייט אַריין אין אנדערן חדר

פריידעלע

קנעטנדיק

נו, וואָס מאַכט ער? ווייסט, כ'האַב שוין געוויינט. מיר דאַכט
זיך, אַז ווען די מאַמע וואָלט לעבן וואָלט אפשר פיניעלע
גישט קראַנק געווען.

מרדכי גדליה

קומט אַרויס

אפשר וועט דער, וואָס אין הימל, געבן, ער וועט ווערן געזונט.

פריידעלע

ער שלאָפט?

ראזשינקעס מיט מאנדלען

מרדכי גדליה

דאָס פנימל ברענט.

פריידעלע

ווען די מאַמע וואָלט איצטער געלעבט.

מרדכי גדליה

די מאַמע האָט אַלצדינק מיט זיך מיטגענומען. נישטאָ קיין מזל. נישטאָ קיין מוט.

פריידעלע

וועסטו עמיצן אין שטאָט פרעגן וואָס צו טאָן?

מרדכי גדליה

אפשר שניידן זיך אים ציינדלעך?

פריידעלע

איך האָב מיטן פינגער געזוכט אין מילכעלע, זעען זיך נאָכ-נישט קיין ציינדלעך.

מרדכי גדליה

גענוג דיר שוין זיין צו קנעטן. וועסט טאַקע באַלד איינהייצן אין אויוון. די מעל געווען טרוקן. וועט מסתמא באַלד אויפגיין.

פריידעלע

אפשר וואָלסטו היינט, טאַטע, גאַרנישט פאַרן אין שטאָט אַריין... נאָר טאַקע בעסער פאַר: מער ווי איין שטיקעלע צוקער נישטאָ אין שטוב.

מרדכי גדליה

ווי איך זע, האָסטו מורא צו בלייבן אין שטוב אַליין. ס'איז דאָך בייטאָג, מיטן וועג גייען און פאַרן מענטשן.

פריידעלע

אונזער שטוב שטייט אַזוי ווייט פון דאָרף.

מ'רדכי גדליה

נאריש קינד, וואָס איז דער הילוק? אומעטום גאָטס וועלט.
וואָס קאָן מען טאָן? אפשר אזוי נגור געוואָרן, די מאַמע זאָל
דיך אזוי יונג ללאָזן. מיט איר איז אַלץ אוועקגעגאַנגען פון שטוב.

פריידעלע

ווען, טאַטע, ט'מען שוין מעגן אויסקלאַכן די שטוב?

מרדכי גדליה

טאַקע זייער חושך אין שטוב. מען וואָלט שוין געמעגט, נאָר דו
וועסט עס האָבן פה צו טאָן?

פריידעלע

פאַרוואָס נישט? וואָלט מען נאָר מעגן.

מרדכי גדליה

ווי, מיין קינד, איך וועל אוועקפירן די האַלץ. כ'וועל היינט
קומען פריער. מען וועט טאַקע באַדאַרפן אויסקלאַכן. אפשר
וועט מען עמיצן אַרייננעמען אין שטוב, זאָלסט נישט באַדאַרפן
זיין אַלליין.

פריידעלע

וועמען ווילסטו דען אַרייננעמען אין שטוב? מיר צו העלפן?

מרדכי גדליה

נו, אודאי, דיר זאָל ווערן אַביסל גרינגער. די מאַמע האָט
אזוי געציטערט איבער דיר און איצטער שלאַגסטו זיך אַרױס
פון די פּחזות.

פריידעלע

מען באַדאַרף נישט. מיר איז גוט אזוי אויך.

מרדכי גדליה

איך קאָן נישט צוזען ווי דו האַרעוועסט אזוי.

רָאָז שׁוֹנֵק עֵס מִיט מאַנדלען

פּרײַדעלע

פּאָלג מיך, טאַטע, מען באַדאַרף קיינעם נישט האָבן. איך בין
שוין גענוג גרויס. איך וועל פּיניעלען אויך אויסהאַדעווען.

מֵרֵד כִּי גֵדֵלִי הֵ

פּיניעלע, זעסטו, באַדאַרף אויך האָבן אַ מאַמע.

פּרײַדעלע

איך וויל נישט, אַז אַ שטיפּ־מאַמע זאָל דאָ זיין אין שטוב.

מֵרֵד כִּי גֵדֵלִי הֵ

מיינסט, אַז יעדע שטיפּ־מאַמע איז שלעכט?

פּרײַדעלע

ווינט זיך פּלוצלינג פּאַנאָדער

מיר איז גאַרנישט שווער. איך וועל אין שטוב טאָן אַלעדינק.

ווי די מאַמע פּלעגט עס טאָן.

מֵרֵד כִּי גֵדֵלִי הֵ

דו, נאַריש קינד, וואָס וויינסטו? כ'האַב נאָר געטראַכט, אין
שטוב וועט ווערן אַביסל ליכטיקער. אפשר וועט זיך ס'מזל
אומקערן.

פּרײַדעלע

זאָל נאָר פּיניעלע ווערן געזונט, וועסטו זען, אַז איך וועל
נאָך דיר אויך קאָנען העלפּן. איך וועל אים נעמען אויפן
האַנט און פּאַרן מיט דיר אין וואַלד אַרײַן. אָט, אדרבה, קוין
אַ קו וועסטו זען, אַז איך וועל אויפּשטיין פּאַרטאָג זי אויס
מעלֶקן און אַרויסטרייבן אויפן גראָז.

מֵרֵד כִּי גֵדֵלִי הֵ

דו זעסט אויס אַזוי שלעכט.

פּרײַדעלע

ווען די מאַמע וואַלט לעבן, וואַלט איך בעסער אויסגעזען.
ס'איז באשר פון זאַרג.

פרץ הירשביין

מ ר ד כ י ג ד ל י ה

איך וויל דו זאָלסט אויפהערן צו זאָרגן. נאָ, זאָל נאָר ס'קינד
ווערן געזונט... וועסט טאָקע באַלד איינהייצן אין אויוון. איך
פאָר שוין.

ער קוקט זי אָן אַ וויילע, שוויגנדיק, גייט אַרויס

פ ר י י ד ע ל ע

קוקט נאָך דעם טאָטן דורכן פענסטער. אין צווייטן חדר הערט זיך ווי
ס'קינד וואָלט אויסגעוואַכט. גוט אַהין. באַלד הערט זיך פון צווייטן חדר איר גע-
זאָנג: א י י ג ל י פ י נ י ע ל ע, דער טאָטע איז געפאָרן האַנדלען „ראָזשינקעס מיט
מאַנדלען“. קומט אַרויס. דעקט אַריבער דעם ברויט און פאַרנעמט זיך איינהייצן אין
אוייוון. די שווערע געדאַנקען רייסן זי יעדע וויילע איבער פון דער אַרבעט. אַז זי
האַט איינגעהייצט, וועט זי זיך אַנדער נעבן דער דייזשע, אויף דר'ערד, און הייבט
אָן שטיף און ציטעריק צו וויינען. אין דער אפּענער טיר פאַרווייזט זיך אַן אַלע
פּרוי מיט אַ פּאַק אויפן פּלייצע געבויגן

ד י אַ ל ט ע

אַ מזוזה אויפן טיר. אַ יידישע שטוב.

קעגט די מזוזה

פ ר י י ד ע ל ע

דאָ וואַינען יידן. קומט אַריין.

ד י אַ ל ט ע

אַ יידישע ליכטיקע טאָכטער. וואָס זיצסטו אויף דר'ערד? נע,
כ'קאָן גאָר דעם פּאַק נישט אַראָפּנעמען פון פּלייצע. כע, כע.

פ ר י י ד ע ל ע

אַט וועל איך אייך העלפן.

ד י אַ ל ט ע

מיין ליכטיקע טאָכטער, אַט אַזוי, הא. ברעכט די פּלייצע.
שווער דער פּעקל. גוטע מענטשן מיר שווער געמאַכט דעם פּעקל.

פ ר י י ד ע ל ע

מען מוז אָפּשניידן דעם שטריק. שווער אַריבערצונעמען איבערן קאַפּ.

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען

ד י א ל ט ע

כע, כע, אָט אזוי האָבן זיי מיר צוגעבונדן דעם פעקל צום
פלייצע: אָנגעשטאַפט מיט אַלדאָס גוטס אין איצטער טראָג זיך
מיט אים. אָט אזוי, שנייד איבער די שטריק: זשאַלעווע נישט.

פ ר י י ד ע ל ע

שניידט איבער די שטריק. דער פאק פאלט אויף דר'ערד

אַזאַ שווערער פאַק.

ד י א ל ט ע

לאָט זיך אראָפּ אויפן פעקל

געלויבט איז גאָט, אין אַ יידישער שטוב. וואו איז די מאַמע?

פ ר י י ד ע ל ע

די מאַמע געשטאַרבן. פסח איז זי געשטאַרבן.

ד י א ל ט ע

אַ צדיקות געווען. נע, און דיך אזוי יונג געלאָזן. וואו איז
דער טאַטע?

פ ר י י ד ע ל ע

ער האָט אוועקגעפירט האַלץ אין שטאַט צריין.

ד י א ל ט ע

אין וואָס טויסטו?

פ ר י י ד ע ל ע

איך האָב דעם ברויט פאַרקנעטן און איינגעהייצט אין אויוון.

ד י א ל ט ע

נו, האָסטו געזען צי דאָס ברויט גייט אויף? אָט וועל איך
שוין אליין א קוק געבן. אזוי יונג דיך די מאַמע איבערגע-
לאָזן. גאָר יונג. דעקט אָפּ די דייזשע מהום... עס רירט זיך אַפילו נישט.

פ ר י י ד ע ל ע

כ'האָב נישט לאָנג פאַרקנעטן.

ד י א ל ט ע

האָסט דאָך שוין אָבער איינגעהייצט... כ'זע דו האָסט געוויינט.
אודאי אין ברויט אריינגעוויינט. וואָס?

פ ר י י ד ע ל ע

איך האָב טאָקע געוויינט. אפשר איין טרער אינגאַנצן איז
אָריינגעפאלן אין דייזשע, וועט טאָקע שוין נישט אויפגיין?

ד י א ל ט ע

מע וועט זען. גיב אהער א קישן מיט א האַקמעסער. אָט אזוי,
דעק אריבער מיט דעם קישן ס'זאָל זיין וואָרעם און איצטער
לייג אונטער דעם האַקמעסער. ווי וויינט עס אַ מיידל אין
ברויט אריין?

פ ר י י ד ע ל ע

אפשר ווילט איר עסן, באַבעשי?

ד י א ל ט ע

כ'זע, דיינע ליפן זענען פאַרטריקנט. נאָך אַליין אודאי אין
מיל נישט געהאַט.

פ ר י י ד ע ל ע

מיין ברודערל איז קראַנק. זייער קראַנק.

ד י א ל ט ע

טע, טע, און דו באַדאַרפסט עס זיין די מאַמע. וואו איז ער?

פ ר י י ד ע ל ע

ער ליגט אין וויגעלע. אינם אַנדערן חדר. די אייגעלעך אָפן
און ס'פנימל זיינס ברענט ווי א פייער.

גייען ביידע אין צווייטן חדר

ד י א ל ט ע

ס'הערט זיך איר רעדן אין צווייטן חדר

אַי אַ קינד, אַי אַ קינד, ווי די ליכטיקע זון. דו, דו, דו, עפן

ה'אָזשינקעס מיט מאַנדלען

ברייט די אייגעלעך. אָט אזוי, לאַכענקע אַביסעלע, לאַכענקע צו
דער מאַמען, אָט אזוי...

קומען ביידע אַרויס

פ ר י י ד ע ל ע

וואָס מיינט איר, ער וועט ווערן געזונט?

ד י אַ ל ט ע

געזונט, געזונט. ער איז נישט קראַנק. ציינדלעך שניידן זיך
אים. כ'האַב אין זעקס אַ וואָלף-צי'נרעלע, וועט מען עס אים
אַנטאָן אויפן העלזעלע. און דו, גרויסע מזיד, מיינסט ביסט
שוין די מאַמע און דעריבער וויינסטו. קוקט צום ברויט אַהאַ, ער
רירט זיך... לאַמיר נאָר זען וואָס הערט זיך אין אויוון. נע,
גאָר קנאַפּ האַלץ אַריינגעלייגט. גיי שוין און ברענג אַריין
נאָך אַ צוויי שייטלעך האַלץ.

פ ר י י ד ע ל ע

גייט אַרויס

ד י אַ ל ט ע

בינדט אויף איר זאק און זוכט דארט

אומעטום צרות. אין שטאַט שטאַרבן קליינע קינדער; אין
דאָרף שטאַרבן מאַמעס. אומעטום צרות. אָט, אַ נאַריש קינד
נעמט און וויינט אין ברויט אַריין.

פ ר י י ד ע ל ע

קומט אַריין מיט אַ ברעמיע האַלץ

וועט זיין גענוג נאָך פיר שייטלעך האַלץ?

ד י אַ ל ט ע

וואָרף עס אַריין אין אויוון. וועט זיין צו הייס, קאָן מען דעם
אויון לאָזן אויסקילן. נישטאָ וואָס צו קאַרנן האַלץ. שוין
אַריינגעוואָרפן? טאָ קום אַהער. אָט איז אַ וואָלף-ציינדל אַיפן
שטריקל. גיי, טו עס אים אָן אויפן העלזעלע. נאָ.

גרין הרשב"י

פ ר י י ד ע ל ע

ס'איז טאקע פון א וואָלף דאָס ציינדעלע?

ד י א ל ט ע

פון א וואָלפּעכע, דאָס פּאָדערשטע ציינדעלע. גיי, טו עס אים אָן.

פ ר י י ד ע ל ע

אָט גיי איך שוין.

ד י א ל ט ע

זוכט אין פעקל

עס גייען אַרום מאָזלען, עס גייען אַרום פּאָקן: וואוּ ביסטו דאָרט?

קום אַהער, כ'וועל דיר אָנטאָן אַ רויט בענדל אויפן האַלז.

פ ר י י ד ע ל ע

קומט אַרויס

שוין, כ'האָב עס אים אָנגעטאָן.

ד י א ל ט ע

איצטער קום אַהער, זען זיך אַנדער ביי מיר אויפן שוויט.

כ'וועל דיר דאָס רויטע בענדעלע אָנטאָן. נע, האָסט נאָך גאָר,

גאָר אַ דין העלזעלע. ביסט דאָך שוין אַ פּלע-מויד. קושט איר

האַלז אַך, זיס; אַך, זיס... נעמט אַ מאַמע אין לָאָזט עס איבער

אַזאַ קינד אַליין. נו, שוין, אָט אַזוי זאָלסטו עס טראָגן אויפן

האַלז, פּאָקן, מאָזלען גייען אַרום אין די דערפער

פ ר י י ד ע ל ע

אַ שאַד, וואָס דער טאַטע איז אוועקגעפּאָרן.

ד י א ל ט ע

שוין לאַנג אוועקגעפּאָרן?

פ ר י י ד ע ל ע

גאָר נישט לאַנג. אויב איר וועט פּלייבן ביי אונז נעכטיקן.

וועט ער נאָך אָנקומען ביז נאַכט.

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען

ד י אַ ל ט ע

באַקומט מן פעקל אַ קליין לייונט זעקעלע

געווען אויף אַ מזל-טוב; גוטע מענטשן מיר עס געגעבן. שטעל
אונטער די הענט, וועל איך דיר אַריינשיטן... נו, ווייסט וואָס
דאָס איז?

פ ר י י ד ע ל ע

די שוואַרצע זענען ראָזשינקעלעך און ס'אַדערע וואָס איז?

ד י אַ ל ט ע

נאַריש קינד, מאַנדלען איז דאָך עס. אמתע מאַנדלען. שטעל
אונטער די הענט וועל איך דיר נאָך אַריינשיטן.

פ ר י י ד ע ל ע

גענוג. גענוג. איר גיט דאָך מיר אַוועק גאָר אינגאַנצן.

ד י אַ ל ט ע

ראָזשינקעלעך לאָזן מיר אַ צוויי, נאָר די מאַנדלען נעם דיר.
זעסט די פּאָדערשטע ציין אַרויסגעטאַלן שווער זיי איינצו-
קייען.

פ ר י י ד ע ל ע

ס'האָס אַ טעם ווי יאָדערן פון ניס.

ד י אַ ל ט ע

אַבער ניס, מיין קינד, שמעקט נישט.

פ ר י י ד ע ל ע

כוונעל לאָזן פאַרן טאַטן אַביסל.

ד י אַ ל ט ע

כע, כע, ביסט אַ געטריי קינד. ביסט דאָך שוין אַ פּלע-מויד.
אומעטום צרות... נעמט אַ מאַמע און לאָזט איבער אַזאַ ליכ-
טיקע טאַכטער. קוקט צום ברויט אַ, ער רירט זיך. פּיין, פּיין.

פ ר י י ד ע ל ע

איך וועל עס נאך באדארפן פיניעלען אויסהאָדעווען.

ד י אַ ל ט ע

די מאמע אין גן-עדן ט'אים נישט לאָזן פאלן.

עס דונערט אין דרויסן

פ ר י י ד ע ל ע

אזי, ווי ס'דינערט!

ד י אַ ל ט ע

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שכחו וגבורתו מלא עולם...
נעם, מיין קינד, גיכער שטעל אָוועק אַ גלאָז וואָסער אויפן
פענסטער.

פ ר י י ד ע ל ע

טוט עס

ס'וועט אפשר אַ רעגן אַרויסגיין און דער טאָטע וועט ווערן
אויסגענעצט.

ד י אַ ל ט ע

רק דו דאגהסט.

פ ר י י ד ע ל ע

גוט, וואָס איר זענט אַהער אַריינגעקומען. איר האָט געקאָנט
ווערן אויסגענעצט.

ד י אַ ל ט ע

טע, טע, איז וואָס? שיינט די זון, טריקנט מען זיך אויס. נו,
געשמאַק די מאַנדעלעך?

פ ר י י ד ע ל ע

כ'וועל זיי באהאַלטן אויפן פּאַלעצע.

ד י אַ ל ט ע

און שיד האָסטו?

ראזשינקעס מיט מאנדלען

פ ר י י ד ע ל ע

אויף פסח געמאכט. זענען נאך גאר ני. איך גיי ארום באר-
וועס, ווייל איך שאנעווע זיי.

ד י א ל ט ע

וואָס הערט זיך אין אויוון?

פ ר י י ד ע ל ע

די העלצער, וואָס כ'האָב צוגעוואָרפן, האָבן זיך נאָר וואָס אָנ-
געהויבן צו סמאליען.

ד י א ל ט ע

טאָ קום אָהער. דאָ האָב איך אין זאָק פאַר דיר אַ קליידל מיט
קרייזעלעך און אַ יאָקעלע מיט שפיצן. זעסט? אַביסל צעקניטשט
אַבער נאָך גאָר ני.

פ ר י י ד ע ל ע

שיינט אויף, קוקנדיק אויף די קליידער

וואו ט'איר עס גענומען?

ד י א ל ט ע

מעסט צו

אַביסל צו ברייט. וועסט נאָך באַדאַרפן צוואַקסן.

פ ר י י ד ע ל ע

אזי, זייער ברייט.

ד י א ל ט ע

ביז דיין חתונה, אַז גאָט וועט געבן, וועסטו אויסוואַקסן פונקט.
לאָמיר נאָר זען דאָס יאָקעלע. ברייטלעך אַביסל. ביסט אַ דאַרע מויד,
אזיסגעהאָרעוועט אין דו דאגהסט, וועסט באַדאַרפן אויסוואַקסן.

פ ר י י ד ע ל ע

וויינט

כ'וועל אפשר נישט אויסהאַלטן אויב דער טאַטע וועט אַריינ-

נעמען אין שטוב א שטיפּמאַמע.

ד י א ל ט ע

נו, נו, וויין נישט. ס'איז נאָכנישט באַוואוסט. ביזערט זיך גוט.
מוטיק נו, גענוג דיר. כ'האַב פיינט, אַז מען וויינט. ניטע. אָט
זעסטו, ס'איז אַ סטענגע. נעם דיר עס. איידער דו וועסט ליכט
בענטשן, זאָלסטו עס איינפּלעכטן אין קאַפּ.

פ ר י י ד ע ל ע

ס'איז זייד?

ד י א ל ט ע

נו, אודאי זייד. ווער פּלעכט דען אין קאַפּ עפעס אַנדערש?

פ ר י י ד ע ל ע

איך וועל גיין זען, וואָס פיניעלע מאַכט... שרייט פון צווייטן
חדר פיניעלע איז איינגעשלאָפּן.

ד י א ל ט ע

זאָל ער שלאָפּן. וועט אם ירצה השם אויפשטיין געזונטערהייט.
האַסט געשטאַכענע אויערן? דאָ האָב איך אוירינגלעך פאַר
דיר, נו, באַווייז דיינע אויערן.

פ ר י י ד ע ל ע

בויגט זיך אראפ צו דער אלטער

איך ווייס אַליין נישט. אַמאָל האָב איך געהאַט פּאָדים אין די
אויערן.

ד י א ל ט ע

טאַפּט

יא, געווען אַמאָל געשטאַכן, אָבער שוין צוריק פאַרזאַקסן.
מהום... מען וועט באַדאַרפן שטעכן איבעראַנייס.

פ ר י י ד ע ל ע

ס'וועט טאָן וויי?

ראושינקעס מיט מאנדלען

ד י א ל ט ע

אודאי וועט וויי טאָן. אָבער, אַז מען וויל גיין אוירינגלעך...

פ ר י י ד ע ל ע

איך וועל אייך געבן נאָדל פּאָדים.

ד י א ל ט ע

עס וועט וויי טאָן. ס'קאָן שטאַרק וויי טאָן.

פ ר י י ד ע ל ע

מיר וועט נישט אַרן.

ד י א ל ט ע

האַסטו אַ דינע נאָדל?

פ ר י י ד ע ל ע

יאַ, גאָר אַ דינע נאָדל. עס וועט זייער וויי טאָן?

ד י א ל ט ע

אַז מען איז לוסטיק, טוט נישט וויי.

פ ר י י ד ע ל ע

טאַ, וועל איך זיין לוסטיק. אַ ווייסן אָדער אַ שוואַרצן פּאָדים?

ד י א ל ט ע

נו, געוויס אַ ווייסן פּאָדים. מאַך נישט קיין קניפעלע. נישט
נזיטיק. כ'מוז אָבער מיינע שפּאַקולן אויסזוכן. אָן די שפּאַ-
קולן מיינע... שאַ... אָט זענען זיי. טוט אן א פּאַר שווערע שפּאַקולן
כע, כע... וויפּל אויערן האָב איך עס געשטאַכן! קום צום
פענסטער.

פ ר י י ד ע ל ע

אוי, כ'האָב מורא.

ד י א ל ט ע

טאַ באַדאַרף מען נישט.

פֿרֿיזֿהירשפֿיין

פֿרֿיֿדֿעֿלֿע

איך זאָג אייך צו, אַז כ'וועל נישט שרייען. נאָט איך דעם
רעכטן אויער.

דֿיֿ אַֿלֿטֿע

נעמט זיך פאר דער ארבעט

פֿרֿיֿדֿעֿלֿע

פארבייסט די לייפן און קארטשעט זיך אוש צונויף, ווען די אלטע שטעכט

דֿיֿ אַֿלֿטֿע

טוט וויי, האָ? אַז מען וויל אוירינגען גיין.

פֿרֿיֿדֿעֿלֿע

האַ, איך הער ווי דער פאָדים גייט. אופ-האַ!

דֿיֿ אַֿלֿטֿע

נו, שוין. מער וועט שוין נישט וויי טאָן אַזוי. דער אַנדערער
וועט שוין זיין גרינגער. גיב דעם ליינקן אויער. זי שטעכט איר
דעם ליינקן אויער אָט האָסטו דיר. שוין איבערגעקומען. אין דריי
חדשים אַרום זאָלסטו די פעדים איבערשניידן און ארויסציען.
און אָט האָסטו דיר די אוירינגלעך. מען זאָגט ס'איז גאָלד.
באַהאַלט, דו זאָלסט זיי נישט פאַרלירן.

פֿרֿיֿדֿעֿלֿע

אוי וועט עס זיין שייך! כ'וועל זיי באַהאַלטן אויפן פאַליצע
נעבן די מאַנדלען.

דֿיֿ אַֿלֿטֿע

וואו וועסטו דאָס קלייד אַהינטאָן?

פֿרֿיֿדֿעֿלֿע

דאָס קלייד? כ'וועל וואַרטן ביז דער טאַטע וועט קומען. אָן
אים קאָן איך עס נישט נעמען. ער וועט איך באַצאָלן
דערפאַר.

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען

די אַלטע

שוין באַצאָלט. אָט האָב איך מיך אויסגערוט. איז שוין
באַצאָלט. ווער דען וועט עס אָנטאָן אויב נישט דו? נאַריש
קינד, ביסט דאָך שוין אַ פּלע-מויד. באַדאַרפסט עס האָבן.

פּריידעלע

איך שעם מיך אַזוי.

די אַלטע

וואָס איז זיך דאָ פאַראַן צו שעמען?

פּריידעלע

איך בין דאָך נאָך גאָר אַ קינד.

די אַלטע

אודאי ביסטו אַ קינד. אַ גאָלדן קינד. ס'איז שיין אַזוי. ביסט
אַ יידישע טאָכטער. דער, וואָס אין הימל, האָט אַן אויג.

דריסן לאַזט זיך הערן אַ רעגן

פּריידעלע

דער טאַטע וועט אַזוי אויסגענעצט ווערן! ווי איז מיר.

די אַלטע

נישט נאָר דיין טאַטע אַליין איז איצטער אין וועג, מסתמא
באַדאַרף מען, אַז ס'זאָל גיין אַ רעגן.

פּריידעלע

פון די פּעלדער האָט מען דאָך שוין די תבואה אַראָפּגענומען.

די אַלטע

נו, איז וואָס? דער זאַמדיקער וועג וועט זיך אַביסל זעצן. וועט
מען די פּערד נישט באַדאַרפן אַזוי פאַרשניידן.

פּריידעלע

דער וועג פון אינו אין שטאָט אַריין איז זייער אַ זאַמדיקער.

פרץ הירשביין

די אלטע

און ס'פערדל מסתמא א מאַגערס?

פריידעלע

א קליין פערדל. אז מען לייגט ארויף מיט א קלעצל מער,
שטעלט עס זיך שוין אילע ווילע.

די אלטע

אַט זעסטו, אז דער, וואָס אין הימל, ווייסט וואָס ער טוט.

פריידעלע

מעסט ווידער צו דאס קלייד מיטן יאקל

זוער איז אין דעם גענאַנגען?

די אלטע

זעסט דאָך, ס'איז ניי. אַביסל צעקנייטשט פון זעקל. אָבער
שפּאַגל-ניי. קיין שפּרענקעלע אויף דעם נישטאָ.

ס'הערט זיך, דרויסן איז אימיצער צוגעפאָרן

פריידעלע

מענטשן פרעמדע! און איך גיי באַרוועס.

זי כאַפט די קליידער, וואָס די אלטע האָט איר געגעבן, און איילט אין צווייטן

ווד אריין

די אלטע

לאַכט פאַר זיך אליין גוטמוטיק

ס'הערצעלע זאָגט, ווען מען באַדאַרף שייך אַנטאָן.

עס קומען אריין צוויי פרעמדע יידן. א טאטע מיט א זון זעט אויס וואָלן זיי

זיין. ביידע אויסגענעצט פון רעגן

דער ייד

אַ גאַט העלף, באַבעשי. אַרעגן אַ ביסל!

דער יונגער מאַן

קלאַפט אָפּ דעם רעגן פון היטל

וואַרעם דאָ אין שטוב.

רעזשינקעס מיט מאנדלען

די אלטע

א גאָס-רעגן, וואָס?

דער יונגער מאַן

אָדונער געפאַלן נעבן אונזער וואָגן. ס'פערד זיך אַוועקגע-
שטעלט דיבאַם.

דער ייד

וואו זענען דאָס די מאַנסבילן?

די אלטע

קום אַרױס, מיין קינד, געסט זענען געקומען!

פריידעלע

קומט אַרױס. שוין אויף די באַרוועסע פּיס

אלטע

געלאָפן אָנטאָן שוין, כע-כע...

דער ייד

וואו איז דער טאַטע?

פריידעלע

ער איז געפאַרן אין שטאָט אַרײַן.

דער יונגער מאַן

אפשר דער ייד, וואָס האָט געפירט האַלץ, אַזוי מיט אַדאַר, קליין פערדעלע?

פריידעלע

יא, ס'איז מיין טאַטע.

דער ייד

אין דאָס איז אַ באַבע מסתמא?

די אלטע

לעכט

פרץ הירשביין

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

וואָס לאַכט איר, באַבעשי?

ד י אַ ל ט ע

אודאי, אַ באַבע, וויסט ווי דען?

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

איך האָב איך ערגעץ געזען. כ'קאָן שווערן, אַז דאָס פנים איז
מיר באַקאָנט.

ד י אַ ל ט ע

אַ יידיש פנים, וואָס? אין דיין באַבען געראַטן.

ד ע ר י י ד

אַ קלוגע יידענע. אַ קרובה מסתמא?

ד י אַ ל ט ע

נו, אודאי אַ קרובה.

פ ר י י ד ע ל ע

זיי זענען דאָ דורכגעגאַנגען מיטן וועג, אַריינגעקומען זיך
אַפרוען.

ד י אַ ל ט ע

איר זעט, נאָך גאָר אַ קינד — און וואָס פאַר אַ ברויט זי האָט
פאַרקנעטן.

זי דעקט אפּ די דייזשע

ד ע ר י י ד

נעמט אַראָפּ די קישן, וואָרים ס'וועט אַרויס פון דייזשע.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

דאָס איז שוין געווען איינמאָל אַויסגעקנעטן! נישט אומזיסט
אַזוי אַויפגעגאַנגען.

פ ר י י ד ע ל ע

כ'האָב גאָר נישטגעקנעטן אַזויפיל.

רָאָזשינקעס מיט מאַנדלען

ד ע ר י י ד

נאַ, נאַ, דאָס איז שוין איינמאָל אַ ברויט.

קוקט זיך ארום

פ ר י י ד ע ל ע

דער טאַטע וועט ברענגען קאַלך וועל איך אויסקאַלכן אין
שטוב. ביז איצער נישט געטאַרט. די מאַמע איז געשטאַרבן
פסח.

ד ע ר י י ד

אַזוי, די מאַמע געשטאַרבן. מסתמא נאָך גאָר יונג געווען,
הערסט, מיין זון? אַזוי יונג און איז פאַריתומט געוואָרן. און
ווי עס פירט אַליין אַ שטוב!

פ ר י י ד ע ל ע

אפשר וועלן די יידן עפעס עסן? כ'קאָן אַריינלייגן קאַרטאַבל
אין אויוון, וועלן זיי זיך אָפּבראַטן.

ד י אַ ל ט ע

נן, אודאי וועלן די יידן עסן.

פ ר י י ד ע ל ע

איך וועל לויפן אַריינברענגען קאַרטאַפל פון שטאַל.

לויפט ארויס

ד ע ר י י ד

אַ מיידל — אַ פייער, אַ יתומה געבליבן, אַ רחמנות. לייגט איר
נאָך די מילך אויף די לייפן.

ד י אַ ל ט ע

וואַקסט אַ גרויסע באַלעבאַסטע.

ד ע ר י י ד ע ר מ אַן

אָבער זע נאָר ס'אַראַ ברויט זי האָט פאַרקנעטן, כאַ-כאַ-כאַ...

פ ר י י ד ע ל ע

קומט אַריין, טראַגט אין שירץ קאַרטאַפל, וואַרפט זיי אין אויוון אַריין

פרץ הירשביין

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

נענוג, גענוג... אָ, אָ, אָן אמתער גהינום איז אין אויוון.

ד ע ר י י ד

עס לייטערט זיך אויס אין דרויסן. איר וועט זיך, באַבעשי, קאָנען
אַרױפּכאַפּן אױף מײן װאַגן; איך װעל אײך אונטערפירן ביז
אַ נאַנטן דאָרף, װאָו ייִדן זענען פאַראַן.

פ ר י י ד ע ל ע

איר וועט, באַבעשי, בײ אונז קאָנען אײבערנעכטיקן. עס שטייט
אַ לײדיקע בעט, װעט איר קאָנען שלאָפּן אין איר.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

און אַז מיר װעלן דאָ װעלן בלײבן ביז מאָרגן, װאָו װעסטו
אַן אָרט מאַכן?

פ ר י י ד ע ל ע

לאכט פארשעמט

ס'איז פאַראַן בײ אונז אַ בױדעם מיט הײ.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ א ן

װעט איר מיטפאַרן, באַבעשי?

ד י אַ ל ט ע

װעל איך טאַקע גײן צופּוס. איך באַדאַרף גײן אַהײן, פּון װאַ-
נען דו ביסט געקומען, מײן זון.

ד ע ר י י ד

אַ שאַד צו ברעכן אַלטע פּײס. מיר איז שוין שװער צו גײן
צופּוס.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

קומט אריין, נאך פארהאַרעוועט

פ ר י י ד ע ל ע

אָט איז דער טאַטע. װי קומסטו אַזױ גיך אַהײם?

דאָזשיקעס מיט מאנדלען

ד ע ר י י ד

דאָס איז דער באַלעבאָט? שלום עליכם.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

כ'האָב געלאָזן מיין טאָכטער גאָר אַליין אין איצטער, קיין עין
הרע, אַ פולע שטוב יידן. דער רעגן געבראַכט אַהער?

פ ר י י ד ע ל ע

וואָס ביסטו אזוי פרי געקומען? ביסט דאָך נאָך אין שטאָט
נישט געווען.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ אַן

מיר האָבן אייך באַגעגנט מיט אַ פּוּר האַלץ.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

כ'האָב צופיל אָנגעלייגט, האָט זיך צעבראַכן אַן אַקס.

פ ר י י ד ע ל ע

אזי וויי!

ר י אַ ל ט ע

קיין סכנה נישט. יידן וועלן העלפן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

כ'האָב געזען, אַז היינט וועל איך שוין סיי ווי נישט אָנ-
שפּאַרן אין שטאָט, האָב איך ס'פּערדל אויסגעשפּאַנט און גע-
קומען רייטנדיק אַהיים. כ'ווייס, געלאָזן זי אַליין און דאָס
קליינס איז מיר אייך עפעס נישט מיט אַלעמען. נו, געלייבט
איז גאָט, געטראָפּן אַ פולע שטוב יידן. פון וואַנען פּאַרט
מען עפעס?

ד ע ר י י ד

מיר זענען נישט פון נאָנט.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

דאָס זעט מען. כ'וואוּין שוין באַלד אַ יאָר צוואַנציק אין דעם

געגנט און עפעס נישט באַקאַנט.

ד ע ר י י ד

עס קומט נישט אויס מיט דעם וועג צו פּאַרן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

און די באַבע קוקט מיר שוין יאָ אויס אַביסל באַקאַנט.

ד י אַ ל ט ע

אַ יידיש פנים, וואָס?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

וואָלסטו עפעס געמאַכט, מיין טאָכטער, אן עסן פאַר די יידן.

פ ר י י ד ע ל ע

כ'האַב אַריינגעוואָרפן קאַרטאָפֿל אין אויוון אַריין.

ד ע ר י י ד

ווי איך הער, איז די מאַמע אירע אַוועקגעשטאַרבן?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

פאַרפינטערט געוואָרן די שטוב.

ד ע ר י י ד

מען דאַרף דעם בטחון נישט אָנווערן.

ד י אַ ל ט ע

צו פריידעלען

אַט זע די קאַרטאָפֿל זאָלן נישט פאַרברענט ווערן.

פ ר י י ד ע ל ע

עסקט זיך ביים אויוון

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ אַן

איר האָט געהערט דעם גרויסן דונער?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

עס האָט אַ בוים אויסגעבראַכן, געפאַלן אויפן רעכטן מיטן וועג.

ראָזשינקעס מיט מאַנדלען

פּר י י ד ע ל ע

שארט ארויס די קארטאפּל, ברענגט צום טיש. דער עולם רייבט די הענט.
נעמט זיך צום עסן, בלאזן און עסן מיט די שאלעכץ
מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו
קומט איר, באַבע, נענטער צום טיש. נעמט אַ קאַרטאָפּל.

ד י אַ ל ט ע

נע, ס'וועט שוין אזוי רעכט זיין.

זי עסקט זיך ביים פייער

פּר י י ד ע ל ע

לאַזט מיך, איך וועל דאָס פייער צעשאַרן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

ווי זענען עפעס די מסחרים אין אייערע קאַנטן?

ד ע ר י י ד

די מסחרים שלעכט אויף דער וועלט. נאָר ביי מיר, נישט
צו פאַרזינדיקן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

אין דעם געגנט אויך דאָס אייגענע. נישטאָ וואָס אַ פיר
האַלץ אָפּצוואַרפן.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ אַן

ראָס: איז אייער גאַנצער מסחר?

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

ס'הייבן זיך נישט די הענט פאַר עפעס בעסערס.

ד ע ר י י ד

מען באַדאַרף נאָר דעם בטחון נישט אָנווערן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

און וואָס איז אייער מסחר?

ד ע ר י י ד

מען האַנדלט מיט תבואה.

ד ע ר י ו נ ג ע ר מ אַן

מיר פירן גרויסע געשעפטן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

יא, אַז מען קאן עס נאָר דערגרייכן.

ד ע ר י י ד

אַבער שווערע צייטן אָנגעקומען. מסחר פאַלט.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

וואוהיין פאַרט מען עס איצטער? איך מסחר?

ד ע ר י י ד

יא... שוין פון זיינעטוועגן: מיין זונס וועגן.

פ ר י י ד ע ל ע

טאַטע, כ'האָב נאָך האַלץ צוגעוואָרפן, איצטער האָב איך מורא

ווצט זיין צו הייס אין אויוון.

ד י אַ ל ט ע

אַט טשעפע זיי נישט. זאָלן זיי דאָרטן זיך רעדן. מיר וועלן

שוין זיך ווי ס'איז אַן עצה געבן. זע נאָר דאָס ברויט זאָל

פון דייזשע נישט אַרזיסלויפן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

ס'קליינע עופהלע איז מיר עפעס איינגעפאַלן. האָדעוועט זיך

אָן אַ מאַמען.

פ ר י י ד ע ל ע

וויסט, טאַטע, פיניעלע איז שוין בעסער. עס שניידן זיך

אים ציינדעלעך.

ד ע ר י י ד

קום. מיין זון, וועלן מיר זען וואָס אויף דרויסן-הערט זיך.

ראזשינקעס מיט מאנדלען

דאָכט זיך מיר, ס'לייטערט זיך אויס.

גייטן ארויס

מרדכי גדליהו

האַט איר, באַבע, געזען ס'קליינע יתומל,

די אַלטע

אַ ליכטיק קינד, ט'זיין געזונט.

מרדכי גדליהו

גייט אין צווייטן חדר

פריידעלעך

בלייב ביי אונז, באַבע. איך וועל דעם טאַטן זאָגן.

די אַלטע

כ'וועל נאָר ענג מאַכן אין שטוב. נאָכוואָס דאַרף מען אָן אַלט
מענטש אין שטוב? אָן אַלט מענטש באַדאַרף נישט פאַרנעמען
צופיל אָרט.

מרדכי גדליהו

קומט ארויס

שלאָפט און די היץ האָט אָפגעטראָטן.

די אַלטע

וועט זיין געזונט. קיין ספנה. ציינדעלעך שניידן זיך אים.

מרדכי גדליהו

ווען די מאַמע וואָלט עס לעבן. די יידן קומען ווידער אריין. נו וואָס,
עס לייטערט זיך אויס? מיין וואָגן האָלץ וועט שוין מסתמא
איבערנעכטיקן אויפן וועג. כ'וועל נאָך באַדאַרפן גיין אין
דאַרף אַריין ערגעץ אַנטלייען אָן אַקס.

דער ייד

אפשר וועלן מיר זיך נאָך אומקערן צוריק. מ'וועט קאָנען נע-
מען מיין וואָגן.

פריז הירשביין

מרדכי גדליה

וואוהין איז מען עס געפאָרן, טאָקע אַהער? דאָ עפּעס אַן עסק
געמאַכט?

דער ייד

שמייכלט

נאָך נישט באַוואוסט. אפשר וועט מען דא מאַכן מסחר. ווי
רופט מען אייך?

מרדכי גדליהו

נישט באַקאַנטלעך באַנ'אייך, מרדכי גדליהו איז מיין נאמען,
נאָך אַ זיידן.

דער ייד

און איך בין בנימין מינטשיצער.

מרדכי גדליהו

אַזש פון מינטשיץ!

דער יונגער מאַן

נעכטן נאָך האַלבע נאַכט אַרזיסגעפאָרן.

מרדכי גדליהו

מיט מיין פערדל וואָלט איך נאָך היינט דאָ נישט אָנגעשפּאַרט.

בנימין

ווי אַלט איז אייער טאָכטער?

מרדכי גדליהו

שױן זעכצן יאָר, קיין עין הרע. אַ בריה, ווי די מאַמע אירע,
זאָל זיין אין גן־עדן.

פריידעלע

וואָס פּאַדאַרפּסטו מיך אַזוי לויבן, טאַטע?

בנימין

דאָס איז אַ בן יחיד. יצחק איז זיין נאָמען. נאָך אַן עלטער־זיידן.

יצחק אין טריידעלע קוקן זיך דורך, ביידע פאַרשעמטלעך

ראזשינקעס מיט מאַנדלען

די אַלטע

לאַכט גוטמוטיק

האַ, געלאָזן אין אויוון צוויי קאַרטאָפֿל, גאַר פאַרברענט געוואָרן.

מרדכי גדליהו

אַזוי גאַר, אויך אַ בן יחיד. העלפט מסתמא דעם טאַטן. ווען
איך וואָלט האָבן אַ גרעסער יינגל אין שטוב. וואָלט ער מיר
אויך געווען אַ ביסל באַהילפֿיק.

בנימין

איך פאַר עס איצטער אָנקוקן אַ כלה פאַר אים. נאָך גאַנצע
צען מייל פון דאַנען.

מרדכי גדליהו

ווייטלעך.

בנימין

איך זאָג אויך, אַז ס'איז צו ווייט. ס'איז שוין אַ לאַנגע מעשה
אין דעם. כ'האַב מיך געטראַפֿן אַרום שבועות אויף אַ יריד
מיט אַ מענטשן. אַביסל באַקאנטלעך. מען האָט זיך צוגנויפֿ-
גערעדט... און דאָ אַנומלט האָט ער ווידער באַפֿילן דורך זיי-
נעם אַ קרוב. טראַכט איך מיר, די צייט איז שטייל. ס'פֿערד
עסט דעם האָבער, אָט לאָמיר זיך אַריבערכאַפֿן. אָבער איך טראַכט
אַליין — ס'איז אַביסל ווייטלעך... ווענדט זיך צו פריידלען. ווי
רופֿט מען דין?

פריידלעך

פריידע לאה.

מרדכי גדליהו

איר מאַמעס אַ מאַמע געווען.

בנימין

פאַרשטייט איר מין, דער געגנט דאָ געפֿעלט מיר זייער. גע-

פרץ הירשפין

דיכטלעך דערפער אַרום. און די פעלדער קוקן מיר אויס אַביסל
חשובער ווי אין מיין געגנט.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

די היגע תבואות האָבן אַ שם.

י צ ח ק

ווען איך וואָלט דאָ אין דעם געגנט געזעסן, אָ, אָ!

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

איך ווייס עס אַליין. נו, איז מען געבליבן ווי אויפן וואַסער.
הייבן זיך נישט די הענט.

ב נ י מ י ן

איך וועל אייך זאָגן דעם אמת, דער רעגן האָט מיך אַהער
אַריינגעבראַכט. כ'זיך און טראַכט. אפשר איז עס אַ גאָט-זאָך.

איר זייט אַ ייד, וואָס געפעלט מיר. מילא, אָרעם איז קיין
חרפה נישט. און דער עיקר דער געגנט.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

איך זאָג אויך, אַז דער געגנט איז אַ פיינער.

ב נ י מ י ן

וואָס זאָגסטו, מיין זון, אפשר טאַקע אַ שאָד צו טרייבן ס'פערד
נאָך גאַנצע צען מייל? ... איר הערט, באַבע, וואָס מיר ריידן

דאָ? וואָס זאָגט איר?

ד י אַ ל ט ע

וואָס זאָל איך זאָגן? געבענטשט זאָל זיין אַ יידישע שטוב.

כע, כע, עשירות, אָרעמקייט, אַלץ פון גאָט. נו, זאָל זיין גע-

בענטשט אַ יידישע שטוב.

ב נ י מ י ן

כא, כא, אַ קלוגע אַלטע, ווי איך בין אַ ייד. אַלץ פון גאָט,

וואָס זאָל'ו מיר זיך דאָ נאָרן?

ר' זשינקעס מיט מאַנדלען

מרדכי גדליהו

די גאַנצע זאַך גאַר קשהדיק. עפעס גאר אַ וואונדער. לאַכט
עפעס טאַקע... נישט צו גלויבן. וואָס זאל איך זאָגן?

בנימין

איך וויל מיין זון לאזן אין דעם געגנט. ער וועט דאָ אָנהייבן
פירן מסחר — אז מען האט אַ גוט פערד איז עס קיין מיני-
טשיץ נישט אזוי שטאַרק ווייט. נו, וואָס זאָגסטו, מיין זון,
האָסט חשק צו פאַרן ווייטער?

מרדכי גדליהו

צו פריידלעך, וואָס שטייט נעבן איוון מיט אַ צעפלאַמט פנים
דו הערסט, מיין קינד, וואס מען רעדט דאָ? ... כ'ווייס. כ'וואָלט
פאַר איר קאַנען האָבן אַ שטיקל נדן...

פריידלעך

לאָזט אַראָפּ דעם קאַפּ פאַרשעמט

בנימין

וואָס איז דאָ פאַראַן אַ סך צו רעדן. וואס באַדאַרף דען מיין
קינד נדן? לאַמיר דא איבערנעכטיקן. קום נאָר אַהער, טאכטער,
אַט זעסטו, ס'איז מיינער א זון. א בן יחיד. ס'פעלט אים
גאַרנישט. די מאַמע מיט פויטער געקאַרמעט.

מרדכי גדליהו

איר מאמע, זאל זיין אין גן-עדן, האט אויך איבער איר געציטערט.

בנימין

וואס איז דאָ צו באַלאַמוטשען, אויב ס'איז אַ גאט-זאך. געפאַרן
אנקוקן אַ כלה, נו, האט גאט געמאַכט איך זאל גאַנצע צען
מייל פאַרשפאַרן ס'פערד צו טרייבן. גיט אַ האַנט, ר' מרדכי
גדליהו... מיין יידענע וועט אויך זיין צופרידן — געוויינט,
וואס כ'פיר איר בן-יחיד אַוועק אין אַזאַ ווייטקייט.

מרדכי גדליהו

מילא, מען איז דאך יידן. מען זעט דאן, ס'איז אַ גאט-זאך...

בנימין

יא, כ'מיין אפשר זאל איך שיקן נאך דער יידענע מיינער...
טא גיט אַ האַנט, ר' מרדכי גדליהו.

מען איז מקבל קנין
יצחק

איך וועל די שטוב אַראַפּוואַרפּן. כ'וועל בויען אַ גרעסערע
נעבן וועג.

מרדכי גדליהו

ס'האלץ איז גוט. מען וועט אפשר באַדאַרפּן אויפצובויען נאך
אַ האַלבע שטוב.

די אַלע

קוקט אין פענסטער

די זון האט זיך שוין באַוווּזן. אַזוי גיך זיך אויסגעלייטערט,
נו, כ'וועל שוין גיין.

פריידעלע

בלייבט דא, באפעשי, ביז מאַרגן.

מרדכי גדליהו

טאַקע וואוהיין? בלייבט שוין דא נעכטיקן.

בנימין

מען וועט אייך צופירן שפעטער אַביסל.

יצחק

כ'וועל אייך אפּפירן וואו איר באַדאַרפּט.

די אַלע

קלויבט צונויף איר פעקל

אן עברה צו זיצן אַזוי לאַנג אויף איין ארט.

יצחק

וואס איילט איר זיך? בלייבט דא.

ראזשינקעס מיט מאנהעלען

פ ר י י ד ע ל ע

בלייבט דאָ, באַבע, איך וועל ווייזן, וואָס איר האָט מיר איי
בערגעלאָזן.

ד י אַ ל ט ע

נישט איצטער, שפעטער, אַז מען וועט באַדאַרפן.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

איר זענט דאָך הונגעריק.

ד י אַ ל ט ע

אַבי די זון האָט זיך שוין באַוויזן. ביז נאַכט נאָך אָנשפאַרן
וואו אױף אַ נאַכטלעגער.

מ ר ד כ י ג ד ל י ה ו

נו, גייט געזונטערהייט.

ער העלפט איר אָנטאָן דאָס פעקל

ד י אַ ל ט ע

געלויבט איז גאָט. אַביסל גרינגער געוואָרן דאָס פעקל.

ב נ י מ י ן

אַן אַלט מענטש, געקאָנט אונטערפירן.

פ ר י י ד ע ל ע

אָט וועל איך אייך אַריינלייגן געבראָטענע קאַרטאָפֿל אין פעקל.

טוט עס

ד י אַ ל ט ע

קישט פריידעלעך

נו, נו, זיי געזונט. גיב אַכטונג אויפן קינד. געלויבט איז גאָט,
ס'פעקל גרינגער געוואָרן. אַ גוטן טאָג. קישט די מזוזה און כאַפט
נאָך אַ קוק אין אויוון זע, מיין קינד, אין אויוון וועט ווערן צו
קאַלט.

ײַט אַרױס, אַלע באַגלייטן זי מיט די בליקן, ווינטשנדיק אור אַ גיט-געזונט

רץ הירשבין

מ ר ד כ י ג ד ל י ה י

זע טאַקע, מיין קינד, אז דער אױוון זאל נישט אױסקױלן.

ב נ י מ י ן

וועלן מיר טאַקע באַלד זען ווי פריידעלע וועט עס אַ ברויט באַקן?

פ ר י י ד ע ל ע

פאַרקאַשערט די אַרבעל און הויבט אַן אַרויסצושאַרן מיט דער קאַטשערע
די רױטע קױלן פון אױוון. אַלע דריי מאַנטבױלן שטייען פון ווייטן און קוקן מיט
רוים ליבע צו איר אַרבעט.

אויפן שוועל

פערזאָנען:

פנחס פיינבערג

רבקה — זיין שוור

ראָזי — איר טאכטער

דוד קאפלאן

אהרן

העלער

אויפן שוועל

אן אלטמאָדיש, רייך געמעפּלירט צימער, גענוג פענסטער.
רעכטס צוויי טירן. אין הינטערגרונט די אריינגאַנג-טיר. סוף זומער.
אַרום האַלבן טאָג.

ר אָ ז י

קומט אָן. בלייבט אין טיר. רעדט צו עמיצן דרויסן
קום אַרײַן, וועסטו זיצן בײַ מיר אין צימער.

ה ע ל ע ר

באַחזיזט זיך אויפן שוועל
דיין מוטער ליידיט דערפון.

ר אָ ז י

זי וועט דיך נישט באַליידיקן בײַ זיך אין שטוב.

ה ע ל ע ר

נישט דערפאַר. אים וויל איך נישט פאַרשאַפן קיין עגמת-נפש.
גוט. כ'וועל זיצן אַ ווײַלע בײַ דיר אין צימער.

ער גייט אַרײַן אין צימער

ר אָ ז י

מאַמע, מאַמע!

ר ב ק ה

קומט אַרויס פון דעם אלטנס צימער, פאַרזאָרגט, נידערגעשלאָגן
שרײַ נישט אַזוי, מײן קינד, ער איז נאָר וואָס אײַנגעשלאָפן.

ר אָ ז י

וואָס מאַכט ער?

ר ב ק ה

איך וועל עס נישט אויסהאַלטן.

ר אָ ז י

וואָס קוקסטו מיך אַזוי אָן, גלייך ווי איך וואָלט געווען שולדיק?

ר ב ק ה

האַסט קיין רחמנות נישט אויפן זיידן, טאָ האָב רחמנות אויף מיר.

ר אָ ז י

איך וועל דאָ דערשטיקט ווערן אין שטוב.

ר ב ק ה

ער האָט נאָר וואָס געפרעגט אויף דיר. ער לאָזט דיך פון די ליפן נישט אַראָפּ.

ר אָ ז י

איך קאָן אים נישט מאַכן צוריק יונג.

ר ב ק ה

ווען דו וואָלסט געדענקט דעם טאָטן דיינעם, וואָלסטו ערשט וויסן ווער עס גייט אַוועק פון דער וועלט.

וויסט די טרערן

ר אָ ז י

אַ מענטש לעבט נישט אייביק.

ר ב ק ה

ס'איז טאַקע אַלץ אמת, אָבער נישט אַזוי האָט עס געדאַרפט זיין.

ר אָ ז י

כ'האָב דיר געזאָגט, אַז כ'בין אים אַלץ מוחל. זאָל ער אָפּ-שרייבן זיין פאַרמעגן פאַר וועמען ער וויל. אַ מענטש, וואָס קלויבט זיך שטאַרבן, באַדאַרף נישט שטיין אין וועג דעם, וואָס באַדאַרף נאָך לעבן. איך וויל לעבן.

ר ב ק ה

נו גוט. ווער לאָזט דיר נישט לעבן?

ר אָ ז י

דו מיטן זיידן. כ'ווייס נישט, וואָס איר ווילט פון מיר.

ר ב ק ה

מאַכסט זיך אומגליקלעך.

ר אָ ז י

זאָל עס קיינעם נישט אַרן. כ'וועל דאָ דערשטיקט ווערן אין שטוב.

ר ב ק ה

אַבער אַריינגיין צו אים קאַנסטו דאָך. ער וויל דיך זען.

ר אָ ז י

וואָס באַדאַרף ער מיך?

ר ב ק ה

ווייסט, וואָס באַדאַרף ער דיך... ער איז דאָך דיין זיידע. ער וויל דיך זען.

ר אָ ז י

איך וועל צו אים מער נישט אַריינגיין. וואָס ווילסטו פון מיר האַבן?

ר ב ק ה

איך וויל נאָר, דו זאָלסט וויסן, אַז דער זיידע ליגט אויפן טויטן בעט אין דו פירסט זיך אויף...

ר אָ ז י

מאַמע, כ'בעט דיך, לאַז צורו, כ'וועל צו אים נישט אַריינגיין.

ר ב ק ה

ביזט ס'איינציקע, וואָס איז איבערגעבליבן פון זיין זון.

ר אָ ז י

איך ווייס וואָס ער וויל מיר זאָגן און דעריבער וויל איך צו אים נישט אַריינגיין. איך קאָן זיין בליק נישט איבערטראַגן. זיינע בליקן גייען מיר נאָך.

ר ב ק ה

ער לאַזט דיך פון מויל נישט אַרויס.

פרץ הירשפמן

ר א ז י

זאָל ער מיר נישט שטיין אין וועג.

ר ב ק ה

ער וויל זיין אייניקל זאָל חתונה האָבן מיט אַ שיינעם יידן
און ער איז גערעכט.

ר א ז י

ער האָט מיר נישט צו זאָגן קיין דעה.

ר ב ק ה

איך וויל עס אויך. הערסט, איך וויל עס.

ר א ז י

אַט אדרבה, זאָג מיר וואָס איז אַ שיינער ייד? איך ווייס עס
נישט. מיר איז שייך דער, וועמען איך האָב אויסגעקליבן.

ר ב ק ה

טאָ פאַרוואָס ווילסטו צו אים נישט אַריינגיין? כ'ווייס, אַז
נישט מיט דיין אייגענעם שכל טוסטו עס. ווארים מיין קינד
האָט גאַרנישט געקאָנט זיין אַזוי שלעכט.

ר א ז י

גייט צום טיר פון איר צימער

העלער, קום אַרויס אויף אַ מינוט.

ר ב ק ה

ער איז דאָ אין שטוב, איך וויל אים נישט קענען!

ה ע ל ע ר

קומט אַרויס

אַנטשולדיקט מיר. אויב איר ווילט עס נישט, וועל איך אַרויסגיין.

ר ב ק ה

וואָס ווילט איר האָבן פון מיר? איר ברענגט אַן אומגליק אויף
מיין שטוב.

ה ע ל ע ר

פארקערט. נאך מיט אַ וויילע פריער האָב איך ראָזין געבעטן,
אז זי זאָל צוגאיים אריינגיין. איך וויל אליין זיך זען מיט
אים, זאָל ער מיר זאָגן, וואָס ער האָט צו מיר.

ר ב ק ה

מיין קינד איז צו מיר קיינמאָל נישט געווען אזוי פרעמד.

ה ע ל ע ר

איך אליין האָב איר געהייסן זי זאָל זיצן נעבן זיידנס פעט
זי האָט עס מיר צוגעזאָגט.

ר אָ ז י

איך וועל נישט גיין.

ה ע ל ע ר

איך וועל אליין גיין צו אים.

ר ב ק ה

ביין, ניין, מען דאַרף נישט. צוליב איך איז ער קראַנק. איר
ביידע פאַרקירצט אים זיינע יאָרן.

ה ע ל ע ר

איר זענט אַ מוטער פון אייער קינד אין איר טאַרט נישט
רעדן אזוי.

ר ב ק ה

איך מעג פאַרלאַנגען, אז מיין קינד זאָל זיין גליקלעך, איר
הערט?

ה ע ל ע ר

איך וויל איר זאָלט מיך פאַרשטיין.

ר ב ק ה

איך וויל איך נישט. פאַרשטיין.

ברן הירשביין

ה ע ל ע ר

וואָס האָט איר צו מיר?

ר ב ק ה

איך וויל איר זאָלט לאָזן צורו מיין קינד.

ה ע ל ע ר

איך וועל עס טאָן, אָבער פריער וויל איך רעדן מיטן אלטן.

ר אָ ז י

דו וועסט נישט אריינגיין צו אים.

ה ע ל ע ר

איך פאַרשטיי נישט פאַרוואָס.

ר אָ ז י

איך האָב פאַר אים מורא, און דו באַדאַרפסט צו אים נישט גיין.

ה ע ל ע ר

איך וויל מיט אים רעדן; איך וועל אים באַווייזן, אז ער באַ-
דאַרף זיין קינד נישט שטיין אין וועג.

ר ב ק ה

נישט ער איז אין דעם שולדיק; איך אליין זאָג, אז איר זאָלט
מיך און מיין קינד צורו לאָזן.

ה ע ל ע ר

איך ווייס, אז איר האָט צו מיר גאָרנישט; ווען דער אלטער
זאָל נאָר נישט שרעקן מיטן אָפּשרייבן זיין פאַרמעגן פאַר
שטאָט —

ר ב ק ה

איך וויל נישט גיין צוליב אייך איבער די הייזער. איך קען
אייך נישט און מיין קינד איז נאָך צו יונג. זי וועט אָן דער
מאַמען נישט טאָן אַזאַ זאַך.

איפן שוועל

דוד קאפלען

קימט אריין

אַ גאָט העלף.

רבקה

אַ גוט יאָר. מיין שווער האָט היינט צוויי מאָל געפרעגט אויף אייך.

ראָזי

רעדט מיט העלערן ביים טיר. זיי גייען ביידע אריין צו איר אין צימער.

זי קומט באַלד אַרויס צוריק

דוד קאפלען

מען האָט היינט פון זיינעטוועגן געזאָגט אין שול תהילים. וואָס מאַכט ער?

רבקה

זייער שוואַך.

דוד קאפלען

מען האָט מיך געשיקט פון שטאָט זיך דורכרעדן מיט אים וועגן א פאָר נויטיקע זאַכן. ער האָט צוגעזאָגט נאָך פאָרא-יאָרן, אָז ער וועט שטאָט העלפן. איצטער שמועסט מען, ער האָט אַלץ אָפגעשריבן פארן אייניקל.

רבקה

הערסט מיין קינד?

דוד קאפלען

דאָס איז עס אייער טאָכטער? אויף דיין מזל פאַלט אויס אַזאַ עשירות; נו, וועסטו וויסן וואָס צו טאָן מיטן זיידנס פאַרמעגן?

ראָזי

איך ווייס גאַרנישט.

פרץ הירשפין

דוד קאפל אן

ווינציק אידן אזעלכע איבערגעבליבן. וועסטו וויסן וואו צו
געבן און וואו צו שפארן?

ראָזי

דערווייל איז עס נאך זיין פארמעגן.

דוד קאפל אן

אזוי רעדן היינטיקע קינדער. יא, קאָן מען אַרײַנגיין צו אים?

רבקה

מיר דאָכט, אָז ער איז איינגעשלאָפן.

דוד קאפל אן

שיין געפירט זיין וועלט. זיין אָרט וועט בלייבן ליידיק. מען
האַט אַלץ געהאַפּט, אָז ער אַליין וועט נאָך דעם בית-יתומים
בײַען. כ׳האַב מיט אים גערעדט וועגן דעם.

רבקה

הערסט מיין קינד?

דוד קאפל אן

האַט נאָר נישט קיין פחד. ס׳וועט נאָך בלייבן גענוג פאַר
אייער קינד. איך ווייס גאַנץ גוט, וואָס עס איז געווען זיין
וויילן.

רבקה

איר האָט אַ גרויסן טעות, אויב איר מיינט, אָז ער פאַרמאָגט
אַזויפיל.

דוד קאפל אן

פאַרוואָס זאָל מען נישט וויסן? ווער וויסט עס נישט זיינע
הייזער אין שטאָט?

גייט צום הילדעס טיר

ר ב ק ה

ער איז זייער שוואך; גלייכער מען זאָל אים לָאָזן צורונ.

ד ו ד ק א פ ל אָן

איר זאָגט דאָך, אַז ער האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף מיר. אפשר
האָט ער עפעס נויטיקעס צו זאָגן.

גיט אַרײַן אין צימער און פאַרמאַכט די טיר הינטער זיך

ר אָ ז י

וואָס באַדאַרף ער דאָ?

ר ב ק ה

האָסט דאָך געהערט וואָס ער האָט גערעדט. אונז וועט נאָך
אויסקומען אַוועקצוגיין איבער די הייזער.

ר אָ ז י

גיט צום קראַנקנס טיר און הערט זיך איין

ר ב ק ה

זעסטו ווי דו ציטערסט.

ר אָ ז י

גי, מאַמע, אַרײַן און הער וואָס ער רעדט מיט אים.

ד ו ד ק א פ ל אָן

קומט אַרױס

איך וועל גיין רופן נאָך אַ פּאָר מענטשן. ער וויל שרייבן אַ
צואה.

ר ב ק ה

וואָס!?

ד ו ד ק א פ ל אָן

איר הערט דאָך, ער וויל שרייבן אַ צואה.

ר ב ק ה

ער האָט דאָך שוין איין מאָל געשריבן.

פרץ הירשפין

דוד קאפלאן

אפשר וויל ער דאָרט עפעס איבערמאַכן. פל זמן אַ מענטש
לעבט קאָן ער טאָן מיט זיין פאַרמעגן וואָס ער וויל.

רבקה

איך בין אַן אימגליקלעכע אַלמנה מיט אַ יתומה. מיר וועלן
נאך באַדאַרפן אָנקומען צו לייטן. ראָזי, קינד מיינס, גיי
אַריין צום זיידן, בעט אים ער זאָל אינז נישט פאַרגעסן.

דוד קאפלאן

איר ווייסט וואָס עס הייסט דער ווילן פון אַ גוסס? ווער זענט
איר אַזעלכע, וואָס איר טױך איינשטעלן אַנטקעגן דעם ווילן
פון פנחס פיינבערג? צו ראָזי ווייסט, אַז דו ביסט מקצר זיינע
יאָרן?!

ראָזי

איר האָט נישט קיין דעה צו זאָגן אויף מיר.

דוד קאפלאן

שעמען האָט איר זיך באַדאַפט אַזוי צו רעדן. אַזוי זיך צו
פאַרגעסן.

רבקה

ס'האַרץ איז איר נעבעך פאַרביטערט.

דוד קאפלאן

איך בין נאָר אַ שליח פון שטאָט, און מער גאָרנישט.

גייט אַרויט

רבקה

מיין קינד, האָב רחמנות אויף מיר. באַלד וועט אַלעדינק זיין
פאַרפאַלן. גיי אַריין צו אים. זאָג אים, אַז ער איז מחויב צו
האַבן זיך אין זינען. קויט זי וועסט אַריינגיין צו אים, יאָ?

אויפן שוועל

זאָג אים צו, אַז דו וועסט אים פאַלגן און דערנאָך וועט
מען זען אפשר ...

פּנחס פיינבערג

עפנט די טיר און באַווייזט זיך אויפן שוועל. ער איז שוואַך, קוים וואָס ער
האַלט זיך אויף די פיס. די פרויען פאַרוואַנדערט און צעטומלט

רבקה

גאָט איז מיט אייך. איר וועט דאָך נאָך פאַלן.

נעמט אים אונטערן אַרעם

פּנחס פיינבערג

כ'האַב נאָך כח ... אָט אַזוי האַלט מיך צו. כ'וועל מיך אַביסל
דורכגיין איבערן שטוב.

רבקה

אפשר איז טאַקע גלייכער, וואָס איר זענט אַראָפּגעגאַנגען.

פּנחס פיינבערג

באַמערקט ראָזין

אָט איז זי, כאָ. מיר האָט מען געזאָגט, ביסט אַוועקגעפאַרן.
כאָ, געלאָזן אַליין דעם זיידן און אַוועקגעפאַרן.

ער לאָזט זיך אַראָפּ אין אַ טיפן שטוב. נעמט נישט אַראָפּ קיין אויג פון ראָזין

ראָזי

וואָס מאַכסטו, זיידע?

פּנחס פיינבערג

קום נענטער. האָסט מורא פאַרן זיידן. כאָ, אַזוי פון ווייטן.

ראָזי

אָט בין איך.

פּנחס פיינבערג

קום אַהער, נאָך נענטער. די אויגן זענען מיר שוואַך, כ'האַב

פרץ הירשביין

דיך געגאָרט צו זען און דו ביסט אַוועקגעפּאַרן, האָט מען
מיר געזאָגט. ווי קומט עס, האָ?

ר ב ק ה

מיט טרערן

וואָס קאָן איך מאַכן? איך בין נישט שולדיק.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

צו וואָס גענאַרן א זיידן? כאַ, זאָגט מען, ס'איניקל וויל דיך
נישט זען. נישט אמת, כאַ?

ר אָ ז י

איך האָב דיך ליב, זיידע, און כ'האָב דיך געוואָלט זען.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

האָסט מיך האָלד, זייער האָלד, דאָך ביסטו מיר נישט קיין
זון פון מיין זון געבוירן און נאָר פרעמד... געגאָרט דיך אנ-
צוקוקן, אפשר האָסטו מיך האָלד, זייער האָלד... דאָך ביסטו
מיר נישט קיין זון. כאַ, גענאַרט מען מיך.

ר אָ ז י

כ'האָב דיר, זיידע, נישט געוואָלט אָנטאָן קיין צער.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

צער... כאַ, כאַ... ווייסט נישט וואָס ס'איז. ווי קומט אַ קינד
צו וויסן? אַ זיידע יאָ, ער ווייסט. כ'האָב מיך מטריח געווען
צו דיר. געוואָלט דיך זען כע— כע— געוואוסט וואָס דאָ
קומט פאַר אין שטוב. מיך גענאַרט מען נישט. וואָלסטו גע-
ווען א קדיש, מיינס א גלייכן, כאַ...

ר א ז י

ווינט

וואָס ווילסטו פון מיר, זיידע?

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

ניטע. מען באַדאַרף נישט וויינען. האָסט אַ שטאַרקן רצון, אמת,

נישט צו גיין אויפן גלייכן וועג. נו, וואָס ט'איר דאָ טאָן מיט
מיין פאַרמעגן? נאָכנישט באַטראַכט וואָס צו טאָן? וועסט
פירן אַ יידישע שטוב. האָ?

ר אָ ז י

איך ווייס נישט ווי אַזוי צו פירן אַ יידישע שטוב.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

נישט געלערנט? קענסט מיך נישט? נישט דיין זיידע? קוק
מיך אָן: פנחס פיינבערג, יאָ?

ר אָ ז י

איך בין נאָך יונג און ווייס גאַרנישט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

נישט אמת! אַז ביסט יונג געווען האָסטו נישט גערעדט מיט
אַזא העזה. און וואָס זאָגט די מאַמע?

ר ב ק ה

איך האָב שוין אויסגעוויינט מיינע אויגן.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

וויינט נישט. מען באַדאַרף נישט. כ'פאַרלאַנג נישט... וועסטו
געבן צדקה פון מיין פאַרמעגן?

ר אָ ז י

פרעג מיך נישט. דו לעבסט דאָך נאָך. איך וויל דו זאָלסט
נאָך לאַנג לעבן.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

לאַסט מיט אַ שוואַכן קינדערשן געלעכטער

אַט דאָס איז קלוג געזאָגט. ווילסט כ'זאָל לעבן, כ'כ'כ'כ'...

ר ב ק ה

אודאי וויל זי איר זאָלט זיין געזונט און שטאַרק; וואָרים
וואָס קאָן, חלילה, פון אונז ווערן?

ברוך הירשפין

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

גענוג געלעבט. ס'קומט מיר נישט מער.

קוקט זיך ארום

ר א ז י

וועמען זוכסטו, זיידע?

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

דוד איז געווען ביי מיר; ער איז אַוועקגעגאַנגען?

ר ב ק ה

די שטאַט וויל ביי אייך אַלצדינק צונעמען.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

איך גיב מיט מיין אייגענעם ווילן. כ'האַב נאָך אַ ווילן.

ר ב ק ה

וואָס וועט ווערן מיט אינז?

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

לעכט זיך פאנאדער

הא, אַ בן תשעים זאָל פאַר אייך זאָרגן? יונגע מענטשן; פאַר-
אָן אַ גאָט, אַ גרויסער גאָט, ער דאגהט. איך קאָן נישט
פאַרזאָרגן.

נעמט נישט אַראָפּ קיין אויג פון ראָזין, וואָס שטייט אָנגעשפאַרט נעבן זיין

שטוב

ר א ז י

הייבט אָן וויינען

וואָס ווילסטו פון מיר? פאַרוואָס פייניקסטו מיך? איך בין

דאָך שוין אַן עלטער קינד; צי האָב איך דיר נישט געפאַלגט

אַמאָל?

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

נעמט איר האַנט, וועלנדיק זי באַרייקן אָן ווערטער. שווייגן אַלע אַ צייט.

וויל זיך אויפשטעלן, פאַלט צוריק אין שטוב

איפן שוועל

זאָגסטו, אָז דו וועסט פּאָלגן אַ זיידן. כאַ, כ'וועל דיר גלויבן,
ווען דו וועסט מיר צוזאָגן.

ר אָ ז י

וואָס האָסטו צו אים? דו קענסט אים נישט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

איך האָב פאַר דיר אויסגעקליבן אַן ערלעכן יידן. אַ זון פון
צדיקים.

ר אָ ז י

וואָס שווייגסטו, מאַמע? דו קאַנסט דאָך זאָגן...

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

כ'וועל אַלצדינק אָפגעבן שטאַט; אויף צדקה.

ר אָ ז י

זאָג דו אים מאַמע, אַז אומזיסט באַשטראַפּט ער מיך. וואָס
האַט ער צו אים; ער קען דאָך אים נישט אפילו. איך קאָן
זיך נישט לאָזן טרעטן מיט די פיס.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

נישט לאָזן טרעטן מיט די פיס... כאַ, גערעכט. דער זיידע
האַט זיך אויך נישט געלאָזט טרעטן מיט די פיס... טאָ רוף
אים אַהער, כ'ויל אים פרעגן, וואָס ט'ער טאָן מיט מיין
פאַרמעגן.

ר ב ק ה

גיי רוף אים אַריין.

ר אָ ז י

איך וויל נישט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

ווער, האַ?

ה ע ל ע ר

קומט אדיין. גייט גלייך צום אלטן
אָט בין איך; כ'האָב שוין עאלעכע מאָל געוואָלט אַריינגיין
צונ'אייך.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר

דאָס ביסטו? יאָ?

ה ע ל ע ר

יאָ, ר' פנחס.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

דיר געמעלט מיין אייניקל?

ה ע ל ע ר

איך וועל בעטן באַנ'אייך אייער וואָרט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

כי, כי, וויסט, זי איז אַן אַרעם קינד. נאָקעט. פאַרמאָגט
גאַרנישט.

ה ע ל ע ר

איך באַדאַרף נישט קיין רייכקייט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר

וויסט נישט? כ'האָב מיין פאַרמעגן אָרנטלעך געזאַמלט. כאָ,
פאַרוואָס ווילסטו נישט?

ה ע ל ע ר

איך ווייס נישט וואָס איר מיינט.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

שעמסט זיך מיט מיין פאַרמעגן, כאָ? מיין אייניקל איז אויך
מיין פאַרמעגן. איר פאָטער, מיין זון. כאָ, אַ פּשרער ייד געווען.

ה ע ל ע ר

איך ווייס עס.

אויסן שרעל

פנחס פייגבערג

יא, וויסט עס. כא, וויסט. טאָ גיי פון מיין שטוב! אַ ייד
באַדאַרף איך, אַ ייד, אַ ייד...

העלער

איך וויל איר זאָלט מיך אויסהערן... אמת טאַקע, מיין ברוי-
דער איז אַוועק פון יידן...

פנחס פייגבערג

מאַכט מיטן האַנט ער זאָל אַוועקגיין

העלער

גייט שנעל אַרויס פון שטוב

רבקה

שווער לעבן, איך וועל איך נעמען צוריק צונ'אייך אין צימער.

פנחס פייגבערג

ס'איז רעכט... וואו ביסטו? רייזל, וואו איז זי?

ראָזי

אַט בין איך, זיידע.

פנחס פייגבערג

געמיינט ביסט אויך אַוועק. כּי, כּי... נאָך געטריי דעם זיידן.

דוד קאַפּלאַן און ר' אהרן קומען אריין

דוד קאַפּלאַן

כא, כא, רב פנחס האָט זיך אַראָפּגעקליבן פון געלעגער.

ר' אהרן

וואָס מאַכט ר' פנחס? געקומען מבקר-חולה זיין.

פנחס פייגבערג

ווערט פרייער

דערלענגט שטולן צום זיצן. זייער גלייך געטאַן; געקומען

פרץ הירשפמן

אין צייט. איך געדענק אלץ... וועסט שרייבן דוד. א שאָד
די צייט.

דוד קאפל אן

אפשר זאָל מען אַרײַנגיין אין אַנדערן חדר?

פנחס פיינבערג

ס'איז רעכט דאָ אויך. דאָ איז ליכטיקער. זיי וויסן אלע מיין
וויילן. מעגן זיין דערביי.

ר' אהרן

דער רב האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף אייך.

פנחס פיינבערג

וועט מען דערלאנגען טינט און פעדער.

רבקה

ס'איז אלצדינק פאַראַן אויפן טיש.

פנחס פיינבערג

אלצדינק צוגעגרייט. כאָ, דער מושב-זקנים, ווי געזאָגט, איין
זעקסטל פון מיין פאַרמעגן. מען ווייסט וויפל. ביים רב ליגט
דער צעטל. קיין מזומנים נישטאָ. נו, הייזער — גוט ווי
מזומנים.

דוד קאפל אן

שרייבט

ר' אהרן

די גרעסערע העלפט, ווי איר ווייסט, האָט די שטאָט געהאַט.
מען האָט נאָר געוואָלט אָפקויפן דעם דערבייאיקן פּלאַץ, טאָ-
מער וועט מען באַדאַרפן צו בויען.

פנחס פיינבערג

הכנסת-אורחים... אַביסל אָפגעלאָזן... זאָל מען בויען אויפ-
טניי... זאָל זיין אויך איין זעקסטל. וואָס זאָגט איר, יידן?

ר' אהרן

ווי אייער ווילן וועט זיין אזוי וועט מען טאָן.

דוד קאַפּלאַן

אויף דעם האָט מען זיך גאַרנישט געריכט. מען האָט גע-
מיינט, אז איר וועט נאָר בויען אַ נייע תלמוד-תורה.

פנחס פיינבערג

דאָס אויך. כ'האַב נישט פאַרגעסן. כ'האַב דעם רב צוגעזאָגט,
וועל איך האַלטן וואָרט. לאַכט קינדיש פנחס פיינבערג איז רייך.
אַלע ווייסן עס. נישטאָ וואוהין ס'פאַרמעגן אַהינצוטאָן. נו אין
דער בקור-חוליים?

ר' אהרן

איר האָט דאָך געהערט פון דעם סכסוך? זיי האָבן זיך אָפּ-
געטיילט. ווייסט איר דאָך, אז צוויי בקור-חוליים איז שוין
איצטער פאַראַנען.

פנחס פיינבערג

מה רעש? זאָל זיין אויף ביידע. איין זעקסטל. וועלן זיי זיך
טיילן. שרייב אזוי. באים דער סכסוך וועט אָנהאַלטן — איז
אויף דער העלפט.

דוד קאַפּלאַן

אזוי האָב איך געשריבן.

פנחס פיינבערג

און, יא, דער רב זאָל עס נעמען אין זיין רשות. כ'פאַרלאָז
מיך אויף אים.

דוד קאַפּלאַן

אזוי איינגעשריבן.

ר' אהרן

אויף אינזער רב קאָן מען זיך פאַרלאָזן.

פרץ הירשביין

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

איר ווייסט, אַז קיין מזומנים איז נישט פאַראַן.

ד ן ד ק א פ ל אַן

מען ווייסט, אַז אויף די הייזער איז קיין צינזן נישטאָ.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

נו, און דאָס איבעריקע, יאָ, דער מושב-זקנים...

ד ן ד ק א פ ל אַן

מיר האָבן געשריבן, לעזט אני פנחס בן ר' מאיר...

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

רעכט, רעכט, נישט נויטיק צו לייצען... נו און דאָס איבערי-

קע וויפל דאָרט, צוויי זעקסטלעך זאָל זיין...

ר ב ק ה

וואָס איז די גאַנצע צייט געשטאַנען ערשטוינט און זיך צוגעהערט ווי מען

טיילט דאָס פאַרמעגן, לויפט צום טיש און לאָזט נישט שרייבן

יידן, האָט רחמנות אויף אַן אומגליקלעכע אלמנה מיט איר

יתומה. קינד מיינס, וואָס שטייט פון ווייטנס? לאָז נישט

מען זאָל אינז באַרויבן.

ר אָ ז י

מיר איז אַלץ איינס.

ד ן ד ק א פ ל אַן

וואָס הייסט, מיר באַרויבן? אַזוי איז דער ווילן פון אייער

שווער.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

האַ, וואָס? אַן אומרעכט? כ'האַב אפשר טאַקע פאַרגעסן; וואו

איז זי. מיין אייניקל. געמיינט זי איז פון שטוב אַרױסגעגאַנגען.

ר ב ק ה

גיי מיין קינד צו. דער זיידע רופט דיך.

אויפן שוועל

פנחס פיינבערג

קום נענטער, מיין אייניקל.

ראָזי

גייט צו

אָט בין איך, זיידע.

פנחס פיינבערג

ס'איז צו מערקן, אז ער ווערט אלץ שוואכער. פארבארגט זיין אויפרעגונג

האָסט געהערט מיין צוואה?

ראָזי

איך האָב געהערט.

פנחס פיינבערג

ביסטו מסכים?

רבקה

זי ווייסט נישט וואָס זי רעדט. זי איז משוגע. איך בין נישט מסכים. איך האָב אָפגעפינסטערט מיין גאַנץ לעבן דאָ אין שטוב. פאַרוואָס קומט עס מיר? זי האָט קיין שכל נישט; הערט איר נישט, וואָס זי רעדט. ווען איך וואָלט אפילו נאָר געווען אַ דינסטמיידל אין שטוב וואָלט מען מיך אויך נישט געדאַרפט אַזוי איבערלאָזן ווי אויפן וואַסער.

וויינט

פנחס פיינבערג

וואָס זאָגט איר, יידן, אפשר בין איך אומגערעכט?

דוד קאַפלאַן

איך מיין, אַז עס וועט בלייבן פאַר זיי גענוג. צו רבקהן איר זענט דאָך נישט קיין יונגער מענטש — איר באַדאַרפט אַליין פאַרשטיין, אַז מען באַדאַרף האַלטן הייליק דעם ווילן פון אַן עלטערן מענטשן...

פרץ הירשביין

ר א ז י

איר, יידן, מעגט צונעמען אַלצדינק פון שטוב. איך באַדאַרף
גאַרנישט.

אַלע שוויגן

פנחס פיינבערג

וואָס איז מען אַנטשוויגן געוואָרן?

ר' אהרן

אפשר האָט טאַקע ר' פנחס איבערגעכאַפט די מאָס? זייט זיך
מישב.

ר א ז י

איך זאָג מיך אָפּ פון מיין טייל. דער זידע ווייסט אַליין
בעסער ווי אַזוי זיין פאַרמעגן אָפצוגעבן.

פנחס פיינבערג

וואָס שווייגט איר, יידן? איר הערט, וואָס זי זאָגט? וואָס האָב
איך געטאָן? דערמאָנט מיך. אפשר האָב איך נישט קיין רשות
אויף דעם?... יא, זאָל זיין איין זעקסטל, נאָך אַ זעקסטל טומלט זיך
איז נאָך צוויי זעקסטל, יא, אַ זעקסטל...

דוד קאַפלאַן

ס'איז גוט, ווי איר האָט געהייסן שרייבן.

פנחס פיינבערג

ווייל זיך אויפהאַנגן פון אַרט

וואו איז מיין קינד, האָ?... וואו איז מיין קינד?

ר א ז י

אַט בין איך.

פנחס פיינבערג

הא, ניין, נישט דאָס האָב איך געמיינט... יא, מיין קינד... פירט

אויפן שוועל

מיך אין מ'זש-זקנים אריין. מען וועט דאָרט געפינען אַן אָרט פאַר מיר.

ער לאָזט זיך גיין צום ארויסגאנגס-טיר

ר ב ק ה

וואָס איז דאָ היינט? כ'וועל אפּשר פּון זינען אַראָפּ. שווער לעבן, וואוּהיין ווילט איר גיין? ווער רעדט דען אייך אַנטקעגן? טוט ווי איר פאַרשטייט, גיט אַוועק אַלצדינק וועמען איר ווילט.

ר אָ ז י

בלייב אין שטוב, זיידע, זיי מיט אונז. אויב איך בין שולדיק, טאָ זיי מיר מוחל, כ'האַב דיר פאַרשאַפט עגמת-נפש.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

דו אײַך, כײ, כײ... מען לאָזט מיך נישט אַרײַס פּון שטוב. ביסט מײן אײניקל... אָט אַזױ, העלף מיר זי זעצן. אָט אַזױ. ביסט קליגער פּון זיידן. נו, פאַרטייל דו. יידן זיצן, זאָג, וואָס מען זאָל שרייבן.

ד ו ד ק א פ ל אַן

כל-זמן איר לעבט איז אַלץ אין אייער רשות. אַלץ אין איי-ער רשות.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

קינדיש

כײ, כײ, כײ, טאָ פאַרוואָס וויל זי נישט זיין אין מײן רשות?

בלייבט זיצן אין שטוב כמעט עובר-בטל

ר' אהרן

איז זייער אָפּגעשוואַכט.

ר ב ק ה

ער האָט נישט באַדאַרפט אַראָפּ פּון געלעגער. שווער לעבן, קומט צו זיך אין צימער אַריין. איר וועט זיך אַנידערלייגן.

פ נ ח ס פ י י נ ב ע ר ג

שטרעקט אויס די הענט ווי א קינד און לאזט זיך פירן

ד ו ד ק א פ ל א ן

צו ראָזין

האָסט געהערט, וואָס דער זיידע האָט אָנגעזאָגט ?

ר אָ ז י

איך האָב געהערט.

ד ו ד ק א פ ל א ן

נ, אין פּאַל, אַז קיין געשריבענע צואה וועט נישט איבער-
בלייבן, וועסטו געדענקען וואָס דער זיידע האָט פּאַרלאָנגט ?

ר אָ ז י

איך וועל געדענקען.

ד ו ד ק א פ ל א ן

וועסטו עס אויספירן ?

ר אָ ז י

איך ווייס נישט.

ד ו ד ק א פ ל א ן

וואָס הייסט, דו ווייסט נישט ? דער גאַנצער פּאַרמעגן וועט
דיר געהערן; וואָס וועסטו טאָן דערמיט ?

ר ב ק ה

קומט אַריין

מיין קינד, דער זיידע פרעגט זיך אויף דיר. גיי אַריין צו
אים, ער וויל דיך זען.

ר אָ ז י

איך וועל נישט גיין.

ד ו ד ק א פ ל א ן

ער קומט צו זיך, גאָטס נסים.

ער פּאַרנעמט פּאַפּיר, טינט און פעדער און גייט אַריין צום אַלטן

אויפן שוועל

ר' אהרן

קומט ארויס

ער וויל זען זיין אייניקל.

ר ב ק ה

קינד מיינס, נעם מיר מיין לעבן נישט צו. גיי אריין צו אים.

ר א ז י

איך וועל אים נישט פאלגן.

ר ב ק ה

אפשר איז ער מסכים; גיי אריין צו אים. ער וויל דך זען.

ר א ז י

עס וועט גארנישט העלפן. איך וועל אים נישט פאלגן און איך וויל צו אים נישט אריינגיין. איך בין יונג און כ'באדארף לעבן.

ר ב ק ה

קושט זי

קינד מיינס, האָב רחמנות אויף מיר.

ר א ז י

מאַמע, לאָז מיך לעבן.

ד ו ד ק א פ ל אַן

קומט ארויס מיט דער צואה אין האנט

געלויבט איז השם יתברך, האָט אונטערגעשריבן. קום, אהרן, לאָמיר גיין מענטשן אַהער אַריבערשיקן.

ר ב ק ה

וואָס?! אונטערגעשריבן... קינד מיינס, וואָס האָסטו געטאָן?...

ר א ז י

איך וועל אים אין קבר אריין נישט מיטגיין.

ר ב ק ה

דיין זידע איז עס דאָך.

פרץ הירשביין

ר א ז י

און איך וועל אים נישט מיטגיין אין קבר אריין.

ד ו ד ק א פ ל א נ

גייט בעסער אריין צו אים. זאל ער נישט בלייבן אריין.

ער און אהרן גייען ארויס

ר ב ק ה

איך וועל עס נישט אויסהאלטן...

ברעכנדיק די הענט, גייט זי אריין צום חולה:

ר א ז י

זי מאכט א טריט צום קראנקסט טיר, ווי זי וואלט וועלן אריינגיין, קערט זיך פלוצלינג אפ פון טיר און גייט ארויס פון שטוב.

ב ע ב ע ל ע

פ ע ר ז אָ נ ע ן :

א ה ר ן ש ל מ ה

ג י ט ל, ז י י ן ח ו י י ב

ב ע ב ע ל ע, ז י י ע ר ט אַ כ ט ע ר

ש ל ו ם מ א י ר, ב ע ב ע ל ע ס ח ת ן

א י ד ל, ב ע ב ע ל ע ס ח ב ר ט ע

ל י ב ע, א ש כ נ ט ע

ביי אהרן שלמהן. א ווייס אויסגעקאלעכט שטיבל. אויף די קליינע פענסטערלעך זויבער-ווייסע פארהענגלעך. די פאדלעגע מיט געלן זאמד אויסגעשאטן. נאך יום-טוב. פארנאכט.

א ה ר נ ש ל מ ה

זיצט ביי א טיש אין הינטערגרונט און קנעלט מיט א יינגל חומש. ער קניפט דעם יינגלט באקן מיט ליבע
 אז דו וועסט א גאנצן זמן אזוי לערנען מיט חשק, וועל איך
 דיך האָבן האָלד. איך וועל עס דערציילן דיין טאָטן, וועט
 ער דיך שיקן איבעראַיאָר אין ישיבה אַריין. ווילסט פאָרן
 אין א ישיבה?

ד אָ ס י י נ ג ל

יא, רבי.

פון גאס דערטראָגן זיך קולות פון קינדער, וואָס שטיפן הינטערן פענסטער

א ה ר נ ש ל מ ה

זאָג דעם אמת, ווילט זיך דיר איצטער נישט אויף דרויסן
 שטיפן מיט די קינדער?

ד אָ ס י י נ ג ל

ניין, רבי, כ'וויל בעסער לערנען תורה. איך חיל דין א רב.

א ה ר נ ש ל מ ה

אז דו וועסט נאָר חשק האָבן, וועסטו זיין א רב. דער טאָטע
 וועט מיט דיר דעם שענסטן שידוך טאָן. ס'וועט זיין א גרוי-
 סער פּבוֹד פאַר דעם טאָטן.

ד אָ ס י י נ ג ל

ווען וועלן מיר אָנהויבן גמרא?

א ה ר נ ש ל מ ה

נאָך היינטיקן זמן. איך וועל קריגן צו דיר נאָך א חבר, וועלן
 מיר מיט גאָטס הילף אָנהויבן גמרא.

פרץ הירשביין

ג י ט ל

קומט אָן

כ'לעבן, ביסט אַ נאַר. וואָס מאַטערסטו אים? לאָז אים אַרויס
אויף דער גאַס, זאָל ער שטיפן מיט די קינדער. ווילסטו אים
די גאַנצע תורה אַרײַנשטאַפן פאַר איין מאָל?

ד אָ ס י י נ ג ל

איך וויל נישט שטיפן. איך וויל בעסער לערנען תורה.

ג י ט ל

אַ ברכה פון גאָט אַזאַ קינד צו האָבן. ווייסט כאָטש די מאַ-
מע, אַז דו ווילסט אַזוי גוט לערנען תורה?

י י נ ג ל

זי ווייסט.

ג י ט ל

קושט אים מיט ליבע זיינע באָן. ער פאַרשעמט זיך, וישט די באַק

א ה ר ן ש ל מ ה

פע, פע, דו צעלאָזט מיר מיינע תלמידים.

ג י ט ל

גיי אַהיים, יענקעלע. גיי אַהיים, ס'וועט שוין זיין היינט גענוג
פאַר דיר.

א ה ר ן ש ל מ ה

אויב דו ווילסט, גיי. זאָג דער מאַמען, אַז דער רבי האָט
מיט דיר די גאַנצע צייט געלערנט.

י י נ ג ל

איך וועל זאָגן. אַ גוטן טאָג.

גייט אַרויס

ג י ט ל

וואָס וואָלט מיר פעלן, ווען דער, וואָס אין הנמל, וואָלט

בעבעלע

ביי מיר מיינע יינגלעך נישט צוגענומען פאר זיך צייט?

א ה ר ן ש ל מ ה

נר, גענוג דיר שוין; גענוג. וואו איז בעבעלע? זי איז נישט
געגאנגען מיט דיר?

ג י ט ל

וויי איז נישט דער מאמען! וואו איז זי דען?

א ה ר ן ש ל מ ה

זי איז מיט איר חברטע, ווי רופט מען דאָרט איר, מיט
איידלען איז זי אַוועקגעגאַנגען.

ג י ט ל

האַסט נישט באַדאַרפט לאָזן ס'קינד אַליין גיין פון שטוב.

א ה ר ן ש ל מ ה

ס'איז דאָך נאָך העלער טאָג.

ג י ט ל

דו פאַרגעסט גאָר, אַז זי איז אַ פֿליה.

א ה ר ן ש ל מ ה

קיין בייו זאָל נישט זיין.

ג י ט ל

דיר וועט דאָך אודאי וויי טאָן דער קאַפּ, אַז מיטן קינד וועט
עפעס טרעפן.

א ה ר ן ש ל מ ה

זיי נישט קיין טפשה און גיס נישט קיין טרערן.

ג י ט ל

קוקט אין פענסטער

בעבעלע מיינס, עס פאַרגייט שוין באַלד די זון. אזי די איידל,
איך האָב איר טויזנט מאָל אָנגעזאָגט, זי זאָל ס'קינד פון

פריץ הירשביין

שטוב נישט אַרױסשלעפן. אפשר טױזנט מאָל האָב איך עס
איר אָנגעזאָגט. אַ פּלע. ס'איז אַ ספּנה.

א ה ר ן ש ל מ ה

וואוהין גייט זי עס טאַקע?

ג י ט ל

דער גוטער יאָר ווייסט. שפּאַצירן גייען זיי. דאָס גאַנצע
שטעטל לָאָזט זיך אַרױס קוקן.

א ה ר ן ש ל מ ה

צופרידן

וואָרים זי איז טאַקע ביי אַלעמען אויפן אויג.

ל י ב ע

קומט אָן

אַ גאָט העלף אייך.

ג י ט ל

אַ גוט יאָר, לייבעשי. הער זיך איין, אהרן שלמה, דו גייסט
דאָך דאַוונען מנחה, טאַמער זעסטו זי, זאָג איר, אַז די מאַ-
מע קוקט אויס די אויגן.

ל י ב ע

בעבעלען מיינט איר? כ'האָב זי נאָר וואָס געזען שפּאַצירן
מיט איידלען. קיין עין-הרע, פאַרשיינט די גאַס.

א ה ר ן ש ל מ ה

גייט אַרױס

ל י ב ע

פּונדעסטוועגן געפֿינען זיך בייזע צינגער, מען האָט גע-
פרווט אָנרעדן.

ג י ט ל

מיינט איר, איך ווייס נישט? זאָלן שוין אזוי מיינע שונאים,
ווייס איך וואָס, וואָס מען קאָן מיר שוין חלילה טאָן.

ל י ב ע

מען האָט אָנגערעדט, אַז זי איז נישט קיין געזונטע.

ג י ט ל

וועמען מיינט איר?

ל י ב ע

מען האָט אָנגערעדט פאַר רבקה זעלדען, אַז בעבעלע איז נישט
קיין געזונטע.

ג י ט ל

געזונט און שטאַרק זאָל זי מיר נאָר זיין. אינגאַנצן זיבעצן
יאָר אַלט. מיך אַרט נישט, אַז מײן קינד וועט נאָך זיצן אַ
מיידל.

ל י ב ע

חלילה; וואָס איר רעדט. רבקה זעלדע האָט עס מיר דער-
ציילט. זי האָט געלאַכט אין די פּוּיסטן, וואָרים ווער ווייסט
עס נישט, אַז בעבעלע איז אַ געזונטע?

ג י ט ל

דורך טיערן

אַז גאָט האָט מיך געשטראָפּט, פון זיבן איז מיר איינס גע-
בליבן, זאָל ער מיך נאָך ווידער שטראָפּן? ס'איינע קינים אויסגע-
בעטן און אויסגעוויינט. די גאַנצע וועלט ווייסט ווי טייער
ס'קינד איז מיר. לויטער איר וועט אפשר פאַרויכן פון דעם
איינגעמאַכטס, וואָס כ'האַב געפרעגלט? באַקומט פון אַמע-
סלויעס, אַריבערגעבונדן מיט ווייסן לייזונט איר מוזט עס אדרבה פאַר-
זוכן. אָט זאָגט, פון וואָס איז עס געמאַכט?

ג'י'ן הירשפון

ל י ב י

פארזוכט און וויל כאפן דעם טעם

מאמעלעך מיינע, ס'איז דאך אחרוג!

ג י ט ל

אחרוג, ליבעשי. מען האָט מיך אויסגעלערנט ווי עס צו פרעגלען.

ל י ב ע

ווי עס שמעקט! אחרוג. אַזאַ וואונדער; שוין דאָכט זיך אויס-
געפרעגלט און עס שמעקט אחרוג.

ג י ט ל

דריי אחרוגים זענען דאָ פאַראַן. קאָנדיק ווערט עס איינגע-
פאַלן. און דאָ האָט איר קאַרשן פון פאַראַיאָרן נאָך. זעט
ווי פריש, גלייך ווי נעכטן וואָלט מען עס געפרעגלט.

ל י ב ע

המ... ווי שטייף זיי זענען. ביי מיר זענען זיי צעקראָכן גע-
וואָרן. המ... אַ חיות. אַזאַ מזל אם ירצה השם. און ווען גייט
איר שוין אָננעמען חתונה-קליידער?

ג י ט ל

נאָך שבת, אויב גאָט וועט שענקען ס'געזויגט. די חתונה וועט
איצטער זיין חמשה-עשר. ס'קינד האָלט נאָך אין וואַקסן. וואָס
שפעטער אַלץ בעסער. בעבעלע מיינס. ווען זי קומט אַריין,
וואָלט זי שוין באַלד אָנגעהויבן צו שרייען: גענוג דיר, מא-
מע, צו פאַסטן.

ל י ב ע

וואָרים איר פאַסט היינט?

ג י ט ל

זאָל זי מיר נאָר זיין אויף לאַנגע יאָרן, יעדן דאָנערשטיק,

בעבעלע

נישט פארפעלט נאך קיין איין דאָנערשטיק, זייט ס'לעצטע
קינד איז מיר אַוועקגעקומען.

ל י ב ע

וואָס אַ מאַמע קאָן באַווייזן.

ג י ט ל

איך האָב געפאַסט מאָנטיק און דאָנערשטיק. האָט ער, אהרן
שלמה, די מאָנטיקן איבערגענומען.

ל י ב ע

איך הער דאָך עס איצטער פון אייך, גיטלש. ווען איר פרעגט
דעם רב, וואָלט ער אייך מתיר געווען.

ג י ט ל

וואָס איז דען מיר יאָ שווער פאַר אירעטוועגן?

ל י ב ע

האָט איר זי טאַקע אויסגעבעטן ביי גאָט. וואָרים ווער ווייסט
פאַר וועמעס זינד מען קימט אָפּ.

ג י ט ל

מיין מאַן זאָל לעבן זאָגט אויך דאָס אייגענע. ווען איך נעם
נישט אויף זיך אַזאָ שווערן נדר, ווער ווייס צי מיין קינד
וואָלט לעבן דער מאַמען געבליבן. אַז ס'לעצטע קינד איז מיר
געשטאַרבן האָב איך אַ שלאָס אַריינגעלייגט אין קבר. אפשר
טאַקע די ערד פאַרשלאָסן געוואָרן. קיין איין טרער האָב איך
נישט פאַרגאַסן. עפעס אַ קלייניקייט ביי אַ מאַמע נישט פאַר-
גיסן קיין טרערן, ווען מען לייגט איר קינד אין גרוב אַריין?...

ל י ב ע

וואָס וואָלטן מיר ווערט געווען ביי גאָט, ווען מיר קאָנען זיך
גישט אויסוויינען אין אַן עת-צרה?

ג י ט ל

זוכט אין קאמאד

זעט אויף טשיקאוועס ווי גאנץ ס'איז נאָך ס'העמדעלע. אָט
אַזוי לייגט עס ביי מיר אין קאָמאָדע אויסגעוואַשן אין אויס-
געוועלגערט. איר ווייסט וואָס דאָס איז?

ל י ב ע

איר קינדערש העמדל.

ג י ט ל

זאָלט איר געזונט און שטאַרק זיין; דאָס איז דאָך פון דער
אַלטער רביצין, זאָל זיין אין לייכטיקן גן-עדן. אַז זי איז גע-
שטאַרבן, האָבן די ווייבער מיר זי אַוועקגעגעבן. פון איר
העמד האָב איך פאַרן קינד איבערגענייט. ס'האָט מיר הענט
און פיס געצייטערט, ווען כ'האַב ס'לייוונט געריסן.

ל י ב ע

דאָס איז נישט קיין קלייניקייט. אַ צדיקת אַ יידענע געווען.

ג י ט ל

ווי שטאַרק דאָס לייוונט איז! זי איז אין העמדעלע צוויי יאָר
צייט געגאַנגען און ס'איז קיין איין לעכעלע נישטאָ. אָט
אדרבה, זעט.

ל י ב ע

איר שלאָפט נאָך היינט אויך נישט בייטאָג?

ג י ט ל

נאָר בייטאָג? איך לייג זיך נישט פריער קיינמאָל, ווי צוועלף
אַ זייגער ביינאַכט. איך פאַל אַמאָל אויף דער נאָז, מען האָ-
רעוועט זיך אָן אַ טאָג — נאָר לייגן זיך פריער, ווי צוועלף
אַ זייגער. ... נאָך חלילה מיין נדר נישט געבראַכן. מיר איז
נאָר אַ שאָד, וואָס נעכע העניע לעבט שוין נישט מער. זי

בעבעלע

וואָלט אָנגעקוואַלן פון בעבעלען. אַלע אויסגעשטאַרבן. אַלע זיבן אַלטע ווייבער.

ל י ב ע

דאָס האָט איר דאָך אויך געטאָן.

ג י ט ל

צו זיבן אַלטע ווייבער זי פאַרקויפֿט פאַר אַכצן גראָשן. נעכטע העניע איז ערשט פאַר צוויי יאָרן געשטאַרן. פֿלעגט שטענדיק זאָגן, איצט לעבט זי צוליב איר אייגענעם זכות און אַז כ'וועל זוכה זיין צו האָבן אַן אָרט מיט די צדיקים, וועל איך בעבעלעס נאָמען פון מיינע ליפֿן נישט אַראָפֿלאָזן. ווער וויסט, אפשר צוליב איר זכות האָב איך מיט מיין קינד אַזאַ שיינעם שידוך געטאָן.

ל י ב ע

וויסט ער כֶּאָטש, דער חתן, ווי טייער זי איז באַנִיאַיך ?

ג י ט ל

ער וועט זי אים ירצה השם לייב-האַבן, איך פֿאַרהאַף צו גאָט.

ל י ב ע

ער איז פון שיינע טאַטע־מאַמע, ער וועט וויסן ווי זי צו היטן.

ג י ט ל

ווי דערלעבט מען שוין די לייכטיקע מינוט ? גאָטעניו, וואָס נאָך ווילסטו זאָל איך דיר געבן ? שענק מיר זי, זי זאָל דער מאַמען איבערלעבן. ס'איז דאָך שווער אַזאַ גדר אָפֿצוהיטן, נאָר אויף איין זאַך וואָרט איך און קאן די מינוטן נישט דערציען. ווי וואָלט זיך מיר שוין וועלן מיין קינד אַרומנעמען און עס קישן, קושן. מיר דאַכט זיך, אַז דעמאָלט וועט מיר אפשר מיין חיות אויסגיין.

ל י ב ע

אַזאַ זאַך אויף זיך צו נעמען איז שוין אַביסל געווען צופֿיל.

פרץ הירשביין

איך ווייס גאָרנישט ווי קאָן מען זיך עס איינהאַלטן אין אַ
קינד נישט אַ קוש געבן? איך וואָלט מיר אפשר...

ג י ט 5

טאַקע שווער. זייער שווער. דעם נדר האָב איך אויף זיך גע-
נומען, ווען זי איז מיר געבוירן געוואָרן. כ'האָב געוואוסט. אַז
דאָס וועט מיר זיין צום שווערסטן. וואָרן, אַז דאָס קינד ליגט
אין וויג מיט רזיטע בעקעלעך, ווי קאָן מען זיך עס איינ-
האַלטן און נישט געבן עס קיין קוש? אָדער, אַז עס זייגט
זיך אָן און ווערט אַנטשלאָפן מיט דער ברוסט אין מוילד, ווי
גיט מען עס נישט אַ קוש אין מייכלעלע, די ברוסט אַרויסנע-
מענדיק?... היינט ווער רעדט שוין, אַז דאָס קינד האָט אָנגע-
הויבן טריט צו שטעלן, אָנגעהויבן צו פרעפלען — ס'האַרץ
איז מיר שיער נישט צעריסן געוואָרן פאַר פרייד. כ'האָב מיר
די לייפן צעביסן און צום קינד זיך נישט צוגערירט.

ווינט פאַר פרייד

ל י ב ע

ניין, זעט איר, ביי מיר וואָלט מען עס נישט געקאָנט פּוּלען.
ווינט אויך ס'לעבן איז מיר אַזוי גענוג פינסטער. אַז די קלייד-
נינקע טשעפעט זיך מיר אָן אויפן האַלז, קוקט מיר גלייך
אין די אויגן אַריין אין זאָגט: „מאַמע, וויין נישט“, וואָס זאָל
איך דען דעמאָלט טאָן? איך גיב זי אַ קוש און הער אויף
צו וויינען.

ג י ט 5

אַז גאָט וועט געבן נאָך דער חופּה... דאַכט זיך מיר, זי גייט.
געזונט און שטאַרק זאָל זי מיר נאָר זיין.

געבעלע אין איידל קומען אַריין

ל י ב ע

אַט איז זי, די פאַרשייטע מוילד, וואָס טוט דער מאַמען אָן

אָזויפיל עגמת נפש. קום, די מאַמע וועט דאָך דיר קיין קוש
נישט געבן. אָט אַזוי גיב מיר דיינע גראָבע באַקן.
קושט בעבעלען

ב ע ב ע ל ע

איז ליב און פאַרזיגן. זעט איס ווי א קינד פון פופצן
מיר זענען געגאַנגען שפּאַצירן.

א י י ד ל

איר שרעקט זיך? מיר זענען נישט געווען הינטערן שטאָט.
גיט ל
גוט האָט איר געטאָן, קינדערלעך. ביסטו אפשר הונגעריק,
בעבעלע?

ב ע ב ע ל ע

אמת, מיר האָבן געגעסן באַנ'אייך אין שטוב, איידל?

א י י ד ל

כ'וועל דערציילן דעם אמת. זי האָט נישט געוואָלט עסן ביי
אונז. די מאַמע, זאָגט זי, פאַסט, דעריבער וויל זיך אויך
נישט עסן.

גיט ל

וואָס רעדסטו, קינד מיינס! וואָס האָסטו צו קוקן אויף דער
מאַמען?

ב ע ב ע ל ע

אַז די מאַמע פאַסט, באַדאַרף איך אויך פאַסטן.

גיט ל

אָט איז אַ קינד ...

גיט ל

עסקט ייך ביים איוון

זאָג מיר גיכער, קינד מיינס, וואָס זאָל איך דיר מאַכן פאַר אַן עסן?

ארץ הירשביין

ב ע ב ע ל ע

אַז דו וועסט עסן, וועל איך אויך.

ג י ט ל

אַט לאָז צורו, קינד מיינס. וויפל איז מיר שוין אינגאַנצן גע-
בליבן צו פאַסטן, אפשר דריי חדשים.

ב ע ב ע ל ע

די זון איז דאָך שוין פאַרגאַנגען.

ג י ט ל

איך וועל, קינד מיינס, וואַרטן, ביז שטערן וועלן זיך באַווייזן
אין הימל. איצטער ציטערט דאָך דער מאַמעס האַרץ איבער
דיר נאָך מער ווי שטענדיק.

א י י ד ל

אייער מאַן, ליבע, איז שוין געגאַנגען פון בית-המדרש אַהיים.

ל י ב ע

וואָס דו זאָגסט! און איך האָב מיך צווי פאַרפלאַפלט. האָט
מיר אַ גוטע נאַכט.

גייט אַוועק

ג י ט ל

גייט געזונטערהייט, ליבעשי. נעם, איידעלע, וועסט פאַרוזכן
מיין אתרוג-איינגעמאַכטס.

א י י ד ל

נאָר אויפן שפיץ צונג גיט מיר... אַך, ווי עס שמעקט.

ג י ט ל

און איצטער נאָ דיר, בעבעלע.

ב ע ב ע ל ע

אַז דו וועסט פאַרוזכן, וועל איך אויך.

ג י ט ל

טו עס נישט, קינד מיינס. נױט מיך נישט. פריער ווי שטערן
וועלן זיך נישט באווייזן וועל איך גישט נעמען אין מזיל.

ב ע ב ע ל ע

אָט וועל איך אָנצינדן דעם לאַמפּ, וועט ווערן נאַכט.

א י י ד ל

אי, ביסטו אַ קלוגע. פאַרזוך דעם איינגעמאַכטס. טו דער מאַ-
מען צויליב.

ג י ט ל

דורך טרערן

נעמסט אין פאַרשאַפסט דער מאַמען אומזיסטע יסורים.

א י י ד ל

איך וועל פאַרמסרן פאַר דיין חתן, אַז דו פאַלגסט נישט דער
מאַמען.

ב ע ב ע ל ע

שלום מאיר ווייסט, אַז איך פאַלג נישט דער מאַמען. רייצט זיך
מיט דער מוטער, אונטערשיטעלידיק איר באַק נאַ, גיב מיר אַ קוש, וועל
איך עסן.

ג י ט ל

שטויסט זי אָפּ פון זיך

גיי, טוסט דער מאַמען אָן יסורים. אדרבה, פרעג איידעלעען
וועט זי דיר זאָגן, אַז פאַר דער חתונה באַדאַרף מען פאַלגן
אַ מאַמען, מען קאָן נאָך חלילה באַשטראַפּט ווערן.

ב ע ב ע ל ע

דערפאַר וועל איך דיר טאַקע באַלד אָנקושן, אַז דו וועסט
מיך שוין האָבן צו געדענקען. זי ליגט די מוטער מיט געוואלט אנדער
אויפן בעט, כאַפט אַרום איר האַלז און קושט זי הייס אָט אַזוי, אָט אַזוי

פרץ הירשביין

גיט מען אַ מאַמען, וואָס האָט פיינט איר קינד. אָט אַזוי טוט
מען אַ מאַמען, וואָס וויל קיינמאָל נישט אַ קוש געבן איר קינד.

ג י ט ל

ווערט זיך

גיי שוין, זאָג איך דיר.

א י ד ל

משוגענע, לֵאָז אָפּ די מאַמען. זע, ווי די האָר האָבן זיך
דיר צעוואָרפן. זעסט אויס ווי אַ מכשפה.

ב ע ב ע ל ע

איך וועל באַלד מיט דיר איך אַזוי מאַכן.

שפּרינגט צו צו איידלען און כאַפט זי אַרום

א י ד ל

לֵאָז מיך אָפּ.

ב ע ב ע ל ע

אָט אַזוי האָט מיר די מאַמע געדאַרפט טאָן. אָט אַזוי האָט זי
מיר באַדאַרפט אויסקושן מיינע באַקן... אוי, ווי כ'בין פאַר-
מאַמערט. קוק אין פענסטער, זע, שטערן זענען שוין פאַראַנען...
אוי, איז מיר גוט אויפן האַרצן! מעגסט שוין, מאַמע, אָנבייסן.

צינדט אָן אַ לאַמפּ

א י ד ל

ס'איז דאָך נאָך אַזוי פּרי, בעבעלע. נישט גוט אָנצוצינדן פּיי-
ער, ווען דרויסן איז נאָך לייכטיק.

לעסט אויס

ג י ט ל

הער שוין אויף צו שטיפן. גענוג זאָל דיר שוין זיין. דער-
צייל מיר בעסער וואו איר זענט געווען?

בעבעלע

בעבעלע
דערצייל נישט, איידעלע.

גיטל

וועסט דאך נישט גיין, וואו מען באדארף נישט, טאָ וואָס
האָסטו מזרא צו דערציילן?

בעבעלע

אויב דו ווילסט דערצייל. איך וועל אָבער זיין ברוגז מיט דיר.

איידל

וועסט זיך ביז דער חתונה מיט מיר איבערבעטן.

בעבעלע

דו שעמסט זיך איך צו דערציילן.

איידל

דו האָסט דאָך מיך אהין געפירט, וואָס האב איך מזרא צו
דערציילן?

בעבעלע

שפרינגט-צו און פארמאכט איידלען דאָס מיל מיטן דענע
דערצייל נישט: איך וועל ריך האָבן פיינט.

איידל

נעמט מיט געוואלט אראָפּ בעבעלעס האנט פון איר מיל
מיר זענען געווען אין דער ווייבערשער שול?

בעבעלע

דערצייל נישט, דערצייל נישט.

גיטל

וואָס האָט איר געטאָן אין דער ווייבערשער שול?

איידל

מיר האָבן זיך פאָרגנבעט צו זען ווי שלום מאיר לערנט.

פרץ הירשביין

ב ע ב ע ל ע

באחאלט איר פנים אין איידלס שוים

גיי, איך האָב דיך פיינט. איך וועל שוין שטענדיק זיין מיט
דיר ברוגנו. איך וועל שוין קיינמאל מיט דיר נישט רעדן.

א י י ד ל

זי אליין האָט מיך געפירט אהין. מיר האָבן דורך דעם פאָר-
האַנגל אין מזרח-וואַנט געזען, ווי ער שטייט נעבן אַרזן-קודש
אין ווינקל מיטן פנים צום וואַנט און שאַקלט זיך שטיל אי-
בער דער גמרא.

ב ע ב ע ל ע

איך האָב דיך פיינט; איך האָב דיך פיינט.

ג י ט ל

שטיק משוגענע. פאַרוואָס טאָר מען אזא זאך נישט דערציילן
דער מאַמען? מיינסט, די מאַמע וויל נישט הערן קיין שיינע
זאך דערציילן אויף איר קינדס חתן? אודאי האָב איך גרויס
נחת, אז ער זיצט און לערנט די הייליקע תורה. דער טאַטע
זאָגט, אז ער איז זייער אַ גרויסער למרן, אז ער וועט נאָך
מיט דער צייט זיין אַ רב.

ב ע ב ע ל ע

בעבעלע היינט אויף דעם קאַפּ. סאַרקלערט זיך

א י י ד ל

ביסט נאָך אויף מיר אין פעס, בעבעלע?

ב ע ב ע ל ע

דו וועסט נאָך אים אויך דערציילן. אז איך גיי אין דער
ווייבערשער שול זען ווי ער לערנט?

ב ע ב ע ל ע

אמת, מאַמע, ס'איז נישט שוין צו גיין אין דער ווייבערשער שול?

בעבעלע

ג י ט ל

אודאי איז נישט שיין. עמיצער קאָן עס נאָך דערזען.

ב ע ב ע ל ע

וואָס זאָל איך טאָן, אז כ'וויל אים אמאָל זען? פאַר דער חתונה, זאָנסטו, איז נישט שיין, אז דער חתן גייט צו דער בל'ה.

א י י ד ל

ווען ער וואָלט וואוינען אין אַן אנדער שטאָט וואָלסטו אים געקאָנט שרייבן בריוועלעך. אַי, דאָס איז אזוי שיין.

ב ע ב ע ל ע

טאָקע, ס'איז שיין בריוועלעך צו שרייבן. דער טאָטע וואָלט מיך אויסגעלערנט ווי אזוי צו מאַכן אַ געדרייטן „שין“, שלום מאיר הייבט מען דאָך אָן צו שרייבן מיט אַ „שין“? דערפאַר וואָס דו האָסט דערציילט דער מאַמען, וואו מיר זענען געווען, וועל איך דיר נישט ווייזן דאָס תפילין־זעקעלע, וואָס איך ניי אויס.

א י י ד ל

וועסט נישט ווייזן, באַדאַרף מען נישט.

ג י ט ל

מאָך זיך נישט נאַריש, מיין קינד, און באַווייז וואָס דו האָסט אויסגענייט.

ב ע ב ע ל ע

באָקומט פון קאָמאָד, טיף באַהאַלטן, אַ סאַמעטן תפילין־זעקל, אויסגענייט מיט רויטן גארן

א י י ד ל

אזוי גאָר. האָסט עס אויסגענייט און מיר אַפילו נישט געוויזן. איר, גיטל, באַדאַרפט זאָגן בעבעלען, אז איך בין צו איר בעסער, ווי זי איז צו מיר.

ברוך הירשביין

ג י ט ל

ל'האָב עס איר שוין נישט איין מאָל געזאָגט. ס'איז דערפאַר,
וואָס דו צעפיעשטשעסט זי אַזוי.

ב ע ב ע ל ע

ביסט טאָקע ברוגז? נו, זיי מיר מוחל. לאָמיר ביידע זיין חבר-
לאַווער. געפעלט עס דיר?

א י י ד ל

אודאי געפעלט עס מיר.

ב ע ב ע ל ע

אינעווייניק וועט מען דאָך אַרײַנלייגן תפילין?!

א י י ד ל

אודאי וועלן דאָרט ליגן תפילין.

ב ע ב ע ל ע

קושט ראָס תפילין-זעקעלע

ווען וועל איך עס אים געבן, מאַמע?

ג י ט ל

צו דער חתונה.

ב ע ב ע ל ע

פאַרוואָס נישט פריער?

א י י ד ל

עס פאַסט נישט.

ב ע ב ע ל ע

איך וויל ער זאָל האַלטן די תפילין אין דעם, און אַז ער
וועט געבן אַ קוש די תפילין...

א י י ד ל

מאכט איר אַפּאָן

אי, בעבעלע, בעבעלע...

בעבעלע
גיי, דו ביסט אַ שלעכטע.

ג י ט ל

אַז מען האָט לייב אַ חתן איז עס זייער פּיין, מיין קינד; מען
באַדאַרף אָבער דערפון נישט וויסן. נאָך דער חתונה מעג שוין
אפילו די גאַנצע וועלט וויסן, אַז מאַן און ווייב לעבן צו-
פּרידן. ס'איז אַ ברכה פון גאָט. איך יועל גיין אין קלייט
אַרייננעמען זאָלן. יועסט איר, איידעלע, נישט לאָזן אַליין.

גייט אַרײַס

בעבעלע

קום צו מיר, איידעלע.

א י י ד ל

ביסט טאַקע אויף מיר אין כּעס?

בעבעלע

כ'האָב נאָר טאַקע געלאָכט.

א י י ד ל

פאַר אַ מאַמען מעג מען; ס'מאַכט נישט אויס.

בעבעלע

טאַטעס דאַרפן פון אַזעלכע זאַכן נישט וויסן.

א י י ד ל

הילסטו, וועלן מיר אַזוי מאַכן, אַז ער זאָל דאָס תּפּילן-ווע-
קעלע געפּינען ביי זיך אין שטענדער.

בעבעלע

אזי טאַקע.

א י י ד ל

ווי אַזוי מאַכט מען עס אָבער?

א י ד ל

וועסט ש'ין מוזן ווארטן.

ב ע ב ע ל ע

ווארטן?

א י ד ל

האָסט אים טאַקע אזוי ליב, בעבעלע?

ב ע ב ע ל ע

זייער שטאַרק.

א י ד ל

פאַרוואָס האָסטו זיך פאַר מיר באַהאַלטן, ווען דו האָסט גע-
בייט דעם תפילין-זעקל?

ב ע ב ע ל ע

אזוי, כ'האָב מיך געשעמט. אויף דעם אָרט, וואָס כ'האָב גע-
געבן אַ שטאַך מיט דער נאָדל, האָב איך געגעבן אַ קוש.

א י ד ל

גיב, מיר וועלן איבערצייילן וויפיל שטעך ס'איז פאַראַן אין
דעם וואָרט שלום.

ב ע ב ע ל ע

כאפט ארום איידלען

אי, ביסט אַ נאַר, ביסט אַ נאַר. ווייסט נישט, ווי גוט ס'איז צו
זיין אַ כלה. ווען איך זאָל נאַר קאָנען אים אָט אזוי אַרומנע-
מען, אָט אזוי...

א י ד ל

לאָז מיך אָפּ, משוגענע, וועסט דאָך מיך דערשטיקן.

ב ע ב ע ל ע

אַז דו וועסט ווערן אַ כלה וועסטו אויך אזוי זיין. וועסטו נאָך

ארום זיינע פענסטער ארומקריכן. ווען איך זאָל נאָר נישט
מזרא האָבן אַליין צו גיין ביינאָכט.

א י ד ל

און ער ווייסט עס גאָרנישט?

ב ע ב ע ל ע

נאָך דער חתונה וועל איך אים אַלץ דערציילן.

א י ד ל

דערצייל אים עס איצטער.

ב ע ב ע ל ע

ער ווייסט, אַז כ'האָב אים האַלד.

א י ד ל

ווי אַזוי ווייסט ער עס?

ב ע ב ע ל ע

איך האָב שוין געמאָכט אַזוי, אַז ער זאָל וויסן.

א י ד ל

אי, ביסטו אַ גנבטע!

ב ע ב ע ל ע

איך האָב אים אין קעשענע אַריינגעלייגט אַ בריוועלע, ווען
ער איז געווען ביי אונז יום-טוב. כ'האָב עס נאָך פאַר יום-ט'ב
אַנגעגרייט.

א י ד ל

אי, ביסטו אַ קלוגע. האָט ער עס געפונען?

ב ע ב ע ל ע

איך ווייס, אַז יאָ.

א י ד ל

ווי אַזוי ווייסטו עס?

פרץ הירשביין

ב ע ב ע ל ע

ווייל איך פיל, אז ער האָט מיך אויך שטאַרק לייב.

א י י ד ל

ווייסט, ווי שטאַרק מען באַדאַרף לייב האָבן דעם מאַן נאָך דער
חתינה?

ב ע ב ע ל ע

איך וועל שוין וויסן... טאָמער וועט ער נאָך זיין אַ רב... איך
וועל פאַר אים מורא האָבן. איך וועל האָבן מורא און לייב
האָבן אים אזוי שטאַרק... ער אליין וועט עס גאָר נישט וויסן.
אודאי, איידעלע. איך וועל זיך עס שעמען אים צו דערציילן.
איך וועל זיך שעמען דערציילן אַלץ, וואָס איך טראַכט.

א י י ד ל

גיב, איך וועל דיר פאַרקעמען דיין קאַפּ. האָסט זיי אזוי
פאַרפלאַנטערט. איך וועל דיר פון ביידע צעפּ איינעם מאַכן.

ב ע ב ע ל ע

אזי, דו רייסט מיר מיטן קאַם אויס מיינע האָר! אזי, איידע-
לע, האָב רחמנות.

א י י ד ל

כ'האָב זיך פאַרטראַכט.

ב ע ב ע ל ע

פון וואָס טראַכסטו?

א י י ד ל

אז דיר איז זייער גוט.

ב ע ב ע ל ע

ביסט מיר מקנא?

א י י ד ל

יא, איך בין דיר טאַקע זייער מקנא.

בעבעלע

איך וועל זאָגן מיין טאַטן וועט ער דיר אויסזוכן אַ חתן.

איידל

וואָס דו רעדסט.

בעבעלע

איך וועל עס אים היינט זאָגן.

איידל

אוי ניין, איך האָב מורא.

בעבעלע

פאַרוואָס האָסטו מורא?

איידל

טאַמער טוט ער עס טאַקע?

בעבעלע

איז דאָך גוט.

איידל

ניין, ניין, ס'האָט מיר אַזש דער אָטעם פאַרכאַפט. זאָג אים נישט.

בעבעלע

באַ, דו האָסט ליב שלום מאירן? איידעלע, ס'איז אמת?

איידל

ניין, ניין. וואָס דו רעדסט.

בעבעלע

טאָ פאַרוואָס ווילסטו נישט איך זאָל אים זאָגן? מיין טאַטע האָט שוין אויסגעפירט אַ סך שידוכים. נאַרעלע, וועלן מיר האָבן ביידע חתונה אין איין ווינטער.

פרץ היירשטיין

א י ד ל

ניין, בעבעלע, מען באדארף נישט. איך וועל אפשר אָנהייבן
וויינען, אז דיין טאַטע וועט צו אונז קומען רעדן דערפון.

ב ע ב ע ל ע

נעמט ארום איידלען און פאַרשט

האַסט לייב שלום מאירן? יאָ? ניין? זאָג איידעלע, יאָ?

א י ד ל

שטיל

אַ קליין ביסעלע. ווייל איך האָב דיך זייער לייב. דעריבער.
ער איז דאָך דיין חתן.

אַ וויילע בלייבן זיי ביידע אזוי שטיל אַרומגענומען

ב ע ב ע ל ע

צעשראקן

האַסט טאַקע לייב שלום מאירן?

א י ד ל

ווערט זיך

ניין, בעבעלע; איך שווער דיר, אז ניין. וויין נישט. איך
בעט דיך... איך שווער דיר. בעבעלע. דו האָסט דאָך עס גע-
זאָגט... איך האָב דאָך גאַרנישט געזאָגט...

ב ע ב ע ל ע

אוי, מיר איז נישט גוט...

א י ד ל

בעבעלע, וואָס איז דיר?

ב ע ב ע ל ע

אוי, דער קאַפּ; ס'דרייט זיך מיר דער קאַפּ.

א י ד ל

איך שווער דיר, בעבעלע, איך בין נישט שוילדיק.

בעבעלע

בעבעלע

אוי, מיר איז נישט גוט. רוף די מאמען.

גיטל

קימט אן

וויי איז מיר, בעבעלע, וואָס איז דיר?!

איידל

דער קאָפּ האָט זיך איר פאַרדרייט.

גיטל

נאָ דיר אַ ביסעלע וואָסער... נו, שליינג אַראָפּ, שליינג אַראָפּ...

איידל

פּלוצלינג איז איר נישט גוט געוואָרן.

גיטל

איידעלע, מיין קינד, לויף אין בית-המדרש אַריין; הייס אַרויס-
רופן מיין מאַן. זאָל ער די מינוט קומען אַהיים. איך וועל
עס נישט אויסהאַלטן.

איידל

איך גיי שוין.

בעבעלע

אוי, מיין קאָפּ.

איידל

קושט בעבעלען

הער אויף, בעבעלע, איך בעט דיך, הער אויף...

גייט אַרויס

גיטל

קימט אַריין

וויי איז מיר, ווינד איז מיר. אָן עין-הרע האָט מען מיר דעם
קינד געגעבן. ליבע האָט מיין קינד אַ גוט אויג געגעבן.

פּרץ הירשפּיין

נישטאָ וועמען אין שטוב צו לאָזן. איך וועל זי רופן, זאָל זי
מיר זאָגן, וואָס זי האָט צו מיר.

ב ע ב ע ל ע

ניין, מאַמעש, זי איז נישט שולדיק.

ג י ט ל

טאָ וואָס דען איז דיר? וויי איז מיר, ווינד איז מיר.

ב ע ב ט ל ע

ס'איז מיר שוין באַלד בעסער, מאַמעש.

ג י ט ל

זי האָט דיר אַ גוט אויג געגעבן. זי האָט דיר געקושט. איך
וועל זי שיקן רופן.

ב ע ב ע ל ע

מאַמעש, מען באַדאַרף נישט, מיר איז שוין בעסער.

ג י ט ל

אויף איין מינוט בין איך פון שטוב אַרויסגעגאַנגען. אויף אַ
רגע בין איך פון שטוב אַרויס. דיר איז בעסער, מיין פיי-
געלע?

ב ע ב ע ל ע

מיר איז נאָר אין די אויגן אַביסל פּינסטער געוואָרן, אָבער
ס'האָט שוין אויפגעהערט.

ג י ט ל

אין ס'הערצעלע?

ב ע ב ע ל ע

קלעמט אַ קליין ביסעלע.

ג י ט ל

אַ גוט אויג האָט מען דיר געגעבן, מיין קינד. רשעים מענטשן.

וואָס קוקן זיי אַזויפיל אויף מיין קינד? פאַרוואָס לָאָזן זיי
קיין אויג נישט אַראָפּ פון מיין קינד?

ב ע ב ע ל ע

גיב מיר נאָר אַביסל וואַסער, מאַמעשי.

ג י ט ל

נאָ דיר, מיין קינד. מיר זאָל זיין פאַר מיין פייגעלע. אָט
אַזוי לייג אַנידער דיין קאָפּ אויף מיין האַרצן. אָט אַזוי. דיר
איז שוין בעסער?

ב ע ב ע ל ע

מיר איז שוין בעסער.

ג י ט ל

קלעמט נאָך ס'הערצעלע?

ב ע ב ע ל ע

ס'האַט שוין באַלד אויפגעהערט.

מען הערט רעדן הינטערן פענסטער

ג י ט ל

דער טאַטע מיט שלום מאירן גייען.

ב ע ב ע ל ע

שפּרינגט אויף פון אָרט

איך וועל מיך אויסבאַהאַלטן.

ג י ט ל

וואוהין, קינד מיינס?

ב ע ב ע ל ע

ער וועט זען מיינע פאַרוויינטע אויגן.

אחרן שלמה און שלום מאיר קומען אָן

א ה ר ן ש ל מ ה

וואָס איז דער מער?

פרץ הירשביין

ג י ט ל

ס'איז איר עפעס נישט גוט געוואָרן.

ש ל ו ם מ א י ר

אַ גוטער אָוונט. וואָס עפעס מיין מחותנתטע?

ג י ט ל

מיין בתי-יחידה האָט זיך עפעס פאַרפיעשטשעט.

ב ע ב ע ל ע

קוקט פון אַהינטער דעם שטערן צו שלום מאירן

וואו איז איידל?

א ה ר ן ש ל מ ה

זי איז דאָך נאָכגעגאַנגען אונטער אונז.

ש ל ו ם מ א י ר

בעבעלע מאַכט זיך נאַריש.

ג י ט ל

איך האָב אַלץ מורא פאַר אַ גוט אַיג.

ש ל ו ם מ א י ר

צוליב דיר האָבן מיר פאַרשפעטיקט מעריב. אָנגעוואָרן אַ מנין.

ג י ט ל

איך נעם די עברה אַיף זיך. וואָרים ווען וואָלסטו אַהער געקומען?

א ה ר ן ש ל מ ה

אַז די מאַמע האַלט עס אַזוי ציטעריק. האָט זי צעלאָזן.

ג י ט ל

הלאַי וואָלט זי געווען ביי איר חתן אַזוי טייער, ווי זי איז טייער ביי טאַטע-מאַמע.

בעבעלע

א ה ר ן ש ל מ ה

טאפט בעבעלעט קאפ

אבי מיך איבערגעשראָקן. כע, כע, אן איינפאל אַביסל.

ג י ט ל

טאפט איר קאפ

איך זע אויך חלילה אויף איר קיין ביז נישט.

ב ע ב ע ל ע

ווינקט בגנבה צו שלום מאירן

ש ל ם מ א י ר

מיין מאַמע האָט געלאָזט בעטן בעבעלען אויף היינטיקן שבת
צו אויבן.

ג י ט ל

אם ירצה השם. זי וועט זיך נישט לאָזן בעטן.

א ה ר ן ש ל מ ה

קיין ביז זאָל נישט זיין. קום, שלום מאיר. אפשר וועלן מיר
נאָך פאַרכאַפן אַ מעריב.

ש ל ם מ א י ר

אַ גוטע נאַכט. איך ווינטש, אַז בעבעלע זאָל אינגיכן געזונט
ווערן.

ב ע ב ע ל ע

איך בין שוין געזונט.

א ה ר ן ש ל מ ה

לאַמיר זיך אַביסל צו איילן.

גייען ביידע אַרויס

ג י ט ל

קוקט נאָך אין פענסטער

ווי שוין ער איז!

פרץ הירשביין

ב ע ב ע ל ע

פארגנבעט זיך הינטער דער מאמעס פלייצע און קוקט אויך ארויס
אָט איז דאָך איידל הינטערן פענסטער! קום אַריין! איידעלע,
קום אַריין!

לויפט צום טיר

א י ד ל

קומט אריין. קענטיק זי האָט געוויינט

ב ע ב ע ל ע

איך בין אַזאַ שלעכטע... איידעלע, ביסט אויף מיר ברוגז?

ג י ט ל

אָט זעטטו ווי צעלאָזן דו ביסט. אומזיסט און אומנישט אַלע-
מען אַזוי איבערגעשראַקן.

א י ד ל

קוקט אָן בעכעלען אָן ווערטער

ג י ט ל

וואָס ביסטו אַזוי אומעטיק? האָסט זיך אויך דערשראַקן. וואָס
איז דאָ געווען אַזעלכעס?

א י ד ל

צערטלעך

ער האָט גערעדט צו דיר, בעבעלע?

ב ע ב ע ל ע

יא, ער האָט גערעדט צו מיר. ער האָט געזאָגט, אַז די מאַ-
מע זיינע האָט געבעטן מיך צו זיי אויף שבת.

א י ד ל

איך האָב זיך אַזוי דערשראַקן.

ג י ט ל

דו, איידעלע, ביסט דאך מיר אזוי טייער, גלייך ווי דו וואָלסט
 מיינס אַ קינד געווען. איך קאָן מיין קינד נישט אַ קוש טאָן
 אפילו. קום צו מיר. זי נעמט אַרום איידעלען און דריקט זי שטארק צו איר
 הארצן גאָט וועט געבן, אַז דיין באַשערטער וועט זיך גאָר אינ-
 גיכן אָפּזוכן. איך וועל גיין זען אזיב שטערן האָבן זיך שוין
 באַוווּן אין הימל.

גיט אַרויס

ב ע ב ע ל ע

ביסט מיר מוזל, איידעלע?

א י ד ל

זעסט, איך בין אפילו אין שטוב נישט אַריינגעגאַנגען, ווען ער
 איז געווען.

ב ע ב ע ל ע

האָסט אים געוואָלט זען?

א י ד ל

איך האָב אים דורכן פענסטער געזען.

ב ע ב ע ל ע

יא, ער איז אַ שיינער? זייער אַ שיינער?

זי רוימט עפעס איין איידעלען אין אויער

א י ד ל

יא, בעבעלע, מער נישט, איך שווער דיר, אַז מער נישט.

ג י ט ל

קומט אַריין

נו, וואָס מאַכסטו, מיין קינד?

ב ע ב ע ל ע

מיר איז שוין גוט. מיר ווילט זיך שוין ווידער שפּרינגען און טאַנצן

פרץ הירשביין

א י ד ל

גייט צו און נעמט זי ארום
וואָס ווילסטו, בעבעלע?

ב ע ב ע ל ע

וועסט נאָך קומען צו מיר מאָרגן?

א י ד ל

איך וועל קומען, בעבעלע. אַ גוטע נאַכט, גיטל.

ג י ט ל

גיי געזונט, איידעלע.

ב ע ב ע ל ע

אַ גוטע נאַכט, איידעלע.

א י ד ל

שלאָף געזונט, בעבעלע.

גייט ארום

ג י ט ל

אַט אַזוי נעמט מען עס און מען שרעקט עס איבער אַ מאַמען.

צינדט אָן די לאַמפּ.

אַ זאַווערונגע

אַמאָל האָבן ייִדן געהוּליעט

פ ע ר ר ז א נ ע ן :

כ א ט ש ע ש מ ח ה , י ש ו ב נ י ק

ר י י צ ע י ע נ ט ע , ז י י ן ו י י ב

ז י י ד ע
פ ע ס ע ל ע

זייערע קינדער

י ו א ל ח י י מ , ז י י ן פ א ט ע ר

א ו ר ט ש ע
כ ל א ו ו נ ע
ו ו א ו ו ע
ש מ ע ר ע

ישובניקעס

ש ר ה מ ל כ ה , א ו ר ט ש ע ס ו י י ב

פ ע ל ט ע פ י י ג ע ל ע , ז י י ע ר מ י י ד ל . ז י י ד ע ס פ ל ה

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל , ש מ ע ר ע ס מ י י ד ל

ב י י נ י ש א ל ט ע ר , כ ל א ו ו ע ס ז ו ן

ביי נאטשע שמחוקן, א דאָרפיש הייל, שפעט ביינאכט. וויג-
טער, די פענסטער באַדעקט מיט שניי, דרויסן אַ זאזערוכע.

י ו א ל ח י י ם

אן אַלטער, הויכער געבויגענער ייד, אריבער הונדערט יאָר אַלט, זיצט ביים
איוון און פליקט פעדערן פון אַ זיפּ. דרעמלעט איין יעדע וויילע. טוט אַ שאַקל מיטן
קאָפּ, די יארמלקע פאַלט אַריין אין די פעדערן. כאַפט זיך אויף און פילט, אַז די
יאַרמלקע איז נישט אויסן קאָפּ. ער געמינט זי אין די פעדערן. צעלאכט זיך. רעדט
צו זיך אַליין, אַרומקלייבנדיק די פעדערן פון דער יארמלקע.
האַסטו דיר געזען אַמאָל, אַ יאַרמלקע זאָל ווערן קליין אויפן
קאָפּ... וואו ביסטו דאָרט, פעסעלע?

פ ע ס ע ל ע

רעדט פון אן אנדערן חדר
איך ליג אויפן איוון.

י ו א ל ח י י ם

ס'אי דיר קאַלט?

פ ע ס ע ל ע

איך שלאָף.

י ו א ל ח י י ם

די הענער האָבן שוין געקרייט?

פ ע ס ע ל ע

שוין לאַנג.

י ו א ל ח י י ם

הייסט עס שוין נאָך האַלבע נאכט.

פ ע ס ע ל ע

אודאי, שוין לאַנג, אַז זיי האָבן געקרייט.

פון הירשביץ

י ו א ל ח י י ם

קום אהער, דאָ איז אויך וואַרעם.

פ ע ס ע ל ע

הערסט זיידע, אין דאָרף בילט אַ הונט, דאָס מוזן זיי שוין פאָרן.

י ו א ל ח י י ם

דער ווינט רייסט. וועט פאַרטראַגן דעם וועג. און זיי האָבן זיך דאָרט פאַרהויליעט.

פ ע ס ע ל ע

קומט אַרײַן, זעצט זיך געבן אַלטן

מיך האָבן זיי נישט געוואָלט מיטנעמען.

י ו א ל ח י י ם

זאָל מען נאָר דערלעבן ביזקל דער חתונה, נע, וועל איך מיר שוין נישט לאָזן איבעררעדן.

פ ע ס ע ל ע

די חתונה וועט דאָך זיין זומער; מיר וועלן ביידע פאָרן.

י ו א ל ח י י ם

זע נאָר, מיין קינד, צי זיי פאָרן נישט.

פ ע ס ע ל ע

די שוויבן זענען אָנגעפּרוּזירן, אָט וועל איך באַלד אַראָפּהויכן דעם אייז... אוי, ס'אַראַ ווייסקייט דרויסן איז! מען דערקענט נישט די ביימער אפילו.

י ו א ל ח י י ם

דערלאַנג מיר נאָר אַהער דאָס פּלעשל. כ'האַב שוין אייגמאַל גענומען אַ גלעזל; עס שלעפּערט.

פ ע ס ע ל ע

ביי דיר איז די יאַרמלקע פול מיט פעדערן.

י ו א ל ח י י מ

כע — כע — כ'בין אנדרעמלט געוואָרן איז זי אַריינגעפאַלן אין זיפּ. אָט אַזוי, מײן קינד... ברענג אַהער אַ גלעזעלע אויך, דאָס קליינע גלעזעלע. אָט דאָס איז עס. וועסטו אויך נעמען אַביסעלע?

פ ע ס ע ל ע

טאָמער וועל איך נאָך ווערן שיפור.

י ו א ל ח י י מ

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו... הא, נאָך אַ יאָר וועסטו שוין ווערן אַ פּלח. וועסטו ווערן איבעראַ יאָר זעכצן יאָר, ווייסט עס?

פ ע ס ע ל ע

גיב מיר אַביסעלע בראַנפן.

י ו א ל ח י י מ

מאָך אַ ברכה.

פ ע ס ע ל ע

כ'האָב שוין געמאַכט... הא, עס ווערט וואַרעמער.

י ו א ל ח י י מ

איך וועל נעמען נאָך אַ גלעזעלע. פאַר דיר וועט זיין גענוג.

פ ע ס ע ל ע

אוי, מיר דרייט זיך שוין דער קאַפּ.

י ו א ל ח י י מ

דאָרט טוט זיך איצטער אַ לעבעדיקע וועלט.

פ ע ס ע ל ע

באשר כ'האָב דיך נישט געוואָלט לאָזן אַליין.

י ו א ל ח י י מ

גוט האָסטו געטאָן, מען טאָר אַזאַ אַלטן זיידן נישט לאָזן אַליין.

פ ע ס ע ל ע

איך וועל איך לעבן אזוי לאנג?

י ו א ל ח י י מ

כע, כע, נישט יעדערער דערציט ביז הונדערט יאר.

פ ע ס ע ל ע

דער טאטע וועט איך לעבן אזוי לאנג?

י ו א ל ח י י מ

אז דער טאטע וועט אים קאנען אפנארן.

פ ע ס ע ל ע

וועמען מיינסטו?

י ו א ל ח י י מ

כע, כע, אים מייך איך, דעם מלאך-המות.

פ ע ס ע ל ע

ווי אזוי האסטו אים אפגענארט?

י ו א ל ח י י מ

כע, כע, כע, — ער האט זיך אוועקגעשטעלט אין טיר מיט
א חלף אין האנט און מיט טויזנט אויגן מיך גענומען זוכן.
האב איך אויפגעשטעלט די קני און אנגעטאן אויף איר די
יארמלקע, האט ער מיך געקוילעט אין קני — כע, כע, כע.

פ ע ס ע ל ע

געווען א צייכן אויפן קני?

י ו א ל ח י י מ

ווי א רייטער פאדים געווען אויפן הויט. טרינקט א גלעזעלע בראן
אט אזוי נעמט מען און מען נארט אפ אפילו אים אלליין. זע
נאר צי זיי פארן שוין.

פ ע ס ע ל ע

כ'האב מ'א צו קוקן אין פענסטער.

י ו א ל ח י י ם

דו האָסט גאָרנישט וואָס מ'ראַ צו האָבן. נו, זינג מיט מיר...
דיי דאָזיג דיג — דיג — דיג, — אַ, ווע, דיג-דיג-דאָזיג... אַז
ביי דיר וועט זיין תנאים וועט מען דעם עולם נעמען אָהער.
אַ פיינער יינגאַטש כלאוונעס, אָט דער קלענערער.

פ ע ס ע ל ע

ער וועט מיך נישט וועלן.

י ו א ל ח י י ם

פאַרוואָס וועט ער דיך נישט וועלן? וועט זיך שעמען מיטן
זיין דיינעם, וואָס? וועסט אים זיין אַ כשר ווייב; האָבן
אים כשרע קינדער.

ער לאָזט זיך אַזעק איבערן שטוב. שיפורלעך. זינגט

פ ע ס ע ל ע

עמיצער איז צוגעפאָרן!

כלאַונע און וואָס קומען אַריין מיט אַ „מול-טוב“

י ו א ל ח י י ם

אָט זענען זיי.

כ ל א ו ו נ ע

זיי זענען דאָך נישטאָ!

ו ו א ו ו ע

וואָס האָב איך געזאָגט.

י ו א ל ח י י ם

וואָס, נישט געפאָרן איניינעם?

ו ו א ו ו ע

אַרױסגעפאָרן איניינעם; האָט זיך ס'פערד זייערס צעטראַגן און
אַוועק באַזונדער. מסתמא וועלן זיי באַלד אָנקומען. לאָמיר
נעמען צוביסלעך. זיך אָנוואַרעמען.

פרץ הירשביין

פ ע ס ל ע

טרייסלט אָפּ דעם שניי פון היטל.

י ו א ל ח י י מ

וואו איז דיין זון, כלִאוונע? מיר וועלן דאָ פראַווען אַ תנאים.

כ ל א ו נ ע

לחיים, זאָל נאָך מיין קלענערער יינגאַטש וואַקסן... אָבער אַ
היליע געטאָן.

ו ו א ו ו ע

ווייסט, אַז דאָרט איז נישט געווען קיין ריינער אַכציקער.

כ ל א ו נ ע

אורטשע האָט ליב צוצומישן וואַסער... לחיים! אָט דאָס איז
ריינער אַכציקער.

כ ל א ו נ ע

גיי אַרויס, וואווע, זע דאָס פערד זאָל זיך נישט פאַרקירעווען
אין שטאַל אַריין. נו, פעסעלע, וואַקס נאָך אונטער אַביסל
וועל איך דיך נעמען פאַר אַ שנור.

ו ו א ו ו ע

זי איז שוין גענוג גרויס.

כ ל א ו נ ע

נאָר שמחהס, נאָר געהיליעט... רב יואל חיים, נאַכסאל האָט איר
זיך געלאָזט ווערן אַלט? העי, גלייכט נאָר אויס די פלייצע!
גיט נאָר אַ האַנט. זינג נאָר, וואווע, ווי גייט ער עס דאָרט דער
ביגון?

פארלייגט אַ האַנט אויפן אַלטנס אַקסל אין טאַנצט

ש מ ע ר ע

קובט אַריין

מזל-טוב! וואו זענען זיי?

כ ל א ו ו נ ע

כא — כא — כא — איך אָנגעוואָרן? וועלן זיך געפינען.
גיב אַ האַנט, שמערע, אָפּיי דריצעם, אָפּיי דריצעם — שטעל
אַ פּוס, שמערע.

ש מ ע ר ע

מזן באַדאַרף גיין זען אונטערן דאַרף, אפשר האָבן זיי פאַר-
בלאָנדזשעט.

ו ו א ו ו ע

וואָס הייסט, אַ ייד פאַרבלאָנדזשעט? כאַטשע שמחהס פערד
ווייסן דעם וועג.

פ ע ס ע ל ע

וואו איז אייער שפּרינצע צירל?

ש מ ע ר ע

איז אַריינגעקראַכן צו חתן-כלה אין וואָגן.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

קומט אַריין נישט טויט נישט לעבעדיק
אזי וויי איז מיר, יידן, האָט רחמנות.

פ ע ס ע ל ע

וואָס איז עס, מאַמע, וואו זענען זיי?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

יידן, וויי איז מיר, וואָס זיצט איר אין שטוב?

ו ו א ו ו ע

וואו זענען זיי?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

דאָס פערד מיט חתן-כלה האָט זיך צעטראָגן.

ש מ ע ר ע

מיין חצופה איז ביי זיי אין וואָגן.

פרץ הירשביין

י ו א ל ח י י מ

טראַגט זיך דאָס פּערד מסתמא טאַקע אַהיים... דים, דים, דאים, דאים — זינגט זשע קינדערלעך.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

איך בין אַרויסגעפאַלן פון שליטן גלייך אין גראַבן צרייך, אַ גליק, וואָס דאָרט האָט אָנגעטראָגן שניי.

י ו א ל ח י י מ

באַדאַרפסט בענטשן גומל, מיין קינד.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אַז כ'האַב מיך אַיפּגעהויבן איז שוין פון זיי קיין סליאַד נישט געווען.

ש מ ע ר ע

ביסטו אויך געקומען אַהיים צופוס? כאַ - כאַ - כאַ. קומט, רב יואל חיים, וועלן מיר גיין אַ זוך טאָן.

י ו א ל ח י י מ

דים, דים, דיי, דיי, דים... — זינגט זשע קינדערלעך.

ש מ ע ר ע

ער איז פאַרשנעבעט, דער אַלטער.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

קום, פעטלע, מיין קינד, מיט מיר, וואָרים איך וועל עס נישט אויסהאַלטן. קום, מיר וועלן זיך אַריינזעצן אין שליטן.

כ ל א ו נ ע

וואוהין, יידענע, וועט איר גיין? באַלד וועלן מיר אַלע אַ פאַר טאָן. זינגט - זשע יידעלעך, אַצים דריצעם איי, איי, איי — נאָר שמחהס זאָלן טאַקע זיין ביי יידן. קום, וואָווע, קום, שמערע.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

פעטלע, מיין קינד, פאַר דו אויך מיט.

ש מ ע ר ע

נעם נאָר מיט אַרעכטע בייטש. מיין בייטש-שטעקל האָט זיך
צעבראַכן.

פ ע ס ע ל ע

אָט איז אַ גוטע בייטש.

כלאונגע, וואווע, פעטעלע און שמערע לאָזן זיך ארויס מיט געזאנג

ר י י צ ע י ע נ ט ע

וואָס זאָגט איר צו מיינע צרות, שווער-לעבן? כ'האָב זיך גע-
בעטן, יידן טרינקט נישט, מען וועט נאָך באַדארפן פאָרן
אַהיים...

י ו א ל ח י י מ

וויין נישט, יידענע, וועלן זיך אָפּזוכן.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אַז זאווערוכע... שאַט נאָר, דאַכט מיר די קאַלב מעקעט אין
שטאַל.

י ו א ל ח י י מ

און מיר דאַכט, אַז עס איז אַ שעפּסן-קול. הערסט?

פ ע ס ע ל ע

טאַקע אַ שעפּסן-קול.

ז י י ד ע

קימט אריין, באַדעקט מיט שניי

ר י י צ ע י ע נ ט ע

פאַלט אים אויפן האַלז

אָט איז דאָס קינד, וואו זענען זיי? וואו איז די כלה?

ז י י ד ע

כ'האָב זיי אָנגעוואָרן. דער שליטן האָט זיך אויסגעקערט. די
פערד זיך צעטראָגן.

י ו א ל ח י י ם

האָבן זיך פאַרשנעבעט. כע-כע-כע.

ז י י ד ע

אורטשע האָט די פערד באַוויון די בייטש, זיי האָבן זיך גע-
געבן אַ טראָג.

י ו א ל ח י י ם

זיינע פערד האָבן פיינט די בייטש.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

איך וועל זיך נאָר אַ מעשה אָנטאָן.

ז י י ד ע

וואו זענען די איבעריקע?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

וואווע, כלאַוונע, שמערע און פעסעלע זענען אַוועק אייך זוכן.

ז י י ד ע

זיי זענען שוין געווען? זיי ווייטן דאָך נישט וואו צו זוכן.

י ו א ל ח י י ם

אי זיך פאַרשנעבעט... וואו איז די פּלה?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

פעלטע פייגעלע, וויי איז מיר, זאָל חלילה מיט איר נישט
טרעפן עפעס.

י ו א ל ח י י ם

האָט מען טאַקע שאַרף אַריינגעשנעבעט?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אַט דאָס איז דאָך מיין אומגליק, וויי איז מיר. כ'האָב זיך
געבעטן ווי ביי אַ גזלן, יידן האָט גאָט אין האַרצן. אורטשע
האָט אַריינגעקאַטשעט אַ גאַנץ פעטל בראַנפן.

י ו א ל ח י י ם

און מען האָט געצאָפּט פֿון קראַן?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אודאי.

י ו א ל ח י י ם

איז דאָך טאַקע געווען אַ תנאים ביי מיין אייניקל. טאָ וואָס-
זשע דאגהסטו, יידענע?... אַז דער חתן איז פאַראַן, מסתמא
וועט באַלד די פֿלה אויך זיין.

עס קומען אַרײַן כאַטשע, שמחה, אורטשע, כלאווע, שמערע, שרה מלכה,
פעלטע פייגעלע און שפּרינצע צירל פאַרשנייטע. דער עולם איז בגילופין. זינגט

ר י י צ ע י ע נ ט ע

וואו איז מיין קינד, פעסעלע?

פ ע ל ט ע פ י י ג ע ל ע

אזי וויי, זי איז דאָך נישטאָ!

ו ו א ו ו ע

פֿון אונטער די הענט איז זי מיר פאַרפאַלן געוואָרן.

ז י י ד ע

איך וועל זי גיין זוכן.

לויפט אַרױס

א ו ר ט ש ע

נישט באַדאַרפט לֵאָזן דעם חתן אַליין.

כ א ט ש ע ש מ ח ה

מיין זון וועט צען שדים פאַרשטעקן אונטערן גאַרטל.

מ ל כ ה ש ר ה

וואָס אַ ייד רעדט!

פ ע ל ט ע פ י י ג ע ל ע

כװעל אפּשר נישט אויסהאַלטן.

א ו ר ט ש ע

קלאַג נישט, טאַכטער מיינע, דיין חתן וועט נישט פאַרפאַלן
ווערן.

ו ו א ו ו ע

שאַט, שאַט ווייבער, נישט קלאַגט אייך, איך גיי.

גייט אַרויס

פ פ ע ל ט ע פ י י ג ל

נעמט אַרום שפּרינצע צירלעך און וויינט

כ א ט ש ע ש מ ח ה

וואָס קלאַגט איר דאָרט, נאַרישע קעלבער?

כ ל א ו ו נ ע

גיב אַ האַנט, כאַטשע שמחה, קום אַהער, שמערע, וואוּ איז די
כלה? אַי, זינגט-זשע יידעלעך, וואָרים די שטוב דרייט זיך.

מ ל פ ה ש ר ה

דאָס דרייט זיך אייך דער קאַפּ, וויי איז מיר.

כ א ט ש ע ש מ ח ה

שאַט, יידן, וואוּ איז טאַקע מיין טאַכטער?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

איצטער האָט ער זיך דערמאַנט, אַז דאָס קינד איז נישטאַ.
כ'וועל עס אפשר נישט אויסהאַלטן.

ו ו א ו ו ע

קומט אַריין

די הינט בילדן אין דאָרף. דאָס פאַרן זיי.

כ ל א ו ו נ ע

יידן, אייך דרייט זיך נישט דער קאַפּ, ברענגט מיר אַהער
מיין שטוב: מיין יידענע און די בנינים... רב יואל שמחה, איר
שלאַפּט? שטייט אויף, יידעלעך פרייען זיך!

ז י י ד ע

קומט אריין. עס ווערט אגעטוימל. די מאמעס קישן אים. די פלה פאלט צו צו אים אין וויינט

ר י י צ ע י ע נ ט ע

וואו איז פעסעלע?

ז י י ד ע

נישט געזען. די פערד באדארף מען אריינפירן אין שטאל. עס דרייט די זאווערוכע.

כ ל א ו נ ע

דער טייוול וועט זיי נישט כאפן.

כ א ט ש ע ב ע ר

שאט נאָר, יידן, וואו איז טאָקע מיין טאָכטער?

ר י י צ ע י ע נ ט ע

האָסט זיך אָנגעטרונקען און ווייסט נישט וואו דו ביסט אין דער וועלט.

ש מ ע ר ע

יידענע, וואָס איר זענט. די ציג וועט קומען אַהיים.

מ ל כ ה ש ר ה

קום, שמערע, לאָמיר גאָר פאָרן אַהיים. קום, צירעלע, מיר וועלן פאָרן אַהיים.

ש מ ע ר ע

כאָ — כאָ — כאָ — ווער וועט עס פאָרן אַהיים? ... אי וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר!, זינגט, יידעלעך, וואָס מיר זענען זענען מיר...

ר י י צ ע י ע נ ט ע

נישט אַנדערש אין דעם פּאַסטערנאַק-צימעס איז עפעס געווען.

פרץ הירשטיין

מ ל פ ה ש ר ה

וואָס רעדט איר? איך האָב דעם פּאַסטערנאַק איבערגעקליבן.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

איר וועט מיר נישט איינרעדן. נישט אַנדערש אַ משוגענער
פּאַסטערנאַק זיך אַריינגעגנבעט, אַ נישט וואָלט זיך דעם עולם
אַזוי נישט פּאַרדרייט די קעפּ.

א ו ר ט ש ע

וואָס וועט איר, מחותנתטע, אויסטראַכטן אויף מיין צימעס?
איך וועל מיר נישט לאָזן.

פ ע ס ע ל ע

פּאַלט אַריין אַ פּאַרשנייטע

כ ל א ו ו נ ע

אַט איז זי, יידן! לאָמיר הויליען, לאָמיר טאַנצן...

ר י י צ ע י ע נ ט ע

קושט זי

מיין קינד, וואו ביסטו געווען?

פ ע ס ע ל ע

אַלע שוין פאַראַן?

קושט זיך מיט די מיידלעך

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

אזי וויי, מיין טאַטע איז דאָך נישטאָ!

כ אַ ט ש ע ש מ ח ה

כאַ - כאַ - כאַ - וואו איז שמערע?

כ ל א ו ו נ ע

ער איז אַוועקגעפאַרן ברענגען מיין חברה.

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

קומט, יידן, זוכן מיין טאַטן, אזי וויי, איך וועל גיין אים זוכן.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

לָאָזט זי נישט אַרויס פֿון שטוב.

כ אַ ט ש ע ב ע ר

שמערע אַיז אַוועק צו כלאַוונען, זאָג איך אייך. זעצט זיך יידן
צום טיש. דערלאַנג, מיין ווייב, וואָס צו פאַרבייסן. יידן,
צום טיש!

ש מ ע ר ע

קומט אַריין. עס ווערט אַ געטומל

כ ל אַ ו ו נ ע

שמערע, סערדצע, וואו ביסטו געווען?

ש מ ע ר ע

ציילט דעם עולם

נישט איינס, נישט צוויי, נישט דריי...

כ ל אַ ו ו נ ע

אַלע פאַראַנען, וואָס ציילסטו?

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

אַט בין איך דאָך, טאַטע?

ש מ ע ר ע

וואַרפט דאָס היטל אן דר'ערד פאַר התפעלות

דאָס ביסטו דאָך מיין כשרע טאַכטער! טאָ וואָס-זשע שוויגט
איר, יידן? לאַמיר זינגען, לאַמיר שפּרינגען, אַי, וואָס מיר זע-
נען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר...

כ ל אַ ו ו נ ע

יידן, זייט עדות: כאַטש כאַטשע בער אין מיר אַמאָל געקראַכן
אין וועג אַריין, נאָר איך בין אים נישט קיין שונא. וואו
ביסטו, זיידע? און דו, פעלטע פייגע, חתן-פֿלה קומט אַהער!

פרץ הירשביין

זאָל גאָט געבן, אַז טאַטע-מאַמע זאָלן האָבן נחת פון אייך!
קום אַהער, כאַטשע בער, אַדער כאַטשע שמחה.

כאַטשע שמחה

וואָס בין איך דיר אַמאָל געקראַכן אין וועג אַריין? די בהמה
איז סיי ווי געווען מיט אַ חסרון, דעריבער האָב איך זי גע-
פירט אויפן יריד.

רייצע יענטע

וואָס רעדט איר, כלאַוונע, ווען די בהמה זאָל זיך נישט בריקען
וואָלט איך זי אייך פאַרקויפט. האָט נישט צוגעלאָזן די מילך,
געמוזט שטענדיק איר געבן אַביטל היי אונטער דער נאָז.

כלאַוונע

כאָ — כאָ — כאָ, — יידענע, וואָס איר זענט! איך רעד
נישט פון דער בהמה, כ'מיין, אַז מיין אַלטער בייניש האָט
געזאָט אַן אויג אויף אירטשעס טאָכטער און איך אויך: נאָר
איך פאַרגין דיר. יידן, זייט עדות, איך זאָג, אַז איך ווינטש
די קינדער מזל און גליק.

שמערע

און מיט מיר שטייט דיר גאָר נישט אַן צו משדך זיין? טאָ
זינגט זשע, יידעלעך, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן
זענען מיר...

כאַטשע שמחה

וואָס איז דאָ פאַראַן צו רעדן? איך זאָג אייך, אַז כלאַוונעס
דיש איז אַ וואַילער יינגאַטש.

כלאַוונע

שאַט, יידן, כ'וועל גאָר נעמען פעסלען פאַר אַ שוור.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

קושט פעטעלען

ביי מיין קינד איז נאָך די מילך אויף די ליפן

כ ל א ו נ ע

וואָס זאָגט איר, רב יואל חיים?

י ו א ל ח י י ם

אַ שאַד אַרױסצולאָזן פון שטוב.

ש מ ע ר ע

און מיט מיין קינד שטייט דיר נישט אָן צו טאָן אַ שידוך?

כ ל א ו נ ע

זי האָט דאָך אַ חתן.

א ו ר ט ש ע

וואָס איז דאָ פאַראַן צו רעדן. איך זאָג, אַז ער איז אַ וואַזני-
לער יינגאַטש און דו, שמערע, באַדאַרפסט זיך נישט ברעקלען.

כ א ט ש ע ש מ ח ה

שאַט, שאַט, איך גיב קיינעם נישט מיין טאָכטער, כלאַוונע,
איך גיב דיר נישט מיין טאָכטער.

ש מ ע ר ע

וואָס דאגהסטו, טאָכטער מיינע, וועסט קריגן אַ חתן. זינגט-
זשע, יידעלעך: וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער גאָט דינען
מיר. אוי, אוי, אוי, ס'איז מיר גוט, ס'איז מיר וואַזיל, אוי,
אוי, ס'איז אַ נחת, באַווייז-זשע טאָכטער ווי דו וועסט טאַנצן
אויפן טיש.

כ א ט ש ע ש מ ח ה

באַווייז, וואָס דו קענסט, שפּרינצע צירל.

פרץ הירשביין

מ ל פ ה ש ר ה

נו, שפרינצעלע, באווייז וואָס דו קענסט!

ו ו אָ ו ע

שווייגט, ווייבער! איי וויי, יידן, ס'איז מיר גוט!

ר י י צ ע י ע נ ט ע

ווער עס טאַנצט אויף פרעמדע שמחות דער וועט דערלעבן
צו טאַנצן אויף אייגענע שמחות... אוי מאַמעלעך, שמערע
גייט טאַקע טאַנצן אויפן טיש. לָאָזט, כ'וועל די גלעזלעך
אַראָפּנעמען.

ש מ ע ר ע

כאָ, כאָ, כאָ, יידענע! גיס אָן די גלעזלעך פּוּל ביז די ראַנדן
און איך וועל טאַנצן צווישן זיי. ער האַרפט אַראָפּ די שטיול און אין
די זאָקן קלייבט ער זיך אַרויף אויפן טיש. שרייט נו, זינגט זשע-מיר יידע-
לעך: אוי, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר,
וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער גאָט דינען מיר... קום
אַרויף, טאַכטער מיינע, העלף דעם טאַטן טאַנצן ביי יידן
אויף אַ שמחה.

כ ל אָ ו נ ע

נו, שפרינצע צירעלע, גיי אויפן טיש, דער טאַטע רופט...
באווייז וואָס דו קענסט!

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

הארפט אַראָפּ די שיק און שפרינגט אַרויף אויפן טיש, טאַנצט אַנטקעגן טאַטן

ש מ ע ר ע

פאַרקאַשערט די פּאַלעס און טאַנצט גרינג צווישן די גלעזלעך אַנטקעגן
דער טאַכטער. זינגט
איי, יידלעך טייערע, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן
זענען מיר...

5 אָוונט

וואָווע, סערדצע, כאָפּ זיך אַריין אין מיין שליטן און ברענג
מיר מיין משפּחה אָהער. כ'ויל, אַז שמחות זאָל זיין... שמערע!
מיין זון נעמט דיין טאָכטער, ווי זי שטייט און גייט! יידן,
זייט עדות, אַז כלאָונע גיט אָפּ זיין זון פאַר שמערעס טאָכ-
טער. אָן נדן, אָן... איי, וואָס מיר זענען זענען מיר... זינגט
זשע, יידעלעך, אָצים דריצעם, אַי, אַי, אַי...

שמערע און שפּרינגע שפּרינגען אַרונטער פּון טיש

כל אָוונט

נעמט אַרום שמערען

הערט, יידן, כ'האָב געהאַט פאַריביל אויף שמערען. געהאַט
באַנ'אים אָן עולה. געוואָלט וואַרטן ביזקל יום-כפור און כ'בין
עס אים מוחל! כ'בין דיר מוחל, שמערע. אַך, וואָס מיר זע-
נען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר.

אַ קלאָפּ אין פענסטער פּון דרויסן. ברעכט אויס אַ שויב

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אוי, ווי דער ווינט פייפט.

מ ל פ ה ש ר ה

פאַרשטאָפּ די שויב גיכער, מיט אַ שמאַטע.

ו ו א ו ו ע

ס'האַט מיין פערד אויסגעשלאָגן. בעט זיך אין שטוב אַריין.
כ'וועל גיין וועל איך אַלע בייזע חלומות צו אים אויסלאָזן.
כ א ט ש ע ש מ ח ה

פיר אים אַרונטער הינטער דער שטאַל, דאָרט רייסט נישט דער
ווינט אַזוי שטאַרק.

א ו ר ט ש ע

קום אַרויס וועלן מיר זען ווער עס איז דאָרטן. דאָכט מיר,
ס'איז נישט דעם פערדס מלאכה.

וואווע

קים, אורטשע!

גייען בודע ארויס

כלאונע

וואָס מיר זענען זענען מיר... געפעלט דיר, שמערע, מיין זון?
האַסטו אים! — און דו, טאַכטער, געפעלט דיר מיין יינגאַטש,
האַסטו אים. איך גיב אים, שמערע, איבער אין דיינע הענט.
לערן אים צו האַלטן אַ בייטש אין דער האַנט, און שבת זאָל
ער ביי דיר זיין אַ ייד — זינגט־זשע, יידעלעך, אַצים דריצעם
אַי, אַי, אַי... און דו, פעסעלע, האַסט האַלד מיין קלענערן
יינגאַטש, ער באַדאַרף נאָך וואַקסן, דו באַדאַרפסט נאָך וואַקסן.
וואָס זאַגסטו, כאַטשע שמחה?

כאַטשע שמחה

מסכים!

שמערע

ער האַט אַ וואויל קעפל.

רייצע יענטע

מיין קינד קאָן נאָך וואַרטן.

שמערע

כאַטשע שמחה וועט פעסעלען געבן נדן אויך.

כלאונע

טאָ, טאַנק־זשע, צירעלע, מיין שנור! קים אַהער, כלאוונע
רופט דיך. ווילסט זיין מיין שנור? צו מיר אויף קעסט. וועסט
דאָס פוטער־פעסל ביי מיר נישט באַדאַרפן דרייען און
די בהמה מעלקן אויך נישט.

מלכה שרה

די מאַמע האַט זי נישט געלערנט צו זיין אַ פריצטע. זי

וועט דרייען דאָס פעסל און מעלען די בהמה, אז מען וועט באַדאַרפֿן.

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

וואָס זאָגסטו, פעלעטע פייגעלע, ס'איז גוט צו זיין אַ פֿלֶה?

ז י י ד ע

ווער אַ פֿלֶה, צירל, וועט מען ביידע חתונות פראַווען אין איין וואָך.

י ו א ל ח י י מ

וואָס האָט די גאַנצע צייט געדרעמלט, רייבט די אויגן און הייבט אָן זינגען איי דימ, דימ — דימ — דימ, אוי דוי, דימ — דימ — דאָים.

ש מ ע ר ע

לעבן זאָל רב - יואל חיים!

כ ל א ו ו נ ע

מחותן, שמערע! גיב מיר אַהער דיין האַנט. קומט יידן לֶאָמיר פאַרן צו מיר, זאָל מיין יידענע וויסן, אז איר זון איז גע- וואָרן אַ חתן.

כ א ט ש ע ש מ ח ה

זאָל זי טאַקע וויסן, דיין יידענע.

כ ל א ו ו נ ע

נישט געקאנט זי מיטנעמען, אַ יידענע, האָט זיך פאַרריבן, זאָל זי וויסן.

ש מ ע ר ע

איך וועל אים, דעם חתן, אָנדריייען פאַרן אויער. קומט, יידן, לֶאָמיר פאַרן. און דו, טאַכטער מיינע, צירל שפּרינצע אָדער שפּרינצע צירל אַ דאגה, יידן, אירע צוויי פאַפעס פּשרע ווייבער געווען.

וואווע און אורטשע קומען אריין, זאכן אויפן הויכן קול

ש מ ע ר ע

קומט אריין, יידן!

ו ו א ו ע

וויסט איר ווער ס'האָט די שויב אויסגעשלאָגן?

א ו ר ט ש ע

מיין באַראַן! מיט די הערנער אויסגעשלאָגן.

מ ל כ ה ש ר ה

מען האָט געלאָזט אָפּן די שטאַל איז ער נאָכגעלאָפּן.

כ ל א ו ו נ ע

שאַט, יידן, דאָס האָט ער מיר דאס פערד איבערגעשראָקן.

ש מ ע ר ע

ער האָט מיין פערד אויך איבערגעשראָקן, כאַ - כאַ - כאַ.

א ו ר ט ש ע

מיט געוואָלט אים אין שטאַל אַריינגעפירט. צו דיר, כאַטשע שמחה, אין שטאַל אַריין.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

איז עס טאַקע אייער באַראַן?

א ו ר ט ש ע

כאַ - כאַ - כאַ — יידענע!

מ ל כ ה ש ר ה

וויל גישט בלייבן אין שטאַל אַליין אָן דעם פערד.

ר י י צ ע י ע נ ט ע

טאָ ווי קומט ער צום פענסטער?

ש מ ע ר ע

האָט געהערט יידן זענען זיך משמח.

א קלאַפּ אין פענסטער, א שויב צעבראַכן
וואָו ע

כ'האַב געזאָגט מען באַדאַרף דעם טויער פאַרשפּאַרן.

זיידע

ער בעט זיך אין שטוב אַריין.

מלכה שרה

גיי, חתן, אַוועק פון פענסטער.

פעסלע

קוקט אין פענסטער

מען זעט קיינעם נישט.

וואָו ע

קום, אורטשע, כ'בין אַ בעלן צו זען וואָס דאָרט איז אַזעלעס.

כלאוונע

קומט, יידן, לאַמיר אים כאַפּן און בינדן.

יואל חיים

נעמט מיט די בייטש. כ'בין אַ בעלן צו גיין.

אַלע מענער גייען אַרויס. די ווייבער בלייבן, קוקן אין פענסטער

שפּרינצע צירל

ער איז אַנטלאָפּן געוואָרן.

ריצע יענטע

ס'איז נישט רעכט, מיין קינד, דו זאָלסט שטיין נעבן פענסטער.

פעלע פייגעלע

זיי יאָגן אים נאָך.

מלכה שרה

גיי דו אויך אַוועק פון פענסטער.

פרץ הירשפין

ר י י צ ע י ע נ ט ע

האָבן זיך קיין עין הרע אָנגעשנעבעט. זאָלן זיי דאָרט חלילה
גאָרנישט בלייבן אין שניי!

פ ע ל ט ע פ י י ג ל

קוקט, קוקט, ווי זיי יאָגן אים נאָך. אוי, דער זיידע איז
געפאלן אין שניי!

מ ל פ ה ש ר ה

מען האָט דעם חתן נישט באַדארפט לאָזן גיין.

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

שרייט דורך דער צעפראַכענער שוּיב

זיידע, זיידע, קום אַריין!

ר י י צ ע י ע נ ט ע

גיי אַוועק מיין קינד פון פענסטער. וועסט זיך נאָך פאַרקילן.

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

אונזער באַראַן איז אַזאָ קלוגער, פונקט ווי אַ מענטש איז ער
קלוג. אַנומלט זאָגט צו מיר דער טאַטע: גיי, שפּרינצע,
טרייב אים אַריין אין שטאַל און פאַרשטעל דעם טויער. נעם
איך אַ ריטל און וויל גיין צו אים, טוט ער אַ קאָפּיע מיט די
הערנער און אַנטלויפט אויף דער לאַנקע. אַזוי ווי אַ מענטש
איז ער קלוג!

פ ע ס ע ל ע

איר זעט, דער זיידע ליגט אין שניי. קומט לאַמיר אים אויפ-
הויבן. קום, צירעלע!

כאפט צירעלען ביים האַנט. לויפן ארויס

ר י י צ ע י ע נ ט ע

אַלט איז נישט יונג. אַן איבעריק גלעזל גענומען קאָן ער זיך
שוין נישט איינהאַלטן אויף די פיס.

די צוויי מיידלעך פירן אונטער די הענט דעם אלטן

י ו א ל ח י י ם

האלט זיך קיים אויף די פיס. זינגט

דים, דים, דיי דיי דאים...

ר י י צ ע י ע נ ט ע

נאכסאָל, שווער-לעבן, האָט איר באַדאַרפט אַרױסגיין אין אַזאַ
זאווערוכע?

י ו א ל ח י י ם

וואו זענען מיינע קינדער, מיינע אייניקלעך?

פ ע ס ע ל ע

זיי זענען אלע אין גארטן: זיי יאָגן זיך נאָך אים.

מיט געזאָגט אָזן זיך אַרײַן אַלע מענער, אויסער כלאַוונע. פאַלן פון די פיס

מ ל פ ה ש ר ה

וואו איז כלאַוונע?

ש מ ע ר ע

האָט זיך אַוועקגעיאָגט נאָך אים.

א ו ר ט ש ע

איך זאָג אים, ס'איז מיינער און ער יאָגט אים נאָך.

ש מ ע ר ע

זעצט זיך אנדער און האַלב-איינגעשלאָסן זינגט ער

אַך, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר.

ו ו א ו ו ע

זינגט, זיידעשי, אי וויי, ס'איז מיר גוט: אַי וויי, ס'איז אַ
נחת. — כאַטשע בער, דו שלאַפסט? שטיי אויף, דיין זון איז
דאָך אַ חתן געוואָרן. אורטשע דו שלאַפסט אויך? קומט לאַמיר
זינגען, לאַמיר שפּרינגען.

ש מ ע ר ע

וואו איז מיין מחותן, כל'אונגע? כ'וועל' אים גיין זוכן.

לאָזט זיך צו צום טיר

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

בלייב אין שטוב, טאָטע.

מ ל כ ה ש ר ה

לאָזט אים נישט אַרױס.

ש מ ע ר ע

לאָזט מיך, ווייבער. כ'וועל' גיין מיין מחותן זוכן. כל'אונגע,
וואו ביסטו? קומט, יידן, לאָמיר אים גיין זוכן.

מ ל כ ה ש ר ה

אַט בעסער לייגט זיך צו. איר האָט דאָך שוין נישט קיין כח
צו שטיין אויף די פיס.

ש מ ע ר ע

אַך, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר...
טאָטע רב'נז של עולם — איי ס'איז מיר וואויל, — לאָזט
מיך אויפן טיש. כ'ווייל טאָנצן. גיב אַ האַנט, טאָכטער...

ר י י צ ע י ע נ ט ע

טוט עס נישט. איר וועט נאָך חלילה אַראָפּפאַלן. לאָז אים
נישט, שפּרינגעלע מיין קינד, ער וועט אַראָפּפאַלן.

א ו ר ט ש ע

קום, שמערע, איך גיי אויך מיט דיר...

ווייל זיך אַרױפּקלייבן אויפן טיש און קען נישט

מ ל כ ה ש ר ה

גאָט איז מיט אייך, איר וועט זיך נאָך חלילה ממיתן.

כ ל א ו ו נ ע

פֿאָט זיך אַרײַן מיט אױסגעשפּרײטע הענט ווי אױף פֿליגל, אױסגעטונקט
אין שניי. קוקט אַרום דעם עולם

אַט זענען זיי דאָך! **כאַ - כאַ - כאַ** — שטייט אױף, יידן!
ביי מיר איז אַ שמחה, ביי מיר איז אַ שמחה... העלפט מיר
טאַנצן, העלפט מיר שפּרינגען... אַט אַזױ...

מ ל פ ה ש ר ה

איר וועט אײנוואַרפן דעם באַלֿקן, אַזױ טאַנצנדיק.

כ ל א ו ו נ ע

יידן, שפּאַרט אונטער דעם באַלֿקן! איך וויל זינגען, איך הייל
שפּרינגען.

טאַנצט, אַזש די גאַנצע שטוב ציטערט

אַ ל ט ע ר ב י י נ י ש

קומט אַרײַן. זעט אױס ווי אַ זײל שניי. דער עולם צעלאַכט זיך אױפן
הויכן קול

כ ל א ו ו נ ע

מײן זון, מײן קדיש! זינגט-זשע, יידעלעך, וואָס מיר זענען
זענען מיר...

פ ע ל ט ע פ י י ג ל

אַלְטער, דו ביסט געוואָרן אַ חתן!

מ ל פ ה ש ר ה

וואָס מאַכט די מאַמע?

אַ ל ט ע ר ב י י נ י ש

די מאַמע האָט געהאַט אַ יינגל. קום אַהיים, טאַטע.

עס ווערט אַ געשריי „מזל-טוב, מזל-טוב, מזל-טוב“

מ ל פ ה ש ר ה

אוי וויי איז מיר, מזל-טוב, מזל-טוב, מזל-טוב אייך, מזל-טוב.

פרץ הירשביין

אַל ט ע ר ב י י נ י ש

איך בין געקומען רייטנדיק. מען וועט קאָנען מיין פערד צושפּאַנען צום אָרטשיק: ווי ס'איז זיך אַרױסשליעפּן פּון שניי.

כ ל א ו ו נ ע

פאַרוואָס האָסטו די מאַמען נישט געבראַכט?

אַל ט ע ר ב י י נ י ש

איך זאָג דאָך דיר, די מאַמע האָט געהאַט אַ יינגל.

כ ל א ו ו נ ע

ווער, שפרה? מיין ווייב? מיין כשרע יידענע? טאָ וואָס-זשע שווייגט איר, יידן? שמערע, מהותן, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר... קום אַהער, זון! וואו איז זי... די פּלה?

זוכט

אַל ט ע ר ב י י נ י ש

וועמען זוכסטו, טאַטע?

כ ל א ו ו נ ע

לאָזט זיך אַראָפּ אויף דר'ערד, פּאַזשט מיט די הענט פאַר תּענוג איי, שמערע, אָן איידעם וועסטו האָבן. איי, אַ שנור וועל איך האָבן! טאַנצט-זשע יידעלעך, טאַנצט-זשע קינדלערלעך..

דער עולם נעמט זיך ביי די הענט און טאַנצט אַרום כּלאַונען

ש פ ר י נ צ ע צ י ר ל

קלייבט זיך אַרױף אויפן טיש און טאַנצט

דיין פּלה איז דאָך עס, אַלטער בייניש!

כ ל א ו ו נ ע

מיין זון, מיין קדיש. אויפן טיש קריך אַרױף, טאַנץ מיט דיין פּלה.

א זאווערוכע

ש מ ע ר צ

קישט אלטער ביניש

אך, וואָס מיר זענען זענען מיר, אָבער יידן זענען מיר... .

ר י י צ ע י ע נ ט ע

ער ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגן.

ז י י ד ע

גיב אַ האַנט, אַלְטער ביניש, ביסט דאָך אַ חתן!

כ ל א ו ו נ ע

טאָ וואָס-זשע שווייגט איר... שרייט-זשע מזל טוב! —

עס ווערט אַ געשריי „מזל טוב“. מען ברעכט פליים. אלע זינגען „וואָס מיר
זענען זענען מיר“. שפּרינגע צירל טאַנצט נאָך אלץ אויפן טיש.

א י י נ ז א מ ע ו ו ע ל ט ון

פּערזאָנען:

שלמה

שרה

טעלצע, איר אייניקל

עזריאל

חיים, זיין ינגל

חייקל

א קעלער-וואוינונג, ענלעך צו א הייל. דער סופיט שווארץ
און געוועלפט. לאזט זיך האלברונד אראפ ביו צו די פענסטער. די
ווענט שמוציק. קיין מעבל איז נישטאָ, נאָר אין אייניקע ערטער
ליגן אויף שטיקער האַלץ ברעטער און אויף זיי בערג שמאַטעס,
וואָס דינען פאַר אַ געלעגער. אין אַ וואַנט צוויי פענסטערלעך. אַ
הרובע אין אַ ווינקל, ווינטער. אַרום האַלבן טאָג.

ש ל מ ה
ש ר ה זיצט אויף דער הרובע. די פיס אונטער זיך. דרעמלעט
ע ז ר י א ל שטייט ביים וואנט און קוקט אין איין פינטל אריין
ט ע ל צ ע ליגט אויף אַ געלעגער
ח י י ם זיצט אויף דער ערד און צייכנט וואָס אויף אַ פּאַפּיר

א ז ר י א ל

הא — האַ, דערגאַנגען דעם סוד! דערגאַנגען — אדרבא, זאָל
מיר ווער ווייזן פאַרקערט. פירט מיט די פינגער איבערן וואַנט דאָ
האַט איר איין שורה רעכטס און דאָ פאַרנעמט זי זיך לינקס. און
ווייטער רעכטס און ווידער לינקס — געוויס; דאָרטן איז דער
סמבטיון! קום חיימל, זאָג: וויפל פינטעלעך און וויפל פּאַס-
קעס זעסטו דאָ אויפן וואַנט?
פאַרקוקט זיך אויף איין פינטל

ש ל מ ה

קוקט צום סופיט. רעדט צו זיך
חיימל! נעם אַ שטעקן און טרייב אַראָפּ די שפּין איבערן
קאַפּ. דעם שפינוועבס... איבערן קאַפּ, חיימל!
ח י י ם

שפּרינגט אויף פאַר שמחה. קוקט אויפן פּאַפּיר
אַ, ס'אַראַ גרויסע מזיער! צען יאָר אינגאַנצן אַלט, כ'האַב

פרץ הירשביין

נאָכנישט קיין שיד. נאָך אין צען יאָר אַרום, כ'וועל זיין אַ
גרויסער, וועל איך האָבן אזאָ מויער. איצטער דאַרף מען
צעטיילן די קאַמערן...

נעמט זיך ווידער פארן צייכענען

ש ל מ ה

אַ שטורם, אַז גאָט שיקט אָן — אַ שטורם אין וואַלד — ביי-
מער מיט די וואַרצלען פאַלן. דעמבעס קאָנען דעם שטורם
נישט בייקומען; די ערד אַליין קאָן דעם שטורם נישט ביי-
קומען. דעמבעס מיט דער ערד איננינעם קערן זיך אויס.
און איד, אָן הענט. איין פוס — נאָך איין פוס איז מיר פאַר-
בליבן און ס'איז גאָר קיין סוף נישטאָ, חיים! טרייב אַראָפּ
די שפּין! איך זע שוין באַלד די שוין נישט. חיים!

ע ז ר י א ל

שפּאַצירט זיך דורך הין און צוריק. קוקט יעדערן אָן מיט זשד. קוקט אַ
לאַנגע צייט צו חיים אַרבעט. חיים מערקט אים נישט

ש ר ה

עפנט די אויגן. טרייסלט זיך אויף. גענעצט זיך אויס. רעדט צו זיך אַליין
זודיקע וואַסער, האַ — זודיקע וואַסער, אַ שטיקעלע שמאַלץ
מיט עטלעכע סקאַרענקעס. אַ קוויקעניש. נישטאָ קיין ציינער
אין מויל. וואָס קאָן מען מאַכן אָן ציינער, וואָס? טראַכט אַ וויילע
אַז כ'האַב געבוירן בתיהן, איז מיר אַרויסגעפאַלן דער ער-
שטער צאָן פון מויל; אַז כ'האַב געבוירן חוהן, איז אַרויס-
געפאַלן דער אַנדערער; און אַז כ'האַב געבוירן נחמנען, האָב
איך אָנגעוואוירן דריי ציינער מיטאַמאָל... דערנאָך זענען זיי
שוין געפאַלן, געפאַלן ביז איינעם. דאָס מויל אינגאַנצן ליי-
דיק געבליבן... טאפט מיט די פינגער אין מויל, ליידיק, ליידיק, אַלץ
גייט פאַרביי... גייט פאַרביי.

שאַקלט מיטן קאָפּ, ביז זי דרעמלט איין

ע ז ר י א ל

שטעלט זיך ביי א וואנט און פירט איבער איר מיטן פינגער

איר מיינט, אַז די פינטלעך מיט די פאַסקעס און די פלעקן אויף די ווענט און דער סטעליע איז סתם אַזוי — אַ טעות! אַ גרויסער טעות. אַלצדינק האָט זיין באַדייט, אַלץ האָט אַ ציל. אדרבא זאָל מיר ווער אויפווייזן פאַרקערט... אין די אויגן איז מיר פינטלער, איך זע נישט, וואָס דאָרט העכער טוט זיך איבער מיר. קוקט צום סופיט דאָרט איז גאָר אַן אַנדער וועלט. אַ סך וועלטן איז פאַראַן און אַלץ איינע אַנדערש ווי די אַנדערע. קיין זאָך איז נישט געראַטן אין דער אַנדערער. אָט זעט די פינטלעך און די פאַסקעס, אָט האָט איר גרוי־סע און קליינע, גלייכע און קרוימע; די קאָלירן אויך אַנדער־רע. ווענדט זיך צו ד הויזלייט וואָס זאָגט איר אויף די לאַנגע שורה, וואָס ציט זיך לינקס?

פארטראַכט זיך

ט ע ל צ ע

קריכט אַראָפּ פון געלעגער און שפאַצירט אים אַפּאָטיש

בחמן געווען אַ נאַר; בתיה געווען אַ נאַר. אַ מענטש אַליין, עלנט. וואָס קאָן מאַכן אַ מענטש אַליין? נישטאָ קיין חשק אַראָפּצוגיין פון געלעגער. ווענדט זיך צו דער אַלטער באַבע! זאָג, ווי האָט די מאַמע אויסגעזען פאַרן טויט? אַלע זענען אויסגע־שטאַרבן; פאַרוואָס האָבן זיי מיך געלאָזן, זאָג? גייט צוריק אויפן געלעגער כ'וועל רעדן, אינגאַנצן פאַרגעסן. פאַרגעסן מיינן נאָ־מען. עסן, עסן. וואו איז חייקל? פאַרוואָס איז ער נאָך נישטאָ?

ח י י ם

מיט שמחה

צען קאַמערן אויף יעדן שטאָק! און אינגאַנצן וועלן זיין —

פרץ הירשביין

און אינגאנצן וועלן זיין... ווענדט זיך צו עזריאלן צען מאָל צען
פיל איז, טאַטע?

ע ז ר י א ל

קוקט אים אָן פאַרוואונדערט

אדרבא, זאָל מיר ווער אויפווייזן פאַרקערט...

ח י ם

צו טעלצען

מומע, זאָג, וויפיל איז צען מאָל צען, האָ?

קריגט נישט קיין ענטפער. רעכנט אויף די פינגער

ט ע ל צ ע

פאַרוואָס שפילט מען נישט דאָרט אויבן? טראַכט אַ וויילע פאַר-
וואָס זיצן זיי דאָרט אויבן און איך אונטן? פאַרוואָס? ווער
האָט מיך אַהער אַריינגעזעצט? פאַרוואָס קאָן איך נישט אַרויס-
גיין פון דאָנען? ... איך בין אינגאנצן פערציק יאָר... דריי-
סיק... פערציק יאָר אַלט. טאַפט איר געזיכט קנייטשן, קנייטשן.
געפינט אונטערן צוקאַפנס אַ שטיקל שפּיגל-גלאַז, קוקט זיך איין אין דעם יעדן
טאָג קומט צו אַ קנייטשעלע. דער שטערן דורך אין קנייטשן.
די באַקן... שפּרינגט ענערגיש אַראָפּ פון געלעגער. ווענדט זיך צו דער אַלטער
באַבע, זאָג: פאַרוואָס בין איך דאָ פאַרשפאַרט? וואָלט מען
שוין אָנהייבן שפּילן דאָרט אויבן... האָ! כ'וואָלט וועלן הערן
דעם פּריילעכן, דינעם ניגון. ווי רופּט מען אים? ווען איך
וואָלט זען וועמען פון אויבן וואָלט איך פרעגן ווי דער ניגון
רופּט זיך. אַז איך וועל האָבן חתונה... וועט מען דעמאָלט
שפּילן?

זעט זיך ווידער אויפן געלעגער. שטאַרק פאַרטראַכט

ח י ם

שפּרינגט אויף פאַר שמחה

צען מאָל צען איז הונדערט, גאַנצע הונדערט! הונדערט קאַ-

מערן וועלן זיין אין מיין שטוב. איצטער דעם קעלער מיט
א שטאל.

נעמט זיך ווידער פארן צייכענען

ש ל מה

ברעכט אויס מיט א ביטערן געלעכטער

כא-כא-כא, דאקטוירים! דאקטוירים אן קעפ, אן מחות. וואו
איז זייער שכל, זייער פארשטאנד? ביידע הענט מיט איין פוס
האָבן זיי מיר אָפגעשניטן — כ'וואָלט זיי אַלץ מוחל געווען.
דעם קאָפּ, דאָס האַרץ פאַרוואָס האָבן זיי נישט אָפגעשניטן?!
וואָס קאָן אַ מענטש מאַכן יאָר מיט איין פּוס? טאַטע, פאָ-
טער אין הימל! נעם דאָס האַרץ מיינס, נעם! שטעקט אַרויס פון
אונטערן צודעק זיין געזונטן פוס און באַטראַכט דאָס איז מיר געבליבן...
אין וואָס פאַראַ ערד פּוילט דיין פאַר? אַוואו ערגעץ פּוילן
מיינע הענט? וואָלטן זיי מיר איין האַנט געלאָזן — כאַטש
נאָר די לינקע האַנט. דאָס מויל האָבן זיי מיר געלאָזן. עסן
און שילטן. איך בין הונגעריק — שילטן וועל איך! וועמען
זאָל איך שילטן? טרייבט ווער די שפּין אַראָפּ! די שפּין
איבערן קאָפּ!

ט ע ל ע

גייט ווידער אַראָפּ פון געלעגער און שפּאַצירט אום

עפעס אַ פּוילקייט האַט זיך מיר אין אַלע מיינע ביינער איינ-
געגעסן. באַקוקט אירע הענט בליי איז דאָרט אַנשטאַט די ביינער.

ע ז ר י א ל

באווייזט אויפן וואַנט

אדרבא, זאָל מיר ווער באַווייזן פאַרקערט! פאַסקעס און פינ-
טלעך. פאַסקעס דאָס באַווייזן אויף די טייכן, און פינט-
לעך — מיינט מען די אינזלען — די מדינות. אַט האַט איר

פרץ הירשביין

די גאַנצע לאַנדקאַרטע! איצט לאָז איך זיך צום סמבטיון און דערנאָך צום באַרג אררט און גלייך קיין פּרס...

ט ע ל צ ע

קוקט אָן עזריאל'ן. שאַקלט מיטן קאָפּ

ש ל מ ה

וואָלט זיך דער מויער איינמאַל פאַר אַלעמאַל איינברעכן און אַלעמען צערייבן, צעמאַלן! וואָלט אַ דונער פון הימל אַראָפּ פאַלן און צעזעצן די ווענט מיט אונז איניינעם! פיר חדשים צו זומער נאָך געבליבן. איך וועל דאָ ליגן. זאָגט, וועלכער חוֹדש איז היינט? פאַרוואָס שווייגט איר, אַז איך רוף? ס'פּלאַצט מיר די גאַל — פאַרוואָס הערט איר נישט?! חייקל! פאַרוואָס איז נאָך חייקל נישטאָ?! די שפּין טרייבט אַוועק איבערן קאָפּ.

ט ע ל צ ע

גייט צוריק אויף איר געלעגער

פּויל, פּויל, פּויל.

ש ר ה

וואַכט אויף, רייבט די אויגן, קוקט זיך אַרום

נחמן פּלעגט מיר שטענדיק טרייסטן, שטענדיק טרייסטן. גענעצט נישט דאגה, מאַמע. אַז כ'וועל אַם ירצה השם אויסוואַקסן... אַ טייער קינד געווען בתיה, אַ ליב קינד. געבוירן געוואָרן אַ ליב קינד. נחמן איז קליגער געווען, געזאָלט אַ רב זיין, אַלע האָבן עס געזאָגט. קאַ-קאַלט!... ס'איז שוין נאַכט? מיינע אויגן זענען מיר פינסטער? חייקל? אה, חייקל? נישטאָ? שאַקלט מיטן קאָפּ אַלץ גייט פאַרביי, אַלץ פאַרביי. זיי פוילן אין דער ערד; אַלע אין דער ערד. אַלץ פאַרביי, אַלץ פאַרביי.

דרעמלט אין

ח י י

ווען כ'וואָלט קאָנען אַרויף אויף דעם אויבערשטן שטאַק, זען,

אינוואמע וועלטן

ווי דאָרט איז אַלע קאַמערן, — די טישן, די בענק, דאָרט
וואו מען שפּילט, איז מסתמא אַ גרויסע קאַמער. דאָרטן זיצט
דאָס קליינע מיידל, זי שפּילט, איר מאַמע זיצט נעבן איר און
גלעט איר קאָפּ. צו עוריאן הער, טאַטע!

ע ז ר י א ל

מערקט אים נישט

ח י י ם

שלעפט אים פארן ארבע

הער, טאַטע! זאָג מיר — קוק מיר נאָר גלייך אין פנים
אַריין. ביסט דאָך מיין טאַטע, פאַרוואָס ווילסטו מיר אין
פנים נישט קוקן?

ע ז ר י א ל

ווארפט צו אים אַ טעמפן בליק

ח י י ם

אַלע טאָג פּרעג איך דין, זאָלסט מיר זאָגן וואו די מאַמע
איז. זאָג מיר — וואו איז זי, וועל איך גיין צו איר. איך
באַדאַרף דין נישט. איך וועל זי גיין זוכן. איך וועל גיין
פון שטאָט צו שטאָט אין אַלע הייזער. זאָג, טאַטע, ווי
רופט מען די מאַמען? ווי האָט זי אויסגעזען זאָג, טאַטע!

ט ע ל צ ע

לאַכט

איך וועל נאָך, איך וועל נאָך. דרייסיק יאָר אַלט. פּערציק
יאָר. דריקט איר ברוסט מיט ביידע הענט כ'וואָלט דאָ האַבן אַ קליינ-
טשיקעס קינד, אַ וואַרעמענקעס, אַ רוטינקעס... כ'וואָלט עס
גלעטן. אָט דאָ וואָלט איך עס האַלטן... דריקן, דריקן.

ח י י ם

קוקט זי אָן פון ווייטן

ט ע ל צ ע

ביינאַכט אױפן געלעגער, אַריבערדעקן זיך מיט אים אונטער
די שמאַטעס, דריקן צום האַרצן, און ער מיט די הענטעלעך
גראַבלט, זוכט, גראַבלט. דאָס לייב, די ברוסט. אַרום איז
פינסטער, פינסטער, איך זע גאַרנישט, נאָך איך פיל ווי ער
גראַבלט, גראַבלט.

ש ל מ ה

חיימל, שיינער, קינד! קום צו מיר. טייער קינד. קום צו מיר.

ח י י מ

קריכט אױף צו דער אלטער אױף דער הרובע, זי באַמערקט נישט

ש ל מ ה

מיט די ציינער וועל איך זיך דאָס לייב בייסן... דעמבעס
רייסט דער שטורם-ווינט אויס אין וואַלד — דעמבעס מיט
דער ערד איננינעם קערט ער אויס: שטעט ברעכט דער
דונער איין. מיין פוס! שניידט מיר אָפּ מיין פוס! שניידט
מיר אָפּ דעם קאָפּ! שניידט מיך אױף שטיקער! פאַרוואָס
שווייגט איר? רוצחים! מערדער! אַ דונער פון גאָט זאָל איך
אַלע מיטאַמאָל אינברעכן! מאַכט מיר דעם טויט, אָדער
הערט מיך בעטן. אפשר זענט איר טויב? אַלע טויב...
שרה!... טעלצע!... עזריאל! נאָר ער איז דאָך משוגע...
חיים!

ש ר ה

אַז מען האָט נחמנען אין קבר געלייגט, האָט זיין צורה גע-
לויכטן ווי לעבעדיק, אַן אַנדער קרענק פרעסט אינגאַנצן אױף.
אַז כ'האָב געזען, ווי מען דעקט צו זיין לייכטיקע צורה מיט
שאַרבנס, איז מיר אין די אױגן פינסטער געוואָרן. כ'האָב
נישט געוויינט און די אױגן זענען מיר פינסטער געוואָרן.

ס'מוז נאך הענגען דאָס וויגעלע אויפן בוידעם. צווי וויקל-
שנורן זענען דאָרט געלעגן — איינער אַרױטער און איינער
אַ ווייסער. נאָך אים געוויקלט. נחמן — ביז דער לעצטער
מינוט האָט ער נאָך גערעדט. געוואוסט, ער שטאַרבט. זיין
דבור קלאָר. ביז דער לעצטער מינוט... אַלץ גייט פאַרביי.

שאַקלט מיטן קאָפּ ביז זי שלאָפט איין

ע ז ר י א ל

פון איין שטערן צום אַנדערן איז נישטאָ קיין וועג: פון דער
זון צו דער לבנה איז אויך נישטאָ קיין וועג: פון דער ערד
צום הימל איז אויך נישטאָ קיין וועג. דאָס באַווייזט, אַז אַלע
זענען אַליין אויף זייער וועלטלעך. אין דעם איז קיין שום ספק
נישטאָ. אַדרבא, זאָל מיר ווער ווייזן פאַרקערט. קוקט צו דער
סטעליע דאָרטן איז נאָך גאָר אַ פרעמדע וועלט. גאָר פרעמד.
דאָרט מוזן חיות אויך זיין. אַדרבא, זאָל מיר ווער באַווייזן
פאַרקערט.

ט ע ל צ ע

קוקט אין שטיקל שפיגל-גלעז

דאָס קאָן נאָך אויסגעפירט ווערן: אין גיכן געמאָלט זיין.
ראשית דאָרף איך אַנטלויפן פון קעלער, אַפילו נישט קומען
מער צוריק... אָבער ווי קלייבט מען זיך אַרויס פון דאַנען?
אַלע פרעמד: קיינעם קען איך נישט. איך האָב שוין פאַרגעסן
ווי צו רעדן מיט אַ מענטשן. אַז כוועל וועמען באַגעגענען
אין גאָס, וואָס וועל איך אים זאָגן? וואָס וועט ער מיר
זאָגן?... קיינעם, קיינעם קען איך נישט. איך האָב שוין
רעדן פאַרגעסן. ווענדט זיך צו חיימען חיימל! טייערער, חיימל!
וואָס דאַרפסטו דיין משוגענעם טאַטן? קום בעסער צו מיר,
קום, מיר וועלן ביידע רעדן. וועסט נישט געפינען דיין מאַ-
מען. אַפילו ווען דו וועסט זי גיין זוכן. הינט האָבן זי אויפ-
געגעסן. — ס'אָגריסער פראָסט אויף דער גאָס, זי איז פאַר-
פּוירן געוואָרן. איך בין שוין אַלט דרייסיק, פערציק יאָר,

פרץ הירשביין

קאָנסט מיך רופן „מאַמע“ און איך דיך „טייער קינד“, „ליב קינד“, און אַז הייקל וועט קומען, מיט דעם קערבל, וועל איך פאַר דיר אויסקלייבן די ווייסע חלה מיט ראָזשינקעס.

ווארט אויף אַ תשובה

ח י ם

באהאַלט זיין קאַפ צווישן די קני

ט ע ל צ ע

דיין מאַמען האָבן וועלף אויפגעגעסן: דו האָסט גאָר קיינמאָל קיין מאַמען נישט געהאַט. דיין משוגענער טאַטע ווייס אויך נישט וואו זי איז...

פון דעם אויבערשטן שטאַק הערן זיך איינציקע קלאנגען פון עפעס אַ מע-פאָדיע אויפן פּיאַנאָ

ח י ם

שפּרינגט אַראָפּ פון הרובע

די מוזיקע האָט זיך שוין אָנגעהויבן! איך הער ווי מען שפּילט!

ט ע ל צ ע

דער דינער פריילעכער ניגון! דאָס שפּילט דאָס שיינע בלייכע מיידל, וואָס גייט פאַרביי אַלע מאָל פאַרן קעלער. אפשר שפּילט דאָרט גאָר אַ קליין מיידעלע? גאָר אַ קליינינקע, צען יאָר אַלט... איך שפּיר, אַז גאָר קליינע דינע פינגערלעך שפּילן דאָרט. — מען באַדאַרף זיך אויפהויבן נענטער צו דער סטעליע. שטעלט זיך אויף דעם געלעגער, דעם קאַפּ גענייגט צו דער סטעליע דאָס איז דער פריילעכער דינער ניגון. טריל-טריל-... טריל... טריל-טריל-טריל...

ש ל מ ה

מוזיקע, מוזיקע! אויף דעם האָבן זיי אויערן — רוצחים! וואָדל-גזלנים! אַ מענטש גייט אויס פאַר זייערע אויגן. אַ מענטש גייט אויס...

ח י י מ

אז איך מאַך צו די אויגן, זע איך די קאַמער, וואו מען שפילט. אַ שיינער, אַ גרויסער, אַ הויכער חדר. דאָרטן שטייען גרויסע טישן, רויטע און גרויסע, רויטע שטולען. אַ מענטש שפילט: אַ קליין מיידעלע שפילט.

הערט זיך צו

ט ע ל צ ע

דאָס שפילט אַ קליין, בלייך מיידעלע, מיט דינע, דינע פינגערלעך, אין די פינגערלעך איז נישטאָ קיין ביינדלעך.

הערט זיך צו. די קלאנגען גיסן זיך

ע ז ר י א ל

דאָ האָט איר די גאַנצע לאַנדקארטע, אלע ימים, אלע טייכן... הויבט אויף זיין קאָפּ צום סופיט מיט אַן אָפּן מויל האַ, מוזיקע, דאָס איז שוין איבער מיר, דאָרט העכער אויף די פאַרבאָרגענע וועלטן. דאָרט גייט שוין אַרויס פון מיין רשות...

בלייבט שטיין מיט אַן אָפּן מויל — הערט זיך צו.

ש ל מ ה

בלאָזט צום סופיט

אַראָפּ פון דאָרט — אַראָפּ! קיין אַנדער עצה איז מיר נישט געבליבן, איך וועל זיך לייגן אויפן בויך — מיטן פנים אַראָפּ. איך זאָל גאַרנישט קוקן, אַ נישט וועט מיר די גאַל מיינע פלאַצן. באַלד וועט ער מיר שוין פאַרשפינען דעם קאָפּ, זאָל שוין אַ דונער אויסברעכן! איבערקערן דעם מויער מיטן פונדאַמענט — דעם מויער מיט די ווענט, אַז עס זאָל אַ שטיין אויף אַ שטיין נישט בלייבן... אַ ציגל אויף אַ ציגל זאָל נישט בלייבן.

ח י י ק ל

קומט אַרײַן. באַרוועט. טראָגט אַ קערבל מיט שטיקלעך ברויט. שטעלט דאָס

פּרץ הירשביין

קערבל אויף דער ערד. שפּרינגט אַרױף אויף אַ געלעגער, באַהאַלט זײַנע פּיס אונטער
די פּאַלעס. עוריאַל, טעלעצ, חיים מערקן אים נישט
כאַ-כאַ-כאַ — ווי קאַלט! אָנוואַרעמען די פּיס — פּאַרגעסן זיי
אַרומצובינדן מיט שמאַטעס. אַ פּוילע קאַרב מיט אַל-דאַס-גוטס
האַב איך געבראַכט. איך הער מוזיקע אַלע טאַג, אַלע טאַג
הער איך מוזיקע, אַ סך מוזיקע.

ש ל מ ה

האַ, חייקל! ביסט געקומען... קום צו מיר, מיין אויסלייזער.
כ'האַב געמיינט, אַז איך גיי שוין אויס ביז דו וועסט קומען.
נישטאַ קיינער אויסער דיר, ווער עס זאָל מיך הערן... ווער
זאָל פאַרשטיין מיינע יסורים. — קום צו מיר, חייקל!

ח י י ק ל

באַלד, באַלד. איך וועל נאָר אָנוואַרעמען די פּיס.

ש ל מ ה

איך האָב נאָר איין פּוס, איז ער מיר אויך איבעריק. כ'האַב
זיך אויפן טויט געבעטן. כ'האַב זיך אויפן דונער געבעטן.
קום צו מיר, חייקל.

ח י י ק ל

נאָך אַביסל. נאָר אָנוואַרעמען די פּיס. ס'איז היינט אַ גרוי-
סער פּראָסט אויפן גאַס. ביז די קני שניי ליגט אין גאַס.
קאַלט אין די פּיס, כ'וועל זיך נאָר אָנוואַרעמען. פּלי-זמר הער
איך אַלע מאָל אין גאַס און אויף חתונות. אויף חתונות
שפּילן פּלי-זמר און דער עולם טאַנצט.

ט ע ל צ ע

קוקט צו חייקלען מיט טיפן שמערץ אויפן געזיכט

ש ל מ ה

חייקל! חייקל!

ח י י ק ל

שפרינגט ארויף צו שלמהן אויפן געלעגער

אָט בין איך נעבן דיר — ווילסט חל"ה מיט ראָזשינקעס?

ש ל מ ה

דו זעסט דאָרט די שפּין? זי באַוועבט מיר דעם קאַפּ.
נעם אַ שטעקן און פאַרטרייב זי: צערייס אַלץ.

ח י י ק ל

אַ שיינער שפּינוועבס, אַך, ווי שייך!

ש ל מ ה

ביי

צערייס! צערייס!

ח י י ק ל

אַן אַ שטעקן קען איך נישט. שטעלט זיך אויפן געלעגער און צערייסט
מיטן האַנט דעם שפּינוועבס אַ שאַד, אַ שאַד, אַזוי שייך!

ש ל מ ה

און די שפּין האָסטו געכאַפט?

ח י י ק ל

זי איז אַנטלאָפּן געוואָרן.

ש ל מ ה

כאַפּ זי, כאַפּ זי און הרגע! דו וועסט אַוועקגיין און זי
וועט זיך ווידער פאַר דער אַרבעט נעמען. — כאַפּ זי!

ח י י ק ל

זי איז שוין אין ווינקל אַנטלאָפּן.

ש ל מ ה

יאָג זי נאָך מיט אַ שטעקן און הרגע זי. יאָג זי נאָך.

ש ר ה

וואַכט אויף

זוהה האָט נישט געוואָלט גיין נדבות בעטן. איך האָב זי נישט

פרץ הירשביין

געשיקט. נחמן פלעגט שטענדיק זאָגן, אַז איך וועל ווערן אַ
מענטש.

ח י ק ל

באַבע, זע: איך האָב געבראַכט פון כל טוב, פרישע חלה, ווייכע.
קריכט אַראָפּ פון געלעגער, די קלאַנגען פון אויבן ווערן שטיל

ט ע ל צ ע

שוין נאָך דער מזויק! גאָר קנאַפּ האָט זי היינט געשפּילט.
ס'האָט ווער אָנגעשריען אויף איר. מען האָט אויף איר אָנגע-
שריען, האָט זי אויפגעהערט. האָ, חייקל! ביסט געקומען.
ברזיט מיט ראָזשינקעס האָסטו געבראַכט?

זוכט אין קערבל

ח י ם

גיט צום קערבל

אַ שאָד, אזוי קנאַפּ געשפּילט היינט. מיט די ראָזשינקעס איז מיינע.

זוכט אין קערבל

ש ל מ ה

פאַרוואָס, אַז איך האָב אייך גערופן, האָט מיך קיינער נישט
געהערט??

ש ר ה

איך הער, אַז חייקל איז פאַראַן אין שטוב. גיט מיר ווער
אַ שטיקל ווייכע פרישע ברזיט.

ט ע ל צ ע

קלייבט אויס פאַר זיך עטלעכע שטיקלעך ברזיט, זיצט ביי זיך אויפן געלע-

גער אין קייט

ח י ם

בלייבט זיצן ביים קערבל

ציינאמע וועלטן

שרה

חייקל! איך הער, אז דו ביסט דא אין שטוב — פארוואס
ענטפערסטו נישט?

חייקל

שפרינגט ארונטער פון שלמהס געלעגער. טראגט צו דער אלטער דאס
גאנצע קערבל איך בין געקומען, געוויס, געקומען. אָט האָב איך
דיר דאָס גאַנצע קערבל געבראַכט, קלייב אויס.

שרה

די פרישע און ווייכע שפיר איך צווישן די פינגער, נאָר צי
איז עס ווייס?

שלמה

פארוואס האָסטו מיך נישט צוגעדעקט, חייקל? די שפין
האָסטו געלאָזן לעבן, זי פאַרציט שוין ווידער אַ שפינוועבס,
חייקל!

חייקל

דערלאנגט שרען הלה

איך גיי, איך גיי, אָט דאָס איז גוט פאַר דיר, ס'איז ווייך,
אָן ציינער קאָנסטו עס עסן.

עזריאל

נעמט ארום חייקלען פריינטלעך און שפאצירט מיט אים אום

צווישן איין פאָרג און דעם אַנדערן ליגט אַ טאַָל און צווישן
איין טייך און דעם אַנדערן ליגט די יבשה. איין טייך גיסט
זיך אַריין אין דעם אַנדערן, און אַלע — אין ים אַריין.
אדרבא, זאָל מיר ווער באַווייזן פאַרקערט. פאַרשטייסט עס
נישט? מירט חייקלען צו אַ וואַנט שטיי דאָ און היט. איך באַדאַרף
נאָך געפֿינען דאָס שטיק יבשה צווישן דעם סמבטיון און דער

פריץ הירשביין

מדינה פרס. שטיי-זשע און היט — נישט פון אָרט און איך
וועל גיין עסן.

נעמט עטלעכע שטיקלעך ברויט פון קערבל, נישט קלייבנדיק. קייט, שפא-

צירנדיק פארטראכטערהייט

ש ל מ ה

מיך האָסטו פאַרגעסן, חייקל! כ'וועל דאָס האַרץ מחיה זיין,
איך זאָל כח האָבן צו שילטן, חייקל!

ח י י ק ל

באַלד, באַלד.

ע ז ר י א ל

שטיי אויף אַן אָרט.

ח י י מ

גיי ברענג בעסערע ברויט. גיי בעט, מען זאָל דיר געבן חלה
מיט ראָזשינקעס, גיי.

ח י י ק ל

בלייבט שטיין צעטומלט, נישט וויסנדיק וואָס צו טאָן

ט ע ל צ ע

זאָג מיר, חייקל, ווי זעען אויס די מענטשן אין גאָס? כ'האָב
שוין פאַרגעסן, ווי זיי זעען אויס, זאָג, דו זעסט עפעס קליי-
נינקע קינדערלעך אין גאָס, חייקל?

ח י י מ

זאָג, חייקל, אפשר זעסטו מיין מאַמען אין גאָס? דו גייסט
דאָך דעם גאַנצן טאָג אום אין גאָס — זאָג — איך האָב דאָך
אַ מאַמען.

ש ל מ ה

פאַרוואָס בין איך אַזוי פאַרשאַלטן געוואָרן? פאַרוואָס

איינזאמע וועלטן

האָט מען מיר נישט געלאָזן כאָטש די לינקע האַנט — איינ-
ציקווייז וואָלט איך אייך די מחות צעשלאָגן — חייקל!

חייקל

באפט דאָס קערבל און שטלט עס שלמהן צופוסן

אַט האָסטו דיר דאָס גאַנצע קערבל.

עזראל

פירט חייקלען צוריק צו דער וואַנט

שטיי אויף דיין אָרט און היט.

שלמה

שטיק פערד!! וואָס טויג מיר דאָס קערבל, אַז כ'האַב קיין
הענט נישט? חייקל! דו רייצסט זיך אויך מיט מיר?!

טעלצע

קריכט אַרעפּ פון געלעגער, נעמט חייקלען פארן האַנט

קים צו מיר, פאַלג זיי נישט. זיך דאָ, אָט הער, וואָס איך
וועל דיר זאָגן.

עזראל

וואו אַ באַרג און וואו אַ טאָל וועסטו שוין קיינמאָל נישט גע-
פינען...

שטעלט זיך ביים וואַנט, קוקט אין איין פינטל אריין

שלמה

נאָר אַ דונער פון הימל קאָן אייך אַלעמען אוועקלייגן. כ'וועל
וואַרטן ביז זומער, און וועל גאָט בעטן, ער זאָל אַ דונער
אויף אייך אָנשיקן.

שרה

חייקל, חייקל!

טעלצע

האָלט אים צו

הער זיי נישט, הער זיי נישט. זאָל זי זיצן דאָרט, די אַלטע.

פרץ הירשביין

דערצייל מיר אַ מעשה. דערצייל מיר, וואָס דו זעסט אין די גאַסן — וועמען זעסטו דאָרט, האָ? דו, חייקל, ביסט נישט עלנט, דו זעסט אלעמען — דערצייל מיר, וואָס האָסטו היינט געזען אין גאַס?

ח י מ

זעצט זיך ווידער אויף דער ערד צייכענען
גיי, חייקל, ברענג חלה מיט אַ סך ראָזשינקעס, גיי זוך מיר
אויף די מאַמע מיינע.

ש ל מ ה

וואָס האָט מען מיר דאָס קערבל אונטער דער נאָז געשטעלט —
דער ריח פֿון פרישן ברויט זאָל מיר דאָס האַרץ פֿאַרברענען?
נעמט צו! איר נעמט צו. שטיידערט מיטן פוט אַראָפּ דאָס קערבל, די
שטיקלעך ברויט צעפליען זיך אין אלע זייטן

ח י ק ל

אַ שאַד דאָס ברויט, אַ שאַד דאָס ברויט.

ט ע ל צ ע

פֿון פרי ביז נאַכט ביסטו אויף יענער זייט קעלער — הער,
וואָס כ'וועל דיר זאָגן: וועסט ביינאַכט אַרױסגיין אין גאַס,
וועסט באַגעגענען אַ קליין קינד, אָדער ווייבער מיט קליינע
קינדער — כאַפּ אַרויס און לייג אין קערבל אַריין, און קום
צו ליפּן אַהער — צו מיר.

ח י ק ל

קוקט זי אָן פֿאַרוואַנדערט

ש ר ה

צען יאָר, אַז כ'בין ביי נחמנען אויפן קבר געווען. צען יאָר
ביי חוהן אויפן קבר נישט געווען... בתיחה קבר געדענק אין
שוין גאַרנישט — חייקל, חייקל!

איינזאמע וועלטן

ח י י ק ל

שטעלט זיך

איך וועל גיין אויפקלייבן דאָס ברויט.

ט ע ל צ ע

האַלט אים צו

וועסט אַנדער ברויט ברענגען. כאָטש נאָר איין נאַכט וויל איך
אים האַלטן נעבן זיך. ער וועט מיט זיינע הענטעלעך גראַב-
לען, גראַבלען. באַהאַלטן אים אונטער די שמאַטעס.

שעפטשט אים וואָס אין אויער-

ש ל מ ה

וואָלטן זיי מיינע קינדער געווען — איינציקווייז וואָלט איך
זייערע לייבער צעפויסן, מיטן פּוּס די הערצער צעבראַכן. איצט
איז מיר געבליבן מיין איינציקער פּוּס צום בייסן. בייסן מיין
אייגן לייב פון צאָרן, אויף וועמען זאָל איך מיין פּעס אויס-
גיטן? — כ'וועל מיך אַליין, מיין אייגן לייב! —

ש ר ה

אַז דער שניי וועט צעגיין וועל איך בעטן חייקלען, ער זאָל
מיך אַרויספירן אויף די זון. כ'וועל גיין אויפן פעלד. נחמנס
קבר וועל איך נאָך דערקענען. כ'וועל דעם צייכן אָנטאָפּן —
דעם שטעקן, וואָס כ'האַב אין קבר אַריינגעשטעקט. ביי חוהן
אויפן קבר מוז נאָך דאָס וויגעלע ליגן. חייקל, חייקל!

ט ע ל צ ע

האַלט חייקלען. שעפטשט אים אין אויער

ע ז ר י א ל

מיט גרויס שמחה, פאַרקוועטשט דאָס היטל אויפן קאַפּ

געפונען דעם גלייכן וועג! אַלץ געפונען — דערגאַנגען.
שלעפט אַרויס אַ געלעגער אויפן מיטן שטוב. שטעלט זיך אויף אים און טאַפט מיט

פרץ הירשביין

שמה דעם סופיט אָט האָב איך דעם גאַנצן הימל ביי זיך אויפן
האַנט — אַלץ אויפן האַנט! פינטלעך און פאַסקעס; פאַסקעס
און פינטלעך — גאָר קיין נייעס אויף דער וועלט נישטאָ —
אדרבא, זאָל מיר ווער באַווייזן פאַרקערט. איצט פאַרשטיי איך
שוין דעם סוד, פאַרוואָס דער רעגן גיסט זיך דוקא פון אויבן
און נישט פאַרקערט. גאָר קיין נייעס אויף דער וועלט נישטאָ,
גאָר קיין נייעס אויף דער וועלט נישטאָ... אַלץ די אייגענע
בערג, אַלץ די אייגענע ימען, אַלץ די אייגענע טייכן. אָט
דאָס איז דער סוד פון דעם רעגן. גאָר קיין נייעס, גאָר קיין
נייעס. — אַלץ אויפן האַנט.

פירט מיטן פינגער איבערן סופיט. רעדט צו זיך אליין

ט ע ר צ ע

שטייט אויף, נעמט חייקלען אונטערן אַרעם און פירט אים צו דער טיר
איצטער גיי. געדענק, וואָס כ'האָב דיר אָנגעזאָגט. אָט ווי איך
האָב דיך געלערנט.

ח י ק ל

עקשנט זיך

לאָז, כ'וועל נעמען דאָס קערבל, ברענגען האַלץ. נאָך ברויט.

כאפט דאָס קערבל

ש ל מ ה

איך וועל פון הונגער שטאַרבן! חייקל, וואוהין?!

ט ע ר צ ע

שטופט אים אַרויס אויף דער גאַס

גיי, גיי גיכער. ביינאַכט וועסטו קומען. גייט צוריק אויפן געלעגער.
ליידנשאפטלעך איין נאַכט, איין נאַכט אונטערן צודעק. ער וועט
זוכן מיט זיינע קליינע הענטלעך, גראַבלען, גראַבלען דאָס
לייב. די ברוסט.

פאַרטראַכט זיך שטאַרק

ח י ם

כאפט זיך אויף, לויפט צו צו דער טיר און קלאפט מיטן פויסט
חייקל! די מאמע! ... מײן מאמען! חייקל! געדענק די מאמע!
ש ל מ ה

שרייט

חייקל, וואוהיין! א דונער זאָל דיך אויפן וועג איינברעכן! גיי
צוריק! נאָר איין ביסן ברויט לייג מיר אין מויל אַריין, איין
ביסן ברויט! כ'וועל ביסן מײן לייב. כ'וועל גריזשען מײנע
ביינער. כ'וועל צערייסן מײן האַרץ און דאָס בלוט אויסטרייבן
קען. איר זענט טויב?! שרייט מוראדיק איר זענט טויב?! ...
הערט! ... הערט, הערט! ... איין ביסן ברויט לייגט אין
מויל! ... איין ביסן ברויט! ... די — שפין — טרייבט
א—ראָפ!

ש ר ה

איינציקווייז, איינציקווייז אויסגעשטאַרבן מײנע קינדער ...
איינציקווייז, איינציקווייז אויסגעשטאַרבן די אייניקלעך. איינ-
ציקווייז, איינציקווייז אַרויסגעפאַלן די ציינער. ביסלעכווייז,
ביסלעכווייז פינסטער געוואָרן אין די אויגן ... ביסלעכווייז,
ביסלעכווייז גייט אַלץ פאַרביי! ... אַלץ פאַרביי ...
שאַקלט ביטן קאָפּ ביז זי דרעמלט אײן.

ווען עס פאלט דער טוי

פערזאָנען:

עוּזַר זאַלצבערג
נחמה, זיין ברוי
סימע, הויזמיידל
חיים פייגלין, א גוטער פריינט, פארזאליזירט
אשר, פירט אום פייגלען

ווען עס פאלט דער טוי

סוף זומער פארנאכט. ביי זאלצבערגן. אן אלטער גרויסער
פּרוכט-גאַרטן ציט זיך ווייט אַוועק אין הינטערגרונט. אין פּאָדער-
גרינט, רעכטס, א סופה צום זיצן. א וועג לויפט פון דער סופה ביז
צו א גרויס אלט הויז, וואָס זעט זיך אַרויס ווייט פון צווישן די
ביימער. פון ווייטן באַווייזן זיך עו ז ר און זימן פרוי. גייען זייט ביי
זייט. באַטראַכטן די ביימער.

עו ז ר

רופט

סימע! סימע!

באַקומט קיין ענטפער. ער קלאַפט מיטן שטעקן אן א בוים, רופנדיק

נחמה

עס קאָן זיין זי איז פון שטוב אַוועקגעגאַנגען.

עו ז ר

זי וועט דאָך נישט לאָזן די שטוב אַליין.

קומען!

נחמה

ביי איר קאַנסטו אַלץ פּוועלן.

עו ז ר

האַט נישט וואָס צו טאָן.

נחמה

וואָלט זי נאָר וועלן, מען קאָן שוין געפּינען וואָס צו טאָן.

עו ז ר

אַלצדינק באַדעקט מיט שטויב, אין שטוב.

נחמה

כ'האָב היינט אַראָפּגענומען אַ שפּינוועבס איבערן בעט.

עו ז ר

האַסט עס איר געדאַרפט ווייזן.

פרץ הירשביין

נחמה

ווייסט נישט וואָס זי וועט דיר ענטפערן? כ'האַב איר געוויזן
דעם שטויב אויפן אַלמער, ווייסטו, וואָס זי האָט מיר געענט-
פערט? אַז מען זוכט נישט, זאָגט זי, געפינט מען קיין
שטויב נישט.

עוזר

גאָר נישט קיין נאַרישער ענטפער, כע-כע...

נחמה

איך פריעג זי, וואָס זי טוט אַזוי שפעט אין גאַס? ענטפערט
זי — זי גייט שפּאַצירן מיט איר חתן.

עוזר

ווער איז איר חתן?

נחמה

ווייס איך דאָרט וואָס! ענטפערט זיך אַזוי. האָט פיינט צו
בלייבן שולדיק אַן ענטפער.

עוזר

קלאַפט מיטן שטעקן אין רופט

סימע, סימע!

נחמה

לאַט גוטמוטיק

מאַכט זיך נישט הערנדיק.

עוזר

מאַכט זיך נישט הערנדיק. אַז איך רוף? איך גלויב עס נישט.

נחמה

ווי דען, אויף איר איז אַלץ צו גלויבן.

ווען עס פאלט דער טוי

ע ו ז ר

איך וועל זי אויסוידלען.

נ ח מ ה

וואָס וועסטו זיך שוין אָנהייבן מיט איר?

ע ו ז ר

דו צעלעסט זי.

נ ח מ ה

איך? אָן איינפאל. וויפל מאָל האָב איך זי שוין געוואָלט אַוועקשיקן?

ע ו ז ר

וואָס עפעס אַוועקשיקן? איז שוין צוגעוואוינט צום שטוב.
זאָל זיין. נאָר מען באַדאַרף זי אויסשטראָפן. איך וועל זי
היינט אויסשטראָפן.

נ ח מ ה

דו האָסט זי צעלעאָן. איך האָב געהייסן אַלע טאָג אויסווישן
די טיר און פענסטער, האָסטו געזאָגט, אַז ס'איז גענוג איינ-
מאָל אין וואָך. זאָל איך זיין די שלעכטע?

ע ו ז ר

כי, כי, כי... ביסט גאָר אייפערזיכטיק. כי, כי, כי...

נ ח מ ה

וואָס פרעגסטו זי אַלע מאָל איבער צי זי האָט שוין געגעסן?
פאַרלאָז זיך אויף איר. זי נעמט פריער פאַר זיך און דערנאָך
דערלאָנגט זי דיר.

ע ו ז ר

נע, נע, דאָס רעדסטו שוין ביזו. דאָס רעדסטו שוין נישט גוט.

נ ח מ ה

וואָרים איך בין גערעכט.

ע ו ז ר

זעסטו, אין דעם ביסטו שוין נישט גערעכט. זי מעג, א יונגער מענטש, אז ער האָרעוועט באַדאַרף מען אים געבן עסן צו זאַט.

נ ח מ ה

איך זשאַלעווע דען? איך קוק דען נאָך? ווייס איך וואָס דו רעדסט.

ע ו ר

איך בין אויף איר נישט ברוגז. וואָס זאָל איך האָבן צו איר? כּי, כּי, כּי. נאָר אַ קלוגע איז זי. אַ פאַרשייטע, ענטפערט צו דער זאך. איך זאָג איר: האָסטו עס גאָר קיין דרך-ארץ נישט פאַר אַן אַלטן מאַן? איך בין דאָך עפעס דיין בעל-הבית? ווייסטו וואָס זי האָט מיר געענטפערט? אייך, זאָגט זי, גע-פעלט וואָס איך האָב פאַר אייך קיין דרך-ארץ נישט. איך בין, זאָגט זי, אַנטקעגן אייך אַ קליין קינד. כּי, כּי, כּי...

נ ח מ ה

איז נאָך טאַקע גאָר אַ קינד!

ע ו ז ר

גרעמוטיק

אַ שטיפערקע... כּי, כּי, כּי...

נ ח מ ה

אזי וויי איז מיר!...

ע ו ז ר

וואָס, ווידער אַ שטאָך געגעבן אין זייט?

נ ח מ ה

ווי מיט נאָדלען.

ווען עס פאלט דער טוי

ע ו ז ר

אָט זעסטו, און איך זאָג ס'איז אַן עולָה. היט דיך נישט אָפּ.
סימע! סימע! ...

נ ח מ ה

וואָס רופסטו? זי איז נישטאָ אין שטוב.

ע ו ז ר

ניין, איך וועל זי היינט גוט אויסשטראָפּן. איך וועל איר זאָגן,
אַז אויב דאָ איז איר שלעכט קאָן זי זיך גיין פון דאַנען.

נ ח מ ה

זי זאָגט גאָרנישט, אַז איר איז שלעכט ביי אונז

ע ו ז ר

טאָ וואָס הייסט עס? אַז כ'רוף ענטפערט זי נישט?

נ ח מ ה

כאפט זיך ווידער ביים זייט

ע ו ז ר

איך בין שוין באַלד ברוגז. סימע! סימע! נע, איך וויל עס
נישט ליידן. איך וועל זי אפשר היינט דורכטרייבן. איך וועל
זי אפשר היינט ... נע, איך וועל איר זאָגן, אַז ... נע ...
איך בין שוין ברוגז. איך וויל עס נישט ליידן ...

נ ח מ ה

רעג זיך נישט אויף אַזוי. מען קאָן רעדן מיט איר מיט גוטן.

ע ו ז ר

אַבער איך וויל עס נישט ליידן. סימע! אַז איך רוף באַדאַרף
מען ענטפערן!

נ ח מ ה

זי פּאָלגט מיר אויך נישט. כ'האַב איר געזאָגט, אַז מען לייגט

פרץ הירשביין

זיך שלאָפן באַדאַרף מען דעם פענסטער צימאַכן. ענטפערט
זי מיר: קיינער וועט מיך נישט אַרױסגנבענען. און, אַז מען
וועט קריכן דורכן פענסטער אין שטוב אַרײן, וועל איך, זאָגט
זי, דערהערן.

ע ו ז ר

און דו זאָגסט עס נישט מיר, אַזאַ זאַך... זי קאָן זיך נאָך
חלילה פאַרקילן און דערנאָך... אַזאַ חצופה... זי וועט שוין
מער קיין פענסטער נישט האַלטן אָפן...

נ ח מ ה

ער זאָגט פאַרקילן... איך טראַכט, עמיצער קאָן אַרײן דורכן
פענסטער און בדלות שטעלן.

ע ו ז ר

יא, איך מײן עס אױך. מען קאָן בדלות שטעלן... ניין,
איך וועל זי היינט דורכטרייבן. איך האָב שוין מער קיין גע-
דולד נישט. און רעכט אױף איר, אַז מען האָט אַזאַ גוט אַרט,
באַדאַרף מען אים שאַנעווען. טוט מען נישט קיין הפקר-זאַכן.
זאָל זי זיך גיין!

נ ח מ ה

אַ נאַריש מײדל. ווייסט נישט, אַז דאָ איז איר גוט. אַז ווי
אַן אײגן קינד איז זי בײ מיר.

ע ו ז ר

דאָס האָט מען נישט באַדאַרפט. פון ערשטן טאָג אָן, שטרענג!
און איך הױב עס נאָך איצטער אָן. נאָר שטרענג...

ס י מ ע

קומט אָן פון צווישן די בימער. ליכטיק בלאַנד. מיט יוגנט פול. טראַגט
אין ביידע הויפּט רויטע מאַלינעס, לאַכט
איר זענט גאָר דאָ און איך האָב אײך איבערן גאַנצן גאַרטן

ווען עס פאלט דער טוי

געזוכט. זעט נאָר וואָס כ'האַב געפונען. פאַרזוכט, הער זאָלע-
בערג, שטעלט אָן די האַנט וועל איך אייך אַרײַנשיטן.

נחמה

גיי, ביסט אַ צעלאָזן מיידל. ער איז שוין געווען אין כעס.

סימע

וויי איז מיר, איר האָט מיך באַדאַרפט?

עוזר

איך בין נאָך איצטער אויך אין כעס.

סימע

ווען איך זאָל עס וויסן. כ'האַב געמיינט, אַז איר שלאַפט.

עוזר

כי, כי, כי... זי מיינט, אַז אַלטע לייט שלאַפן שטענדיק.

סימע

איר שלאַפט דאָך שטענדיק אין דער צייט.

נחמה

גיי און זיי אין כעס אויף איר.

עוזר

גוטמוטיק

כ'האַב דיך שוין געוואָלט דורכטרייבן.

סימע

איר דאַרפט מיך נישט טרייבן. איך קאָן אַליין אַוועקגיין.

נחמה

כ'ווייס וואָס ער רעדט. ס'האַט מיר אין זייט אַ שטאָך געטאָן.

סימע

בעסער פאַרזוכט די מאַליגעס. איר זעט, פולע הויפּנס.

עזר נעמט פון איין האַנט און לייגט אין מויל און נחמה נעמט פון דער

פרץ הירשביין

אנדערער האנט און לייגט צו זיך אין מויל. סימע שטייט אויף די קני מיט אויס-
געשטרעקטע הויפנס, און קוקט זיי אין די אויגן

ע ו ז ר

אַ בעלנות געווען אזויפיל נאָך איצטער מאַלינעס אָנצוקלייבן.

נ ח מ ה

מען זעט שוין קיינמאָל נישט אין דער צייט.

ס י מ ע

כ'האָב געזוכט פֿאַר אייך, כ'האָב געוואוינט, אַז איר האָט עס ליב.

ע ו ז ר

כי, כ'האָב שוין באלד אינגאַנצן אויפגעגעסן, און פֿאַר דיר
נישט געלאָזן.

נ ח מ ה

לייגט סימען אַ מאַלינע אין מויל אַריין

נאַ, דו שטיפערקע, דו...

ע ו ז ר

און דו זאָגסט, אַז איך האָב זי צעלאָזן.

נמעט נישט באַמערקנדיק לייגט ער אויך סימען אין מויל אַריין מאַלינעס

נ ח מ ה

איך זאָג עס נאָך איצטער אויך.

ס י מ ע

מיט וואָס בין איך שלעכט? אָט, אדרבה, זאָגט מיר. איך
וואָלט וועלן פון גאַנצן האַרצן, אַז איר זאָלט זיין צופרידן
מיט מיר. איך ווייס דען נישט, אַז איך באַדאַרף אייך אויפ-
היטן. אייער טאָכטער האָט עס מיר אָנגעזאָגט — איך ווייס
אַבער אַליין בעסער פון איר.

ע ו ז ר

אודאי, אודאי, וויל מיין טאָכטער, אַז דו זאָלסט אונז אויפהיטן.

מען עס פאלט דער טוי

נחמה

איך האָב צו דיר גאַרנישט. ביסט מיר ליב ווי אַן אייגן קינד.

סימע

איך ווייס, אַז איר וועט מיך נישט דורכטרייבן.

נחמה

חלילה, ווער טראַכט פון אַזעלכע זאַכן.

עוזר

נאָר אַ שטיפערקע ביסטו. וואָס האָסטו זיך אַזוי אַוועקגעזעצט
אויף דער ערד און מען קאָן מיינען דו קאַרמעסט צוויי הינער?

סימע

עס טוט מיר וויי די פיס. כ'בין אַ סך אומגעגאַנגען.

עוזר

וועסט זיך היינט לייגן פריער שלאַפן, און באַדאַרפסט נישט
אויפשטיין אַזוי פרי.

סימע

איך הער, אַז איר שטייט אויף, נו ווי קאָן איך שוין שלאַפן?

עוזר

האָסט אויך מיר נישט וואָס צו קוקן.

נחמה

אַט זעסטו, ביי דיר איז רעכט, זי זאָל שלאַפן ביז הצלבן טאָג.

עוזר

כי, כי, האָסט אַ שלעכטע בעל-הביתטע. כי, כי...

סימע

נו, וואָס זאָל איך אייך איצטער אַרויסברענגען?

עוזר

ברענג מיר אַרויס מיין שלאַפראַק, ס'איז שוין קילבלעך.

פרץ הירשפין

ס י מ ע

זאָל איך אייך, מאַדאַם, אפשר אַרױסברענגען אַ טוך ?

נ ח מ ה

אַ, מיין קינד, ס'איז שוין טאַקע קאַלט.

ס י מ ע

לױפט אין שטוב אַרײן

ע ו ז ר

און דו האָסט זיך געבייזערט אויף איר.

נ ח מ ה

איך האָב געזאָגט, אַז כ'האַב, חלילה, צונ'איר גאַרנישט.

ע ו ז ר

דו ביסט אַ שלעכטע, ביסט צו מיר אויך שלעכט.

נ ח מ ה

וואָס נאָך פאַר אַ בלבלול וועסטו אויף מיר אַױסטראַכטן ?

ע ו ז ר

זעסט, אָט איז זי שוין צוריק. ווי זי שפּרינגט ! לױף נישט

אַזױ ! וועסט נאָך פּאַלן איבער די צווייגן !...

ס י מ ע

קומט אָן. טוט אים אָן דעם שלאַפּראַק און איר זי מױך

אַט אַזױ וועט אייך זיין וואַרעם.

ע ו ז ר

ס'קומט פאַרנאַכט, פאַלט שוין אַ קאַלטער טױ

ס י מ ע

פייגין פאַרט דאַכט מיר אַהער.

ע ו ז ר

האַ, האַ... זייער גוט. זאָג אים מיר זענען אין גאַרטן. עפן

אויף דעם טױער און זאָל ער אַרײנפאַרן אַהער.

ווען עס פאלט דער טוי

נחמה

נישט אנדערש. בעט אים אהער...

סימע

אפגייענדיק, שרייט

ווארט דארט נעבן טויער! איך גיי אויפגעפונען.

עוזר

שוין דריי טעג אים נישט געזען.

נחמה

קאן זיין ער איז געלעגן צו בעט.

עוזר

געקענט זיין גאר א שטארקער ייד.

נחמה

ווען נישט גאטס שטראף.

עוזר

א גרויסע שטראף... כי, כי, אזא הצופה האט אָנגעקליבן
אזעלכע שאַרפע מאַלינעס. א וואַיל קינד.

מיטן וועג קומט אַן פייגין, געפירט אין אַ שטול אויף רעדער. אשר שטופט
דעם שטול. סימע גייט אויך נאָך

פייגין

גרוי און אַלט. זיצט אין שטול איבערגעדעקט די פיס מיט אַ פלעד

עוזר

א גלייכע זאך האָסטו געטאָן, דאָ איז גאַנץ פריש.

נחמה

וואָס עפעס גאַנצע דריי טעג נישט געזען?

אשר

הער פייגין איז געלעגן.

פּרץ הירשביין

נחמה

וואָס האָב איך געזאָגט?

פייגין

מיין יונגעראַמאָן, וואָס גייט מיר נאָך פון הינטן, האָט זיך גע-
פּוילט מיך צו פירן, האָט ער מיר איינגערעדט, אַז כ'בין אַ
חולצה און באַדאַרף לייגן אין בעט.

הוסט

נחמה

טע, טע, טע, אָט הוסט איר טאַקע פאַרקילט.

אשר

איר האָט נאָך היינט אויך נישט באַדאַרפט אַרױספאַרן.

סימע

מיט וואָס זאָל איך מכבד זיין דעם גאַסט?

פייגין

אָט איז דער אַנדערער גוטער מענטש.

סימע

געוויס בין איך אַ גוטער מענטש.

פייגין

אי, זענט איר גוט. איר קאנט דען ליידן אַלטע לייט?

סימע

ווינקט זיך דורך מיט אשן

נחמה

אומזיסט האָסטו פאַריבל, היים, אָט זאָג איך איר אין די
אויגן, זי איז אַ גרויסע שטיפערקע, נאָר כ'ווינטש איר קיין
בייז נישט. איז מיר אַ גוטער פריינט.

ווען עס פאלט דער טוי

א ש ר

הער פייגין איז אויף מיר אין פעס פארוואָס איך גיי אַ פאַר-
טראַכטער, ווען איך שטופ דעם שטויף.

פייגין

מען האָט מיך די וואָך שיער נישט איבערגעפאָרן.

ע ז ר

צווי... שיער נישט איבערגעפאָרן. כּי, כּי, כּי, דו, יינגאַטש
איינער — פאָרגעסט זיך, אַז דו פירסט אַ לעבעדיקן מענטשן.
טאַמער עפעס, דו קאנסט אַנטלויפן און ער נאָבען...

פייגין

אַט דאָס שריי איך. חלום נישט! רעד אַ וואָרט אַרױס. גייט
ער הינטער מיר און כ'מין ער איז שטום געוואָרן.

א ש ר

נצמט סימען. זי איז אַ בעסערע פון מיר.

פייגין

וואָלט זי נאָר וועלן גיין צו מיר.

סימען

איך וועל גיין. פאָרוואָס נישט? סיי ווי וויל מיך הער זאָלצ-
בערג דורכטרייבן.

ע ז ר

דו, נאָריש מיידל דו. ווער האָט עס דיר געזאָגט? האָט זיך
איינגערעדט, אַט, דו נאָריש מיידל.

פייגין

דאָס מאַכט זי נאָר אַן אָנשטעל. כ'וועל אים שוין מוזן האַלטן,
אַט דעם שלאַק... נו, איצטער ביסטו פריי... קאָנסט זיך
גיין אויב דו ווילסט.

ס י מ ע

ווינקט צו אשן. זיי גייען ביידע אָפּ אין הינטערגרונט

פ י י ג ין

כע, דאָס פייזער איך זיך נאָר. מען קאן נישט אַנדערש.
אַ וואוילער בחור. האָט אַ שאַרפן קאָפּ. אין רעכענען — פייער-
פּלאַם. איך כאָפּ אים אַמאָל, אַז ער שטומט הינטער דעם וועגל
גייענדיק, מײן איך, אַז ער איז גאָר אַנטשלאָפן געוואָרן, פרעג
איך פּלוּצלינג: וויפּל איז טויזנט מאָל טויזנט — ער ענט-
טערט! גאָר נישט געקלערט, כאָטש פרעג אים וויפּל שטערן
אין הימל פאַראַן, טײַער אויך זאָגן.

אין הינטערגרונט איז צו זען ווי סימע קלעטערט אויף אַ בוים — אש
העלפט איר אונטער

נ ח מ ה

מיינע אויך, אַ דימענט. שאַנעוועט אויב ווי אייגענע טאַטע-מאַמע.

פ י י ג ין

איך האָב אַזעלכעס באַדאַרפט האָבן. איך זע, אַז זי איז מיט
אַ גוט האַרץ... זענען שוין די עפּל דערשטאַנען?

ע ז ר

פאַרן פון די ביימער. נישטאָ וועמען זיי אויפצוקלייבן. אָט
ווילט, וועל איך דיך אַפּיסל דורכפירן דעם גאַרטן... העלף
מיר, נחמה.

ביידע שטופן דעם שטול

ס י מ ע

קומט צו לויפן, פאַרגענענדיק זיך צווישן די ביימער און ווינקט פון ווייטן
צו אשן ער זאָל קומען

א ש ר

קומט. באַזאָלען זיך אונטער אַ בוים. כאָפן זיך אַרום און לאַכן צופרידן

ווען עס פאלט דער טאג

ס י מ ע

זע נאָר, ווי די אַלטיטשקע שטופן דעם שטול?

קוקן בידע אַ צייט אַהין, וואו צווישן די ביימער שפּאַצירן די אלטע

א ש ר

וויססט, וועל איך אים אָנרעדן ער זאָל דיך נעמען. וועסט
גאַרנישט האָבן צו טאָן דאָרט.

ס י מ ע

גיין, איך האָב מיינע אַלטיטשקע ליבער. ווי צוויי ווייסע טיי.
בעלעך זעען זיי אויס. כ'האָב זיי ביידן פריער ווי צוויי טיי.
בעלעך געלייגט מאַלינעס אין די מיינער... און דער אַל-
טיטשקער, אַי האָט ער מיך ליב! וויסט, ער בייזערט זיך
אַמאָל אויף מיר אין מישנע. איך מאַך מיר אַזוי דערשראָקן,
און איך הויב אַזש אָן צו וויינען. ווערט אַזוי ווייך. הויבט
ער מיך אָן צו גלעטן און זאָגן, אַז ער האָט עס נישט גע-
מיינט אַזוי ערנסט. כאַ, כאַ, כאַ.

א ש ר

אַלט איז נישט יונג.

ס י מ ע

אַלט איז נישט יונג.

א ש ר

און יונג איז נישט אַלט.

ער קושט זי

ס י מ ע

כאַפּ מיך!

רייסט זיך ארויס בון אים און לאזט זיך לויפן

א ש ר

יאָגט זי נאָך

עזור און נחמה קומען אָן מיט פייגיבען

ע ו ז ר

פארשטייט, צייטנווייז דאכט זיך דיר אויס, און ביסט נאך
גארנישט אזוי אלט. קאנסט נאך גאר א ניי לעבן אנהייבן.

נ ה מ ה

די וועלט פלין אפגעלעבט. נישטא וואס צו באקלאגן זיך.
וואלט איך נאר זיין אזוי מיט יענער וועלט באזארגט.

פ י י ג ין

ווען איך זאל נאר קאנען פון וועגעלע אראפ. כ'וואלט נאך
וועלטן איינגענומען. אזוי אבער טראכט איך אמאל: די וועלט
איז שוין נישט פאר דיר.

נ ה מ ה

כל-זמן מען לעבט, לעבט מען.

ע ו ז ר

אודאי, כל-זמן מען לעבט איז מען א מענטש...

גייען פארביי

אשר און סימע קומען אן פארגענענדיק זיך פון צווישן די ביימער
און באהאלטן זיך הידער אונטער א בוימ

ס י מ ע

דער אלטיטשקער וועט אפשר וויינען, כ'וועל עס אים אנוואגן.

א ש ר

וואס גייען זיי אונז אן?

ס י מ ז

טאקע וואס גייען זיי אונז אן נעמט ארום זיין קאפ און קוקט אים אין
די אויגן ווען דו וואלט אבער געקאנט גוט קלעטערן, וואלטו
דארט איבער דעם צוים ביינאכט אריבערגעקלעטערט און
וואלט טאקע מיין פענסטער געפינען אמן.

ווען עס פאלט דער טוי

א ש ר

האָב איך טאַקע געקאָנט קלעטערן און דיין פענסטער איז
געווען פאַרמאַכט.

ס י מ ע

אַזוי גאָר? קריכסט גאָר ביינאַכט אין פרעמדע גערטנער. גוט
וואָס כ'האָב נישט דערהערט. איך וואָלט געמאַכט אַ געוואָלט
און מען וואָלט דיך געכאַפט. ביי אויבן איז דאָ ביינאַכט אַ
שומר אין גאָרטן. יאָ. אַ געוונטער שומר.

א ש ר

אַבער דעם פענסטער האָסטו פאַרמאַכט.

ס י מ ע

ביין, אָפּן.

א ש ר

ביין, פאַרמאַכט.

ס י מ ע

צו וואָס פאַר אַ פענסטער ביסטו געגאַנגען?

א ש ר

אַט צו יענע פענסטער, וואָס קומען אַרױס, דאָרט פון דער לינקער זייט.

ס י מ ע

שיסט אויס מיט אַ נעלעכטער

דאָס איז דאָך זייער פענסטער! זיי האַלטן אים שווענדיק
פאַרמאַכט. האָבן מורא טאַמער פאַרקילן זיי זיך.

א ש ר

וואוּזשע זענען די פענסטער פון דיין צימער?

ס י מ ע

קום, איך וועל דיר ווייזן... שאַ, אַט זענען זיי שוין.
פאַרשווינדן צווישן די בימער. עס קומען אָן עוזר, נחמה און פייגין

פרץ הירשביין

ע ו ז ר

כי, כי, אז איך האָב מיט איר התונה געהאַט איז זי געווען
גאָר אַ ציג... געשאַטן נאָך זאַמד אין טשעפיק און געשפילט
אין צייכנס. כי, כי... האָט מיך נישט געלאָזט אויף די
אויגן... אָט די ציג.

נ ח מ ה

וואו נעמט מען איצטער יענע יאָרן? אז כ'האָב געבוירן
ס'ערשטע קינד בין איך נאָך אַ קינד געווען.

ע ו ז ר

אָט נישט געוואוסט וואָס אין בוין וואַקסט. מען האָט איר
געקאָנט איינרעדן, אז קעצעלעך האָט זי אין בוין, כי,
כי... כי...

נ ח מ ה

גיי שוין, גיי... ווי דען טאַקע? צו יונג געווען...

פ י י ג ין

לאַכט אויך גוטמוטיק

איי, די יונגע יאָרן!

ע ו ז ר

מען האָט מיך התונה געמאַכט. נישט געוואוסט וואָס ס'איז.
געמיינט ס'איז מיט די יינגלעך אין קנעפלעך שפילן און זי
איז נאָך גאָר געווען אַ ציג...

גיט דער אַלטער אַ קניפ אין באַק

פ י י ג ין

טע, טע, ווען מען קאָן צוריק איצטער כאַפן יענע יאָרן. איצ-
טער איז די וועלט קליגער.

גייטן פאַרביי

ס י מ ע און א ש ר קומען אָן

ווען עס פאלט דער טוי

ס י מ ע

איצטער באַווייז מיר, ווי אַזוי דו וועסט ווערן ברוגז אויף מיר.

א ש ר

איך וועל קיינמאָל נישט זיין אין כעס אויף דיר.

ס י מ ע

אַזוי האָב איך פיינט. מען באַדאַרף ווערן ברוגז אין דערנאָך זיך איבערבעטן.

א ש ר

אַז איך וועל שוין אַמאָל יאָ ווערן ברוגז, וועל איך זיך קיינ-מאָל נישט איבערבעטן.

ס י מ ע

וואָס הייסט?

א ש ר

איך פרעג אויך, וואָס הייסט?

ס י מ ע

פאַרוואָס וועסטו זיך מיט מיר קיינמאָל נישט איבערבעטן?

א ש ר

טאָ פאַרוואָס זאָלסטו מיט מיר זיין ברוגז?

ס י מ ע

אַזוי. אַ ווייב מוז אַמאָל ווערן ברוגז. זי מוז. פאַרשטייט? אַז איך וועל אויף דיר נישט ווערן ברוגז... אַי גיי, דו פאַרשטייט גאַרנישט...

א ש ר

פון וואַנען ווייסטו אַזעלכע זאַכן?

ס י מ ע

גיט אים אַ שנעל אין נאָז

ווער ברוגז!

א ש ר

גיט איר א קוש

ס י מ ע

ווער ברוגז!

א ש ר

איך האָב דיך לייב.

ס י מ ע

און איך האָב דיך פיינט!

אָנטליפט

א ש ר

בלייבט אליין צעטימלט

די אלטע קומען אָן. אַשר באַהאַלט זיך הינטער אַ בױם

ע ו ז ר

כי, כי, ווייסטו וואָס זי האָט מיר אַמאָל אָפּגעטאָן?
ברוגז געוואָרן אויף אַ גאַנצע וואָך... כ'ווייס נישט פאַר וואָס
און פאַר ווען...

נ ח מ ה

דערצייל-זשע אָבער פאַרוואָס כ'בין ברוגז געוואָרן.

פ י י ג י ן

מער ווי איין מאָל איז זי נישט ברוגז געוואָרן?

ע ו ז ר

אָבער אויף אַ גאַנצע וואָך! נישט געגעסן. כי, כי... נישט
געגאַנגען שלאָפן צו מיר אין חדר. אין אָנטאָן געשלאַפן
אַ גאַנצע וואָך.

עלע לאַכן גוטמוטיק

פ י י ג י ן

און איר האָט זיך איבערגעבעטן?

יוען עס פאלט דער טוי

ע ו ז ר

געקומען ערב שבת. און אין שטוב איז פינטער. ממש פינס-
טער. כ'האָב זי פוגע בכבוד געווען. זי האָט געוואָלט אַ קלייד.
זאָג איך: וואָס באַדאַרפסטו נאָך דער חתונה קליידער? כּי,
כּי, אזוי האָב איך געזאָגט. האָסט דאָך שוין אַ קינד... כּי,
כּי, ווערט זי ברוגז. אָבער אויף אַ גאַנצע וואָך!

נ ח מ ה

דאָכט גוטמוטיק

אַז מען איז יונג איז מען נאַריש. האָב געמיינט, אַז ער האָט
מיך אָפגענאַרט. און וויפּל האָב איך פאַר יענער וואָך גע-
וויינט!... די קישן נאָס געמאַכט... .

פ י י ג ין

און זיך איבערגעבעטן?

ע ו ז ר

געמוזט... אויסגעקליבן צען גילדערנע רענדלעך. דאָכט זיך,
אַז צען, וואָס זאָגסטו, נחמה?

נ ח מ ה

אודאי צען.

ע ו ז ר

צען גילדערנע רענדלעך אין טשעפיק אַריינגעלייגט.

פ י י ג ין

איז זי בעסער געוואָרן?

ע ו ז ר

בעסער געוואָרן! די מינוט בעסער געוואָרן.

נ ח מ ה

כּי, כּי, שטייען נאָך מיר איצטער פאַר די אויגן יענע
צען גילדערנע רענדלעך... .

פרץ הירשפין

סימע

קומט אן

איר האָט זיך דאָך פאַרמאַטערט. לאָזט מיר, איך וועל שטופן
דאָס וועגעלע.

עוור

פאַמעלעך, פאַמעלעך.

פייגין

אָט אַזאַ פירן האָב איך ליב.

זי שטופט שנעל מיט דער אַלעע דעם שטול. עוור און נהמה גייען נאָך

אשר

פאַרגנבעט זיך און קוקט פון ווייטן. ער גייט אויך אַוועק אין יענער ריכט-
טונג. ס'איז צו מערקן, ווי ער וויל איבערנעמען ס'וועגעלע ביי איר. זי גיט עס אים
איבער און אַליין לויפט זי אַוועק און באַהאַלט זיך אין סיכה

סימע

לאַכט פאַר זיך אַליין מיט אן איינגעהאַלטענעם צופרידענעם געלעכטער

אשר

קומט אן

סימע, זייט נישט ברוגז אויף מיר. איך בין נישט שולדיק.

סימע

איך האָב געהאַלטן פון אייך מער.

אשר

איך בין נישט שולדיק. איך האָב נישט פאַרשטאַנען.

סימע

וואָס האָט איר דען צו פאַרשטיין? או מען האָט ליב באַדאַרף
מען זיך לאָזן אַפילו אַפּבייסן אַ פינגער אויך.

אשר

נו, הייסט, וועל איך עס טאָן.

הען עס פאָלט דער טוי

ס י מ ע

איצטער איז שוין צו שפעט.

א ש ר

זייט נישט ברוגז אויף מיר.

ס י מ ע

שוויגט

א ש ר

נו, איך בעט אייך. איך וועל אפשר אָנהויבן וויינען. איך
וועל אפשר היינטיקע נאַכט נישט קאָנען שלאָפן, אויב איר
וועט מיר נישט זאָגן, אז איר זענט נישט ברוגז. ס'מאכט זיך
אַמאָל, מען רעדט אַרויס אַזא זאך, וואָס מען קלערט נישט
אַפילו. ס'רעדט זיך אַרויס: וואָס באַדאַרפט איר אָבער אַזוי
זיך נעמען צום האַרצן? ... סימע, איך בעט אייך ...

ס י מ ע

נעמט ארום זיין קאָפּ

נאַר-ישער בַּחור, נאַר-ישער בַּחור ... איצטער ווייסט איר
שוין פאַרוואָס אַ ווייב באַדאַרף אַמאָל ברוגז ווערן אויף דעם
מאָן? ס'איז דערפאַר ער זאָל נישט ווערן זויער ... ס'איז
דערפאַר, אז מען זאָל זיך איבערבעטן.

א ש ר

זענט איר נישט ברוגז?

ס י מ ע

צײַט די ווערטער

ביסטו נישט ברוגז?

א ש ר

ביסטו נישט ברוגז?

פרץ הירשפין

ס י מ ע

ניין. איך בין נישט געווען ברוגז און איך... קום, קום...
מיין קליינער, שיינער יינגעלע, גיב מיר דיין האנט... איך
וועל דיך פירן אין אונזער גארטן און וועל דיר באווייזן
זייער א שיינעם אָרט...

גייען אוועק

די אלטע קומען אן

ע ו ז ר

ווי נאָר עס ווערט נאַכט, הויבט אָן אַ טוי צו פאַרן...
טאָפּט די גראָז און דערלאַנגט פייגינען די האַנט זעסטו, שוין נאָס די
גראָז. ס'איז אומגעזונט איצטער דאָ אומצוגיין.

נ ח מ ה

לאָמיר שוין גיין אין שטוב אַריין.

פ י י ג ין

איך וועל שוין פאַרן צו זיך אַהיים. עס לייגט זיך דער נאָ-
סער טוי, ברעכן די ביינער.

ע ו ז ר

אין שטוב איז וואַרעמער... כּי, כּי, מיין טרייע ווייב וועט
מאַכן אַ וואַרעמען טרונק... דער אָוונט איז שוין גרעסער.
פירן אוועק פייגינען צום שטוב צו

נ ח מ ה

רופט גייענדיק

סימע, קום אין שטוב אַריין!

פ י י ג ין

אַשר, וואו ביסטו פאַרפאַרן געוואָרן?

פארשוידן פון אייג

סימע און אשר קומען אָן

ווען עס פאלט דער טוי

ס י מ ע

טראַגט אויפן קאָפּ זיין הויט

אַז די פאַרנאַכטן קומען אָן ווילט זיך מיר אין די פעלדער
אַריין לויפן. ביזן האַלז מיט דעם טוי זיך נאַס מאַכן.

א ש ר

היינט ביינאַכט, — גוט ?

ס י מ ע

האַ, היינט ביינאַכט וועט אַ שטאַרקער טוי זיין. זעסט די
גראַז איז שוין נאַס. זעסט ווי די הענט זענען נאַס. גיב
כ'וועל זיי אין דיינע האַר טרוקן מאַכן. איידער מיר גייען
אין שטוב אַריין, לאַמיר זיך אַביסל אַ יאָג טאָן — גוט ?

לויפט. אַשר יאָגט זי נאָך. ער קאָן זי נישט כאַפן. זי קומט צו לויפן אַ
פאַרסאָפּעטע און זעצט זיך אַנידער אויף דר'ערד

א ש ר

קומט אויך צו לויפן און פאלט אַנידער נעבן איר

אוי בין איך פאַרמאַטערט !

ס י מ ע

לייג צו מיין האַנט צו מיין האַרצן. הערסט ווי ס'קלאַפּט ? ...

א ש ר

הערסט, ווי מיין האַרץ קלאַפּט ?

ס י מ ע

זעסט, מיין גאַנצע קלייד איז נאַס געוואָרן פון דעם טוי.

א ש ר

ביינאַכט וועלן מיר זיך אויסטאָן באַרוויס.

ס י מ ע

גלייך מיטן פעלד, הינטער דעם גאַרטן. הו — הו ! הערסט ווי
עס ענטפערט אָפּ. ... ס'איז אַ ווידערקול. ... הו — הו —

פרץ הירשביין

א ש ר

וואו זענען זיי?

ס י מ ע

ווער?

א ש ר

די אַלטע...

ס י מ ע

אין שטוב, זעסט ס'איז שוין ליכטיק אין פענסטער, מען האָט
אַ לאַמפּ אָנגעצונדן. זיי זענען שוין אין שטוב.

א ש ר

לאַמיר נאָכאַמאָל לויפֿן.

ס י מ ע

ווער פריער?

א ש ר

דו פריער!

ס י מ ע

פֿאַזט זיך לויפֿן

א ש ר

יאָגט זי נאָך. ס'הערט זיך נאָך פֿון ווייטן איר שרייען — הוי — הוי!
און שפעטער אַן אַלגעמיינער געלעכטער.

א ל י ה ו ה נ ב י א

פ ע ר ז אָ נ ע ן :

חיים=דוד, אדארפטימאן

כאַשע=דאָבע, זיין ווייב

מאיר=פייול, זיין אלטער פאטער

זינע קינדער { בעני=לייב
                          { ציפע=חנה
                          { העני=פייגל

אורח

בני חיים דודן. ווינטער. שבת נאך שלש-סעודות. א חוייס, אויסגעקאלכט שטיבל מיט צוויי פענטערלעך אין דער וואַנט רעכטס. לינקס, א באַק-און קאָך-אוינונס. צווישן די אויוונס אַ טיר אין אַ צווייט קעמערל. אַביסל נידעריקער אַ טיר אויף דער גאַס. אין שטוב איז טונקלדיק. בלויז דורך די פענטערלעך בלאַנקט דער שניי. די מענער זיצן ביים טיש, כאַשע-דאַבע און ציפע-הנה זיצן ביים אויוון.

ד ע ר א ו ר ה

אונטערגעשפּאַרט דעם קאָפּ מיט ביידע הענט זינגט אַ ניגון פון זמירות. אַלע הערן זיך איין

כ א ש ע ד אָ ב ע

אין שטאָט זינגט מען זמירות, איז עס אַ חיות צו הערן.

ח י י מ ד ז ד

אין שטאָט זינגט מען זומער מיט אַ זומערדיקן ניגון און ווינטער — מיט אַ ווינטערדיקן ניגון.

מ א י ר פ י ו ו ל

ס'איז געווענדט, ווי קאַרטאָפּל געראָט ביי אונז אין גאַרטן. זאָס פאַר אַ גערעטעניש אין דאָרף, אַזאַ ניגון אין שטאָט. כּי, כּי, כּאָ...

כ א ש ע ד אָ ב ע

זאָל מיך גאָט נישט שטראָפּן פאַר די רייד, אַז כּי קום אין שטאָט אַריין, דאַכט זיך מיר, אַז מענטשן גייען דאָרט מיטן קאָפּ אַראָפּ און מיט די פיס אַרויף. פּוּי זאָל עס ווערן!

צ י פ ע ח נ ה

כּי, כּי, כּי... די מיידן דאָרט גייען נישט ווי מענטשן, נאָר דרייען זיך, ווי מען וואָלט זיי נזיטן פון קהל.

ב ע נ י ל י י ב

קוקן אויס חתנים.

פרץ הירשביין

חיים דוד

שטיק פויער! וואָס פּלאַפּלסטוּ? זיצט אַ פּרעמדער מענטש און קאָן מיינען, ווייסט ווער זייער טאַטע איז.

ציפּע חנה

וואָרן ס'איז נישט אַן אמת?

לאַכט גוטמוטיק

ס'איז אַ דור אויפגעשטאַנען. לאַקשן פאַרזוכט עס נאָר ערב יום-כּפּויר און דאָס אויך נישט קיין לעדערנע לאַקשן, כי, כי... דער רבי איז אַ טייג, כאַטש קנעט פּוּן אים פאַרפּל, וואַקסט אויס די צונג — נישט געשטויגן און נישט געפּלויגן.

חיים דוד

וואָרן ער איז נישט גערעכט? וואָס זאָגט איר עפעס, רב ייד, צו היינטיקער וועלט?

אורח

מיט אַ ניגון

צור משלח אכלנו, נו, נו, נו... .

אַלע שוויגן און הערן דעם אורח'ס זינגען. ער ענדיקט מיט אַ גרויסן גענעץ דער גאַנצער עולם צעגענעצט זיך

חיים דוד

אין שטאַט קאָן מען נאָך כאַפּן אַמאָל אַ ניגון אויך.

כאַשע דאַבע

גענעצט

וואָרן, אַז מען זיצט אין דאָרף פאַרגעסט מען אַפּילו אין גאַט, אין זיין הייליק געבאַט.

מאיר פיינול

צו בעני לייבן

האַלט זיך ווי אַ מענטש. וועט דער ייד פאַר דיר עפעס אַ שידוך אויסזוכן... .

אליהו הנביא

ב ע נ י ל י י ב

כ'וועל מיר שוין אליין אויסזוכן. כ'פאָר מאָרגן אויף אַ יריד.

ח י י מ ד ו ד

עסט נישט שווייגן?!

ב ע נ י ל י י ב

וואָס ווילסטו פון מיר? דער ייד הערט אַפילו נישט וואָס
כ'רעד. זע נאָר אויף אים, ווי שבת ווערט ער אַ גאַנצער...

ח י י מ ד ו ד

עס נישט שווייגן, קאָנסט ביי מיר כאַפן פעטש אַפילו אום שבת.

כ א ש ע ד אָ ב ע

אַ חרפה און אַ שאַנד. וואָס ווילסטו פון קינד? ער רעדט דאָך
גאָרנישט.

מ א י ר פ י ו ו ל

האַסטו דיר אַ דור. אַז מען לאָזט עס לאַנג אומבריקעווען.
מיך האָט מען געפּענעטעט, אַז כ'בין נאָך געווען אַ קיזשיק. און
טאַקע מיט דער בייטש געכוואַשאַשעט.

צ י פ ע ח נ ה

פאַרשטאָפט דאָס מויל מיטן פויסט און לויפט ארויס אויף דער גאס

ח י י מ ד ו ד

שפּרינגט אויף פון אָרט

איר גליק, וואָס זי איז אַרויסגעלאָפּן. אַ שיינע טאַכטער אויס-
געהאָדעוועט.

כ א ש ע ד אָ ב ע

אַזאַ יאָר מיר, וואָס פאַר אַ קינד עס איז. כ'וועל נישט בייטן
צען שטאַטישע אויף איר איינער.

ח י י מ ד ו ד

שוין באַלד ביז דער סטעליע גרויס.

כ א ש ע ד אָ ב ע

האַסטו געזען אַביסל, נאָך די מילך אויף די ליפן. באשר
קיין עין-הרע עם וואַקסט... איז אַרויסגעלאָפן אויף דער
גאַס, קאָן זיך נאָך חלילה פאַרקילן. גייט צום פענסטער דאַכט
מיר, שטערן זענען שוין דאָ. מען קאָן שוין מעריב דאוונען.

א ו ר ה

זינגט און פאַטשט מיט די הענט צום טאַקט. אלע הערן זיך צו

ח י י ם ד ו ד

רעכטע קינדער וואָלטן איבערגענומען אַזאַ שיינעם ניגון.

אויפן באַק-אויגן ווערט אַ גערודער. העני פייגל קוויטשעט, שרייט: „אַ פטיק!“

„אַ פטיק!“

כ א ש ע ד אָ ב ע

וואָס איז דאָרט?

ה ע נ י פ י י ג ל

זי לאָזט זיך נישט. אוי, זי גראַבלט זיך!

ח י י ם ד ו ד

איך וועל דיר באַלד געבן אַ קאַץ: איך וועל דיר באַלד געבן
אַ זיצן אויפן אויוון.

כ א ש ע ד אָ ב ע

קריך אַראָפּ, מיין קינד, פון אויוון, וואָרן דער טאַטע גייט
נעמען די בייטש.

ח י י ם ד ו ד

איך וועל דיר שוין באַלד געבן אַ שפילן מיט אַ קאַץ.

ער געפינט די בייטש און הייבט אָן כוואַשטשען דאָרט אין דער פינסטער

ה ע נ י פ י י ג ל

געוואַלדעוועט אויפן אויוון

מאַמע, מאַמעלע, מאַמעלע...

אַ קאַץ שפּרינגט אַראָפּ פון אויוון און אַנטלויפט

כ א ש ע ד אָ ב ע

וואָס ביסטו צוגעשטאַנען צום קינד. זע נאָר, אַ פּרעמדער מענטש איז פאַראַנען, איז ער גאָר משוגע געוואָרן. וויל זיך איבערנעמען פאַר אַ פּרעמדן יידן מיט זיין פּרומקייט.

ח י י ם ד ן ד

שלעפט אַראָפּ העני פּיגלען פון אַויוון

אַ מזיד אַביסל! פּופּצען יאָר איז עס אַלט און ס'איז שוין גרעסער פון דער מאַמען.

ער וויל איר נאָכאַמאָל דערלאַנגען מיט דער בייטש

ה ע נ י פ י י ג ל

כאַפט זיך אַרויף דער מיטער אויפן האַנט

מאַמע, מאַמעלע, לָאָז אים נישט...

כ א ש ע ד אָ ב ע

זאָסט זיך נישט דערוועגן זי אַנצורירן — הערסט?

מ א י ר פ י י ו ל

כי, כי, פיין אונטערגעשמיסן. האָסט דאָך כאַטש געקאָנט וואַרטן ביז נאָך הַבְּדִלָּה...

ח י י ם ד ן ד

איך קאָן נאָך הַבְּדִלָּה פאַרבעסערן.

א ו ר ח

גיט אַרויס אויף דער גאַס

כ א ש ע ד אָ ב ע

עפעס אַ מאָדנער ייד. אַ שווייגעדיקער. וואָס ווילסטו זיך אַזוי אויספיינען פאַר אים?

ח י י ם ד ן ד

ווי דען? דאָס הייסט אַ ייד. שבת באַדאַרף מען קיין מיאוס וואַרט נישט רעדן, פּלאַפּלען נישט געשטויגן און נישט גע-

פרץ הירשביך

פּלױגן. וואָלטן מיינע קינדער געווען עפעס רעכטס, וואָלט ער
געפונען וואָס צו רעדן מיט דעם. כ'האַב אַ זון אַ בורילע.

ב ע נ י ל י י ב

טאָ פאַרוואָס רעדסטו מיט אים נישט?

ח י י מ ד ו ד

וואָס זאָגסטו?!

כ א ש ע ד אָ ב ע

וואָס ווילסטו, דער זון זאָל טאַקע זיין לייטישער פון טאַטן
און פון זיידן. אַ מענטש זאָל זיך שטענדיק טשעפען צו קינ-
דער. דער אַרעמאָן שווייגט, ווייל ער האָט נישט פון וואָס צו
רעדן. קיין עין-הרע אַ פיינער קייער. אַז מען איז זאַט,
שווייגט מען.

ח י י מ ד ו ד

אַט, ווער ס'פירט זיי פון וועג אַראָפּ. די מאַמע אַליין איז
נישט בעסער.

ב ע נ י ל י י ב

נו גוט, טאַטע, גיב מיר אַ פּלע כאַטש מאָרגן.

כ א ש ע ד אָ ב ע

און ציפע-חנהן קאַנטטו אויך כאַטש מאָרגן אונטער דער חופּה
פירן. קריג נאָר אַ שיינעם נדן פון אירעטוועגן. וועט זיך
נאָך אַ שטאַטישער בהור אויך קוואַפען.

מ א י ר פ י י ו ר

וועסטו, חיים דוד, נאָך הברלה איבערשמועסן מיטן יידן.
אפשר האָט ער טאַקע עפעס אַ בהור פאַרן מיידל.

ח י י מ ד ו ד

קוקט אין פענסטער

ער גייט אום הין און צוריק, די הענט פאַרלייגט אויף הינטן.

אליהו הנביא

ס'איז אים גאָרנישט קאַלט. שוין לאַנג אַזאַ יידן נישט געזען.
ב ע נ י ל י י ב

מזל-טוב!

חיים דוד

גראָבער יינג. האָסט כאָטש געהערט זיינע זמירות? עס הערט זיך
דרויסן אַ קו מעקען אָט האָסטו דיר!

כאַשע דאָבע

איך פאַרשטיי נישט, וואָס דו דרייסט זיך אַרום. מען דאוונט
אַפּ מעריב. וועט מען די קו אויסמעלקן. כוועדאָרע איז היינט
אינדערפרי נישט געקומען מעלקן.

מאיר פייור

צו מען מעלקט אַמאָל איבער אַמאָל ווערט ס'מילך פאַרפאַלן.

חיים דוד

דאוונט מעריב, ברומענדיק

כאַשע דאָבע

הויבט אָן מיט אַ ניגון היך

גאָט פון אברהם, פון יצחק און פון יעקב, באַהיט און באַשי-
רעם דיין פשר פאַלק ישראל אין זיינעם נויט. טוסט דאָך
שפייזן אויפן וואַנט די שוואַכע פליג, אַזוי זאָלסטו מיך נישט
פאַרלאָזן. און אַזוי ווי דעם אַקער מאַכט מען דאָך פון אייזן.
אַזוי זאָלסטו מיך מיט מיינ מאַן און מיינע קינדערלעך
שפייזן...

אויף דער גאס הערט זיך ווידער די קו שרייען. אלע ווערן אויף אַ ווילע

שטיל

ציפעהנה

קימט אריין

דער אורח דאוונט מעריב אויף דער גאס. דער בהמה

פרץ הירשביין

הָאָט ס'מילך אָנגעשפּאַרט. אינדערפרי נישט געמאָלקן.
צינדט אָן אַליכט אין שרייט
גוט-וואָך!

כ א ש ע ד אָ ב ע
גוט-וואָך, גוט-יאָר! געזען אַמאָל ווי ס'האָט זיך איינגעקנו-
רעט. גיי, כ'האָב דיך נישט קיין כח צו האַלטן אויפן האַנט.
ה ע נ י פ י י ג ל
ס'איז מיר אַזוי קאַלט.

ה י י מ ד ו ד
שטייט אויס שמונה-עשרה
צום ערשטן מאָל זע איך אַזאַ יידן. עפעס געפעלט ער מיר
נישט. אַ מענטש זאָל קיין וואָרט נישט רעדן. קוקט אויף
דער לבנה...

ה ע נ י פ י י ג ל
אַז איך האָב אים געזאָגט „גוט-שבת“ האָט ער מיר געזאָגט
„גוט-יאָר“.

כ א ש ע ד אָ ב ע
ער האָט קיין עין-הרע כיין געגעסן, נאָך אויסגעווישט מיט
חלה דעם טעלער.

ה י י מ ד ו ד
שווייג שוין בעסער.

א ו ר ת

קומט אריין

גוט-וואָך, גוט-וואָך!...

אלע ענטפערן אים „גוט-יאָר“ און באַטרעכטן אים ווי זיי וואַלטן אים צום
ערשטן מאָל געזען

ה ע נ י פ י י ג ל

קריכט אַראָפּ פון דער מאַמעס האַנט

אורח

אַ מײדל׳ טאָר זיך נישט שפּילן מיט אַ קאַץ.

אַלע הערן זיך צו ווי ער רעדט

היים דוד

אַט אַזוי, ווי איר זעט, האָט עס נישט וואָס צו טאָן. ברענג אַריין מילך, וועט מען מאַכן הבדלה.

אורח

עס איז קיין ביזו נישט אויף מילך צו מאַכן הבדלה, נאָר ביי מיר איז נאָך דאָ אין זעקל אַביסל וויין. וועט סטייען אויף הבדלה. וואו איז ער, מיין זעקל.

כאַשע דאָבע

גי, ציפּע חנה, ברענג אַריין דעם יידנס זעקל?

העניפּיגל

שלעפט אַריין פון קעמערל דעם יידנס אַ זאָק

דער אורח

זוכט אין זאָק. ער באַקומט דאָרט אַ פּלעשל מיט וויין

אויף דעם קאָן מען מאַכן „בּוֹרָא פּרִי הַגֶּפֶן“...

מאיר פּייגל

כי, כי... אין וועג איז גוט אַ גלעזעלע וויין. הבדלה איז רעכט איבער מילך אויך... ער שמעקט פון פּלעשל שוין אַביסעלע זייערלעך.

אורח

מאַכט הבדלה, מאַכט הבדלה. כ'ויל נאָך היינט פון דאַנען זיך ארויסקלייבן.

ער גיט אַריין אין קעמערל

כאַשע דאָבע

זע נאָר, ווי רעדעוודיק ער איז געוואָרן מיטאַמאָל.

צ י פ ע ח נ ה

אלע פרומע יידן שווייגן שבת.

ה ע נ י פ י י ג ל

כ'וועל א קוק טאָן, וואָס ער האָט אין זאק.

ח י י מ ד ו ד

דו קריגסט באַלד איבער די הענט!

ב ע נ י ל י י ב

אַן עסק צו שלעפן זיך מיט אַזאַ פאַק אויף די פלייצעס.

מ א י ר פ י י ו ל

הייסט אים, זאָל ער דאָ איבערנעכטיקן אויב ער וויל.

צ י פ ה ח נ ה

אַז ער האָט אָנגעהויבן צו רעדן, איז ער גאָר אַן אַנדער מענטש געוואָרן. איך האָב שוין פאַר אים מורא געהאַט.

כ א ש ע ד אָ ב ע

אַ פרומער ייד. מיין זיידע, זאָל זיין אין גן-עדן, האָט אויך שבת געשוויגן.

א ו ר ח

קומט ארויס

כאַ-כאַ, כ'האַב מיין טאַבאַק-פּושקעלע נישט געקאָנט געפּינען. אַז איך שמעק פּריער נישט קיין טאַבאַק, הער איך נישט דעם ריח פון בשמים.

כ א ש ע ד אָ ב ע

ביי אונז איז גאָר קיין בשמים נישטאָ פאַר הבדל'ה.

א ו ר ח

באַקומט פון זאק אַ הדס און אַ דיקע גצפּלאַכטענע הבדל'ה. ער דערלאַנגט העני פּייגלען

צינד עס נאָר אָן, טאַכטער, וועט דער טאַטע מאַכן הבדל'ה.

אליהו הנביא

צ י פ ע ח נ ו ז

האַלט די הבדלה איבערן קאַפּ, וועסטו האָבן אַזאַ הויכן חתן!

ב ע נ י ל י י ב

פאַרגנבעט זיך און פּרוּווט מיטן פּיט אַ ריר טאָן דעם זאַק

א ו ר ה

ג, רב חיים דוד, מאַכט הבדלה.

ח י י מ ד ו ד

אפשר וועט דער אורח מאַכן הבדלה.

מ א י ר פ י י ו ל

אנו, טאַקע, איבער דעם אייגענעם וויין.

א ו ר ה

דער בעל-הבית באַדאַרף הבדלה מאַכן.

מ א י ר פ י י ו ל

לאַמיר גאָר אין אַ נאָווינע הבדלה מאַכן.

ער מאַכט הבדלה איבערן וויין, העני פייגל האַלט הויך איבערן קאַפּ די הבדלה

ח י י מ ד ו ד

שמעקט פון הדס פאַרגאַפּט. דער הדס גייט איבער פון האַנט צו האַנט. דער אַלטער גיט יעדן צו פאַרווכן פון הבדלה-וויין, דער עולם לעקט די ליפּן און פּרוּווט דעם טעם פון וויין

א ו ר ה

אין איצטער וועל איך מיר קלייבן אין ווע

ח י י מ ד ו ד

איר וועט וואַרטן ביז מאַרגן, פאַר איך אין אַ דאַרף אַריין, וועל איך איך אונטערפירן

א ו ר ה

קיין ביין, קיין ביין. אַז מען גייט. צו־פּוס, קומט מען גיכער.

פּרץ הירשביך

כ א ש ע ד אָ ב ע

איך וועל אָנלייגן אַ פּייער און אָפּקאָכן עפעס אַ זופּ צו טאָן.

א ו ר ה

קיינ עין־הרע זאָט. אַזאַ שבת שוין לאַנג נישט געהאַט. כ'בין מיטן מאָגן ביז מאָרגן פּאַרזאָרגט.

צ י פ ע ח נ ה

איך וועל אויסמעלן די בהמה, וועט דער ייד אַ גלאָז מילך טרינקען.

א ו ר ה

ווער דאָרף עס נאָך מילך איצטער ? ס'וועט מיר שוין גענוג זיין.

ב ע נ י ל י י ב

איך וועל גיין איינשאַנען דאָס פּערד אין דעם יידן אויג-טערפירן.

א ו ר ה

כא, כא, אויפן דאָרף זענען נאָך יידן פּאַראַנען, כשרע ערלע-כע קינדער פּאַראַנען...

ער זוכט אין פעקל

כ א ש ע ד אָ ב ע

איר וועט מוחל זיין די הבדלה מיט דעם וויין אַריינלייגן.

יי פּאַרפּאַסט ס'פּלעשל און דערלאַנגט דעם אורח

א ו ר ה

ס'פּלעשל איז שוין ליידיק, טאָ צו וואָס זאָל איך נאָך עס טראָגן. די הבדלה לאַזט פּאַר זיך. אין שטאָט קריג איך עס ביים שמש אין שול. זעט איר, ס'הדסל וועל איך מיר נע-מען... אַ שיינעם שבת געהאַט...

אליהו הנביא

חיים דוד

האָט איר אפשר עפעס אַ שידוך פאַר מיין זון?

בעני לייב

איך האָב נאָך צייט, כ'קאן מיין אָרט פאַר ציפע חנהן לָאָזן.

ציפע חנה

כ'האָב נאָך צייט. כ'בין ערשט אינגאַנצן זיבעצן יאָר אַלט.

כאַשע דאָבע

זאָל נאָר דער ייד עפעס רעכטס געפינען, וואָלט שוין צייט געווען.

מאיר פייול

כי, כי, כא, גרייט נאָר אַ נדן אָן פאַר איר.

אורח

גרייבט זיך אין פעקל

ס'וועט שוין נדן אויך זיין. ווען מזל איז פאַראַן, ווען דער, וואָס אין הימל, וואַרפט נאָר אַן אויג, איז שוין מזל אויך פאַראַן.

חיים דוד

גיי, בעני לייב, שפּאַן איין ס'פּערד און לייג אין קעלנע אַריין גענוג היי, זאָל דעם יידן זיין ווייך צו זיצן.

בעני לייב

גייט אַרויס

חיים דוד

אַ לייטישער בחור. אַביסל דאָרפיש. קיין דרך-ארץ נישט גע- האָט פאַרן מלמד.

כאַשע דאָבע

זאָל מיך גאָט נישט שטרעפּן פאַר די רייד — געווען אַ נאָר אַ גרויסער דער מלמד.

פרץ הירשביין

ה ע נ י פ י י ג

ער האָט אַמאָל געוואָלט איינשפּאַנען דאָס פּערד, האָט ער אים אַריינגעפירט מיטן קאָפּ אין וואָגן.

לאַכט

צ י פ ע ח נ ה

אַז ער האָט מיט מיר געלערנט, האָט ער געהאַלטן אָפּן די שיר, טאָמער וועל איך אים עפּעס אָפּטאָן, האָט ער מורא געהאַט.

לאַכט

א ו ר ח

מען טאָר נישט אַזוי.

ח י י מ ד י ז

לאַך נישט אַזוי; האָסט געזען ווי ס'האַט זיך צעלאַכט!

א ו ר ח

פּון אַ מענטשן חוּק מאַכן איז נישט רעכט... פּאַרנעמט דאָס פּעקל נו, האָט אייך אַ גוטע וואָך. דער רבּונו של עוֹלָם וועט אייך ממלא זיין און איר וועט אייערע קינדער מגדל זיין לחופּה ולמעשים טובים. אַ ייד באַדאַרף נאָר צופּרידן זיין מיט דעם, וואָס ער האָט.

ב ע נ י ל י י ב

קימט אַריין

עס קנאַקט דער פּראָסט. לאָמיר נאָר אַ פּעלצל אָנטאָן... איר, רבּ ייד, וועט כאַפּן אַ פּריר.

א ו ר ח

איך וועל מיר גיין צופּוס. אַזאַ מנהג איז ביי מיר. שבת-צוּג-נאַכטס גיי איך צופּוס.

אליהו הנביא

מ א י ר פ י י ו ו ל

וואָלט בעסער דער אורח געבליבן; אַ הייסן קארטאָפּל מיט אַ
ציבעלע... כּי, כּי, כּא...
אורח

געזעגנט זיך

אַזוי איז מיין שטייגער; זונטאָג באַדאַרף איך שוין אין אַן
אַנדער שטאָט זיין. מיט דער נייער וואָך אַ נייע שטאָט און
נייע יידן...
כּא ש ע ד אָ ב ע

טאָ נעמט כּאָטש מיט עפּעס אױפן וועג.

זי פּאָקט אױס אַריין אַ גרויסע געפּלאַנטענע חלה אין זאַך

אורח

כּאָ-כּאָ-כּאָ; וואָס וועלן אַנדערע יידן טאָן? אַזוי קנאַפּ אורחים
פּאַראַן. קאָן דאָך איין אורח אַזויפיל גוטס נישט פּאַרנעמען.

ב ע נ י ל י י ב

נעמט דאָס פעקל

אויב איר ווילט נישט פּאַרן, טאָ וועל איך אייך ביז אױפן
רעכטן וועי אַרױספירן. הינטערן דאַרף זענען צוויי וועגן
פּאַראַן.

צ י פ ע ח נ ה

דאָרט קאָן מען זייער גרינג פּאַרבלאָנדזשען.

אורח

וואָס הייסט פּאַר אַן אַרעמאַן בלאָנדזשען? ער בלאָנדזשעט,
בלאָנדזשעט און געפינט אַ יידן. אָט האָב איך דאָך אַהער אױך
פּאַרבלאָנדזשעט.

ער לאָכט גוטמוטיק, ער מונטערט אױף דעם גאַנצן עולם מיט זיין רעדן

און פּרײַעכקייט

כ א ש ע ד אָ ב ע

צו חיים דודן

ווי מען קאָן עס אַ מענטשן נישט דערקענען מיט איין מאָל.

ה ע נ י פ י י ג ל

נעם מיך אויך מיט, בעני לייב.

ב ע נ י ל י י ב

ס'איז קאַלט, בלייב אין שטוב.

א ו ר ח

ס'קאַלט, קינד; ס'איז ווינטער אויף דער גאַס. בלייב אין שטוב און שפיל זיך נישט מער מיט קיין קאַץ; וואָרן אַ קאַץ גראַבלט איינמאָל, בלייבט אַ צייכן אויף צוויי מאָל. אַ גוטע וואָך.

ער גייט אַרויס. בעני טראַגט אים נאָך דאָס פעקל. חיים דוד און מאיר פייחל באַגלייטן אים אַרויס

כ א ש ע ד אָ ב ע

איך וועל גיין אויסמעלקן די קו. צינד מיר נאָר, העני פיי- געלע, די לאַמטערנע אָן.

ה ע נ י פ י י ג ל

נעמט אַראָפּ פון וואַנט אַ לאַמטערנע מיט הילצערנע רעמלעך און צינדט דאָרט אָן אַ ליכט

כ א ש ע ד אָ ב ע

ווי מען קען עס גאָרנישט אַ מענטשן. רעדט אַזעלכע קלוגע רייד.

צ י פ ע ח נ ה

און דעם גאַנצן שבת האָט ער געשוויגן און געגעסן.

כ א ש ע ד אָ ב ע

איך האָב אים פאַרגינען מיטן גאַנצן האַרצן. וואָרן וואָס האָב איך דען צו זשאַלעווען אַ מענטשן ברויט?

צ י פ ע ח נ ה

ווייסט פארוואָס כ'האָב זיך פריער אַזוי צעלאַכט?

כ א ש ע ד אָ ב ע

ווייל ביסט אַ נאַר. גוט וואָס ער האָט זיך נישט געמאַכט ווי-
סנדיק. ווי לאַכט מען עס פון אַ פרעמדן מענטשן?! קום וועסטו
מיר צולייכטן.

גייען ביידע אַרויס

ה ע נ י פ ל י ג ר

בלייבט אליין אין שטוב. זי קוקט אין פענסטער. עס זעט זיך ווי מען גייט
פאַרביי מיט דער לאַמטערנע. אַ פערד הירזשעט, זי גייט צו צום טיש און באַטראַכט
דאָס ליידיקע פלעשל פון וויין, קוקט אַנטקעגן לייכט. פרוווט אויסגיין די פלאַש אי
בערן גלעזל, אפשר וועט זיך נאָך פון דאָרטן וויין באַקומען. פאַמעלעך גיסט זיך דער
וויין פון פלעשל ביו דאָס גלעזל ווערט פול. מיט ברייטגעפנטע אויגן פאַר וואונג
דער קוקט זי אַמאָל אויפן ליידיקן פלעשל און אַמאָל אויפן גלעזל. גאַנץ פאַרזיכטיק
פאַרוואַכט זי פון וויין און ס'פנים אירס לייכט אויף פאַר הענוג. זי טרינקט אויס דאָס
גלעזל וויין, נעמט זיך ווידער פאַרן פלאַש. זי נייגט איבערן גלעזל די ליידיקע
פלאַש און באַלד איז דאָס גלעזל ווידער פול. טרינקט ווידער אויס. זי לויפט צום
פענסטער און קוקט אויף דער גאַס. קיינעם נישט זעענדיק קומט זי ווידער צום טיש
און גיסט דעם וויין פון פלאַש און טרינקט אָן אויפהער. דער וויין צענעמט זי און
זי הייבט אָן פריילעך טאַנצן ווי אַ ציג איבערן שטוב. ס'דערהערן זיך טריט. זי
קריכט אַרויף מיט גרויס מי אויף דעם באַק-אויזן, באַהאַלט זיך דאָרט

מ א י ר פ ל י ו ו ר

קומט אַריין. ס'איז אים קאַלט. ער קלאַפט די הענט אַביסל זיך יערזאַרעמען.
ער גייט צום טיש און באַטראַכט די פלאַש פון וויין. גיסט זיך אָן אַ גלעזל וויין און
טרינקט אויס. לאַכט זיך. פרוווט אַנגיסן נאָך אַ גלעזל

ח י י מ ד ו ד

קומט אַריין

צופוס איז ער נאָכגעגאַנגען דעם שליסן, האָט זיך נישט גע-
וואָלט אויפזעצן. וואָס איז דאָס: ס'פלעשל איז דאָך ליידיק
געווען.

פרץ הירשביץ

מ א י ר פ י י ו ר

דערלאנגט דעם זון א גלעזל היין
מעגסט אים פארזוכן. אין פלעשל איז אליהו הנביא אריינגעקראכן.

ח י י מ ד ו ד

טרינקט

וואָס הייסט? פיינער וויין. ס'האָט דאָך אויסגעזען, אַז דאָס פלעשל איז ליידיק.

ער גיסט אָן נאָך א גלעזל. באטראכט די פלאש און פלייבט פארוואנדערט.
דאָך טרינקט ער עס אויס און נעמט גיסן הידער פון פלעשל אין גלעזל אריין

צ י פ ע ח נ ה

קומט אריין. טראָגט אין ביידע הענט פאָרויכטיק א פולן שעפל. אזש מיט א שוים איז די מילך פון אויבן
נעם עס, טאַטע, צו פון מיר. די בהמה האָט שוין לאַנג אַזוי פיל מילך נישט געגעבן. די מאַמע האָט שוין באַלד נאָך א שעפל מילך אָנגעמאַלקן. אָט דער טאָפּ וועט שוין גענוג זיין.
זי נעמט ארויס פון אלמער א גרויסן טאָפּ און גייט מיט אים ארויס

ח י י מ ד ו ד

שיסט אויס מיט א גלעכטער

וואָס איז דאָס, טאַטע? כאַ, כאַ, כאַ. ס'ווערט אין פלעשל גאַרנישט ווינציקער. כאַ, כאַ, כאַ. די פיס הייבן זיך מיר אַליין. פשש... ס'אַראַ וויין!

ער טרינקט און ווערט אלץ פריילעכער

כ א ש ע ד אָ ב ע

קומט אריין. טראָגט א פולן טאָפּ מיין

מאַמעלעך מיינע. איך קאָן דאָך אינווער קו נישט אויסמעלקן היינט. שוין דער דריטער טאָפּ פול און ס'איז נאָך קיין אָנג-הייב נישט!

אליהו הנביא .

חיים דוד

טראגט איר צו א גלעזל וויין

נאַ, פאַרזוך, מאַך אַ ברכה בורא פרי הגפן. ס'איז אמתער וויין.
זי האלט מיט ביידע הענט דעם טאָפּ מילך און טרינקט פון זיין האנט דעם
וויין

מאיר פייורל

מחיה נפשות... וואָס זאָל עס באַדייטן?

כאַשע דאָבע

וואָס-זשע שטיי איך מיט די מילך אין האַנט?

שטעלט דעם טאָפּ מילך אוועק אויף דער ערד און זוכט אויס נאָך צוויי
ליידיקע טעפּלעך און גייט אַרויס

ציפע חנה

קומט אַרײַן, טראַגט אַ טאָפּ מילך

אוי, כ'האַב שוין קיין כוח נישט. די הענט טוען מיר שוין וויי.
וואו זענען נאָך פֿליים?

מאיר פייורל

קום, טאַכטער, פאַרזוך פון דעם וויין. נאַ, געפין דיר אַ גלעזל
אויס. מען טאָר דאָס פֿלעשל נישט איינלאָזן...

ער גיסט איר אָן וויין

ציפע חנה

טרינקט אויס אַ גלעזל וויין

ווי עס שמעקט. דער אייגענער ריח ווי פון די בשמים...

מאיר פייורל

ס'איז דאָך אליהו הנביא געווען... כּי, כּי, כּאָ...

חיים דוד

פֿלוצלינג

וואו איז ער? מען טאָר אים נישט אָפֿלאָזן... אוי-וויי, אוי-וויי...

סדר הירשביין

כ א ש ע ד אָ ב ע

קומט אריין און שלעפט א גרויסן טאָפּ מילך
אוי, כ'האָב שוין קיין כח נישט... וואָס איז דאָ? מאַמעלעך!
אליהו הנביא...

ח י י ם ד ו ד

אליהו הנביא דאָ געווען! אָ-וואָ... נישט געטאָרט אים אַזוי
אַרויסלאָזן... יע, וואָס טוט מען מיט אַזויפיל מילך?

מ א י ר פ י י ו ו ל

לאָז מען בעסער דעם וויין אויסצאָפן... ברענג אריין ס'פע-
סעלע פון הויז, ס'פעסעלע פֿון וואַסער, וועט מען דעם וויין
אַריינצאָפן.

ברענגט אריין אַ פעסל פון הינטערן טיר. מען שטעלט עס אַזעק געבן טיש.
דער אלטער שפּאַרט אָן די פּלאַש אויפן טיש און דער וויין גיסט זיך אָן אויפהער...
אַלע שטימען ארום דעם און קוקן פאַרגאַפּט...

ב ע נ י ל י י ב

קומט אריין. טראָגט דעם אַרעמאַנט פאַק אויף די פלייצעס. אַלע לויפן אים
אַנטקעגן

כ א ש ע ד אָ ב ע

וואו איז דער ייד, מיין קינד? ס'אי דאָך אליהו הנביא געווען!

זי הויבט אָן וויינען אויפן הויכן קול

ב ע נ י ל י י ב

וואָס, ער איז דען נישטאָ? כ'האָב געמיינט, אַז ער האָט זיך
אומגעקערט אַהיים.

כ א ש ע ד אָ ב ע

וויינענדיק

וואו איז ער?

ב ע נ י ל י י ב

מיטן פעקל אויפן פלייצע

איך בין געפאָרן פאַרויס און ער איז מיר הינטן נאָכגעאַנגען.

אליהו הנביא

איך קוק מיך ארום — ער איז נישטאָ. געמיינט ער איז דאָ
געבליבן...

צ י פ ע ח נ ה

ס'איז דאָך אליהו הנביא געווען... זע ווי דער וויין גיסט זיך
פון פלאַש!

כ א ש ע ד אָ ב ע

זע, מיר קאָנען דאָך די קו נישט אויסמעלקן; זע וויפל מילך
מיר האָבן שוין אָנגעמאַלקן...

חיים דוד און מאיר פייוול קוקן צום וויין

ב ע נ י ל י ב

אוי, אוי, אוי... דער פעקל ווערט מיר אַלץ שווערער! רייסט
די פלייצע אָפּ.

דאָס פעקל פאלט אים ווי אַ שווערע משא אראָפּ פון פלייצע. אלע לאָזן זיך
צו אים, זען וואָס איבערווייניק איז, ציפע חנה שטעקט אריין די האנט און כאַפט
ארויס צוריק מיט שרעק

ח י י מ ד ו ד

לאָז מיר. וואָס איז דאָרט אַזעלכעס?

ער שטעקט אריין די האנט אין זאָק און נעמט ארויס אַ הויפּן רענדלעך.
ס'ווערט אַ געטומל. אלע שטעקן די הענט אין זאָק אין באַקומען פון דאָרט ליכטיקע
רענדלעך

כ א ש ע ד אָ ב ע

וויינט נאָריש

אוי, וויי איז מיר, רענדלעך!

ח י י מ ד ו ד

שטיק פערד! פליים דערלאַנגט. פל זמן עס לאָזט זיך, באַדאַרף
מען נעמען.

כ א ש ע ד אָ ב ע

דערלאַנגט טעיער, שיסלען, גלעזער, טעפלעך, די פליים ווערן פול. מיט רענד

פרץ הירשביך

דער. זי זוכט אויס ווי נאָר צעפעס א פלי און דערלאנגט. און טון זעקל נעמט זיך
צוויי נישט אויס. אלע פליים זענען שוין פול

כ א ש ע ד אָ ב ע

אוי, וויי איז מיר, מער קיין פליים שוין נישטאָ.

חיים דוד

שרייט

גיס אויס די מילך! ווער באַדאַרף איצטער מילך האָבן? אַזוי
פיל טעפּ מיט מילך פאַרנומען — גיסט אויס!

ציפע חנה

טראַגט אַרויס אין טאָפּ מילך נאָך דעם אנדערן און ברענגט אים צוריק א-
ליידיקן. ער ווערט באלד מיט רענדלעך אָנגעפילט. ביז די גאַנצע מילך ווערט
אויסגעגאָסן. ווי פאַרשופט אַרבעט דער עולם

בעני לייב

וואָס וועט איצטער זיין? שוין ווידער קיין פליים נישטאָ.

חיים דוד

גיסט דעם וויין אַרויס! ליידיק אויס די פאַס. איך באַדאַרף
קיין וויין נישט. אַ פאַס איצטער פאַרנומען מיט וויין —
גיסט אויס!

מאיר פייזל

גיסט דעם וויין נישט אויס. גיסט נישט אויס אינגאַנצן. אַזאָ
וויין קריגט מען נישט אַזוי גיך! אַזאָ וויין קריגט מען נישט
פאַר געלט. איך הייס ס'פעסל נישט רירן. וויין איז וויין. פון
אים הבדלה געמאַכט.

חיים דוד

איך באַדאַרף קיין וויין נישט! קום, בעני, העלף מיר אַרויס-
קאַטשען ס'פעסל אויף דרויסן.

כ א ש ע ד אָ ב ע

**פּאָלג מיר, חיים דוד, טשעפע נישט דעם וויין. ס'איז דאָך
גאָטס מתנה.**

חיים דוד

מאָטערט זיך אַרויסצוברענגען אויף דער גאס די פּאָס. בעני לייב העלפט
אים. אין אַ ווילע אַרום קומען זיי אַריין מיט דער ליידיקער פּאָס און נעמען זיך
צום זעקל, אָבער דאָס זעקל ווערט מיטאַמאָל ליידיק. די לעצטע רענדלעך פּאָלן פון
זים אַרויס, ווי נאָר מען קערט דאָס זעקל אויס. דער עולם אַנטוישט. אָן אַלגעמיי-
נער אַויסגעשריי: „נישטאָ מער“..

כ א ש ע ד אָ ב ע

**געזאָגט, מען זאָל דעם וויין נישט אויסגיטן. אפשר האָט מען
אים גאָר באַדאַרפט היטן. אוי - וויי, פּאַרזינדיקט.**

מ א י ר פ י י ו ו ל

**ס'איז אויף קידוש און אויף הַבְדֵּלָה : ... וויין געווען. באַ-
דאַרפט אים שאַנעווען.**

חיים דוד

נעמט דאָס פּלעשל און באַטראַכט עס
עס וועט זיך נאָך גיטן. ס'איז דאָרט נאָך פּאַראַן.
ער בויגט אויס דאָס פּלעשל. עס טריפט נאָך אַ פּאַר טראָפּנס פון איר און
הערט אויף

ב ע נ י ל י י ב

**קיין וויין אויך מער נישטאָ! איך וועל זיך זעצן רייטנדיק
און איך וועל אים נאָכיאָגן.**

חיים דוד

**אַז מען האָט קינדער העלצער! האָט איר נישט געקאָנט נאָך
פּלים אַריינברענגען? ... עס שטייט דאָך נאָך אויף דער גאָס
אפשר צען טעפּלעך ליימענע... ער פּאַרמעסט זיך צו ציעע תּהוּן ווער**

פרץ הירשניין

האָט דײך געבעטן דו זאָלסט גיין מעלען די קו און די פֿלים
פאַרנעמען?!

מ א י ר פ י ו ו ך

שריי נישט; בייזער זיך נישט. זיי צופרידן מיט דעם, וואָס
דו האָסט. וועסט די קינדער קאָנען אויסגעבן צו לייטן. וועסט
אין שטאָט אַרײן קאָנען אַרױסציען. דעם וויין האָט מען נישט
באַדאַרפט אויסגיסן... ס'איז געווען פאַר קידוש-וועגן.

ב ע נ י ל י י ב

קום, טאַטע, מיר וועלן זיך אויפזעצן רייטנדיק. מיר וועלן
איים דעריאָגן.

ח י י מ ד ו ד

דערלאנגט אים אַ פאַטש

ביסט קראַנק געווען דעם עמער אַרײנברענגען?! ער הענגט
אויפן ברונעם. אַ גאַנצער עמער רענדלעך האָט דאָך נאָך גע-
קאַנט זיין.

ב ע נ י ל י י ב

וואָס ווילסטו פֿון מיר? וואָס בין איך שולדיק? ווען איך
וואָלט דאָס זעקל נישט געבראַכט, וואָלט דאָך גאַרנישט געווען.

ח י י מ ד ו ד

וויטענד

איך וועל אייך אַלעמען די ביינער צעברעכן. האָרעווען אויף
אייך — איך קאָן שוין מער נישט!

מ א י ר פ י ו ו ך

וואָס איז מיט דיר, מיין זון? איך דערקען דאָך דייך נישט. בע-
סער זע וואָס דו טוּסט. קאָנסט נאָך חלילה דאָס אויך אָנ-
ווערן.

כ א ש ע ד א ב ע

פלוצלינג

וואו איז דאָס קינד? וואו איז העני פייגל? ! וויי איז מיר,
וואו איז דאָס קינד?

אלע קינד זיך ארום צעשראָקן

ב ע נ י ל י י ב

איך ווייס נישט פאַר וואָס און פאַר ווען עס קומט מיר צו
שלאָגן...

מ א י ר פ י י ו ר

זי איז דאָך נאָר-וואָס געווען.

צ י פ ע ח נ ה

זעט, זי איז דאָך אויפן אויוון... שטיי אויף, פייגעלע... קום
אַראָפּ פון אויוון. זע, וואָס מיר האָבן.

ח י י מ ד ו ד

איידער אַזעלכע קינדער, איז שוין בעסער גאָרנישט.

צ י פ ע ח נ ה

קריך אַראָפּ פון אויוון; וועסטו זען וויפיל רענדלעך מיר האָבן...

כ א ש ע ד א ב ע

זע נאָר, פונקט ווי אַ שטיין וואָלט זי איינגעשלאָסן. קום אַראָפּ,
קינד מיינס, קום אַראָפּ...

מ א י ר פ י י ו ר

צו היים דיון

דו, קינד מיינס, זינדיקסט; אַ מענטש באַדאַרף זיין צופרידן.

ב ע נ י ל י י ב

און איך בין נישט צופרידן. איך האָב קינדער העלצער און
בין נישט צופרידן. איך וועל זיי פון שטוב אַרויסיאָגן!

כ א ש ע ד א ב ע

וועקט העני פייגלען

קינד מיינס, קום אראָפּ פון אויוון...

ח י י ם ד ו ד

העלפט מיר עס אַריינשיטן צוריק אין זעקל אַריין. עמיצער
קאָן נאָך אַריינקומען... גיי אַרויס, בעני לייב, און זע, אויב
עמיצער גייט נישט אַהער, און איר העלפט מיר עס צוריק אין
זעקל אַריינשיטן.

מיט ציטערנדע הענט הייבט ער אָן צו שיטן פון די פאַרשידענע כלים די
רענדלעך צוריק אין זאק אריין

כ א ש ע ד א ב ע

וועקט העני פייגלען אויפן אויוון

וואָס איז מיט דעם קינד היינט?

ב ע נ י ל י י ב

גייט ארויס אויף דער גאס

ח י י ם ד ו ד

קימט בעסער אַהער! גאַלד וואַלגערט זיך אויף דער ערד.
עמיצער קאָן אַריינקומען, זענען מיר פאַרפאַלענע.

כאַשע דאָבע און ציפע חנה נעמען אראָפּ פון אויוון העני פייגלען

מ א י ר פ י י ו ו ל

לייגט די רענדלעך אין זאק אריין און זינגט

אַליהו הנביא, אַליהו התשבי... אַליהו הגלעדי... כּי, כּי, כּא...

ב ע נ י ל י י ב

קימט אריין

דאַכט זיך, עמיצער גייט אַהער!

ח י י ם ד ו ד

פאַרשפאַרט די טיר און לעשט אויס די ליכטן

ער שפּרינגט אויף פון אַרט און לעשט אויס די ליכט

אליהו הנביא

מ א י ר פ י י ו ל

ווער גייט, הא?

צ י פ ע ח נ ה

איך הער ווי עט סקריפעט דער שניי... עמיצער גייט אהער...

ח י י מ ד ו ד

שא, שווייגט... פארשפארט די טיר...

כ א ש ע ד אָ ב ע

וועקט העני פייגלען

שטיי אויף, קינד מיינס... שטיי אויף, קינד מיינס...

ח י י מ ד ו ד

איר וועט שווייגן צי ניין!... וואָרן איך...

מ א י ר פ י י ו ל

ששש...

אלע שווייגן מיט אן אינגעהאלטענעם אָטעם

ב ע נ י ל י י ב

איך הער קיינעם נישט.

כ א ש ע ד אָ ב ע

איך הער אויך קיינעם נישט.

צ י פ ע ח נ ה

איך הער אויך קיינעם נישט. קום, בעני, לאָמיר אַרויסגיין
אויף דער גאַס.

כ א ש ע ד אָ ב ע

זיצט אין שטוב. מען טאָר איצטער נישט אַרויסגיין... שטיי
אויף, העני פייגל... שטיי אויף, קינד מיינס...

ח י י מ ד ו ד

קיינער גייט נישט? איר הערט נישט?

פרץ וירשביין

ב ע נ י ל י י ב

ט'האָט זיך מיר אפשר נאָר אויסגעדאַכט.

כ א ש ע ד אָ ב ע

גאָט מיין גאָט, וואָס איז מיט איר? שטיי אויף!...

צ י פ ע ח נ ה

לָאָז, איך וועל איר געבן אַ קניפּ.

ה ע נ י פ י י ג ל

לאַכט זיך פּאַנאַנדער אויפן הויכן קול

ח י י מ ד ו ד

פאַרשטאַפּט איר ס'מיל, זאָל זי נישט לאַכן אַזוי הויך.

כ א ש ע ד אָ ב ע

שמע ישראל! וואָס איז מיט דיר, מיין קינד?

צ י פ ע ח נ ה

כ'וועל איר געבן נאָך אַ קניפּ, וועט זי שוין באַלד אָנהייבן
צו וויינען...

ה ע נ י פ י י ג ל

לאַכט אויפן הויכן קול

כ א ש ע ד אָ ב ע

צינדט אָן ליכט, וואָרים כ'האַב מורא צו זיצן אין דער פינסטער.

ח י י מ ד ו ד

שטילער זאָל זיין, איך וועל זי באַלד דערשטיקן דאָרט, טאָ-
מער הערט זי נישט אויף צו לאַכן.

כ א ש ע ד אָ ב ע

כ'בעט אייך, קינדער, צינדט אָן אַ ליכט. מען הערט דאָך
קיינעם נישט. מען זעט דאָך קיינעם נישט.

ב ע נ י ל י י ב

כ'האָב פאַר קיינעם קיין מורא נישט... לאַמיר זען, וואָס זי לאַכט אזוי.

מצט ליכטיק מיטאמאל

ח י י מ ד ו ד

פון זינען קאָן מען אַראָפּ. וואָס איז דאָס? ... וואו ס'געלט...

וואו ס'גאָלד? ס'אי דאָך...

ער נעמט אָן אַ הויפּן רענדלעך. עס לאַזט זיך גאַר אויס, אז שוואַרצע

שערבלעך ליגן אין די בליים... ער נעמט אָן אַ הויפּן פון זאָק—דאָס אייגענע.

מ א י ר פ י י ו ו ל

כי, כאַ, שערבלעך...

אלע קוקן צו דעם ערשטוינט

ה ע נ י פ י י ג ל

קומט אויף. קראַצט זיך אין קאָפּ

אוי, האָט זיך מיר געחלומט, אז די קאָץ האָט קעצעלעך גע-

האַט, און די קליינע קעצעלעך האָבן נאָך קעצעלעך געהאַט.

אַ פולע שטוב איז געוואָרן מיט קליינע קעצעלעך. לאַכט

ח י י מ ד ו ד

זוכט גערופּן צווישן די שערבלעך, אפשר וועט ער כאַטש נאָך איין

רענדל געפינען. נישטאָ

מ א י ר פ י י ו ו ל

כי, כאַ. מען קאָן די שערבלעך אויף דרויסן אַרויסשיטן.

כ א ש ע ד אָ ב ע

אויסגעגאַסן דעם וויין, האָט מען גאַטס חסד אַרויסגעגאַסן...

ח י י מ ד ו ד

קוקט אין די ליידיקע בליים. קראַצט זיך אין קאָפּ און רעדט קיין וואַרט.

ה ע נ י פ י י ג ל

האלט זיך אַזש ביים בויד, לאַכנדיק.

א'ן דער פ'נסטער

פעררזאָנען:

פייזע, א גאס-מענטש

פעשקע, זיין טאכטער

פייגע, פייוועס מוטער, בלינד

אברס'ל, א יונגער קוימען-קערער

בייניש, אן אלטער טרעגער

ווינטער-אונט. ביי פייווען; צוויי שמאל-לאנגע חדרים לעך
אין א טיפן קעלער. ווען עס ווערט ליכטיק זעט מען אין פאָדער-
גרוגט-צימער, רעכטס, א באַק-אויזן און א קיך. פענסטער, טיף אין
דער וואַנט פאָרגראָבן. שטיקלעך צעבראָכענע מעבל. אין הינטער-
גרוגט א צווייטער צימער. פון אַן אייזערנעם אייזעלע ציען זיך
שוואַרצע רערן ביז צום קוימען אין דעם פאָדערשטן צימער. פון
צווייטן צימער הייבן זיך אַן צו הערן דער אלטער פייגעס טריט,
באָגלייט מיט קרעכצן און זיפצן.

פ י י ג ע

טאָפּט און ווכט

אַרױס, וויינט אַרױס, פון שטוב. נאָר אַנדערמאָלט געוואָרן און
דאָס איז שוין אַרױס... קאַלט דער אױוון. נישט דערלעבט זיך
אַנצוואַרעמען... פינסטער. נישט צו מערקן, מ'זאָל וואָס ברע-
נען. פלאַנטערט זיך ארום אין דער פינסטער פעשקע! האָ? ... אַרױס.
האַט זי נישט געלאָזט אָפּן די טיר? ס'אַלעבן, ס'אַלעבן! הו-
הו-הו... אב? נישט אינגאַנצן אין דער ערד. די טיר עפנט זיך,
עמיצער קומט אַרױן ווער גייט? האָ, ווער גייט? בייניש?

ב י י ש

גוט נ'אָוונט! דאָס בין איך.

פ י י ג ע

בייניש?

ב י י ש

איך בין עס. גאָר אין דער פינסטער?

פ י י ג ע

באָדאַרף איך דען ליכט? איך זוך, פעשקע איז נאָר וואָס
געווען אין שטוב. אַנדערמאָלט געוואָרן. שטאַרק פינסטער,
וואָס?

פרץ הירשביין

ב י י נ י ש

שטאַרק פינסטער. סע באנ'אייך קאַלט. געמיינט די ביינער
אַביסל אַנוואַרעמען.

פ י י ג ע

אַ שטאַרקע קעלט. וואָס זאָגסטו?

ב י י נ י ש

אַ מוראדיקע קעלט: גאַרנישט איינצושטיין.

פ י י ג ע

פאַרדינט וואָס?

ב י י נ י ש

אפילו דעם שטריק פון זיך נישט אָפגעבונדן... קאַלט. מסתמא
נישט געהייצט היינט?

פ י י ג ע

געהייצט, ווי דען?

ב י י נ י ש

מיט שפענער מסתמא?

פ י י ג ע

מיט גראַבע שייטער האַלץ. אַליין זיי מיט מיינע הענט געזען.

ב י י נ י ש

גאַר אַ מוראדיקער פראַסט!

פ י י ג ע

איז נישט פינסטער?

ב י י נ י ש

פינסטער, חושך!

פ י י ג ע

דאָרט אויפן טיש דאַרף שטיין אַ קאָמפּ.

זיי גייען בנדע אין צווייטן צימער

אין דער פינסטער

ב י י ש

אויפן קוימען?

פ י ג ע

דאָרטן ליגען זיי אמאָל... ס'ווייל אין שטוב נישט איינזיצן.
אפשר שלאָפט זי ערגעץ — זיי מוחל, טו אַ קוק.

ב י י ש

ווער?

פ י י ג ע

פעשקע. זי זיצט אין שטוב. גייט אָן שיק.

ב י י ש

קיינעם נישט צו זען, פינסטער — אַ טורמע.

פ י י ג ע

בין איך, הייסט עס, לאַנג געשלאָפן. ס'שלאָפט זיך שוין. די
ברעמען לאָזן זיך אַראָפּ באַצייטן. נישט געפוינען?

ב י י ש

ס'ווייס נישט, וואו צו זוכן. אַ מוראדיקער פראָסט געווען. אַז
זי פארדינט נישט. כאַפט שוין גאָר פארן האַרצן.

פ י י ג ע

נישטאָ. קאָן אין שטוב נישט זיצן. בייטאָג איז דאָ געווען
ווער אין שטוב. מען האָט זיך געשושקעט... זאָל עס אברהם-
טשיק זיין? נישט צו דערגיין געווען.

ב י י ש

אי, וואָלט איך ביי איר דערגאַנגען! וואָס זאָגט פייווע? אין
די שטריק? וואָס זשאַלעוועט מען די שטריק?

פ י י ג ע

אויף אַ יונג לייב די שטריק איינדריייען, טוט וויי. צו יונג

פרץ הירשביין

איר לייב פארן שטריק. ס'ווייל דעם יאך אויף זיך נישט שלעפן. זאל איך איר דעם יאך אָנהענגען? נישט צו זען, וואָס אויף דער וויסער וועלט טוט זיך. באַלד דרייסיק יאָר. אפשר זעט שוין אפילו די גאָס אַנדערש אויס...

ב י י נ י ש

אַבער ווי לאַזט עס אַ מויד די באַבן אין דער פינסטער? פיי-ווען דאַרף מען אַביסל אונטערטרייבן. כ'וועל אים באַרגן מײן שטריק.

פ י י ג ע

ער האָט זיין אייגענע שטריק. הו-הו-הו... אָט אַזוי זיצט מען אין דער פינסטער. בלינד און עס גלויבט זיך, פייער זאָל ברענען. הו-הו-הו עלטערע קינדער שלאַגן; ס'הייסט זיך אַליין מיט די פויסטן. געקענט אַ מאַמען, האָט אָנגעהויבן שלאַגן איינערע קינדער נאָך אין די געדערעם. זיך איבערן בויך מיט די פויסטן. דאָס ביטער לעבן נישט פאַרטראַגן. דער מאַן האָט גענאָגט. נישט געווען, צו וועמען אויסצולאָזן דעם פעס... אַ גאָל פלאַצט. וואָס איז אַ קינד שולדיק? אַ יונג קינד? ס'ווייל שטיפן, ס'ווייל זיך קערן קאָזשאַלקעס.

ב י י נ י ש

אי, וואָלט איך פאַר דעם מיטן שטריק פאַסן געריסן.

פ י י ג ע

און ווער האָט פיווען דאָס לייב געריסן? אַ שטיפער געבוירן געוואָרן. נאָך ווי אַ שטיפער! אַ שווער טראַגן געהאַט מיט אים. געוואָלט פאַר דער צייט פון די געדערעם אַרויסשפרונגען. אויפן קאָפּ זיך געשטעלט און מיט די פיסלעך אין האַרצן געטראַסקעט. גאָר אַ שווער טראַגן! געבוירן געוואָרן — און מיט זיך דעם יאָך מיטגעשלעפט. אין מיינע געדערעם אַליין דעם יאָך געכאָוועט.

אין צווייטן צימער ווערט מיטאַמאָל ציכטיק

אין דער פינסטער

פ ע ש ק ע

קומט מיט אן אָנגעצונדן שוועבעלע

ב י י נ י ש

גאַר! דאָ איז זי, גאַרנישט געוואוסט.

פ ע ש ק ע

באַווייזט מיר נאָר, בייניש, אייער שטריק, אין וויפל איז זי
געדרייט? איר ווילט באַרגן דעם טאַטן אייער שטריק — איר
קאָנט דאָך אים אפילו פון זיך נישט אָפּבינדן.

פ י י ג ע

כ'האַב געמיינט, ביסט ערגעץ-וואו געגאַנגען. מאַך פייער, מיין
קינד.

פ ע ש ק ע

וואוהין זאָל איך גיין באַרוועט אין אַ פּראָסט?

פ י י נ י ש

אונטערן טיש האָט זי זיך פּאַהאַלטן מסתמא. אומעטום געזוכט.
האַ—האַ—האַ, אַלץ האָט זי געהערט. אַבי אן אמת גערעדט. דער
טאַטע זשאַלעוועט אַביסל.

פ ע ש ק ע

ער זשאַלעוועט, ער זשאַלעוועט.

ב י י נ י ש

איז ער אַ נאַר. קינדער מוזן מען שלאָגן. נאָר געפאַסעוועט
אויפן הויזן לייב.

פ ע ש ק ע

ווי גוט איז אייך, בייניש!

ב י י נ י ש

נו, נו, איך האָב חזק געמאַכט. גלויב מיר, איך האָב חזק
געמאַכט.

פ י ג ע

האָסט גאַרנישט חזק געמאַכט, בייניש, ס'רעדט זיך אַמאָל אַרויס און מען מיינט אַליין, אַז דאָס איז אַ נאַרישקייט.

ב י י נ י ש

אויף אַ טאַטן דאַרף מען זיך נישט אָנלייגן, אַ טאַטע דאַרף שלאָגן, אַז אַ קינד לייגט זיך אָן אויף זיינע פלייצעס.

פ ע ש ק ע

כ'ווייס נישט, מיינט איר, אַז איר האָט גערעדט מיטן טאַטן? בייניש מיינט, אַז מיט זיינע שטריק וועט ער קאָנען העלפן דעם טאַטן מיך צובינדן.

פ י ג ע

צינד בעסער אָן אַ ליכט.

פ ע ש ק ע

כ'קאָן אין דער פינסטער אויך זיצן. זי צינדט אָן אַ שוועבעלע איר וואָלט האָבן אייגענע קינדער, וואָלט איר שוין גאָר אַנדערש גערעדט. איז אין פעס און ווייסט אפילו נישט, וואָס אַ קינד איז.

ב י י נ י ש

איך וואָלט זיי נישט געשאַנעוועט. פאַר צינדן שוועבעלעך אומזיסט, וואָלט איך די פּינגער געבראַכן... איך לאַך, נאַר!

פ ע ש ק ע

כ'איז מיר אַלץ איינס: יאָ געלאַכט, נישט געלאַכט. מיינע קליידער זענען אויפן וואַנט צעפּוילט געוואָרן פון שימל. ווי לאַנג נאָך וועל איך דאָ זיצן? ביז מיינע זייטן וועלן אָנהייבן צו פּוילן? לעבעדיקערהייט פּוילן וויל איך נישט, און — כ'וועל נישט!

זי רייבט אָן אַ שוועבעלע

פ י י ג ע

נישט צינד אומויסט, נישט צינד... איז עס יונג, איז עס אָן
שכל; ס'וויל קלוג זיין. נאַריש קינד! וואו מען ווערט געבוירן,
דאָרט ווערט מען פאַרלוירן. אין קעלער האָט דיך דיין מאַמע
געבוירן, וואָס נישט? נאָך נאַסער ווי אין דעם געווען. די
ווענט מיט שימל באַדעקט. פאַרן בעט מיט זעק פאַרהאַנגען.
די זעק צעפּוילט געוואָרן. דו האָסט געלאַכט, געקלאַפט מיט
די פיסלעך און געלאַכט. אַנדערע קינדער הייבן גאָר פרי אָן
צו לאַכן; אויף דער אַנדערער וואָך; נאָך גאָר אין קינד־בעט...
הייבט עס נאָר אָן צו רעדן, לאַכט עס שוין נישט מער,
וויינט עס...

פ ע ש ק ע

איך וועל איצטער מער נישט וויינען... וויינען — מער נישט!

ב י י נ י ש

וועסט נאָך וויינען אין די פּוּיסטן; באַגראָבן דעם קאַפּ אין
קישן און וויינען... ביי מיר איז וואַרעמער — אַ גוטע נאַכט!
גייט אַרויס

פ ע ש ק ע

ער האָט אפילו קיין שכל נישט אַ געלעכטער צו מאַכן. בונ-
טעוועט דעם טאַטן.

פ י י ג ע

דער טאַטע איז איצטער אויך נישט שלעכט. צרות, מיין קינד,
מאַכן שלעכט. מען ווערט ביז אויף זיך אַליין — שילט מען
זיך אַליין. אַ קינד איז דען נישט אַ שטיק פּונם אייגן לייב?

פ ע ש ק ע

ער קאָן דאָך נישט זען אפילו, אַז איך הייב אויף דעם
קאַפּ.

פ י י ג ע

אז זיין קאָפּ, מיין קינד, ליגט אים צען איילן אין דער ערד.
צי לאַכט ער אַמאָל, — כ'הער נישט. קיינמאָל נישט. צרות נאָגן.
מען לעבט אין קבר. דאַכט זיך, כ'זע נישט, אין די אויגן
פינסטער; איז דען אַ חילוק וואו כ'זיך, אויבן, צי אונטן? אַלץ
איינס, דאַכט זיך — ניין! אָבער ניין. שפיר איך מיט מיינע
בלינדע אויגן, אז כ'ליג אין גרוב. קאָנסט זיך נישט אויפהייבן,
יואָס קומט פון דעם אַרױס? ... הוי-הוהו — ביסט גערעכט,
מיין קינד, ביסט גערעכט. מיט מיינע בלינדע אויגן שפיר איך,
אז דו ביסט גערעכט; כ'וועל דיך מיט מיינע הענט באַשיר-
מען. דער טאַטע וועט דיך נישט טשעפּען. כ'וועל אים נישט
לאָזן שלאָגן. כ'וועל אים זאָגן —

פ ע ש ק ע

וואָס האָסטו דען אים צו זאָגן? כ'ווייס נישט, צי ער שלאָגט
מיך פאַר ליבשאַפט, צי פאַר יסורים.

פ י י ג ע

כ'וועל אים זאָגן, מיין קינד, אַן עלטער קינד באַדאַרף מען
שאַנעווען, מען דאַרף פאַר דעם דרך-אריך האָבן. ער קאָן נישט
זען, מיין לעבן, אז דו גייסט אום ליידיק. אַ מענטש, אז ער
טרינקט זיך, אפילו אַ שטרויעלע איז אים שווער אויף זיך צו
האַלטן. וואו ביסטו, מיין קינד?

פ ע ש ק ע

אָט בין איך.

זי זינדט אַן אַ שוועכעלע

פ י י ג ע

אז דו מאַכסט פייער, דאַכט זיך מיר, אז איך זע דעם גאַנצן
קעלער.

אין דער פינסטער

פ ע ש ק ע

זעסט נישט, באָבע, אַז קיינער פון אונזערע זעט אים נישט.

ס'ווערט ווידער פינסטער

פ י ג ע

אַט, זעסטו, האָב איך געמערקט, אַז עס איז ווידער פינסטער געוואָרן.

פ ע ש ק ע

כ'וועל דיר מאַכן באַלד ווידער ליכטיק.

רייבט א שוועכעלע

פ י ג ע

אַ שאַד, אַ שאַד. געוויס מערק איך. אַלץ מערק איך. אפילו דין מערק איך אויך. אין א ווילדע ארום די שטוב ליידיק. כאַטש וואַרעמע וואַסער; ער וועט קומען פון גאָס אַ צעפרוירענער...

פ ע ש ק ע

וואָס וועט פונם ביסל וואַסער אַרײַסקומען? זאָל שוין זיין, וואָס עס וויל. איך האָב נישט געקאָנט. באָבע, איך האָב מער נישט געקאָנט! פון הונגער שטארבן, אַבי נישט לעבעדיק פאַר-פּוילט ווערן. אַך, באָבע, באָבע, באָבע!

זי ווארפט זיך צו דער אלטער אויפן האלד

פ י ג ע

דו ביסט שוין אַזוי לאַנג פון פאַבריק און דער טוטין האַט נאָכנישט אויסגעוועפּט.

פ ע ש ק ע

דאָס ביטערניש וועט זיך שוין הערן פון מיר, צייט איך וועל לעפן. זאָג מיר, באָבע, פאַרוואָס איז אַזאַ יונג בלוט, ווי איך, אַזוי אומצעטיק? ... באָבע, מיר איז אַזוי אומצעטיק, מיך דריקט! כ'וועל אפשר אויסגיין פאַר אומצעט? זאָל דער טאַטע קומען

פרץ הירשפין

און מיר דאָס לייב צעפאַסעווען, וועז מיר אפשר גרינגער
ווערן.

פ י י ג ע

ביסט, מיין קינד, זיבעצן יאָר אַלט — און איך זיבעציק.
שווער איז צו פאַרמאָכן די אויגן. פאַרמאָכט מען זיי שוין
יאָ — פאַלט פון האַרצן אַ שטיין אַראָפּ. דיר איז אומעטיק,
און מיר איז פינסטער.

פ ע ש ק ע

מיינסט, באַבע, כ'פּויל זיך צו אַרבעטן. כ'בין נישט פּויל,
באַבע! אַלץ אין דער וועלט וואָלט איך געטאָן, אַבי מיר זאָל
גרינגער ווערן.

פ י י ג ע

מאָך זיך מיין קינד, אַ וועג, ווי אַזוי פון דאַנען אַרױסצוגיין.
כ'האָב פריער געזינדיקט. מיר האָט זיך געדאַכט, מען רעדט,
מען שושקעט זיך... מסתמא אַברהמטיק געווען. אפשר וועט
ער דיך פון דאַנען אַרױספירן. כ'האָב פאַר ביינישן גערעדט,
כ'האָב עס נישט געטאָרט...

פ ע ש ק ע

אַך, באַבע! ווען די זאָלסט וויסן, ווי אָט דאָ אין האַרצן
קלעמט מיר; עס רייסט מיך מיט אייזערנע קאַמען. דאָס גאַנ-
צע לייב ווערט מיר קאַלט און ווידער הייס. אין די אויגן
ווערט מיטאַמאָל נאָך פינסטערער, ווי דיר איז... די מאַמע
פלעגט מיך פאַר די האָר רייסן. איך בין קליין געווען. כ'האָב
נישט פאַרשטאַנען, פאַרוואָס. און זי האָט מיך פאַר די האָר
געריסן. זאָג, צי איז איר דען גרינגער געוואָרן, און מיר האָט
ווי געטאָן?

פ י י ג ע

זי האָט זיך אַליין ס'האַרץ געריסן. כ'ווייס, מיין קינד, ווי זי

האָט דיך לײַב געהאַט, נאָך די יסורים. דיין מאַמע איז פון
הונגער געשטאָרבן. דיך האָט זי מיט קאַרטאָפֿל געקאָרמעט,
און אַליין די שפייזעך געשלאָנגען, די טרערן געשלאָנגען...
שוויגט אַ ווײַלע באַלד וועט דער טאַטע קומען הונגעריק און דו
האָסט פאַר אים גאַרנישט צוגעגרייט, מיט וואָס זיך צו קווי-
קן, וועט ער באַלד זיין אין פעס... אַ מאַמע קאָן אַלץ, אַ
טאַטע — נישט. אַ מאַמע קאָן פאַר דער צייט אין דער ערד
אַריינגיין — אפילו לעבעדיקערהייט, און ווען דיין מאַמע האָט
געוויינט איבער דיר, ווען דו האָסט, נישט היינט געדאַכט,
געפאָקט און געמאָזלט און ווען די צרה האָט זיך אין האַלז
אַריינגעקליבן, האָסטו שוין נישט געהערט... דאָס, מיין קינד,
האָב איך געהערט... מיט מיינע בלינדע אויגן, און מיין לייב
האָט געברענגט; טרערן האָבן געשרפהט. אַ בלינדער קאָן נישט
וויינען. ניין, ער קאָן נישט. איז דען דיין מאַמע מיין טאָכ-
טער נישט געווען?... איין שטיק לייכט. און מיט מיינע בלינד-
דע אויגן האָב איך געשפירט, ווי עס גייט איין, גייט אויס
ווי אַ לייכט... הור-הורו — דיר איז אומעטיק, פאַרוואָס דען
נישט? איך זע נישט. וואָלטן זיך מיר מיינע אויגן געעפנט —
ווי אַ קליין קינד וואָלט איך געכליפעט. כ'וואָלט דיין טאַטן
דערזען — און נישט דערקענט. דאָס פנים מוז זיין פאַרענ-
דערט... אז מען שלאָגט אַן עלטער קינד, באַדאַרף שוין דאָס
פנים זיין שוואַרץ פאַר יסורים. אז מען רייסט אַ בת-יחידה
פאַר די האָר. מיין קינד, פאַר יסורים טוט ער דאָס.

שטיף

פ ע ש ק ע

כ'בין אין פאַבריק געגאַנגען און געפויילט אין דער ביטערניש,
און פון אַלע זייטן זיצן: פאַרגעלטע, פאַרגרינטע פנימער און
שווייגן; שווייגן און פוילן. און איך שווייג אויך. און אין

פ ר ז הירשביין

מיר רייסט עס, ווערט אומעטיק. אוי, ווי אומעטיק! אז אַ ליכט
גייט אויס און שמעלצט זיך. און אז מענטשן שמעלצן זיך, גיי-
ען אויט; בויגן זיך און פאלן אינגאנצן אום — פאלט אן
אימה אָן. זאָג, זוך, פלאַצט דאָס האַרץ, ס'איז אויף מיר אַ
פּחר אָנגעפּאַלן. באַבע! באַבע! צי בין איך אומגערעכט, אז
איך אַנטלויף פון פייער, איך זאָל זיך ווי אַ ליכט נישט
צעשמעלצן? ... אז איך זע, ווי אַ פנים ווערט געל, ווי אַ
בלעטל אין האַרבסט, האָב איך מורא. ווערט מיר ביז צום
שטאַרבן. מיר דאַכט, אז מיט איינמאָל איז מיין פנים צע-
קנייטשט געוואָרן. און די אויגן... אוי, באַבע, כ'האָב עס גאָר
מורא אַרויסצורעדן פון מיין מויל. און דאָ איז נאָך ערגער ...
זאָג, באַבע, צי פילסטו גאַרנישט, זיצנדיק אין קעלער, אז דער
גרויסער מויער ליגט אויף דיר, אויפן קאָפּ, ליגט און דריקט
דעם שאַרבן מיטן מאַרדן איינינעם?

פ י ג ע

קומט פעשקען

אַך, די יוגנט! ווי זי פילט, ווי זי שפירט דעם ווייטאַק!
בין איך יוגג געווען, מיין קינד, מיט אויגן, אין דיינע יאָרן,
האַט מיין לייב אַלץ געשפירט. וויי האָט געטאָן — אומדערבאַ-
רעמדיקע יסורים, מען האָט מיר מיינע גלידער געבראַכן.
כ'האָב די ליפן פאַרביסן — ביז בלוט, פאַר יסורים פאַרביסן
און געשוויגן. פח איז געווען מער, צום שווייגן — גבורה גע-
ווען. די גבורה איז ביי היינטיקע קינדער נישטאָ... הוה-הוה-
יסורים, יסורים און קיין גבורה איז נישטאָ.

א ב ר ה מ ט ש י ק

קומט אריין

גאָר אין דער פינסטער זיצט איר. איז ווער דאָ?

אין דער פינסטער

פ ע ש ק ע

קום אהער, אברהמטיק.

פ י י ג ע

מיר האָבן זיך פאַררעדט און קיין פייער נישט אָנגעצונדן.

א ב ר ה מ ט ש י ק

אין דער פינסטער זעט מען נישט, ווי מיין פנים איז אין סאָזשע פאַרשמירט.

פ ע ש ק ע

ס'איז קאַלט אויף דער גאַס?

א ב ר ה מ ט ש י ק

אַ פראָסט אַ שטאַרקער. שטייענדיק אין דער הויך אויף די קלי-
מענס, איז נאָך קעלטער. דער ווינט בלאָזט פון אַלע זייטן.

פ ע ש ק ע

מען קאָן נאָך אַמאָל פון אויבן אַראָפּפאַלן אויך. דער ווינט
קאָן אַ טרייב טאָן.

פ י י ג ע

אויפן גלייכן וועג ווערט מען נאָך גיכער געשטראַפט.

א ב ר ה מ ט ש י ק

ס'איז גוט צו שטיין אויפן שפיץ דאָך און קוקן אין גאַס
אַראָפּ, זען, ווי די מענטשן קנאָרען זיך. זיי דרייען זיך איין
אין דרייען און לויפן פונקט, ווי עמיצער וואָלט מיט אַ פֿאַנג
גער בייטש טרייבן.

פ ע ש ק ע

אַט צינד אָן דאָס לעמפל. אויפן טיש שטייט עס. מיר איז
קאַלט אין די פיס, כ'גיי פאַרוועס.

פרץ הירשביין

א ב ר ה מ ט ש י ק

ער צינדט אן א קליין לעמפל און לעזט עס שטיין אויפן טיש. דעם קעלער
הילן שאטנט אין

פ י י ג ע

שוין ליכטיק?

א ב ר ה מ ט ש י ק

וואָס האָט איר זיך אזוי איינגעקנאַרעט איננינעם?

פ ע ש ק ע

באמרייט זיך פון דער אלטער; איר געזיכט איז בלאס און א שפור פון
פריילעכקייט

מיר האָבן זיך געוואַרעמט. אוי, ביסטו שוואַרץ! וואַש אָפּ דאָס
פנים ביי אונז.

זי דריקט זיין האנט

א ב ר ה מ ט ש י ק

ער קוקט זי א צייט און אין די אויגן. וואַשט זיך

פ י י ג ע

פוינדעסטוועגן, מיין קינד, מאַך פייער. אפשר וועט ער וואָס
ברענגען פון גאס, וועט מען פאַרקאָכן.

א ב ר ה מ ט ש י ק

נו, איצטער בין איך שוין ווייס?

פ ע ש ק ע

ביסט נאָך אלץ אין סאַזשע פאַרשמירט.

זי פאלט אים אויפן האַלד. א וויילע שטיף

פ י י ג ע

מאַכסטו פייער?

פ ע ש ק ע

טודעט אים וואָס אויפן אויער. זי קוקט אויף דער אלטער. רעדט הויך
איז אַ שוואַרקער פראַסט, זאַגסטו?

אין דער פינסטער

א ב ר ה מ ט ש י ק

אַ פּראָסט און אַ ווינט.

פ י י ג ע

שטעלסטו וואָס צום פייער. דער טאַטע וועט קומען. זאָל ער
נישט זיין אין כּעס.

פ ע ש ק ע

זי זאָגט אברהמטשיקן וואָס. ער ציטערט אױף, זי באַפרייט זיך פון אים
און בלייבט שטיין צעשטרייט
אַ ליידיקע שטוב. אַ ליידיקע שטוב...

א ב ר ה מ ט ש י ק

ער גייט צו צו פעשקען, נעמט איר האנט

פ י י ג ע

אברהמטשיק איז שוין אַוועקגעאַנגען?

א ב ר ה מ ט ש י ק

איך בין דאָ.

ער רעדט איר וואָס אױפן אויער

פ ע ש ק ע

שאַקלט מיטן קאָפּ, ווי א צייכן אױף גיין, רעדט הױך אױף דער אַלטערס זייט
ווי ליכט האָבן זיי זיך געשמאַלצן אַנטקעגן פייער, און פון
טאָג צו טאָג איינגעאַנגען... כ׳האַב נישט געוואָלט פאַר דער
צייט אין דער ערד אַרײַנגיין. מיין יונג בלוט וויל נאָך לעבן,
מיין יונג האַרץ וויל נאָך בליען. בין איך אױפגעשטאַנען פון
שלאָף און דערזען, אַז מיינע קליידער זענען צעפּוילט געוואָרן,
אױפן וואַנד הענגענדיק.

זי באַגראַבט איר קאָפּ אױף זיין ברוסט, און איר קערפער ציטערט פון געוויין

פ י י ג ע

קינדער, דער טאַטע וועט קומען.

פרץ הירשביין

פ ע ש ק ע

איידער דאָס אויג זאָל נאָך דער צייט אָנהויבן צו זען אַלץ,
וואָס אַרום טוט זיך, איז שוין גלייכער...

פ י י ג ע

שלאָגט זי איבער

שילט זיך נישט, מיין קינד! ביסט נאָך יונג. מיר וועט שוין
קיינמאָל גוט נישט זיין. כ'האַב נאָר מורא, פייווע וועט קומען.

פ ע ש ק ע

זאָל ער קומען, זאָל ער קומען, זאָל ער מיין לייב מיט זיינע
פיס טרעטן.

א ב ר ה מ ט ש י ק

קיין מענטש אין דער וועלט דאַרף זיך נישט לאָזן מיט די
פיס טרעטן. אפילו קעגן אַן אייגענעם טאַטן וואָלט איך
אויפגעשטאַנען.

פ ע ש ק ע

דריקט אים און קושט אים שטיל

ניין, ניין, ניין. ביסט נישט גערעכט, מיין מאַמע האָט מיך
געלאָזן. גאַנץ רויק איבערגעלאָזן. זי האָט געדאַרפט שוין מיט
די שאַרבנס אויף די אויגן פון קבר צוריק אַרזישפרינגען
און מיך נישט פאַרלאָזן.

ווינט. בלייבן ביידע געאַרעמט

א ב ר ה מ ט ש י ק

וישט די טרערן

פ י י ג ע

ווינט נישט, ווינט נישט. מענטשן, וואָס האָבן ליכטיקע
אויגן, טאַרן נישט וויינען. געזען מאַמעס, די באַקן געל גע-

אין דער פינסטער

וואָרן פֿון צופֿיר וויינען אין דער יוגנט. געבליבן פֿלעקן.
שוין אויפֿן גאַנצן לעבן געבליבן...

פֿעשקע

ביי מיר, באַבע, וועלן קיין געלע פֿלעקן נישט בלייבן אויף
די באַקן...

פֿיגע

אברהמטשיק! ביסט מפרנס דיין מאַמען. דיין מאַמע האָט דיך
ליב. אז מען האָט אַ מאַמען, וואָס זאָל ליב האָבן, איז שוין
גענוג. אז מען שפּאַרט אָן דעם קאַפּ ביי אַ מאַמען אויפֿן
האַרצן איז שוין גענוג. ביידן ווערט גרינגער. אפילו אין דער
ערד ליגנדיק, ליידן די מאַמעס, האָבן קיין רו נישט, ס'טוט
זיי וויי...

פֿעשקע

קושט און האַלט אברהמטשיקן. זי מאַכט אים אַ צייכן. ער זאָל אַרעקניין.
רעדט הויך

דער טאַטע וועט באַלד קומען!

פֿיגע

ווער וויינט עס אין דער שטיל? ווער וויינט?

אברהמטשיק

ווינקט וואָס צו פעשקען

אַגוטע נאַכט! כ'וועל נאָך היינט אפשר נאָכאַמאָל קומען.

בלייבט נאָך אַ ווילע ביים טיר

פֿיגע

גיי געזונט, מיין קינד!

פֿעשקע

שטייט בען אויון צעטראַגן

פרץ הירשפין

א ב ר ה מ ט ש י ק

גייט ארויס, נישט אראָפּגעמענדיק די אויגן פון פעשקען
שטיל

פ י י ג ע

הויז-הויז. — די יוגנט, די יוגנט, די שיינע, ליכטיקע יוגנט!
אין א וויילע ארום מיין קינד, דו ביסט הונגעריק, מאַך פייצער
אין אויוון.

פ ע ש ק ע

ניין, באַבע, איך בין נישט הונגעריק.

פ י י ג ע

אין דיין קור ליגט עס, מיין קינד: עס ציטערט.

פ ע ש ק ע

ניין, באַבע, כ'בין נישט הונגעריק.

פ י י ג ע

שיינע, ליכטיקע יוגנט...

א שווערע שטילקייט

פ י י ר ו ע

קומט אריין, ער איז אויפגעוואוינט פון קעלט. ליגט אויפן טיש א קליינעם
טיל פון א לאַבן שוואַרץ ברויט. דרייט זיך ארום אין שטוב

פ י י ג ע

פיינוע?

פ י י ר ו ע

שווייגט. ער זעצט זיך ביים טיש, אָנגעשפּאַרט דעם קאַפּ אויפן האַנט

פ ע ש ק ע

קוקט אים אָן, שטייענדיק ביים אויוון

פ י י ג ע

הויבט זיך אויף פון איר אָרט

פיינוע, דו ביסט דאָך געקומען, האָ? פעשע, דער טאטע איז
געקומען?

אין דער פינסטער

פ ע ש ק ע

אָ.

פ י י ג ע

לייג אָן אַ פּייער, פּעשע. האָסט וואָס געבראַכט, פּייווע? ביסט
אָדאי הונגעריק. זי זיצט אויך אומגעגעסן.

פ י י ו ע

ברויט ליגט אויפן טיש.

פ י י ג ע

דער ברויט, דער ברויט. איז דען אַ פעולה, אַז דו ביסט...
ברויט קאן גענוג זיין, אָבער...

פ י י ו ע

לאָז, מאַמע, צורוי.

פ י י ג ע

דער מאַמעס בלינדע אויגן טוען וויי. דער מאַמעס אַלט האַרץ
טוט וויי. דאָס יונגע בלוט גיסט זיך; ס'גייט איין.

פ ע ש ק ע

פאַר מיר דאגה נישט, באַבע.

פ י י ג ע

האָסט געבראַכט ברויט, האָסטו, — אַ פּריילעכן פנים צו אים
וואָלסטו געבראַכט. אַ פאַר ווערטער גוט-האַרציקע וואָלסטו גע-
בראַכט. ברויט אָן דעם — סם איז עס.

פ י י ו ע

סם מיר נישט מיין בלוט, מאַמע!

פ י י ג ע

עס ליגט דער ברויט אויפן טיש — פאַרוואָס עסט מען אים
נישט? זי גייט צו צו פּייווען און פירט אירע הענט איבער זינע אַקסל
שווייגסט, פאַר דעם האָב איך שוין גאָר מורא. וואָס שווייגט

פרץ הירשביץ

איר? אַ שטוב מיט מענטשן, און עס איז שטיל... וואו
מענטשן זענען, דאָרט איז שווער די שטיילקייט צו פאַרטראָגן.
מאָך אַ פריילעכן פנים, זיי נישט מביש דעם ברויט. אַ טיש
איז אַ מזבח און דער ברויט — זיין הייליקער קרבן, זיי
אים נישט מביש.

פ י י ו ע

קוקט אָן די אַלטע מיט אויפגערעגטע אויגן

פ י י ג ע

שווייגסטו גאָר; ווייס איך שוין גאָרנישט וואָס צו רעדן צו
דיר. ווייס איך שוין גאָרנישט וואָס ביי דיר אויפן האַרצן
איז. שרייטו, ווייס איך; שלאָגסטו, פיל איך; אָבער דיין
שווייגן... נאָר אויף דיין קינדס קאָפּ זאָלסטו דיינע יסורים
נישט אויסגיטן... ס'איז איר גענוג. פּעשקע! וואו ביסטו?
אויף מיר גיט דיין צאָרן אויס, דיין ביטער האַרץ, אויף מיר.

פ י י ו ע

באהאָלט זיין קאָפּ אויפן אַרעם

איצטער איז מער, ווי שטענדיק, פאַרביטערט דיין האַרץ —
שוין דיין קינד. זאָל זי גיין איר וועג... פייווע, רעד זיך
אויס פאַר מיר. כ'בין דאָך דיינע אַ מאַמע, געדענקסט, דו
ביסט אַ קינד געווען, כ'האָב דיך אויף מיין שויס געכאָוועט,
כ'האָב דיך אין מיינע טרערן געבאָדן. האָסט געוויינט און
געלאַכט, אַלץ ביי מיר אויפן שויס. רעד איצטער אויך פאַר
מיר — כ'וועל נאָך הערן, און אויב איך וועל קאנען, וועלן
נאָך מיינע בלינדע אויגן וויינען.

פ י י ו ע

שטעלט זיך פּלוצלינג, שרייט אויס מיט גרויסע שמערצן אויפן געזיכט

מאָמע! מאָמע!

אין דער פינסטער

פ י י ג ע

רעד נאך, רעד נאך...

פ י י ו ע

בניין. כ'קאן נישט...

ער גייט ארויס פון שטוב

פ י י ג ע

וואוהין טראָגסטו דיין ביטער האַרץ, מיין קינד!?

בלויבט שטיין אין מיטן שטוב

פ ע ש ק ע

גייט ארויס אויף דער גאס און קומט שנעל אריין צוריק

פ י י ג ע

ווער איז עס?

פ ע ש ק ע

דאָס בין איך.

שטיל

פ ע ש ק ע

געפינט א שטריק, אין דער צייט וואָס די אַלטע רעדט, ציט זי אים דורך איבערן

רעד פון אויוון, נעבן טיר פון צווייטן צימער. מאַכט א שלייף, א שלאַף. די הענט אירע ציטערן

פ י י ג ע

דער ברויט ליגט אויפן טיש פאַריתומט. אויף אים האָט זיך

אויסגעגאַסן דער דם יסורים. ווער קאן אים צום מויל נעמען?

ווער זאָל אַ מויל עפּעגען? כ'שפיר, ווי דער באַלקן בויגט

זיך נידעריקער אַראָפּ איבער מיין קאַפּ... וואָס טוסטו, פעשקע?

פ ע ש ק ע

מיר ה'לומט, באַבע.

פּ י י ג ע

וואָס, מיין קינד?

פּ ע ש ק ע

אַז דאָס לעבען ווערט גרינגער און ליכטיקער.

וואָרפט זיך דער אַלטער אויפן האַלז

פּ י י ג ע

דו ציטערסט, מיין קינד.

פּ ע ש ק ע

קושט די אַלטע

מיר חלומט זיך, באַבע.

פּ י י ג ע

קושט פעשקען

וואָס, מיין קינד?

פּ ע ש ק ע

אַז נישט אייביק וועט זיך די יוגנט אַזוי פּלאַגן.

הלייבן ביידע שטיין אַרומגענומען

ש ט י ל

פּ י י ג ע

פאַרוואָס קלאַפט אַזוי שטאַרק דיין האַרץ, מיין קינד...?

שטאַרק, אַבער אומרויק.

פּ ע ש ק ע

טאַר שמחה, באַבע... שטייל

פּ ע ש ק ע

באַפרייט זיך פון דער אַלטער. זי גיט צו שטייל צום טיש און הויבט אָן

לאַנגזאַם אַראַפּלאַזן דעם פייער פון לאַמפּ, באַמיענדיק זיך, די אַלטע זאָל נישט מערקן

פּ י י ג ע

שטייענדיק אין מיטן שטוב, רעדט, ווי צו זיך אליין

דאָס ליכט לעשט זיך... דאָס ליכט לעשט זיך...

פונקצן

פער זאָנען:

פערל

מאָטעלע, איר קינד

גדליה, איר געשטאַרבענעם מאַמעס פאָטער

סענדער, וווינט די צווייטע טיר, אויף דעם אייגענעם פוידעם

מלכה, זיין ווייב

א בויידעם-שטיבל, די סטעליע אין הינטערגרונט צו די פענ-
סטער ארץפגעבויגן. צווישן די פענטטער א ניי-מאשין, איבערגעדעקט.
רעכטס און לינקס געלעגערט. זומער פארנאכט. אויף איין געלעגער
ליגט דער אלטער גד ל' ה, שלאפט. קעגנאיבער, אויף א געלעגער
זיצט פערל. נעבן איר ליגט איר דריי-יאריקער מאטעלע;
זיין קעפל אויף איר שוים.

פון איר אויסגעמאטערט, אויסגעוויינט געזיכט קוקט צווייט שיינקייט און יג,
גנט, זי ענדיקט פלעכטן אירע לאנגע גאלדיק-בלאנדע האר. פון צייט צו צייט בויגט
זי זיך איבערן קינד און קושט אים אויפן קעפעלע. זי רעדט מער פאר זיך, ווי צום קינד
קינד מיינס, ליכט מיינס... ווען דער טאטע דיינער זאל איצ-
טער לעבן! קינד מיינס, ליכט מיינס!

קושט אים לאנג און שטיל

מאטעלע

דער טאטע ט'היינט ניש'קומען?

פערל

ביין, מיין קינד.

מאטעלע

דו ס'ניש' גיין צו אים?

פערל

דיין מאמע דארף איר שוועלבעלע היטן. אויף דיין מאמען
וועט גאָט רחמנות האָבן. צוליב דיר, מיין ליכט, וועט ער
דיין מאמען אויף דער ערד לאָזן.

מאטעלע

הויבט זיך אונטער און קושט די מוטער

האָב איך דין טאקע ליב.

פערל

ווי ט'מען גערופן דיין טאטן?

מ אָ ט ע ל ע

מיין טאַטן רופט מען עזור.

פ ע ר ל

ווינט אין דער שטיף

עזור האָט מען גערופן דיין טאַטן. איצטער... וואָס איז מיין

לעבן ווערט אָן דיר?

מ אָ ט ע ל ע

פארדעקט זיין געזיכט

ווינסט אויף מיין פנים, מאַמע.

פ ע ר ל

קינד מיינס, ליכט מיינס... נו, שאַ — דיין מאַמע וועט שוין

מער נישט וויינען. נאַרעלע, דו וויין נישט. דיין מאַמע וועט

דאָך פאַר דיר איר גאַנץ לעבן אָפגעבן. זי וויינט, אַז דער

וואָס אין הימל זאָל זי נעבן איר שוועלבעלע לאַזן.

מ אָ ט ע ל ע

איך נאָר געלאַכט. איך טאַקע נישט געוואָלט וויינען. גיב, איך

דיר קעמען דיין קאַפּ.

פ ע ר ל

קינד מיינס, ליכט מיינס, ס'איז שוין באַלד נישטאָ וואָס צו

קעמען. אַלץ איז אַוועק מיטן רויך.

מ אָ ט ע ל ע

איך וויל עסן.

פ ע ר ל

ווילסט עסן?... ווילסט עסן — באַלד וועט די מאַמע קאָכן

פאַר איר קינד צום עסן.

מ אָ ט ע ל ע

וואָס דו קאָכן?

פערל

וואָס איך קאָכן? ... קום, מיין קינד, לאָמיר זען, וואָס איך
קופערט איז פאַראַנען... וואָס איך וועל קאָכן, מיין קינד... .

זי עפנט אויף א קופערט, וואָס שטײט נישט ווייט פון איר געלעגער

מאָטעלע

איך באַד אַריינקריכן אין קופערט, און דו פאַרמאַך.

פערל

זעסט, מיין קינד? ס'איז דיין טאַטנס נייער אַנצויג. קיינמאָל
וועט ער עס שוין נישט אָנטאָן.

מאָטעלע

איך ווערן גרויס, איך אָנטאָן.

פערל

גאָט ווייס, גאָט ווייס. זי בינדט עס איין אין דוילעך פאַר דעם וועט
די מאַמע עסן קריגן פאַר איר קינד.

זי נעמט ארויס פון קופערט א לאנגן דאמען-מאנטל פון שווארצן שטאף נישט
פארענדיקט, נאך מיט די ווייסע פארטריגעט

מאָטעלע

וואָס אידאָס, מאַמע?

פערל

דיין טאַטע פאַר דער מאַמען אַ מאַנטל גענייט אַליין מיט זיי-
נע הענט שפעט אין דער נאַכט, פון שלאָף געפאַלן, און פאַר
דער מאַמען אַ מאַנטל גענייט. באַקוקט די ווייסע פאַרטריגעט זיינע
גילדענע הענט... איצטער פוילן זיי ערגעץ. זי מעסט אָן דעם
מאַנטל, ער גרײבט ביו צו אירע טריט. זי באַקומט פאַרוויקלט סאמעט, וואָס אין
געווען אויף א קראַגן גרייט, און מעסט אָן אויף אירע אַקסלען. נעמט אַרויס פון
קופערט שוואַרצע געשטיקטע באַפוצונג און שפילעט צו אויף די אַרבל מאַגושעטן.
זי באַפוצט מיט א טייל טון דעם די ברוסט. אַ ווילע בלייבט זי אַזוי שטיין אין

פרץ הירשביין

מיטן שטוב זעסט, מיין קינד? אזוי האָט געוואָלט דיין טאַטע
די מאַמען אויספּוצן און שבת מיט איר גיין שפּאַצירן, און
איצטער...

ס ע נ ד ע ר

קומט צריין

פ ע ר ל

בלייבט אין פארלעגנהייט

מ אָ ט ע ל ע

לויפט אים אנטקעגן

טאַקע דער טאַטע גענייט.

ס ע נ ד ע ר

וואָס קוקט איר מיך אָן אזוי פאַרוואונדערט? ... ווי איר וואָלט
מיך צום ערשטן מאל זען.

פ ע ר ל

גייט צום פענסטער, ווענדט אָפּ איר געזיכט. שווייגט

ס ע נ ד ע ר

נעמט מאַטעלען אויפן האַנט

דו האָסט עס געמאַכט, דיין מאַמע זאָל וויינען, יינגאַטש
איינער?

ער קושט אים

מ אָ ט ע ל ע

איך ניש' געמאַכט די מאַמע וויינען.

ס ע נ ד ע ר

ווער דיען?

מ אָ ט ע ל ע

זי וויינט, דער טאַטע געשטאַרבן טאַקע.

טונקען

מאָט ער נ

פערל...

פערל

איר האָט נישט געטאָרט קומען אַהער.

סענדר

מיר זענען שכנים. איר וויסט עס. איך וויל אַ לעבעדיקן מענטשן זען. וואָס קומט מיר דערפאַר?

פערל

און אויף יענער זייט וואַנט... — האָט גאָט אין האַרצן!

סענדר

זעט, וואָס איר מאַכט פון זיך! ווי אַ שאַטן זעט איר דאָך אויס.

פערל

איך ווייס אַליין נישט וואָס מיט מיר איז. ערשט איצטער האָב איך דערפילט, אַז איך בין גאָך עלנטער ווי מאַטעלע איך בין דאָך גאָך אפילו קיין צוויי און צוואַנציק יאָר נישט אַלט.

סענדר

טוט אויס פון זיך דעם מאַנטל. איך וועל אָפגעבן צו אַ שניידער, ער זאָל עס ענדיקן.

פערל

ניין, ניין!

סענדר

וואָס האָט איר זיך אַזוי דערשראָקן?

פערל

צו-פרי. ער שטייט גאָך פאַר מיינע אויגן. צי קאָן איך גאָר פון אַזעלכעס טראַכטן? איך וועל עס היינט אַוועקטראָגן פאַר זעצן.

פרץ הירשביין

ס ע נ ד ע ר

איד פארשטייט....

פ ע ר ל

רעדט נישט, רעדט נישט. איך זע אַלץ, וואָס אויף יענער זייש וואָנט טוט זיך. איר זענט פריער קיינמאָל אַזוי נישט געקומען.

ס ע נ ד ע ר

יא, טאַקע אמה, אָבער...

פ ע ר ל

שווייגט אַ וויילע. מאַכט אויף אַ רגע צו די אויגן, וועט איר נאָך דאָ הערן זיין קול... דאָ אין שטוב איז נאָך זיין קול געבליבן. און איר האָט גאָט אין האַרצן! איר האָט אויף אַ רגע מיין שוועל נישט געדאַרפט אַריבערטרעטן.

ס ע נ ד ע ר

איך בין געקומען אייך זאָגן, אַז איר באַדאַרפט פון דער שטוב אַרויס. איר זאָלט וואוינען ערגעץ אַנדערש.

פ ע ר ל

זי נעמט מאַטען אויפן האַנט, ווי זי וואָלט זיך וועלן באַשיצן

ס ע נ ד ע ר

וואָס קוקט איר מיך אַזוי דערשראָקן אָן? איך בין פריער צו אייך נישט געגאַנגען, ווייל... אָבער צוליב וואָס זאָל איך עס זאָגן? איר זענט דאָך קיין קינד נישט...

פ ע ר ל

האָט גאָט אין האַרצן! אייער ווייב ליגט אויפן טויטן בעט. עס קערט זיך מיר דער מח אין קאַפּ איבער, וואָס ט'איר געטאָן? ווי ט'איר גאָר מיין שוועל איבערגעטרעטן?

פונקען

מ אָ ט ע ל ע

הויבט אָן וויינען ביי דער מוטער אויפן האַנט

פ ע ר ל

איר זעט, ס'קינד פאַרשטייט אויך וואָס איר האָט געטאָן.

ס ע נ ד ע ר

איך פאַרלאַנג פון אייך גאַרנישט.

פ ע ר ל

איך בעט אייך, גייט איצט אַרויס פון דאַנען.

ס ע נ ד ע ר

איך וועל עס נישט טאָן.

פ ע ר ל

פאַרלירט זיך

קינד מיינס, נעם שטאַרקער אַרום דיין מאַמען... איך וועל

אפשר פון זינען אַראָפּ!

ס ע נ ד ע ר

גייט צו איר. רעדט מיט אַ ציטערדיקער שטימ

הערט מיך אויס, איך...

פ ע ר ל

אין שרעק

אייצער ווייב לעבט נאָך...

ס ע נ ד ע ר

איר באַדאַרפט עס נישט זאָגן. איר ווילט אַזוי לעבן, גלייך

ווי איך. פונקט ווי עוזר האָט געוואָלט לעבן.

פ ע ר ל

ניין, ניין...

ס ע נ ד ע ר

איר ווייסט אַליין, אַז איך בין אין איר קרענק נישט שוילדיק.

פ ע ר ל

זי לעבט דאָך אָבער. און אפשר גייט זי איצטער אויס, און קיינער שטייט ביי איר בעט נישט... לאָמיר בעסער ביידע צו איר גיין... איך וועל בעסער צו איר גיין...

ס ע נ ד ע ר

איר וועט עס נישט טאָן, פערל!... איך וויל נישט, איר זאָלט זי זען... גיין, איר וועט נישט גיין. שוין באַלד אַ יאָר, אַז איך שטיי נעבן איר טויטן בעט. אויף מיר איז אַ שרעק אָנגעפאַלן. איך ווייס שוין אַליין נישט, ווער עס באַדאַרף שטאַרבן, אויף וועמען דער טויט וואַרט.

פ ע ר ל

איר האָט דאָך זי ליב געהאַט.

ס ע נ ד ע ר

איר וויסט דאָך, פערל, אַז איך האָב זי ווי ס'לעבן ליב גע- האַט. אָבער איך קאָן שוין נישט מער... איך קאָן דאָך איר געזונט צוריק נישט אומקערן. אָט ווי איר קאָנט עוזרן פון דער ערד צוריק נישט ברענגען אַ לעבעדיקן... וואָס קוקט איר מיך אָן אַזוי מיט חשד?... איך וויל האַרעווען פאַר אַ געזונטן מענטשן. איך פאַרלאַנג פון אייך גאַרנישט. לאַזט מיך פאַר אייך מיט אייער קינד פראַצעווען... איר הונגערט דאָ אַלע: איך בין דאָך אַ מענטש מיט אַ האַרץ. ווען איך קאָן מאַכן, איר זאָלט נישט הונגערן...

פ ע ר ל

דאָס וועט נישט זיין. פארדעקט דאָס געזיכט איך טאָר נישט, איך טאָר נישט. איז מיר באַשערט אויסצוגיין מיט מיין קינד פון הונגער — וועל איך. גייט אַהיים... אייער ווייב איז אַליין. צום קינד, וואָס איז איינגעשלאָפן אויף איר האַנט שלאָפסט און ווילסט גאָר

פונקען

נישט וויסן, ווי דיין מאַמע פּלאַגט זיך. נו, סענדער, איר
זענט נאָך אַלץ דאָ? אויב נישט אויף זיך — טאָ האָט אויף
מיר מיט מיין קינד רחמנות.

לייגט דאָס קינד אויפן בעט

ס ע נ ד ע ר

גייט צו איר, נעמט איר האַנט

פ ע ר ל

טוט עס נישט.

ס ע נ ד ע ר

מיר זענען דאָך דערוואַקסענע מענטשן.

פ ע ר ל

שאַקלט מיטן קאָפּ אויף ניין

ס ע נ ד ע ר

מיר זענען שכנים. אפשר האָט עס באַדאַרפט אַזוי זיין, אפשר
איז אונזער בייַדנס מזל אַזוי געווען, אַז עזר זאָל שטאַרבן.
אָט, טוט אויס דעם מאַנטל מיט די פאַרסטריגעס. רעדט איין
וואָרט! איך וויל, אַז איר זאָלט מיר כאַטש איין צייכן געבן,
אַז איר וועט וואַרטן אויף מיר. איך וועל מער נישט רעדן
פון דעם. איך וויל מער נישט, אַז ווען איך אַרבעט, זאָל
איך וויסן, אַז פאַר אַ לעבעדיקן מענטשן טו איך עס. וועל
איך כח האָבן אַזאַ יאָך אויף מיינע פלייצעס צו טראָגן.
פערל, איך בעט אייך.

פ ע ר ל

גייט איבער צום קינד און באַהאַלט נעבן אים איר קאָפּ

ס ע נ ד ע ר

איר פאַרשטייט דאָך מיר. איר ווייסט אַלץ. און אויב איך באַגיי
אַ זינד — ווייסט גאָט אין הימל, אַז איך בין נישט שולדיק.

פרץ הירשבלין

פ ע ר ל

זי'בט אויף איר קאפ און קוקט אים שטום אָן
ס ע נ ד ע ר

זעצט זיך בעבן איר

איך בין געזונט און שטארק. איר זענט געזונט און שיין. אָט
באַקוקט מיינע הענט. שטאַרקע הענט, און אזוי עלנט בין
איך. דורך טרערן איך בין עלנט, ווי איר, ווי אייער קינד. האָט
אויף אים רחמנות און...

זיין קאָפּ פאַלט אויף איר ברוסט

פ ע ר ל

הילפלאָן. ווערט זיך נישט. קוקט זיך אַרום פאַרווירט, ווי פון די שטומע
ווענט וואָלט זי הילף זוכן. זי הויבט אָן פּלוצלינג וויינען אויפן הויכן קול

ס ע נ ד ע ר

ניין, טוט עס נישט. כ'בעט אַיך, פערל, הערט אויף. ט'איז
איבער מיינע פחות.

ער קושט איר אויפן קאָפּ. זי ווערט זיך נישט

פ ע ר ל

כליפּעט

עלנט און פון גאָט פאַרשאַלטן...

ס ע נ ד ע ר

ניין, איר זענט נישט פאַרשאַלטן. איך בין עלנט, אָבער נישט
איר.

ער קושט לענג אירע הענט. זי ווערט זיך נישט

אין דער צייט הויבן זיך אָן צו הערן שוואַכע טריט הינטער דער טיר. ביידע
גלייכן זיך אויס, אויפן בעט זיצנדיק, און קוקן צום טיר, ווי עפעס אומהיימלעכעס
וואָלטן זי דערוואַרטן. די טיר עפנט זיך, און ס'באַווייזט זיך מלכה. איר יוג פנים
איז האַלב טויט. די האַר אין אומאַרדניג, אַ טויך אויף די אַקסלען, און אויף די פיט
שטעקשיך. זי בלייבט אויפן שוועל מיד, אָנגעשפּאַרט אָן ביישטידל. זי קוקט
שטום צו טענדערן און פערלען, וועלכע בלייבן אַ ווילע אינגאַנצן ערשטוינט

פערל

לויפט פלוצלינג צום געלעגער, וואו דער אלטער גדליה שלעפט, און הייבט אים אן וועקן

שטייט אויף, שווער, איך האָב מורא!

גדליה

האַ, וואָס?

מלכה

קוים וואָס זי רעדט

האַב קיין מורא נישט, פערל...

גדליה

זעצט זיך

וואָס איז דאָ?

פערל

גאַטעניו, איך האָב מורא! וועקט מאַטען מאַטעלע, שטיי אויף...

סענדר

מלכה, ווי קומסטו אָהער?...

מלכה

ביסט נישט שוילדיק, פערל... כ'ווייס

סענדר

איך בין שוילדיק, איך.

מלכה

דו אויך נישט. איר מענט. כ'ווייס, איר ווילט לעבן... איר מעגט...

גדליה

קריכט אראָפּ פון געלעגער, רייבט די אויגן

ווער איז עס? מלכה? ביסט שוין געזונט געוואָרן?

פערל

זייט מיר מוחל, מלכה. איין גאַט אין הימל ווייסט, אַז איך

פרץ הירשנדין

בין נישט שוילדיק. אָט, זעט, אויף מיר איז דער מאַנטל, וואָס
עוזר האָט נאָך גענייט. מיין האַרץ איז ריין.

מ ל כ ה

כ'ווייס ... כ'ווייס ... נישט וויין, כ'ווייס ...

ס ע נ ד ע ר

גייט צו מלכהן, ער נעמט זי ארום און דריקט איר קאָפּ צו זיין ברוסט. וויל
זי פון שוועל צוגעמען

מ ל כ ה

שטרעקט אויס אירע הענט, ווי זי וואָלט אים וועלן פעסט אַרומנעמען. אירע
בחות מאַרלאַזן זי אָבער. אירע פיס ברעכן זיך אונטער, און זי הייבט זיך אָן אַראָפּ-
לאָזן אויף דער ערד

ס ע נ ד ע ר

מלכה ...

פ ע ר ל

פאלט צו אירע פיס

זייט מיר מוחל! ... מאַטעלע, קום צו מיר ... האָט רחמנות
אויף מיין קינד!

ס ע נ ד ע ר

לייגט מלכהן אויפן געלעגער

ג ד ל י ה

גייט צו, באַטראַכט זי

איך וועל גיין מענטשן רופן.

ס ע נ ד ד ע ר

נעמט מאַטעלען אויפן האַנט און הייבט אָן וויינען אויפן הויכן קול

פ ע ר ל

גראַבט איין איר קאָפּ אויפן טויטנס געלעגער. איר גאַנצער קערפער ציטערט
פון געוויין.

קברים בלומען

פערזאָנען:

אלחנן

נעמי

בעלא, עלטערע טאכטער

רבקה, יונגערע טאכטער

נחמיה

א גרויסער צימער, שיין געמעבלירט. לינקס צוויי פענסטער,
קוקן אריין אין א גארטן. געפן זיי א זאפע. אנטקעגן א טיר אין
א צווייטן צימער.

פ א ר נ א כ ט

ב ע ל א

ליגט אויף דער זאפע, קוקט זיך אום יעדער ווילע אומרוי

נ ע מ י

עפנט די טיר, קומט אריין

ב ע ל א

שפרינגט אויף דערשראקן

ווער איז עס?! דאָס ביסטו מאַמע?

נ ע מ י

ווידער אַליין: וואָס פֿרייבסטו רק אַליין אין שטוב?...

ב ע ל א

כ'האָב זיך אַזוי דערשראָקן.

נ ע מ י

אַבער וואָס פֿרייבסטו רק אַליין? וואו איז רבקה?

ב ע ל א

איך בין נישט אַליין: איך בין נישט אַליין. באַווייזט צו דער טיר
אנטקעגן איך הער זיך צו צו יעדער טריט אין יענעם צי-
מער... ווען איך הער נאָר זיינע טריט, שפיר איך זיך שוין
נישט אַליין.

נ ע מ י

פארזאָרגט

דער זיידע איז דאָרט?

ב ע ל א

דער זיידע איז דאָרט. איך הער, ווי זיכער און שטאַרק איז

פרץ הירשביץ

זיין טריט, ער שפירט גארנישט, וואָס אַרום אים איז.

נעמי

טאָכטער מיינע, נישט מאַך מיר גרעסער דעם טרויער מיינעם.
גענוג האָט מיך שוין דער, וואָס אין הימל, באַשטראַפּט. איך
האָב שוין נישט קיין טרערן צו באַוויינען דאָס אומגליק.

בעלא

וואו איז רבקה? וואָס זעט מען זי נישט דעם גאַנצן טאָג?
זי גייט אום אַליין הינטערן שטאָט. ס'איז שוין באַלד
נאַכט — און זי איז נאָך נישטאָ.

נעמי

פאַר איר שרעקט מיר גאַר דאָס האַרץ. ביינאַכט האָב איך
געהערט, ווי זי האָט געלאַכט פון שלאָף — אָבער שטאַרק
געלאַכט, כ'האָב זיך דערשראָקן.

בעלא

קוקט זיך ארום צעשטרייט

ביינאַכט האָט זי געלאַכט. זי לאַכט שטענדיק. איר פנים לאַכט
אַליין. אירע אויגן לאַכן אויך.

נעמי

קום, טאָכטער מיינע, אין גאַרטן. יועסט זיך אַביסל אָפּפרישן.

בעלא

נחמיה איז גאַר היינט נישט געווען? האָסט אים גאַרנישט...
נחמיה איז... זען זיך נענטער צו מיר, מאַמע, כ'האָב געמיינט,
אַז ער וועט קומען. עס שוועבט וואָס אַרום אין אַלע ווינקעלעך.
ווען איך גיי אַרום, ווען איך ליג און האַלט אַפילו פעסט פאַרמאַכט
די אויגן, זע איך שטענדיק איינס. דער זיידע גייט זיכער
אום, און נאָך אים שפּאַצירט נאָך עפעס איינער מיט טויזנט-
טער אויגן, און זיינע גלידער קנאַקן אַ ביין אין אַ ביין.

קברים-בלומען

נ ע מ י

וואָס איז מיט דיר, טאַכטער מיינע? ! וואָס זעסטו

ב ע ל אַ

מיר דאַכט זיך, אַז יעדע נאַכט לאַזט זיך אַראָפּ אַ גרויסער, שוואַרצער פליגל איבער אונזער שטוב. ... איך זע יעדע נאַכט ... מאַמע! וואו איז מיין שוועסטער? פאַרוואָס האָסטו מיין שוועסטער רויקייט געשענקט?

נ ע מ י

אונטער איין האַרצן האָב איך אייך ביידן אויסגעטראָגן: פון איין מילך האָט איר ביידע געזויגן. ... קום, מיין קינד.

ב ע ל אַ

איך קאָן דעם זיידן אַליין נישט לאַזן.

נ ע מ י

קום מיט מיר.

גייען ארויס

נ ח מ י ה

קומט אריין. קלאַפט אין טיר אנטקעגן

א ל ח נ נ

עפנט די טיר

ווער קלאַפט עס? אַך, נחמיה! איר זענט עס. כ'האָב שוין היינט געטראַכט וועגן אייך. איז גאָר קיינער אין שטוב נישט געווען? איך האָב געמיינט, אַז רבקה איז אין שטוב. כ'האָב געמיינט, אַז זי שטייט הינטער דער טיר און הערט זיך צו. ... אַלץ גייט איבער בירושה: קינדווייז פלעג איך האַלטן האָבן שטיין הינטער דער טיר און צוהערן זיך וואָס מען רעדט. ... איז גאָר קיינער נישטאָ?

פרץ הירשביין

נחמיה

פון ווייטן, דאכט מיר, האָב איך געזען בעלאָן מיט איר מו-
טער. זיי זענען אין גאָרטן געגאָנגען.

אלחנן

זייער גוט. איך היט זיך פון זיי. ווייבער מאַכן דעם טרויער
נאָך גרעסער. זיי האָבן מיר מיין קאָפּ מיט טרערן נאָס גע-
מאַכט. — וואו איז רבקה?

נחמיה

איך האָב זי נישט געזען.

אלחנן

דאָס איז נאָך דער איינציקער קוואַל פון אינזער לעבן. קלאַמט
נחמיהן איבערן פלייצע נו, דערציילט מיר וואָס!

נחמיה

וואָס קאָן איך אַזוינס דערציילן, אַז ס'זאָל זיין פאַסנד פאַר
איך?

אלחנן

אַלץ איז פאַסנד פאַר מיר... כ'האָב אַלץ אין מיין לעבן
איבערגעלעבט. נאָר שווער איז צו טראָגן יוגנט אין קבר
אַריין... זעצט זיך אויפן דיוואַן, קלערט אַ וויילע יאָ, איר זענט נאָך
יונג — זאָגט מיר, וואָס פילט אַ יונג האַרץ?

נחמיה

עס האַפט, עס לעבט — אויב האַפנונג און לעבן איז אין
דעם פאַראַן.

אלחנן

אויב לעבן איז אין דעם פאַראַן. מהום... אין מיין שטוב
איז געשען אַ גאַנץ געוויינלעכע זאָך: מיין זון איז ביי מיר
געשטאַרבן. ס'האָט געמוזט אַזוי זיין: נאָר הינטער אַרום האָט

פונקטן

זיך ווער אין מיין שטוב אריינגעגנבעט. נישט גאנץ רויק
איז דא ארום. יא, נחמיה, שווער צו טראָגן מיט זיך סודות
אין קבר אַריין.

נחמיה

רבקה איז שוין לאַנג אוועקגעגאנגען?

אלחנן

די פעלדער זענען שוין אָפגעשניטן, יאָ? די גארבן אויך
אַרָפגעפירט? עס גיסן רעגנס, און די פעלדער מוזן שוין
געוויס זיין שוואַרץ. שוואַרץ געוואָרן. געוויס האָבן געמוזט
בלייבן גארבן אונטערן רעגן. שטייען שוואַרץ. וועלן שוין צע-
פילט ווערן.

נחמיה

עס גייט גאָר קיין רעגן נישט. היינט איז זייער שיין.

אלחנן

צווישן די שוואַרצע פעלדער קריכן אַרום שוואַרצע קראָען
און שרייען.

נחמיה

איך האָב ליב צו זיין אין פעלד אין אַ הייסן זומערטאָג. די
שניטער און שניטערינס קלויבן זיך צוגוויף אין איין בינטל
און זינגען, און שטיפן.

אלחנן

ווער קלאַפט עס אין מיין וואַנט!? מען קלאַפט... וואָס
קוקט איר מיך אזוי אָן, נחמיה?

נחמיה

איך קוק, ווי עס שפילט נאָך די יוגנט אין אייערע אויגן.

אלחנן

זיין קול ציטערט

פּרץ הירשפּיין

שטייל און רויק בין איך ביי מיין מאַמען אין שוים געזעסן:
געלייגט מיין קאָפּ אויף איר האַרץ. פון אָפּענעם פענסטער
האַט אַ ווינט געטראָגן און געגלעט מיין געזיכט. יאָ, דאָס
האַט דער שטורם-ווינט זיין יונגערן ברודער צו מיר געשיקט.
דאָס האַרץ מיינס האַט געציטערט. שטאַרק געציטערט. יאָ,
נחמיה. איך האָב געהערט, אַז איר רעכנט אין וועג אַריין
זיך פֿאַזן?

נחמיה

ס'וויילט זיך נישט שלאַפּן דעם גאַנצן לעבן אויף דעם אָרט,
וואו מיין קבר דאַרף זיין. אַ מענטש דאַרף יעדן טאַג אויף
דאָס ניי געבוירן ווערן?

אלחנן

אַ שטורם האַט זיך אין מיין שטוב אַריינגעריסן. ס'ברעכט זיך,
ס'ברעכט זיך אַלץ, וואָס ס'איז פאַרפלאַנצט געווען... —
ס'קלייבט זיך נישט אויף אַ רעגן?

נחמיה

די זון שיינט.

אלחנן

וואָס, דו זאָגסט עפעס?

נחמיה

איך זאָג, אַז איר זענט נאָך מונטער און פריש, ווי אין דער
יוגנט.

אלחנן

מערקווירדיק! מיינע מיטעלע יאָרן זענען פון מיר אינגאַנצן
פאַרשוואונדן געוואָרן און קינדערשע נאַרישקייטן שווימען פאַר
מיר אַרױס. איך בין קינדווייז אַ בעל-פחדן געווען. אונזער
שטוב איז אויף אַ הויכן אָרט געשטאַנען, ס'פלעגט זיך זען

די גאַנצע געגנט אַרום. דער טייך, וואָס איז נישט ווייט
 דורכגעגאַנגען, האָט זיך יעדע וויעסנע צעגאַסן, און די גאַנצע
 געגנט איז געשטאַנען אין וואַסער. און שוואַרצע, אָן בלעטער,
 פלעגן שטיין די ביימער ביז העלפט אין וואַסער, און פאַכען
 מיט די נאַקעטע צווייגן... האָב איך מורא געהאַט ביינאַכט
 אַליין צו שלאָפן. מיר פלעגט זיך אויסדאַכטן, אַז די ביימער
 הויבן זיך אן ביינאַכט צו באוועגן און וואנדערן אום איבער
 די בלאַטעס... ס'ווערט פינמטער. כ'ועל מיינע קינדער גיין
 זיכן. קינדער מיינע, קינדער מיינע! וואס האָט איר מיך אי-
 בערגעלאָזן?

נ ח מ י ה

איר זענט נישט אַליין.

א ר ח נ ו

כ'האָב זיך גאַר פאַרפליידערט. כ'האָב זיך גאַר פאַרפליידערט.
 איך וועל גיין צו מיינע קינדער.

גייט אַרויס פון שטוב

נ ח מ י ה

בלויבט אַליין זיצן איפן זאַפּע

ר ב ק ה

קימט אַריין, וואַרפט זיך נחמיהן איפן האַלד

ביסט דאָ! זאָג, וואָס האָסטו זיך אַזוי געשפּעטיקט? כ'האָב
 שוין קיין פּלח נישט געהאַט צו וואַרטן אויף דיר, איך וויל
 לעבן — און דאָ — אמתע טויט-שרעק. קיינער נישטאָ?

נ ח מ י ה

כ'האָב מיטן אַלטן פאַרבראַכט. זיינע אויגן בלאַנדזשען אַרום
 דערשראַקן.

ר ב ק ה

בעלאַ איז אויך נישטאָ?

נחמיה

נישטאָ.

רבקה

זי ווייס גאָרנישט, אַז דו ביסט דאָ?

נחמיה

זיי מוזן אַלע אין גאָרטן זיין.

רבקה

דער זיידע איז אויך נישטאָ?

נחמיה

נישטאָ.

רבקה

און די מוטער?

נחמיה

זי מוז היטן בעל־אָן, זי זאָל זיך נישט שרעקן.

רבקה

שיט אויס פון שירץ א באַרג פאַרשידענע בלומען

זע, וואָס בלומען איך האָב געבראַכט! איך בין הינטערן
שטאָט געווען. דאָס האַרץ האָט מיר געזאָגט, אַז דו ביסט
שוין דאָ. כ'האָב זיי אַלע פאַר דיר געריסן. די גאַנצע נאַכט
האָב איך נישט געקאָנט אָן אויג פאַרמאַכן. כ'האָב זיך קוים
ביז פרימאָרגן דערוואַרט. איך זאָל קאָנען פאַר דיר פרישע
בלומען קלייבן. די מוטער האָט מיך נישט געצאָזט גיין, איך
האָב זיך אַרױסגעגנבעט — זע, ווי שיין דאָס איז!

נחמיה

ווייז, איך וועל דיר זיי אין דיינע לֶאָקן איינפֿלעכטן.

רבקה

כ'האָב מורא פאַר דער שוועסטער. זי וועט זען ביי מיר בלוי-

מען אויפן קאפ. זי וועט פארשטיין, אז כ'האָב זיי אויפן בית-עולם צווישן די קברים געריסן... הערסט, נחמיה, וואָס ביינאָכט איז געווען? די מצמם האָט זיך אויך אויפגעכאַפט פון שלאָף. איך האָב געדערעמלט, נאָר די אויגן זענען ביי מיר געווען אָפֿן. אינגאַנצן אָפֿן. און איך הער: עס עפנט זיך די טיר, און דערנאָך שטילע, גאָר שטילע טריט, קינדערשע טריט. און איך זע, מיין פופע, וואָס כ'פלעג זיך מיט איר שטענדיק שפילן, גייט אום איבערן שטוב. אָבער אזוי שיין! די בלאַנדע לאָקן אירע צעוואָרפן אויפן שטערן. כ'האָב זיך שטאַרק צעלאַכט, — אָבער שטאַרק צעלאַכט!

ר ב ק ה

וואָס האָסטו געלאַכט?

ר ב ק ה

ס'האָט ווי אַ קליין מלאכל אויסגעזען. כ'האָב אויסגעצויגן די הענט און געוואָלט עס אַ כאַפּ טאָן און אויפן געלעגער אַרויפ-נעמען. און כ'האָב זיך פאַר מיין אייגענער נאָז געכאַפט, כ'האָב אַזויפיל געלאַכט, אז כ'האָב שוין נישט געקאָנט אויסהאַלטן, איצטער ביסטו דאָ — אָט האָסטו דיר!

שיט אים אָן מיט בלומען

נ ח מ י ה

וואו האָסטו זיי געריסן?

ר ב ק ה

כ'זאָג דאָך דיר, אז כ'האָב זיי אויפן בית עולם געריסן. כ'האָב מורא: זיי קאָנען זיך נאָך אין שטוב דערוויסן, אז כ'האָב זיי אויפן בית-עולם געריסן.

נ ח מ י ה

גייסט אויך אויפן בית-עולם?

סרן הירשנין

ר ב ק ח

נארעלע! איך קלייב דאָרט נאָר יי בלומען. זיי שענסטע
בלומען וואַקסן אויפן בית-עולם. זאָג מיר, נחמיה, ווער פאַר-
זייט עס דאָרט אַזויפיל בלומען?

נ ח מ י ה

דאָס זענען שיינע געדאַנקען, וואָס מען האָט דאָרט לעבעדי-
קערהייט באַגראָבן — איז פון זיי שיינע בלומען אויסגע-
וואַקסן.

ר ב ק ח

אָך, ווי וואונדערלעך! כ'האָב עס גאָר קיינמאָל נישט געוואוסט.
קושט אים אַלץ דערציילסטו מיר, אַלץ דערציילסטו מיר...
רויזן רויטע וואַקסן דאָרט אויך.

נ ח מ י ה

און גאַנצע בלומען-שטרויסן האָסטו געזען.

ר ב ק ח

ניין.

נ ח מ י ה

אויף אַן אַנדער אָרט וואַקסט אויס אַ גרויסער שטרויס מיט
אַלערליי בלומען.

ר ב ק ח

כ'האָב עס יאָ געזען — און אפשר האָב איך עס נישט גע-
זען — וואָס באַדייט עס?

נ ח מ י ה

דאָס איז אַ צייכן, אַז אויף יענעם אָרט האָט מען באַגראָבן
אַ האַרץ, וואָס איז פול מיט ליבע געווען, מיט לעבן גע-
שאַסן — איז אויף דעם אָרט אַ שטרויס בלומען אויסגע-
וואַקסן.

ר ב ק ה

פארוואונדערט

קאן מען א לעבעדיק הארץ אויך באגראָבן?

נ ח מ י ה

יא, עס טרעפט.

ר ב ק ה

פארטראַכט זיך

אך, מיין שוועסטער מוז אויך קיין הארץ נישט האָבן. גע-
שטאַרבן איר הארץ. שוואַרצע פליגל — זאָגט זי, הענגען
איבערן שטוב.

נ ח מ י ה

דו פלויִדערסט אויך?

ר ב ק ה

ווען איך וואָלט וויסן, וואָס פאַר אַ געדאַנק עס ליגט אין יעדן
בלימעלע. זאָג, נחמיה, וואָס קאָן איצטער טראַכטן אָט דאָס
בליִנע בליִמל? שיט נחמיהן אָפּ מיט בלומען אָט האָב איך דיך מיט
שיינע געדאַנקען אָפּגעשאַטן.

נ ח מ י ה

גיב, איך וועל אין דיינע אויגן קוקן און דיר אַמעשה דער-
ציילן.

ר ב ק ה

וועסט עס פון מיינע אויגן לעזן?

נ ח מ י ה

איך וועל זי פון דיין הארץ שעפן.

ר ב ק ה

קיינער איז נישטאָ?

נחמיה

קיינער איז נישטאָ!

רבקה

און טאָמער וועט ווער קומען?

נחמיה

ווער קאן קומען?

רבקה

נ, איך וועל שוין מער נישט פרעגן.

ס'ווערט פינסטערער

נחמיה

לייגט זיין קאפ אויף איר אקסל

רבקה

זע, מיר זיצן אין בלומען.

נחמיה

דו האָסט עס זיי געבראַכט.

רבקה

אויפן בית-עולם געריסן.

נחמיה

געדאַנקען געריסן. הייליק איז דאָס, וואָס ווערט אומשוואַדיק
געטאָן.

רבקה

וועסט מיר דערציילן?

נחמיה

עפן ברייט דיינע אויגן.

רבקה

גיב מיר דיין קאָפּ.

קברים-בלומען

נחמיה

איז דיר ווייניק מיין הארץ?

רבקה

לאַכסט?

נחמיה

ווייט, גאָר ווייט — דאָרט, וואו דער הימל לאָזט זיך איבע-
גאַנצן אַראָפּ, דאָרט, וואו די שטראַלן פון אונזער זון קומען
גאָרנישט צו, איז פאַראַן דאָס לאַנד פון ליבע און גלויבן.

רבקה

איז דאָרט פינסטער?

נחמיה

און דאָ איז פינסטער?

רבקה

ביי אונז אין שטוב?

נחמיה

יאָ.

רבקה

נו, כ'וועל שוין מער נישט פרעגן.

נחמיה

און יענע מענטשן האָט גאָר אַן אַנדער גאָט באַשאַפן — ליבע
און גלויבן זענען דאָרט די מושלים. אָנשטאָט אַ האַרץ האָט
דאָרט יענער גאָט די מענטשן אַ זון געגעבן, וואָס שיט ליבע,
גלויבן אויף אַלע וועגן, אויף אַלע שטעגן, וואו נאָר דער
מענטש זאָל אַ פּוס נישט שטעלן. יענער גאָט האָט דאָרט ביי
די מענטשן אין די אויגן איינגעפאַסט פּלאַמען הייסע, ווי די
ליבע אַליין. און די זונענהערצער בלאַנדזשען אום אין דעם
שיינעם לאַנד. און ווען דורך ליבע און הייסן גלויבן פרעסן,

פרץ הירשביין

שליסן זיך ברוסט צו ברוסט און האַרץ צו האַרץ, ווערט
ערשט דאָרטן דאָפּלט לייכטיק. עס שימערט, עס פינקלט דער
גאַנצער געגנט אַרום. שטראַלן שיסן אויף טויזנטער מיילן.
און די מענטשן פאַרשטייען דאַמאָלסט דאָרט, אַז דאָס האָט
אַ האַרץ אַ האַרץ געפונען. און עס טרעפט, אַז די שטראַלן
שלאָגן דורך דעם האַרטן הימל, זיי רייסן דורך די שווערע
וואַלקן און טראָגן זיך אין דער לופטן, ווי הייסע פּיילן...

ר ב ק ה

פאַלן זיי אַמאָל צו אונז אויף דער ערד אויך אַראָפּ?

נ ח מ י ה

עס טרעפט.

ש ט י פ

ר ב ק ה

איך וויל אין דיינע אויגן קוקן.

נ ח מ י ה

ווילסט וואָס פון מיין האַרץ שעפּן?

ר ב ק ה

איך וויל דיר וואָס דערציילן.

נ ח מ י ה

פון לייבע און גלויבן?

ר ב ק ה

אַט וועל איך באַלד באַטראַכטן... — גוט? אַמאָל איז געווען
אַ שטאַט. ניין — אַ דאָרף איז עס גאָר געווען! און נעבן
דאָרף אַ הויכער באַרג, און נעבן באַרג אַ טיפער טאָל — גאָר
אַ טיפער טאָל! נישט קיין מענטש און נישט קיין פּויגל האָבן
געוואוסט פון יענעם טאָל... ניין, פּויגל האָבן יאָ געוואוסט!
און פון הויכן באַרג האָט אַ קוואַל געשאָסן און פלעגט אין

טאָל זיך אַראָפּקלױבן. און פון טאָל פלעגט זיך דאָס טײכל
שטיל אַרויסשלענגלען און לױפן ווייט ווייט, אַזש ביז דעם
וועג אין דאָרף אַרײן. אַמאָ, בײנאַכט, איז דורכגעפּלױגן
אַמלאך אין לופטן, און ער איז געווען באַהאַנגען מיט קליי-
נע רײנע נשמהלעך פון קליינע רײנע קינדערלעך. דאָס האָט
ער זיי אױפגעקלױבן פון אַלע, אַלע וויגעלעך. געטראַגן האָט
ער זיי אין בלױען הימל אַרײן אױף איבערנאַכט. און ווען
דער מלאך איז געווען איבער יענעם שטילן טאָל, זענען צוויי
קלייניקע פאַרשלאָפּענע נשמהלעך פון דעם מלאכס פליגעלעך
אַראָפּגעפּאַלן גלייך, גלייך אין טאָל אַרײן. און דער מלאך
האָט עס גאַרנישט געשפירט: ער איז גלייך צום הימל
אַוועקגעפּלױגן און אין טאָל ביים טײכל זענען געוואַקסן צוויי
ווייסע, שניי-ווייסע, שלאַנקע ליליען. זענען די צוויי נשמהלעך
אין די בעכער פון די צוויי ליליען אַרײנגעפּאַלן. די נאַכט
האָט זיי פאַרשלאָפּערט. באַגינען, ווען די זון איז אױפגעגאַנג-
גען, איז אױף זיי שטראַלן-ליכט געפּאַלן און זיי האָבן
אױפגעוואַכט. און אײן נשמה האָט נישט ווייט פון זיך
אַ צווייטע דערשפירט. און ווען ס'איז געוואָרן אַ ווינטל האָט
זיך געבױגן אײן ליליע צו דער צווייטער און אײן נשמה
האָט די צווייטע געקישט.

ש ט י ל

נ ח מ י ה

גיב מיר דיינע אױגן.

ר ב ק ה

וועסט מיר וואָס דערציילן?

נ ח מ י ה

איך וויל אין זיי יענעם טאָל געפינען.

ר ב ק ה

אין די צוויי נשמהלעך?

נ ח מ י ה

יענעם פרישן קוואל.

ר ב ק ה

גיב מיר דיינע אויגן.

נ ח מ י ה

דו ווילסט וואָס דערציילן?

ר ב ק ה

איך וויל יענץ לאַנד געפינען.

נ ח מ י ה

ווילסט דאָרט יענע מענטשן זען?

ר ב ק ה

איך וויל דאָרט יענע הערצער געפינען... ש-ש-ש! מען גייט!

נ ח מ י ה

זיי לאָזן זיך שוין מיטן טרויער זייערן.

ר ב ק ה

בעלאַס קול הער איך, דאָס איז זי.

נ ח מ י ה

לאַמיר אוועקגיין פון דאַנען.

נ ח מ י ה

לאַמיר דורכן פענסטער אַרויסקריכן.

ר ב ק ה

לאַמיר אַרויסגיין דורכן פענסטער, אין גאַרטן אַריין. מיר

וועלן זיך צווישן די געדיכטע עפליבימער באַהאַלטן. נעם

די בלומען מיט.

קברים-בלומען

נחמיה

קום, מיר וועלן דאָרט פרישע בלומען רייסן.

קריכן ארויס דורכן פעגסטער

אלחנן

קומט אריין

נחמיה! נחמיה! ער איז נישטאָ?

בעלאַ

קומט אריין. וואָרעט זיך דעם אַלטן אין די אָרעמס

זיידע! זיידע! באַשיק מיך. שוואַרצע פליגל לאָזן זיך אַראָפּ
איבער אונזער שטוב. איך האָב אים געזען נעבן אונזער
שטוב... ער גייט אום און זיינע גלידער קנאַקן אַ ביין אין
אַ ביין. זיידע, וואָס שווייגסטו? זאָג כאַטש איין וואָרט. איך
שטאַרב פון שרעק.

אלחנן

שעפטשעט

מען קלאַפט.

בעלאַ

רבקה! וואו איז רבקה? ווער האָט דאָ בלומען געבראַכט?

אלחנן

ס'ברעכט זיך מיין האַרץ, אַלץ ברעכט זיך דאָרטן. דער
שטורם האָט יך אַהין אַריינגעריסן. ווער קלאַפט עס אין
מיינע ווענט?

בעלאַ

טוילעט זיך צום אַלטן אין שרעק

אַט גייט ער... אַט גייט ער...

ס'ווערט פינסטער. זי בלייבן ביידע שטיין געאַרעמט. ציטערן פון שרעק

פּרין הירשביין

דורכן אָפּענעם פענסטער טראָגט זיך פון גאַרטן נחמיהס און רבקהס געזאַנג, זיי זיגן
גען אין צוויי שטימען :

עס שלאַגט פון באַרג אַ זילבער-קוואַל
פאַר—פּלייצט דעם טאַל, פאַר—פּלייצט דעם טאַל,
פאַר—פּלייצט דעם טאַל!
וועלטן שיינע באַ—גראָבט דער מענטש
מיט זיי—נע הענט, מיט זיי—נע הענט,
מיט זיי—נע הענט! ...

פּראָסט = בלומען

ש לום = עליכם ז"ל

זיין ליכטיקן אָנדענק

פּערזאָנען:

מאיר חיים,

חנה

עטל, זייער טאכטער

באָבע פּערל, מאיר חיים'ס מאמע

ווינטער אַ שטוב. אַליין ביים וועג. שבת-צונאכטס. יידיש־לעך,
דאָרפיש שיין אויפגערוימט.

ע ט י ל

האַלט הויך די אָנגעצונדענע הבדלה. שפיגלט זיך אין דעם הבדלה-פלאַט
מ א י ר ח י י ם
דערלאַנגט דעם אָפגעטרונקענעם הבדלה-פוס צו הנח, וואָס האָט מיט אַ פרום
בניס זיך צוגעהערט צו דער הבדלה

ח נ ה

טרינקט אָפ אביסל־ע און דערלאַנגט דעם פוס דער אַלטער. די אַלטע איז
ממעט בלינד. דערלאַנגט זי איר דעם פוס צום סאַמע מזיל, זאָנדיק דערביי:
זייט-זשע מוזל, שוויגער, פאַמעלעך, איר וועט אויסגיסן.

פ ע ר ל

דער וויין איז געשטאַנען אין קעמערל. גאָר קאַלט.

ע ט ל

אַ פראָסט און שניי דרויסן.

מ א י ר ח י י ם

מירן זען, וואָס דער ווינטער וועט זאָגן.

ח נ ה

גאָט האָט געהאַלפן פאַרציאָרן און ער וועט אויב דאָס מאַל
נישט פאַרלאָזן.

מ א י ר ח י י ם

דו ברענסט אומזיסט אויס די הבדלה, עטעלע.

ע ט ל

ס'פלאַקערט אַזוי שיין.

פ ע ר ל

אוי וויי איז מיר...

פּרין הירשביין

ע ט ל

וואָס זיפּצסטו, פּאַפּע?

פ ע ר ל

חלילה, ווער זיפּצט?

מ א י ר ח י י ם

זיי-זשע מוחל, מאַמע, דו האָסט אָנגעטראַטן אויף שמות;
הייב אויף די פיס, זיי-זשע מוחל.

פ ע ר ל

אַט אַזוי, אַז מען זעט נישט, וויי צו די זינדיקע טעג און
יאָרן. מסתמא פון סידור אַ בלעטל אַרויסגעפאַלן.

ח נ ה

זיך גאַרנישט אַרוםגעקוקט, ווי דער שבת איז אַוועק.

ע ט ל

וואָס ט'מען איצטער טאָן?

ח נ ה

זיך נעמען פאַר דער וואָך, מיין קינד. מען באַדאַרף אָנלייגן
אַ פייער און עפעס צושטעלן, מיין קינד.

פ ע ר ל

גייט אַ שניי דרויסן?

ח נ ה

וואָס איז דער חילוק? ווינטער. וועסט, מאיר היים, אָנצינדן
די לאַמטערנע און גיין מיט מיר אין שטאַל אַריין, אפשר
וועט זיך נאָך אָנטשירקען אַביסל מילך.

פ ע ר ל

געדאַרפט שוין פאַרלאָזן די בהמה. מען וועט שוין איבערקן-
מען ווי ס'איז ביזן קעלבן.

חנה

כ'וועל זען, אפשר. מען באַדאַרף גלאַט אַזוי אַ קוק טאָן, וואָס
עס הערט זיך אין שטאַל.

מאיר חיים

צינדט אן אַלאַמטערנע

עטל

נעם מיט, מאַמע, אַביסל זאַלץ, וועסטו איר אַריינשיטן אין
צעבער אַריין. כ'האַב פאַרנאַכט געזען, אַז זי האָט איבערגעלאָזן.

מאיר חיים און חנה גייען ארויס

עטל

אַט וועל איך טאַקע איינהייצן אין אויוון און וועל עס צו-
שטעלן אַ טאָפּ וואָסער און דער פראָסט וועט עס באַלד נעמען
קריכן פון פענסטער.

פערל

קריכט דער פראָסט אױפן פענסטער?

עטל

זיצט ווי אַ געשמידטער.

פערל

און איך, נאר, האָב מיר די אויגן פלינד געמאַכט. אַז דער
פראָסט פלעגט נעמען קלעטערן אױף די שוײַבן, האָב איך זיך
נישט געקאָנט אָפקוקן פון זיינע קווייטן. פונקט אַזעלכע
קווייטן האָב איך אױטגענייט אױף מיינע חתונה-צײכלעך און
אױף די האַנטוכער.

עטל

צעבלאָזנדיק דאָס פייער אין אויוון

נו, זענען זיי אַרױסגעקומען פונקט?

פ ע ר 5

זאָל עס פאַרפעלן אַ האָר. אפשר צוליב דעם בלינד געוואָרן.
דער זיידע מיינער, זאָל זיין אין גן עדן, האָט זיך געבויי-
זערט, געזאָגט, אַז מען טאָר עס נישט טאָן. געזאָגט, אַז
כ'וועל נאך בלינד ווערן — האָב איך מיך פון אים אויס-
באהאַלטן... ווער ווייסט, אפשר איז ער טאַקע געווען גערעכט.

ע ט 5

אַז מען באַדאַרף ווערן בלינד, ווערט מען. אפשר אין דיינע
יאָרן וועל איך אויך ווערן בלינד.

פ ע ר 5

זאָל שוין גאָט בעסער אויסהיטן.

ע ט 5

באַלד וועט עס ווערן וואַרעם אין שטוב!

פ ע ר 5

פאַראַיאָרן, דאַכט זיך, האָב איך יאָ עפעס געזען און איצטער
ווי אַ וואַנט האָט זיך פאַר די אויגן אַראָפּגעלאָזן.

ע ט 5

אַ שוואַרצע וואַנט?

פ ע ר 5

אַ פינסטערע... פאַראַיאָרן איז נאָך גאָר אַזוי די קעלט נישט
צוגעקומען צום לייב, און איצטער איז מיר נאָר די וואַרעמקייט
נישט ניהא.

ע ט 5

באַבע, אַז דו ביסט געווען אַ מיידל האָסטו אויך געגאַנגען
ווינטער באַרוועס אויפן שניי?

פ ע ר 5

גאַנצע טעג.

ע ט ל

רוק זיך צו נענטער צום פייער, אָט אַזוי. אַ שאַד, באַבע, וואָס
דו זעסט נישט. וואָלסט זען ווי גרויס איך בין אויסגעוואַקסן
פאַרן יאָר. אָט שטעל זיך, וועסטו זען.

די אלטע שטעלט זיך אויף, מעסטן זיך צו. די אלטע טאפט עטלעס קאָפּ

פ ע ר ל

אַזוי איז דער ווילן פון דעם, וואָס לעבט אייביק... שוין
אפשר מיט אַ קאָפּ העכער פון דער באַבען. געראָטן געווען
אין דיר, ווי צוויי טראָפּנס וואַסער.

ע ט ל

נעכטן שטיי איך אַזוי ביים שטוב באַרוועסערהייט, איז דורכ-
געפאַרן אַ גוי אין אַ שליטן; קוקט ער זיך אַזוי איין אויף
מיר און לאַכט זיך פאַנאָדער. פרעג איך אים וואָס ער לאַכט?
זאָגט ער מיר, אַז שוין צייט פאַר מיר חתונה צו האָבן.
פרעג איך אים, פון וואָנען ווייסט ער עס? זאָגט ער:
ער זעט, ווי דער שניי צעגייט אונטער מיינע פיס...
כי-כאַ-כאַ...

פ ע ר ל

בױג זיך אַראָפּ וועל איך דיך אָפּבלאָזן.

בלאָזט אָפּ עטלען און קושט זי אין ביידע באַקן

ע ט ל

אַנוואַרעמען דיר עפעס צו עסן?

פ ע ר ל

שטעל צו וואַסער, אפשר וועט מען פאַרשיטן אַ גרויפּ.

ע ט ל

איך וועל גאָר אַריינשטעלן אַ גרויסן טאָפּ קאַרטאָפּל.

פאַרנעמט זיך מיט דער אַרבעט

פרק הירשביין

פ ע ר ל

זיי זאמען זיך אזוי לאנג אין שטאל? אפשר וואָלסטו גיין
אַקוק טאָן?

ע ט ל

אַט באַלד גיי איך, באַבע.

פ ע ר ל

וועסט מיר העלפן אַרויפקריכן אויפן אויוון, דאָרט איז וואַרעמער.

ע ט ל

בעסער זיך דאָן. אפשר וועט די מאַמע אַריינברענגען מילך;
די קו וועט צוּלאָזן, וועל איך פאַר דיר אָפּברייען.

פ ע ר ל

ס'ציט מיך אזוי דער שלאָף... כ'וועל גיין אויפן אויוון.

לָאָט זיך צום אַנדערן חדר

ע ט ל

דריסן מוז זיין גאָר קאַלט איצטער.

פ ע ר ל

זאָלסט זיך אַרומוויקלען מיט דער פאַטשיילע.

ע ט ל

מירט די אלטע ביים האנט איך אַנדערן חדר אַריין. פון דאָרטן הערט זיך
איר שטימע: „אַט אזוי, באַבע, שטעל אַ פוס אויפן בענקל... האַלט זיך אָן אין
מיר... אַט אזוי, רוק זיך אַרויף ווייטער, דאָרט איז וואַרעמער...“ זי קומט אַרויס
אַנגעטאָן אין אַ מאַנסבילשן פעלצ, וויקלט זיך נאָך אַרום מיט אַ פאַטשיילע. גייט
אַרויס. אין אויוון קנאַקן די העלצער. אַרויטער שייך קומט אַרויס און צעשפּרייט
זיך אויף דר'ערד. עמיצער קלאַפט שטיל אין פענסטער

פ ע ר ל

מען הערט איר שטימע פון אויוון אַראָפּ, פרעגט:

ווער קלאַפט עס דאָרט? עטעלע? מאיר היים?

שטיל. פון אַנדערן חדר קומט אַריין אַ יונג מיידל אויפן דאָרטישן אָסן

אויסגעפונען; טראגט א ליכטיקן לאמפ אין האנט. מיט איר אריינקומען ווערט ליכטיקער אין שטוב. זי איז אזוי געראטן אין עטלען; נאר עפעס ליכטיקער איז איר פנים און אויסזען. הענגט אויף דעם לעמפל אויפן וואנט. נעמט ארויס פון איר ראש און-בלוי געבלומטן שירץ קאנורע און רויטע גארן. זעצט זיך נאנט צום פענסטער, חויבט אן אויסצונען און פארגלייכט איר ארבעט צו די בלומען, וואס דער פראסט האט אויסגעהאפטן אויף די שויבן, זינגט שטיל און זיס:

שנירעלע פערל, גילדערנע פאן,

משיח בן דוד זיצט אויבן-אן.

אין גאלד און זילבער אנגעטאן.

האט ער א בעכער אין דער רעכטער האנט,

מאכט ער א ברכה איבער גאר דעם לאנד.

אמן ואמן, דאס איז וואָר,

משיח וועט קומען נאָך היינטיקן יאר ...

פון אנדערן חדר קומט ארויס א פרוי אין די מיטעלע יארן, זעט אויס ווי איר מוטער. גייט צו און נעמט זי ארום, און לאנג און שטיל, אן ווערטער, באדעקט זי איר קאפ און באקן מיט הארציקע קישן, שעפטשעט אין דער שטיל מיט א ציטע-ריקער שטימע:

קינד מיינס, נחת מיינער ... מיך זאלסטו איבערלעבן ... פערעלע, מיינ גאלד, וואס באדארפטו זיך איצטער בלענדן די אויגן?

פ ע ר ל

כ'ויל זיי זאלן זען, ווי שיין איך קען אויסהעפטן

מוטער

וועסט זיך נאָך, הלילה, פארקילן, מיינ קינד.

פ ע ר ל

אפשר איז טאקע בעסער אזוי.

מוטער

זאל שוין גאט אויסהיטן.

פ ע ר ל

זאל איר אפשר אריינברענגען דעם וויין פון קעמערל?

פרץ הירשביין

מוטער

מיר גייט נישט אַרױס פֿון קאַפּ, וואָס דו האָסט נאָר וואָס געזאָגט.

פערל

וואָס האָב איך געזאָגט? גאַרנישט, איך טראַכט, אַז זיי וועלן
אָפּשר גאַרנישט טרעפּן דעם וועג.

מוטער

דער טאַטע איז געפּאָרן אַנטקעגן. אונזערע פּערד ווייסן שוין
דעם וועג... מען באַדאַרף פּאַרשפּרייטן אַ ווייסן טישטויך
אויפן טיש.

פערל

אַט וועל איך עס טאָן.

מוטער

דאַכט מיר, זיי פּאָרן.

פערל

אוי וויי. מאַמע, וואָס זאָל איך טאָן? מאַמע, גיכער, זאָג מיר,
אָפּשר איז נישט שייַן אַזוי: אָפּשר זאָל איך גאָר אַרייַנגיין
אין קאַמער אַריין? ס'קלאַפט מיר אַזוי ס'האַרץ... ניין, מען
הערט זיי נאָכנישט. אוי, האָב איך זיך עס דערשראַקן?

מוטער

זאָל נאָר דער ווינט נישט פּאַרטראָגן דעם וועג. דאַכט מיר,
אַז אַ שניי האָט אָנגעהויבן צו שיטן.

פערל

אודאי וועט עס פּאַרטראָגן דעם וועג. איך זאָג דיר, אַז זיי
וועלן נישט טרעפּן אַהער.

מוטער

אַז איך בין געווען פּלע-מיידל, באַדאַרפט דיין טאַטן צום
ערשטן מאל באַגעגענען, איז געווען דרויסן זומער. מען איז

פראסט-בלומען

זיי ארויסגעגאנגען צופוס באגעגענען, און אז זיי האָבן אונז דערזען פון ווייטן, זענען זיי אראָפגעקראָכן פון וואָגן און געגאנגען צופוס.

פערל

פֿאַרוואָס וואַרטן מיר נישט ביזן זומער?

מוטער

אז איך בין געווען אַ מיידל האָב איך אַליין נישט געוואוסט, וואָס איך וויל און וואָס מיר פעלט. ווי נאָר כ'האָב חתונה געהאַט, האָב איך שוין אַלצדינק געהאַט: מזל און ברכה און נחת און קלאָג מיט צרות אַ פּוילע שיסל.

פערל

וועל איך אויך האָבן קלאָג מיט צרות?

מוטער

זאָל שוין בעסער דער וואָס אין הימל אויסהיטן.

פערל

שא, מען איז געקומען!

מוטער

איך הער אויך, מען איז געקומען...

ס'קומען אריין צוויי מענער. איינער אין די מיטעלע יארן און דער אנדער-

רער יונג

פערל

אוי, מאַמעלע, זיי זענען דאָך געקומען גאָר אַליין.

מוטער

וואָס איז דער מער, פּנחס?

פּנחס

אָט זעסטו, מיין ווייב, אומזיסט געווען דאָס פּאַרן... דער וועג פֿאַרטראָגן איבער די פּלויטן, נישט רעכטס און נישט

פרץ הירשבעין

לינקס. צום יונגערו וועסט, היים, אויסשפאנען דעם פערד און פיר אים אין שטאל אריין.

חיים

אפשר זאל מען נאך פרווון ווידער א פאר טאג?

פנס

וואו ט'מען שוין איצטער פארן?

חיים

גייט ארויס

פנס

צו דער מוטער

ווייסט, שרה, וואָס איך וואָלט דיר זאָגן...

שרה

מיר רעדן זיך און גאָט ווייסט וואָס מיט זיי איז דאָרטן. פערעלע, מיין קינד, גיי אַוועק פון פענסטער, וועסט זיך נאָך חלילה פאַרקילן.

פנס

קאָן זיין מען איז גאַרנישט אַרויסגעפאַרן; ס'האָט אָנגעהויבן צו שנייען, זענען זיי געבליבן אין דער היים. וואָרים מיט זיינע פערד האָט ער שוין דאָ געדאַרפט לאַנג אָנשפאַרן... שאַ, מען איז געקומען!...

די טיר עפנט זיך און ס'זאָן זיך אריין יידן, יידענעס, אַרומגעוויקלט אין פאַטשילעט און אין בגדים במש אַ נאָז נישט אַרויסצווען; טופען מיט די פיס, אַראָפּקלאַפּנדיק דעם שניי פון די שייך. מען גיט אָפּ דעם גרויסן „גוט-האַך – גוט-יאָר". פון די פאַטשילעט וויקלען זיך אַרויס אַ מוטער מיט אַ טאַכטער. די מוטער פאַלט צו צו שרה, קושן זיך. דאָס מיידל וואַרפט זיך פערלען אויפן האַל. די מענער, נאָך אַלץ פאַרנומען מיטן אַפּקלאַפּן דעם שניי פון זיך, הוסטן, ניסן, שנייען די נעז

שרה

אַט ערשט איצטער קומט ער דאך אַריין. פּנחס מיטן בחור
געפארן אַנטקעגן.

פּנחס

וועסט גלויבן, יוסף בער, אַז כ'האב געמוזט זיין ערגעץ הינ-
טער דיין דאָרף.

יוסף בער

אַזוי גאָר! כאַ-כאַ-כאַ, הערסט, מיין ווייב? איך בין נישט
געפאָרן מיטן וועג, געלאַזט די פּערד, זאלן זיי ציען מיט די
פּעלדער. געוואוסט, זיי וועלן שוין ברענגען וואהין מען באַ-
דאָרף. מיין יידענע איז שיער נישט געפרוירן געווארן. גיי
צום אויוון, מאַכ'ע, וואַרעם זיך אָן.

מאַכ'ע

אַבי, דאַנקען גאָט, אָנגעקומען. כ'האב מיר שוין געהאַט גע-
שראָקן. מאַכ'ע, כ'ווייס, לאַזן זיך שבת-צו-נאַכטס אין אַזאַ וועג
אַריין. וואַרעם אין שטוב, אַ מחיה... וואָס טוסטו, פּערעל'ע?
זעט נאר, זי נייט גאָר אויס. גיב, איך וועל דיר דיינע באַקן
אַנקושן... מום... וואַרעמע שמעקעדיקע באַקן. ווי שבתדיקע
קיכל'עך, אַזוי שמעקן זיי.

שרה

און מיר האט שוין מיין האַרץ געשראקן.

פּנחס

איך האָב געוואוסט, אַז מען וועט קימען. אָפּגערעדט איז אָפּ-
גערעדט. און ר' נחמן איז אויך געקומען?

מאַכ'ע

האט מורא געהאַט שדכנות אָנצווערן.

נחמן
כא-כא-כא, טאקע אזוי!

פנחס

צוט יונגערן

נו, שמחה, וואָס מאַכסטו? מיינסט, אז מען ווערט אַ חתן באַ-
דאַרף מען זיך האַלטן געפּגרט? וואס מאַכסטו?

שמחה

וואָס זאָל איך מאַכן? אַ קנאַקעדיקער פּראָסט דרויסן.

מאָכע

ער איז אין דער מאַמען זיינער געראַטן. אז מען האט מיר
אַנגעזאָגט, אז איך ווער אַ פּלה, בין איך געווען אזוי צעטומלט,
ווי כ'וואַלט מיך אָנגעגעסן מיט משוגענעם פּאַסטערנאַק...
וואס זאָגט איר שרהשי, צו מיינ סאַסיעלן? ווי זיי שיינען
ביידע, קיין עין הרע, קיין ביז אויג, וואָלט זיך נאָר מאַכן
עפעס רעכטס, וואָלט, מיינט איר, שוין קיין צייט נישט געווען?

פערל

הערסט, סאַסיעלע, וואס די מאַמע רעדט?

סאַסיע

איך? כ'האַב נישט געהערט.

שמחה

האַסט שוין יאָ געהערט.

נחמן

אַלע מיידלעך ווילן חתנים. וואָרט, לאַמיר נאָר אַקאָרשט פּריי-
ער איינט אָפּפּטרן.

אַיז

איז מקנא איר ברודער, כאַ-כא-כא.

דער עולם לאַכט גוט האַרציק

יוסף בער

איצטער, נחמן, לאַכסטו, האָסט אויסגעפירט. מיינסט אודאי
אָן דיר וואָלט מען זיך נישט געקאָנט באַגליין. מען וואָלט
שוין געטראָפֿן דעם וועג אַליין, — וואָס זאָגסטו, פּנחס?

נחמן

אין דו האָסט טאַקע געמיינט, אַז כ'וועל דיר פאַרן קעלביל
באַצאָלן? כאַ-כאַ-כאַ, אַ שיינע מעשה! כ'וואָלט גאָר אַליין אויף
דעם נישט געפאַלן, דעם אמת זאָגנדיק, מאַכט צו מיר מיין
יידענע: שאַ, וואָס באַדאַרפסטו זאָרגן? פיר אויס דעם שידוך
מיט פּנחסעס מיידל — האָסטו דיר שדכנות.

אלע לאַכן

יוסף בער

פריער שדכנות אָפּגענומען און דערנאָך ערשט זיך גענומען
פאַרן שידוך. — וואָס זאָגסטו, פּנחס?

מאַכע

איר, ר' נחמן, האָט טאַקע אין אמתן שוין געמעגט בלייבן
אין דער היים.

נחמן

יידענע, וואָס איר זענט, און ביי מיר, מיינט איר, איז עס
גאָר קיין שמחה נישט, וואָס יוסף בער און פּנחס וועלן ווערן
מהותנים?

אַייד

וואָס דען, אויף נחמנען קאָן מען זיך פאַרלאָזן, שוין לאַנג
געזאָגט.

נחמן

וואָס איז די פּעזילה פון רעדן, זאָל מען עפעס נעמען אין
מויל אַריין.

א י י ד

קלאפט זיך פאנאנדער מיט די הענט ווי מיט א פאָר פליגל זיך צו דערוואַרעמען
אַאַ, ס'וואָלט טאַקע נישט שאַדן עפעס צו נעמען אין מויל אַריין.

מ א כ ל ע

מיין שוואַגער איז שיער נישט דערפרוירן געוואָרן. כ'האַב
אים אומישנע פאַרהאַלטן איבער שבת. זאָל ער אויך נחת האָבן.

ד ע ר י י ד

מיין יידענע וועט נישט וויסן וואָס איבערצוטראַכטן.

פ נ ח ס

טאָ גיי טאַקע, מיין ווייב, און דערלאַנג צום טיש.

פ ע ר ל

העלף מיר, סאָסיעלע, גרייטן צום טיש. קום מיט מיר אין
קעמערל.

מ א כ ל ע

נעמט זי איבער אין טיר, קושט זי

בלייב איצטער אין שטוב, מיין קינד. די מאַמע וועט גיין,
אָדער איך אַליין וועל גיין, און אז מען האָט נאָכנישט
מקבל-קנין געווען, איז וואָס? ביי מיר איז זי שוין פאַררעכנט
פאַר מיינס אַ קינד.

ס א ס י ע

כי-כי-כי, מיך, מאַמע, האָסטו גאַרנישט אַזוי ליב. אָט וועלן
מיר גאָר, פערעלע, דעם טיש אַרזיסנעמען אויפן מיטן שטוב,
וועלן אַלע זיך קאַנען אַרומזעצן.

נ ח מ נ

נו, שמחה, יינגאַטש איינער, איצטער שווייגסטו. זאָג, איז
נחמן — אַ לאַכמען? אָדער... איצטער שווייגט ער; קאָן גאָר
ס'מויל נישט עפענען. וועסט שוין אַנלייגן היי אין וואָגן אַריין,

ווען נחמן וועט דורכפאָרן? יינגאַטש איינער, וועסט שוין זשאַלעווען היי, שייגען איינער? כ'בעט אים אַנומלעט, ער זאָל מיר אָנלייגן אַ קעלניע היי, מאַכט ער צו מיר: שוין לאַנג, רב נחמן, אַז אייער פּערדל איז איידל געוואָרן? אי, דו שייגען איינער, גיב מיר גאָר אַן אזיער, וועל איך דיר אים אַזוי אַנדרייען... ע, ער לאָזט זיך נישט דער יינגאַטש.

דער עולם לאַכט גוטמוטיק

שרה

ברענגט אַריין פון צווייטן חדר משקה און פאַרבייטעכץ

פערל

וואַרט, וואַרט, מאַמע, איך וועל אַראָפּנעמען פון טאַץ.

פנחס

זאָל מען זיך זעצן צום טיש.

נחמן

פאַרקוקט אין אויזן

עפעס זע איך דאָרט אין אויזן. דאַכט מיר, קאַרטאָפּל זאָל עס זיין.

יוסף בער

ווי ער האָט דערשמעקט! כאַ-כאַ-כאַ.

נחמן

דערלאַנגט עס צום טיש, וועט ציניץ קומען.

פנחס

דערלאַנג טאַקע צום טיש.

שרה

וואָס דו רעדסט? און אָן דעם איז חלילה נישטאָ וואָס אין מויל אַריין צו נעמען?

פרץ הירשביין

יו ס ל ב ע ר

יידענע, דערלאַנג עס אַהער. ס'וועט גאָר פריילעכער ווערן, אַז
די פאַרע וועט אַ זעץ טאָן צום פּוילאַפּ.

ש ר ה

איר מיינט, כ'האַב זיך נישט גערעכט? אָנגעבאַקן פון אַל-
דאָס-גוטס. אַ פּולע שאַפע, קיין עין הרע, מיט קיכלעך און
מיט פּלאַדן. פּערעלע איז מיט מיר אַ גאַנצע נאַכט געזעסן.

מ א כ ל ע

הלאַוי אײַף אַלע מיינע גוטע פריינט געזאַגט געוואָרן.
מען זעצט זיך צום טיש. מען גיסט אָן און מען טרינקט לחיים

מ א כ ל ע

ווייל אַרויסנעמען דעם טאָפּ פון אויוון

ש ר ה

זאָל איך צער האָבן, מאַכלעשי, אויב איך וועל עס אייך לאָזן.

פ ע ר ל

לאַזט מיר, איך וועל עס.

ס אָ ס י ע

לאַזט גאָר מיר, דו ביסט דאָך אַ כּלּה, באַדאַרף מען דאָך
אַלץ טאָן פון דיינעטוועגן.

ש מ ה

עך, לאַזט מיר נאָר צו צום אויוון. אַוועק, מיידלעך! מיט
אייערע הענט...

דער עולם לאַכט צופרידן, ווי דער חתן שלעפט אַרויס פון אויוון אַ גרויסן
טאָפּ קאַרטאָפּל. עס שלאַגט פון טאָפּ אַ פאַרע און צעגייט זיך איבערן גאַנצן שטור

פ ע ר ל

לאַזט מיר אָפּזייען דאָס וואַסער.

ש מ ה

כ'קאָן אַרײַן. לאַזט, מיידלעך, איר וועט זיך אָפּברײַען די הענט. כ'קאָן אַרײַן, אָט אזוי. אַך, ווי די פאַרע זעצט אין פנים אַרײַן. נו, איצטער שוין, קאָנט עס דערלאַנגען צום טיש. כאַ-כאַ-כאַ.

נ ח מ ן

קום אַהער שמחה צום טיש. זײַן מיט די מאַנסבילן, לחיים, לחיים, יידן. פּנחס און דו, יוסף-בער, לחיים! מיין יידענע וועט נישט וויסן וואָס איבערצוטראַכטן, וואָס כ'בין אויף שבת נישט געקומען. נאָר אַז כ'וועל איר דערציילן, אַז איך האָב דעם שידוך אויסגעפירט, וועט עס איר הנאה טאָן. זאָל זײַן מיט מזל. לחיים!

מ א כ ל ע

הלאוי, רבוננו של עולם. וואָס באַדאַרף איך נאָך מער?

ש ר ה

איר, ר' נחמן, וועט אייך גאָט געבן און איר וועט נחת האָבן פון אייערע קינדער.

נ ח מ ן

וואָס דערלייג איך צום רבוננו של עולם? האָב איך אפשר אַ שעכטן שידוך געטאָן מיט מיין טאָכטער? האָט קיין עין הרע פיינע קינדערלעך — לחיים!

פ נ ח ס

לחיים! לחיים, יוסף-בער! אָט זעסטו, וויפיל מאָל בין איך דורכגעפאָרן מיטן וועג פאַרביי דיינע פענסטער? און וויפיל מאָל האָב איך דעם פערד אָנגעהאַנגען די טאַרבע הינטער דיינע פענסטער — און ס'איז מיר גאָר אין קאָפּ נישט אַרײַן צואַ זאָך — כאַ-כאַ-כאַ...

נחמן

אָבער נחמן האָט עס נאָך פריער געוואוסט.

מ א כ ל ע

וואָס זאָלן מיר זיך נאָרן, ווי זאָגט מען עפעס? די וועלט איז זיך גרויס און איך קען מיר זיך אַליין. כ'האָב געטראַכט: זאָל זי מיר נאָר אויסוואַקסן... געדענקסט, פּערעלע, פּאַראַ-יאָרן, ווען דו ביסט ביי אונז געבליבן איבער שבת? זונטאָג האָט מען געשלאָגן פוטער, איז עפעס האָט מיר עמיצער דער בהמה אַ גוט אויג געגעבן און די פוטער האָט זיך נישט געוואָלט אויסשלאָגן; געוואָרן שרזיטעלעך און נישט געקאָנט צונגיפּעמען אין דער קאלטושקע, כאַטש טו זיך אָן אַ מעשה, מיינע שונאים. זאָגט זי צו מיר: לאַזט נאָר מיר, מאַכענדיג, אירט זען ווי ביי מיר וועט זיך עס אויסשלאָגן איינס און צוויי. און וואָס מיינט איר? די פוטער אַרויסגעקומען, גאָר אַ מחיה געווען צו קוקן.

זי ציט צו זיך פּערלען, קושט זי און בלאָזט זי אָפּ

פ ע ר ל

געדענקסט, סאָסיעלע, ווען ס'איז געווען?

ש ר ה

ווען נישט ר' נחמן טאַקע... כ'האָב געמיינט נאָך וואַרטן ביז די בהמה וועט זיך קעלפּן, אפשר וועט גאָט געבן ט'זיין אַ יאַלעשקעלע, וואָלט מען עס געהאָדעוועט.

פ ע ר ל

און איצטער אייב ס'וועט זיין אַ יאַלעשקעלע וועט מען עס טאַקע אויך האָדעווען.

י ו ס ל ב ע ר

לחיים! ווייס איך דאָרט וואָס. איך זאָג מיר מיינס, אַז איך

באַדאַרף נישט האַדעווען קיין קעלבער, וואַרטן דריי יאָר, אַז
איך גיי מיר אַוועק אין דאַרף אַריין און כ'קלויב מיר דאַרט
אויס אַ בהמה וואָס מיר געפּעלט. באַצאָלט און פיר צו זיך
אין שטאַל אַריין.

ש מ ה

אַבי נאָר אַ שטריקל — כאַ-כאַ-כאַ.

ס אָ ס י ע

איך האָב געזאָגט דער מאַמען פאַראַיאָרן, ווען פערל איז גע-
ווען ביי אונז. מיר האָבן יעמאַלט שוין אָפּגעמאַכט, אַז זי
וועט נעמען שמחה און טאַקע וואַינען ביי אונז און איך וועל
ניאַנטשען אירע קינדער.

מ אַ כ ל ע

מאַמעלעך מיינע, איר הערט שרהשי?

אַלע לאַבן

פ ע ר ל

גיי, וואָס האַסטו עס דערציילט?

י ו ס ל ב ע ר

כ'האַב מיר אַביסל אָנגעוואַרעמט. לחיים! מילא, געלעכטער אָן
אַ זייט. ביי יידן איז ווי ביי יידן, וואָס זאָגסטו, פּנחס?
אַ קינד איז אַ קינד — וואָס, נישט? מען ט'חתונה מאַכן
פריער דעם יינגל; דערנאָך ט'מען חתונה מאַכן די טאַכטער
אויך. ווי זאָגט מען עפעס? אַז מען קאַשעט באַגינען מיט
דער ראָסע, גייט גאָר גרינגער די קאַסע. האַ, וואָס, נישט?
ביי יידן איז ווי ביי יידן.

פ נ ח ס

מען וועט זיך נאָך באַדאַרפן אַביסל מיטש זיין.

יוסל בער

וואָס איז דער חילוק? אָז איך רעד נישט, טאָ וואָס האָסטו צו רעדן? מען ט'קאָנען רעדן נאָך דער חתונה, אָז גאָט וועט געבן, דו וועסט געבן צושטייער; איך וועל געבן צושטייער. ווילסטו זיי האָבן ביי זיך, טאָ האַלט זיך זיי געזונטערהייט; ווילן זיי זיין ביי מיר — איז די שטוב, קיין עין הרע, גע-נוג גרויס. אלא ס'וועט זיי נישט אָנשטיין צו וואַינען מיט טאַטע-מאַמע, וועלן האָבן חשק זיך אָפצוטיילן — וועט מען איינשפּאַנען דיינע פּערד, מיינע פּערד, מען ט'פּאַרן אין וואַלד אַרײַן, מען ט'אַראַפּלאָזן עטלעכע ביימער, אַנידערשטעלן טראַט-שעס — אָנשניידן ברעטער, קלעצער, און — כאַ-כאַ-כאַ, וואָס, נישט?

נחמן

וואָס האָב איך געזאָגט, פּנחס? ער האָט מיר נישט געוואָלט געטרויען, אָז איך זאָג עס צו אים. ניין, זאָגט ער, יוסל-בער וועט זיך ברעקלען, וועט וועלן נדן פאַרן יינגל. זאָג איך צו אים: דו קענסט נישט יוסל בערן. יוסל בער, זאָג איך צו אים, האָט אַ ברייט האַרץ. יוסל בער, זאָג איך צו אים, זוכט דעם קרן, און דאָס איז אַלץ. לחיים!

יוסל בער

איך ווייס מיר מיינס. איר טאַטע האָט נישט אויך גאָרנישט געגעבן און דער וואָס אין הימל האָט נישט פאַרלאָזן. כ'האָב געזאָגט צו נחמענען: כאַפּ זיך אַריבער, רעד איבער מיט פּנחסן, זאָג אים... וואָס איז דאָ פאַראַן צו רעדן — לחיים!...

שמחה

פון אייער גאָרטן אַזעלכע מעליקע קארטאָפּל?

פערל

אודאי פון אינזער גאָרטן.

פּנח ס

גאַנצע זעקס גריבער הינטערן שטאַל באַגראָבן. קריגסט דיר צוויי גריבער קאַרטאָפֿל אַ מתנה, אויב זיי געפֿעלן דיר.

פּערל

שאַט נאָר, וואוּ איז חיים?

שרה

וואוּ איז טאַקע חיים? ער איז דאָך גאָר געגאַנגען אַרייַנפירן דעם פּערד אין שטאַל אַריין.

שמה

איך וועל גיין זען וואוּ ער איז.

שרה

וואוּ ס'טוּ שוין איצטער גיין, מיין קינד.

נחמן

זאָל מען מקבל קניין זיין. דערנאָך וועט מען גיין זען, וועט נישט פאַרפאַלן ווערן.

דערלאַנגט זיין טיבל צו יוסל בערן און צו פּנחסן. מען איז מקבל קניין. די וויבער נעמען זיך אַרום און קושן זיך און ווישן די טרערן און דערנאָך, אָן ווער-טער, קושט שרה שמחה און מאַכע האַלזט לאַנג פּערלען. סאַסיע נעמט אויך אַרום פּערלען און זיי קושן זיך. די מענער זענען אַביסל בגילופּנדיק, ערנסט, כאַטש דעם גלייכגעוויכט פאַרלויבן

יוסף בער

אַט אַזוי, פּנחס, גיב מיר נאָכאַמאָל אַ האַנט... און דו, מיין זון, וועסטוּ וויסן ווי אַזוי זי צו שאַנעווען?

שרה

איך פאַרהאַף צו גאַט.

חיים

קומט אַריין אַ פאַרשניטער

פ נ ח ס

אַט איז ער!

פ ע ר ל

וואו ביסטו געווען אזוי לאנג?

ח י י מ

כ'האָב אייסגעשפּאַנט די פּערד און פּאַרפירט זיי אין שטאַל
אַריין. כ'האָב זיי געגעבן אַ טרונק; זענען זיי געווען פּאַר-
שוויצט, האָב איך זיך מיט זיי אַביסל דורכגעלאָפּן.

פ נ ח ס

קום צום טיש און מאַך אַ ברכה.

ש ר ה

קאָנסט אונז אָפּגעבן מזל - טוב.

ח י י מ

מזל-טוב, לחיים! אייער קאַשטאַנעוואַטער, ר' יוסל בער, האט
אַביסל אַ גראָבלעכן קאַרק. איר באַדאַרפט האבן פאַר אים
אַ גרעסערן כאָמוט אָדער אפשר גאר שפּאַנען אין דער שלייע.

י ו ס ל ב ע ר

ער איז גערעכט, ווי איך בין אַ ייד. כ'האב עס אַליין שוין
געטראַכט.

אַ י י ד

דאס איז שוין איינמאל אַן אויג. ביינאַכט אין דער פינסטער
צו דערקענען — כאַ-כאַ-כאַ.

ש ר ה

ער איז שוין איינמאל אַ בעל הבית. געראַטן אין זיין עלטערן
ברודער, ווי צוויי טראָפּנס וואַסער.

ח י י מ

וואס לויבט איר מיך אזוי, מומע? איר ווייסט, אַז ווען איר

פראַסט-בלומען

זייט מיינע אַ מומע און גישט קיין עלטער-מומע, וואָלט איך
נאך אפשר געווען געראַטן אין פערלעך אױך... לַחיים,
לַחיים!

י ױ ס ךַּ ב ע ר

ער קערט אַריין גאר נישקשהדיק.

נ ח מ ן

וועסט אים אָפּלאַזן, פנחס, אַז כ'וועל וועלן?

ח י י ם

דער פּאָטער האָלט מיך נישט צו. איך גיי אַליין נישט.

ש מ ח ה

כאַ-כאַ-כאַ, ער איז טאַקע אַ חכם.

י ױ ס ךַּ ב ע ר

זאָל נחמן פאַר אים עפעס אַ שידוך אויסזוכן. נאָך פאַראַן
יידן אויפן דאָרף.

ח י י ם

איצטער איז מיר וואָרעמער, לַחיים, שמחה, דיר איז גוט...
האַ... לַחיים, יידן! לַחיים, סאַטיע. ביסט טאַקע נאַכגעלאָפּן
דיין ברודער, האַ?

ווישט דעם פאַרשוויצטן שטערן. שטאַרק אויפגערעגט, ווי ער וואָלט וועלן
עפעס וויכטיקעס זאָגן אין קאַן נישט

י ױ ס ךַּ ב ע ר

האַלט זיך שווערלעך אויף די פיס

קום נאָר אַהער. חיים. וואָס זאָגסטו, פנחס? האַ, פיו... דער
קאַפּ דרייט זיך מיר אַביסל און כ'ווייס גאַרנישט וואו כ'בין
אין דער וועלט. פיו... אַביסל צו שטאַרק די משקה דינינע.
פנחס... וואָס זאָגסטו, פנחס? שאַ, וואו איז זי?...?

פרץ הירשביץ

מ א כ ל ע

וועמען זוכסטו?

י ו ס ל ב ע ר

דיך זיך איך טאָקע. קום נאָר אַהער. ביסט דאָך די מאַמע,
זאל עס גיין אַ גאַנג, אַז עס גייט שוין, האָ? וואס זאגט איר,
ר' נחמן? איר ט'קריגן נאך אַ קעלבל; און צוויי קעלבלעך
אויך.

מ א כ ל ע

וואס מיינסטו, יוסל בער?

י ו ס ל ב ע ר

פנחס, ביסט דאך זיינער אַ פעטער! קיין טאַטע נישטא, טאָ
קאָן מען דאך מיט דיר רעדן. זאל עס גיין אַ גאַנג, אויב עס
גייט שוין אַזוי. האסט אין דער פינסטער דערזען אַז דער
קאַשטאַנעוואַטער האט אַ גראבן קאַרק און באַדאַרף גיין אויף
דער שלייע — ביסטו אַ כוואַט. האב איך דיר דערפאַר האַלד...
מיינסטו, כ'ווייס נישט, אַז דו האסט אויף סאָסיען אַן אויג
געווארפן? כ'ווייס. טא וויל איך דיר פרעגן: וועסטו נעמען
מיין טאכטער אָן נדן?

ש ר ה

מאַמעלעך מיינע!

ח י י מ

הא?

פ ע ר ל

קושט סאָסיען. סאָסיע באַהאַלט דעם פנים

י ו ס ל ב ע ר

הערסט דאך, וואס מען רעדט צו דיר. וואס מאַכסטו זיך
געפגרט? ביסט דאך געקומען יעמאלט שבת, טאָ ענטפער

פראסט-בלומען

אויך וואס איך פרעג דיך: וועסט נעמען מיין טאכטער אָן
נדן — האָ?

פ נ ח ס

כאַ-כאַ-כאַ! — —

נ ח מ ן

און איך, שוטה, מיר איז עס גאַרנישט איינגעפאַלן.

י ו ס ל ב ע ר

וואס, דו קווענקלסט זיך? ווילסט טאַקע נדן?

ח י י ם

זאָל די מאַמע אויך-זאָגן אויב איך געפעל איר.

נ ח מ ן

אַבער סאָסיע געפעלט דיר, יינגאַטש איינער?

ח י י ם

אודאי געפעלט זי מיר, און כ'בין אייך מוחל אייער נדן, קאָן
נאך מיין שטעטל באַשטיין.

י ו ס ל ב ע ר

אַ דו שייגעץ איינער, מיינסטו אַבער דאָ אין שטוב וועט מען
שוין מקבל קנין זיין? ביידע שמחות ביי פנחסן אין שטוב!
גי, זיי-זשע מוחל, און שפּאַן איין די פּערד און צו מיר
וועט מען איצטער פּאַרן. איידאָ, צו מיר אַלע!

נ ח מ ן

אַט וועל איך מיט דיר מיטגיין, דו יינגאַטש איינער.

ח י י ם

קום סאָסיע, אויך.

לייפט אַרויס

פרץ הירשביין

מ א כ ל ע

מאמעלעך מיינע! זיי אין שטוב. וואָס זאָגט איר דערצו,
שרהשי? מיין האַרץ ווערט מיר צעשמאָלצן.

פ נ ח ס

אַט וועל איך אַרזיסגיין העלפן איינשפּאַנען.

גייט אַרזיס

י ז ס ל ב ע ר

פּאַקט זיך איין, ווייבער!

ש ר ה

כ'וועל טאַקע אַלצדינק איינפּאַקן, מיטנעמען.

י ז ס ל ב ע ר

משקה פּאַראַן ביי מיר אויך, נאָר פּאַרבייסעכץ פּאַרכאַפט.

פ ע ר ל

קום, סאָסיעלע, העלף מיר אַפּרזימען פון טיש... האַ, דיר
גלויבט זיך עס גאַרנישט? לאָז, וועל איך דיר געבן אַ קוש.
אוי, זיינע באַקן זענען ווי פייער, סאָסיעלע... לאָמיר די
אַלע פּאַרבייסעכצן פּאַרבינדן אין טישטוך און אַריינלייגן אין
וואָגן אַריין.

י ז ס ל ב ע ר

שפעטער ט'איר אויך אַזוי לעבן בשלום? כ'וועל אייך נישט
אַרזיסלאָזן פון שטוב. איר הערט, מהותנתטע, כ'וועל זי נישט
אַפּלאָזן פון זיך.

ס אָ ס י ע

לאָמיר שוין די כללים אויך אַראָפּנעמען פון טיש.

מ א כ ל ע

זע נאָר ס'אַראַ בריות.

פאָקט-בלומען

יִוֵּסֵל בַּעַר

טוט זיך אָן, וויקלט זיך גוט אַרום.

ש ר ה

פּאַקט איין די פּלעשלעך מיט די גלעזלעך, זאָל נישט צע-
בראַכן ווערן.

ח י י מ

קומט אריין

פּאַרטיק? איינגעשפּאַנט.

פּנחס און נחמן קומען אריין

פּנח ס

דרויסן שטילער געוואָרן. דער ווינט שטעלט זיך.

יִוֵּסֵל בַּעַר

לאַמיר נעמען נאָך צו ביסעלעך. שוין פּאַרפּאַקט. אָט וועל
איך נאָך נעמען אַביסל... להיים! להיים! אַ שמחה, — ביי
דיר אין שטוב. אַ שמחה ביי מיר אין שטוב. נישט מבזה זיין
מיין שטוב אויך.

ש ר ה

וויקלט זיך אַרום, קינדערלעך.

דער עולם קלויבט זיך אריין צוריק אין די ווינטערדיקע קליידער

ח י י מ

לאַז, סאַסיע, וועל איך דיר פּאַרבונדן די פּאַטשיילע פּון הינטן.

ס אָ ס י ע

צי נישט אַזוי שטאַרק, וועסט מיך דערשטיקן!

ש ר ה

דריט אַראַפּ דעם לעמפל און טראַגט אים אין אַנדערן חדר אריין. קומט
באַלד אַרויס צוריק. דער עולם גייט צוביסלעך אַרויס שטיל. דער רויטער שוין
שלאַגט פּון אויוון און צעגיטט זיך אין אַ ראַד אויף דער פּאַדלעגע
מאיר חיים, חנה און עטל קומען אריין

חנה

ווארענט אין שטוב, א מחיה. וואו איז די באַבע?

עטל

זי האָט געוואָלט אויפן אויוון, געווען שלעפּעריק. זעסט ווי
שיין דער פייער שלאָגט זיך אָפּ אויף דער פּאָדלאָגע?

מאיר חיים

אַ שאַד, וואָס זי איז איינגעשלאָפּן. געקאָנט איר אָנוואַרעמען
אַ זופּ מילך.

חנה

זינט זי האָט אויפגעהערט צו זען איז זי אויף נאַכאַמאָל
אַזוי פיל געעלטערט געוואָרן.

עטל

אַבער זע נאָר, ווי ס'האָט זיך אין אויוון צעפלאַקערט!

חנה

שאַ נאָר, דאַכט זיך מיר, זי שרייט פון שלאָף.

עטל

מזל-טוב שרייט זי... הערסט? אָט וועל איך זי אויפ-
וועקן. באַבע, שטיי אויף! די בהמה האָט צוגעלאָזן, קום
אַראָפּ, וועסטו טרינקען מילך!

גייט אינם אנדערן חדר

חנה

אַט לאָז איר בעסער שלאָפּן.

מאיר חיים

זאָל זי אַראָפּ פון אויוון עפעס איבערכאַפּן.

עטל

איר שטימע פון אנדערן חדר

קום אַראָפּ, באַבע, פון אויוון. כ'האָב אפשר צוויי גלעזער-

פראָסט-בלומען

מײַך אָנגעמאַלקן. כ׳וועל פאַר דיר פאַרבריען חלה. אָט אַזוי,
קום אַראָפּ. שטעל אַ פּוס, אָט דאָ...

ח נ ה

ס'אַראַ גילדערנע האַרץ זי האָט.

מ א י ר ח י י ם

די באַבע האָט זי טאַקע דערפאַר אַזוי האַלד.

די אַלטע קומט אַרײַן, געפירט פון עטלען

ח נ ה

וואָס האָט איר געשריען פון שלאַף, שוויגער?

ע ט ל

מזל-טוב האָט זי געשריען. אמת, מזל-טוב האָסטו געשריען, באַבע?

ד י אַ ל ט ע

וואָס עס קאָן זיך עס אָנפֿלעטשען אין קאַפּ. ט'זיך מיר געחלומט,
אַז כ'בין נאָך אַ מײַדל... אַזי וויי, וואָס עס קאָן זיך אָנ-
דראַלען. דער גאַנצער תנאים האָט זיך מיר געחלומט. חיים, זאָל
זיין אין גן עדן, איז דאָך מיר געקומען צו חלום. אַזי, וויי איז
מיר, סאָסיעלע איז דאָך אַזיך מיר געקומען צו חלום...

ח נ ה

מסתמא וועט עס זיין צום גוטן. קומט, שוויגער, צום אַזיוון,
וועט איר זיך אָנוואַרעמען.

ד י אַ ל ט ע

וואו ביסטו, עטעלע... אַז איך ניי אַזיס די פראָסט-קווייטן
פון די פענסטער מיט רײַטע גאַרן אױף קאַנווע, האָט זיך
מיר אַזיסגעדאַכט, און אַז איך זינג יענץ לידעלע, וואָס כ'האַב
דיר געלערנט... ווייסט דאָך זינגט

שני—רע—לע פערל, גיל—דער—נע פאָן,

משיח בן דוד זיצט אַזי—בן אָן...

